JONI MITCHELL • CHAMBAO • SAKİN • Zİ PUNT • MARIANNE FAITHFULL • NEIL YOUNG

ISSN: 1307-4628

ROLL

112480 **nisan** 2008/04 **5 YTL**

olaylar ve insanlar filmler ve şarkılar

1968

ROLL 128

İSTANBUL FİLM FESTİVALİ: ABDELLATIF KECHICHE VE BALIKLI BULGUR >> SHINE A LIGHT >> DREAM OF LIFE

mark lanegan

FIRTINALI PAZAR
Hissediyorum kanının soğuduğunu
Yağmurlu bir pazar sabahında
Sürüklendiğim milyonlarca mili
Sayıyorum, bugün buradan
Cehenneme kadar

Pencerelerinden bakıyor insanlar
Tanımıyorum oradaki şefkati
Bildiğim yalnızca edilen dualar
Denizde batan gemilerin ardından
Ama ikimiz için değil hiçbiri

Kuvvetli bir yağmur keyfini kaçırabilir ancak
Yine de keşke bir nedenim olabilse, kalacak

Sarhoşum, yarı kör
Fırtınalı bir pazar sabahında
Rüzgâr çıkıyor, ama bulutlar dağılmıyor
Dağılmıyor benim gibi parça parça
Eğer dünya artık dönmeyecekse
Nasıl oluyor da yağıyor bunca yağmur
Islatırken beni senden
Milyonlarca mil uzakta

Eğer şimdi o kadar yalnızsam
Nasıl oluyor da giderek zorlaşıyor
Şimdi elveda demek
Şimdi elveda

KATEDRALİN BASAMAKLARINDA
Çok üzgünüm
Neyi kastettiğini çok iyi biliyorum
Şeytanî olmaktan yorgun
Kötü olmaktan bıkkın
Her zamanki gibi ve vefasız
Bir başka başlangıç
Aslında bu son olsa da
Saygılarımı sunarım sana
Dururken basamaklarında
Basamaklarında katedralin
Yaz sona eriyor bak
Ve ben bir yere varma çabasındayım
Herhangi bir yere
Ama biliyorum, günümde değilim.

İSA'NIN DOKUNUŞU
Aslanları dışarı salın ve kapıyı kapatın
Daha çok ihtiyacım var sana
Her zamankinden,
Yaşlı Jack öldürüldü ve gömüldü
Haydi kapının dışında
Takılalım tek başımıza,
Alevler korkutur aslanları
Düşlerinin korkuttuğu gibi
Ve bu hep böyle olacak
O halde iyisi mi kapatalım kapıyı
Bu hep böyle olacak
O halde iyisi mi kapatalım kapıyı,
Bazı budalalar asla fazlasını istemez
Donmuş elleriyle, İsa'nın soğuk dokunuşu
Bazı ateşten kulelerin kefareti ödenebilir
Bırak beni de yanıp gideyim
Böyle yükseklerdeyken

TARLA ŞARKISI
Haydi suyun kenarına inelim
Orada sümbüller açıyor
Seni severek
Geçiriyorum günlerimi
Bu tarlaları terk ettim
Çünkü hiç bilemedim
Bir at olmayı
Bir tren olmayı
Bunun için yürekli değildim.

Patikanın yanında
Bir elma arabası göreceksin,
Belki de evde kalırız
Ve asla yalnız olmamak üzere birlikte oluruz
Asla yalnız olmamak üzere birlikte,
Suya bak, ışıkla karışmış
Allak bullak oldum senin için
Tarlalar hakkında
Boynum bükük, yanılmışım.

SARKAÇ
İsa buradaydı, gitti
Ödenecek acı dolu bir bedeldi
Soğuk yaşlar karanlık gözlerinde
Hayatı fırtınada bırakıp gitti
Sallan sarkaç, alçakta sallan
Kendime ait bir yerim yok
Ah Tanrım, beni umursamıyor musun
Ölesiye yorgunum
Ölesiye yorgunum

İsa buradaydı, gitti
Terk edilecek acı dolu bir yerdi
Kiraz ağacının dalları buz tutmuş
Bu soğuk, soğuk rüzgâr gömüyor beni
Sallan sarkaç, yavaşça sallan
Kendime ait zamanım yok
Ah Tanrım, beni umursamıyor musun
Ölesiye yorgunum
Ölesiye yorgunum

Türkçesi: Tezgör Hilmi

ROLL
128
nisan ‘08

09 “Balıklı Bulgur”

12 “Shine A Light” & “Dream Of Life”

18 Zi Punt

22 Neil Young

24 Marianne Faithfull

28 Chambao

32 1968: Bitmeyen şarkı

38 68 soruda ‘68

43 Moğollar

57 Joni Mitchell

04 Ajans
42 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
46 Gayd
49 Kıraathane
50 Kısa dalga

Steve Wynn, Long Blondes, Jesca Hoop, Lou Rhodes, Silver Mt. Zion, King Creosote, Elf Power, Rodolphe Burger

52 Halkla ilişkiler
53 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Adnan Uludağ, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Banu Güven, Baran Özdemir, Barış Yıldırım, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Deniz Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Doruk Yurdesin, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Mehmet Erdoğan, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Umut Güney, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** 4+4 Matbaacılık Başım Yayın San. Tic. Ltd. Şti. [Huzur mah. İmamçeşme Cad. Naci Kaçar İşhanı no:12/2 Seyrantepe / İstanbul Tel: 289 75 17] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Nisan 2008 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No:9 Beyoğlu İstanbul **tel-faks** 0212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 12 **sayı** 128 **nisan** ‘08 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)

ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

İyi, kötü ve solcu

Sinemayla uğraşmak: Herkes bunu düşler. İşin ilginci, sinemadan bir gıdım bile anlamam. Düşüncem bir western çekmekti. Godard’a gelince, sinema onun için çok önemliydi; yalnızca sinemayla ilgilendiği için değil, onun radikal bir eleştirisini de yaptığı için. Sinemadan kopmak üzereydi. Kendisine bir western yapmak istediğimizi söyledik ve o, edilen lafları bizden oldukça farklı anladı. Ben sol bir western yapmak istiyordum. Ayaklanan ustabaşılarına karşı silahlanan maden işçileri, çetesiyle işçilere saldıran patron, madeni işgal eden işçiler filan. Roma’da bu filmi çekmeye çalıştık, ama işler iyi yürümedi. Godard’ın kendi görüşleri vardı ve biz kaybettik. Yüzümüze gözümüze bulaştırdık: Film hiçbir zaman gösterilmedi...

1969 yapımı “Vent d’est” (Doğu rüzgarı) Godard-Bendit ortak ürünü

Godard’a göre Hollywood tipi sinema gerçek anlamıyla faşizmin bir silahıydı. İster geleneksel bir western olsun, isterse “Z” (Ölümsüz), belli bir tür sinema, duygularla oynanan ve izleyicinin eğlendirilmeye çalışıldığı bir izlence olma anlamında “faşist”ti. Bu sinemada başka bir şey yapmak konusunda en ufak bir girişim bile yoktu. Ve o, sinemadan siyasal bir mücadele için nasıl yararlanabileceğini düşünüyordu. Bana gelince, tam olarak aynı düşünmüyordum. Bir western yapmak istiyordum. Arkadaşların filmleri kabullenmesinde en çarpıcı yan, bir film ne kadar tepkiselse onları o ölçüde hoşnut etmesiydi. Westernlerin tümünün, gözle görüldüğü gibi üstün insan teması vardır; başkalarıyla, kadınlar ya da erkeklerle olan sadist cinsel ilişkileri betimlerler. Western sahiden bütün ibnelerin ibne olmamaları için elden gelen her şeyi yapmaktır; tabanca kullanmak, kavga etmek insan ilişkilerine öyle bir erkeklik katar ki, ta baştan adamların başka ilişkilere sahip olma olanağını ortadan kaldırır. İşte bu nedenle westernleri sevmenin temel siyasal bir sorun olduğunu sanıyorum, çünkü bu, siyasetimizle gündelik yaşantımız arasındaki bir kopuşu göstermektedir. Siyaset-gündelik yaşam kopukluğunun aşılmaya çalışıldığı, başka türlü yaşamaya, gündelik yaşamı politize etmeye uğraşan insanların bulunduğu bizim grubumuzda bile, resmî izlencede, özellikle de sinemada yansıtılan sorunların kalıntıları mevcuttu.

Şimdi ben kendisine anti-otoriter diyen bir gruptanım, ama yoldaşların çoğunluğu İtalyan westernlerini, Melville ya da Costa Gavras gibi Fransız polisiyelerini bayağı seviyor; üstelik tüm bu filmlerde yeni bir şey olmamaktan başka, öyküyle, sinema kahramanlarıyla artık gelenekleşmiş bir özdeşleşme var. Buna karşılık, insanların yeni bir şeyler formüle ettiği filmleri anlamakta da bir yetersizlik var: Godard, Fassbinder (“Ötekilerin Adı Ali”). Bu filmleri yapan yönetmenler, az çok solcu, göstermek istedikleri konusunda alabildiğine duyarlı –ancak sinemanın alışılmış kurallarına alabildiğine aykırı olduğu için bize yabancı gelen bir mantık içerisinde–, bireycidirler. Bu yüzden, bu filmleri gördüğümüzde hayal kırıklığına uğrarız; öykü yoktur çünkü. Ayrıca, Fassbinder’in göçmenle yaşlı kadın arasındaki aşka bakış yöntemi oldukça bireysel bir şeydir: Aslında bu filmde tek eksik olan, kelimenin olumlu anlamında siyasal boyut, kahramanlar, yalnız başlarına, toplumun tüm önyargılarının kurbanı olan iki kişidir. Başka şeylerin söylenebileceği doğru: Fassbinder’de olan bu duyarlığı, daha genel bir siyasal mücadelenin hizmetine sokmak. Önemli olan günümüzün devrimci hareketinin sinemayı pratiğin içine sokmaktan yoksun olmasıdır. Bir grup, sorunu ülke çapında gazete çıkartıp afişler, broşürler basmaktan ibaret görmeyip günlük mücadelede sinemadan yararlanırsa, niteliksel olarak sıçrama yapmış olur. Charles Bronson gibi yıldızların olduğu ve üç dakika içinde kayboldukları bir western çekmeyi de düşünmüştük. Film başlıyor: Klasik şema. Bir çete kentte dehşet saçıyor ve birkaç dakika sonra şerifin –yıldız– kötüler tarafından haklandığı bir düello oluyor. Film gerçekte işte o zaman başlıyor; Bronson kayboluyor ve bir daha da görünmüyor. Ardından dövüşmek ve kötülere karşı mücadele etmek isteyen bir kentin zorluklarını gösteriyoruz...

Bugün devrimci bir sinemanın olabileceğini sanmıyorum –çünkü varolan durum devrimci değil–, ancak mücadele anlarında bazı şeyler ciddi ciddi sinema sayesinde söylenebilir. Yine de, sinema ileri kapitalist bir toplumun bir gereksinimine cevap vermektedir –genel kültürümüzün bir parçası olmuştur–, ama devrimci militanlar hâlâ kâğıt aşamasında, yerlerinde sayıyorlar. Çok matrak! Aynı şey televizyon için de geçerli: Ben bir telemanyağım. Bir gün boyunca televizyonda olup bitenler beni büyülüyor. Eğer fabrikalara, okullara el atmak isteniyorsa, televizyonla aynı bağlamda el atmak gerekir. Çalıştığım kreşte, ufaklıklarla televizyonda izlediklerini tartışıyordum. Onlara “saçma bunlar” diyerek konuyu asla geçiştirmiyordum. Öyküyü başka türlü anlatmaya çalışıyordum. Filmlerde gösterilenlerden bambaşka kızılderililer yaratıyordum. Tabii çocuklar bana karşı çıkıyorlardı ve öyle hırslı tartışmalar oluyordu ki, sanki gerçekliklerinin önemli anlarıydı bu filmler. Aşırı sol gruplar ise çocuklar için sıkıcı mı sıkıcı kitaplar basıyorlar boyuna; babaları işçi olsa bile patron, sömürü gibi sözler çocukları ilgilendirmiyor: Aralarında televizyonda duyabilecekleri lafları etmezler onlar. Ve sanıyorum, çocuklar için geçerli olan herkes için geçerli.

Kitap sınıfsal bir iletişim biçimi, halbuki televizyon daha demokratik. Çalışmanın, gündelik yaşamın düzenlenmesi okumaya izin vermiyor. Gençler için okumayı yadsımak bir tür isyandır: Hareket buralardan geçti, artık bugün kimse okumak istemiyor. Teoriyle otoriter ilişki devri geride kaldı. Ama başkaca da bir şey yok ve yine de tartışılacak bazı şeyler mevcut hâlâ. Bana göre bir miting, sinema, tiyatro, müzik ve söylevi aynı anda bir araya getirirse başarılı olabilir.

Daniel Cohn-Bendit, “Hepinizi Öpüyorum”

Geçen gün yaptığı bir röportajda "müzik sesi dinlemek beni çıldırtıyor" diyen Müjde Ar, gazinocuların milyonluk tekliflerine daha fazla direnemedi. Şimdi gizliden gizliye sinir tedavisi görüyor. 10 yaşına doğru evdeki müzik sesleri yüzünden ders çalışamadığı için zamanla müzik sesi gelince kendini kaybeden bir insan haline geldiğini söyleyen Ar, daha önce Dr. Ergon Mengü tarafından tedavi edilmişti. Ruhundaki müzik nefretini silmek için adeta savaş veren Ar, "bu savaştan galip çıkacağız, çünkü doktorum ve ben çok ümitliyiz" diyor. *(Hafta Sonu gazetesinden, 1975)*

Aptalca bir harekete karşı en iyi çare, onu derhal tekrarlamaktır. Tekrar, aptallığın zehrini akıtır ve onu şakaya dönüştürür. Böylece aptallık bilinçli hale gelmiştir; herkes bizi komik bulur. Kültürümüzde akıllılık böyle biçimlenir. **MATTHIJS VAN BOXSEL**, Aptallık Ansiklopedisi

Yeni olan illa ki daha iyi değildir. Postmodern fikrin hakikati de belki budur. **EDGAR MORIN**, Aşk Şiir Bilgelik

ELBETTE LATİN RUHU

Bremenli DJ Gülbahar Kültür "Latin Bahçesi" serisini üçledi. Biri Ezginin Sihri, diğeri Ritmin Kuvveti altbaşlığı taşıyan iki CD'den oluşan "Latin Garden 3" albümü, sınırlı bir coğrafyadan ziyade dünyanın her köşe-bucağındaki ateşli Latin ruhuna vurgu yapıyor. Toplam 37 şarkı arasında bildiğimiz "Elbette" şarkısının Richardo Lemvo/Janan Guzey versiyonundan tutun da Raul Paz, Gabriel Rios gibi favori isimlerimiz ve daha nice tangolar, mambolar, rumbalar, merengeler var.

Irak'taki ilk haftasında vurularak eve geri gönderilen Amerikan askeri Tomas Young'ın savaş sonrası hayatına odaklanan, Phil Donahue ve Ellen Spiro belgeseli **"BODY OF WAR"**un çift CD'lik soundtrack'inde Michael Franti, Tom Waits, Public Enemy, Bruce Springsteen, Neil Young, Bright Eyes, Against Me!, Kimya Dawson, Rage Against The Machine, Bad Religion, Pearl Jam, Ben Harper, John Lennon, Tori Amos ve Roger Waters gibi pek çok isim yer alıyor. Eddie Vedder, albümün küratörlüğünü gazi asker Young'la birlikte yapmış.

Beatles'ın uzun süre stüdyo mühendisliğini yapan, ilk dönem Pink Floyd albümlerinin prodüktörü ünlü müzik adamı **NORMAN "HURRICANE" SMITH** 85 yaşında hayata gözlerini yumdu. Rock'n'roll'la saykodelik rock arasındaki köprülerden biri olan, Roger Waters tarafından "eski usûl şarkı ve dans adamı" olarak tanımlanan, takım elbise ve kravatıyla her daim iki dirhem bir çekirdek dolaşan Smith, yakın zamanda "John Lennon Call Me Normal" adıyla otobiyografisini de yayınlamıştı.

COLDPLAY, Brian Eno'yla beraber son rötuşlarını attıkları yeni albümleri "Viva la Vida"yı büyük ihtimalle haziranda yayınlayacak.

Sonic Youth'dan Kim Gordon, Pussy Galore'dan Julie Cafritz ve Yoshimi P-We'den oluşan süper grup **FREE KITTEN** 1997 tarihli "Sentimental Education"dan yıllar sonra yeni bir albümle geri dönüyor. Mayısta yayınlanacak "Inherit"te grubun orijinal basçısı, Pavement menşeli Mark Ibold yer almayacak.

ISOBEL CAMPBELL ve **MARK LANEGAN** yeniden bir araya geliyor. İkilinin 2006 tarihli "Ballad of the Broken Seas" albümünü izleyecek yeni albümlerinin adı "Sunday at Devil Dirt" olacak.

BOB MARLEY'den iki beyazperde haberi: Marley'nin eşi Rita'nın 2004'te yayınlanan "No Woman No Cry: My Life With Bob Marley" adındaki kitabından yola çıkılarak çekilecek filmi Rudy Langlais yönetecek; Rita Marley rolünü Lauryn Hill üstlenecek. **MARTIN SCORSESE** de blues'cuların, Bob Dylan ve Rolling Stones'un ardından, kamerasını bu kez Bob Marley'e çeviriyor. Belgesel, 2010 yılına, Bob Marley'in 65. doğumgününe yetişecek.

On yılın ardından ilk turnesine geçen ay başlayan **PORTISHEAD**'in merakla beklenen üçüncü albümü "Third" nihayet gün yüzü gördü. Bir döneme damgasını vuran "Dummy"nin trip hop sound'undan ziyade, folktan post punk'a uzanan, elektroniği ihmal etmeyen bir seda var yeni albümde.

QUEEN Freddie Mercury'siz ilk albümünü 1 Eylül'de çıkaracak, ardından da bir Avrupa turnesine başlayacak. Mikrofon, artık eski Free şarkıcısı Paul Rodgers'a emanet.

MARTHA WAINWRIGHT'ın yeni stüdyo albümü "I Know You're Married But I've Got Feelings Too" haziranda piyasada olacak. Pink Floyd'dan "See Emily Play" ile Eurythmics'den "Love Is A Stranger"ın da birer cover'ının olduğu 14 şarkılık albüme misafir olacak isimler Pete Townshend, Garth Hudson (The Band), Donald Fagen ve Wainwright'ın kardeşi Rufus olacak.

Babyshambles davulcusu **ADAM FICEK**, önce evde üretip postayla dağıtacağı tek şarkılık bir single çıkaracak, "Sparkling Bootz" adındaki bu single'ı yaz aylarında çıkaracağı bir EP izleyecek.

Londralı beşli **CAJUN DANCE PARTY** Suede gitaristi Bernard Butler'la kaydettikleri ilk albümleri "The Colorful Life"ı nisan sonunda çıkaracak, hemen akabinde ikinci albüm için çalışmaya başlayacak.

Alex Turner, **ARCTIC MONKEYS**'e kısa bir ara vererek The Rascals'dan Miles Kane'le beraber oluşturduğu **THE LAST SHADOW PUPPETS**'a kendini adadı. Grubun ilk albümü "The Age of the Understatement" bu ay yayınlanacak.

Post-punk efsanesi iki isim, Soft Boys'dan **ROBYN HITCHCOCK** ile XTC'den **ANDY PARTRIDGE** yeni bir albüm üzerinde çalışıyor.

GNARLS BARKLEY'in yeni single'ı "Run" için çektiği klip, haddinden fazla erotik bulununca MTV'de yayını yasaklandı.

THE SUBWAYS Butch Vig ile kotardığı ikinci stüdyo albümü "All Or Nothing"i haziranda çıkaracak. Albümdeki şarkılardan "Girls and Boys" grubun internet sitesinden bedava indirilebiliyor.

Of Montreal'den Kevin Barnes ile MGMT'den Andrew VanWyngarden **BLIKK FANG** adıyla yeni bir grup kurdu.

IRON MAIDEN ilk dönem şarkılarından oluşan "Somewhere Back In Time" adında bir derleme çıkarıyor. Bu arada grubun solisti Bruce Dickinson ilk gösterimi Cannes Film Festivali'nde yapılacak korku filmi "Chemical Wedding"in senaryosunu yönetmen Julian Doyle'la birlikte yazdı.

THE CHARLATANS yeni albümü "You Cross My Path"i Xfm.co.uk adresinden ücretsiz dağıtmaya başladı. Albüm CD olarak mayısta yayınlanacak.

Yeni albümünün çalışmalarını sürdüren **AMY WINEHOUSE** Easy Living adlı derginin nisan sayısına hayırlı bir iş için çıplak pozlar verdi. Geçmişte göğüs kanseriyle mücadele kampanyası kapsamında İngiliz mecmuasına soyunanlar arasında Sade ve aktris Helena Bonham Carter da bulunuyor.

BECK yeni albümünde yapımcı olarak **DANGER MOUSE** ile çalışacak.

Ufukta **THE CURE** tribute albümleri gözüküyor. Çıkışları yıl sonu ve 2009 başına tarihlenen iki albümden biri olan "Perfect as Cats"de Blonde Redhead, Dandy Warhols, Bat for Lashes, CocoRosie, Kaki King, Jesu gibi isimler yer alırken, "Just Like Heaven"da The Raveonettes, The Rosebuds ve The Brunettes'in Cure yorumlarını dinleyeceğiz.

ŞİMDİ OKULLU OLDUK, SINIFLARI DOLDURDUK

Duvarda sıradan bir tuğla olmayan, vak vak, vak dı rak diye avaz avaz bağıran öğrenciler var bu sınıfta. Ve ilim irfan, matematik ve edebiyat, çarpım tablosu ve nazariyat, bol gitarlı bir müfredat. Testsiz sınavsız bir proje albümü, bir şen bilgi deposu "Rock Sınıfı". Okulun yönetimi, sözlerle Çağla Aydın, müziklerle Ozan Baysal, merkez üssü MİAM stüdyoları. Hocalar işinin ehli, anlatımları kuvvetli: Nejat Yavaşoğulları vitaminleri, Aylin Aslım maddeyi, Replikas ve Cahit Berkay ilkçağda Anadolu uygarlıklarını, Özge Fışkın yedi bölgeyi ve gezegenimizi anlatıyor, Tuğçe Özkara, Tolga Futacı, Cenk Yüksel ve Can Karadoğan'dan uzunluk ölçüleri, geometri, sözcükler, ismin halleri geliyor. Bruce Springsteen, "üç dakikalık bir şarkıda, okulda öğrendiğimden daha çoğunu öğrendim" demiş. Demek ki bu okulda okumamış. Çocuklara en güzel hediye "Rock Sınıfı". Hem derslerini sevsinler, hem rock'n'roll'u.

ULUSLARARASI
İSTANBUL FİLM FESTİVALİ
2008 SPONSORU

İKSV FİLM

Zamandan çaldığınız her ani destekliyoruz

27. Uluslararası
İstanbul Film Festivali
Sponsoru

444 25 25
www.akbank.com

AKBANK

Zaman zaman suskunluğun utanca, utancın da vicdana işaret ettiğini düşünüyorum. Bu fazlaca saf ve cömert bir yorum mu? Belki. Ama neden saf ve cömert olmayalım ki? **ARUNDHATI ROY**

Hayal gücü dağa çıkıyor. *('68 sloganı)*

Bir yaması var üstün yeteneğimin
Pantolonunda

Umudu yere seriyor şanssızlık
Nakavtla
(İlk rauntta)
KATEB YASİN

Film seyrederken, yaşamdakinden çok daha fazlasını paylaşırız: Bir serseriyi, bir berduşu, bir Şarlo-Chaplin'i severiz. Ama sinema çıkışında, dışarıda karşılaştıklarımızın yüzüne bakmayız ve pis koktuklarını düşünürüz. **EDGAR MORIN**, Aşk Şiir Bilgelik

Rüzgâr henüz yakınmaya başlamadıysa, sessizlik öylesine yoğun olabiliyordu ki, neredeyse insanın kulaklarını acıtıyordu.
ALBERTO VAZQUEZ-FIGUEROA, Tuareg

DAFT PUNK filmi "Electroma" DVD ve Blu-ray formatıyla yayınlanacak. Metal kutuda satılacak filmin yanında, fotoğraflardan oluşan kırk sayfalık bir kitapçık da bulunacak.

Jamaikalı prodüktör, DJ ve müzisyen **MIKEY DREAD**, beyin tümörü sebebiyle hayatını kaybetti. 1954 doğumlu reggae yıldızı, UB40 ile çalmış, ayrıca "Bankrobber" single'ıyla "Sandinista!" albümünde Clash'le birlikte çalışmıştı.

NICK CAVE birlikte "The Proposition"ı çektiği yönetmen John Hillcoat ile ikinci film projesi üzerinde çalışıyor, 1989 tarihli "Ve Eşek Meleği Gördü"yü izleyecek yeni bir roman yazmayı planlıyor. Cave, ayrıca, 1977-78 yıllarında Güzel Sanatlar bölümünde okuduğu, ama müzikten başını kaldıramadığı için atıldığı Avustralya'nın Monash Üniversitesi'nden fahrî doktora unvanı aldı.

MADONNA'nın Timbaland, Justin Timberlake, Pharrell Williams ve Nate "Danja" Hills eşliğinde kaydettiği 11. albümü nisan sonunda raflarda olacak. "Hard Candy"den seçilen ilk single "4 Minutes" internet üzerinde yayınlandı bile. Ayrıca, 9 Mart akşamı düzenlenen törenle Rock and Roll Hall Of Fame'e kabul edilen Madonna, **IGGY POP** ve **STOOGES**'dan gecede kendisinin yerine sahne almalarını rica etti. Sebep, komitenin bu yıllanmış rock'çuları şöhretler müzesine henüz kabul etmemesini protesto etmek. Madonna'yı kırmayan Pop ve arkadaşları cover'lamak için "Burning Up" ve "Ray of Light" şarkılarını seçti. Iggy, Madonna'ya sahneden "Pırıl pırıl, taze kılıyorsun beni, ilk defa dokunulan bir bakire gibi" diye seslendi.

SİMYACI

Mikail Aslan'ın dördüncü albümü "Zernkut"ta (Simya), tarih ve coğrafyanın şiir olup dile geldiği 12 ezgi yer alıyor. Kürt sanatçı, Kalan Müzik tarafından yayınlanan albümünde kendi bestelerinin yanına Dersim, Koçgiri, Erivan halk şarkılarını katmış. "Zernkut"ta bonus track olarak bulunan ve Ilda Simonian'ın seslendirdiği "Sbidak badankov ağavnin" (Ak libaslı güvercin) ise Hrant Dink'in hatırasına adanmış.

TOM PETTY, emektar grubu Heartbreakers'dan önce, 1970'lerde beraber çaldığı Mudcrutch ekibiyle ilk albümünü doldurdu.

Küba müziğinde iki kayıp: ABD'de Dizzy Gillespie, Miles Davis gibi isimlerle de çalışan, ama ırkçılıkla başa çıkamayınca memleketi Küba'ya yerleşen caz davulcusu **TATA GÜİNES** hayata gözlerini yumdu. Buena Vista Social Club kadrosu için düşünülen, ama turnede olduğu projeye katılamayan Güines, en son Cesaria Evora'yla beraber kayıttaydı. Mambonun yaratıcılarından sayılan basçı **ISRAEL LOPEZ "CACHAO"** da 89 yaşında Miami'de hayatını kaybetti. 1962'de terkettiği Küba'ya bir daha geri dönmeyen Lopez'in çeşitli kayıtlarını aktör-müzisyen Andy Garcia gün ışığına çıkarmaya çalışıyordu.

Amerikan folkunun büyük ismi **JOHN STEWART**, memleketi San Diego'da, 68 yaşında hayata gözlerini yumdu. Amerikana akımının mucidi sayılan şarkıcı - şarkıyazarı, liberter görüşleriyle de tanınıyordu. İlk plağını 1957'de yayınlayan Stewart'ın şarkıları, Robert Wyatt'tan Joan Baez'e, pek çok isim tarafından okunmuştu.

NOTWIST 2002 tarihli "Neon Golden"ı izleyecek yeni albümünü nihayet çıkarıyor. Mayısta yayınlanacak "The Devil, You + Me"de 11 adet şarkı yer alıyor.

JOAN AS POLICEWOMAN ikinci albümü "To Survive"ı haziranda yayınlıyor. Albümden ilk single olarak "To Be Loved"ı seçen sanatçı, kapanış şarkısını Rufus Wainwright'la beraber kotarmış.

"In Rainbows"un dumanı tütmeye devam ederken **RADIOHEAD**, prodüktör Nigel Godrich'le beraber yine stüdyoya giriyor. Grup, yeni single "Nude"un interaktif remikslerinin yapılması için çeşitli kayıt parçalarını da internet üzerinden yayınladı; remiksler, radioheadremix.com sitesinde yayınlanacak.

TİLİLİLİ LİLİ

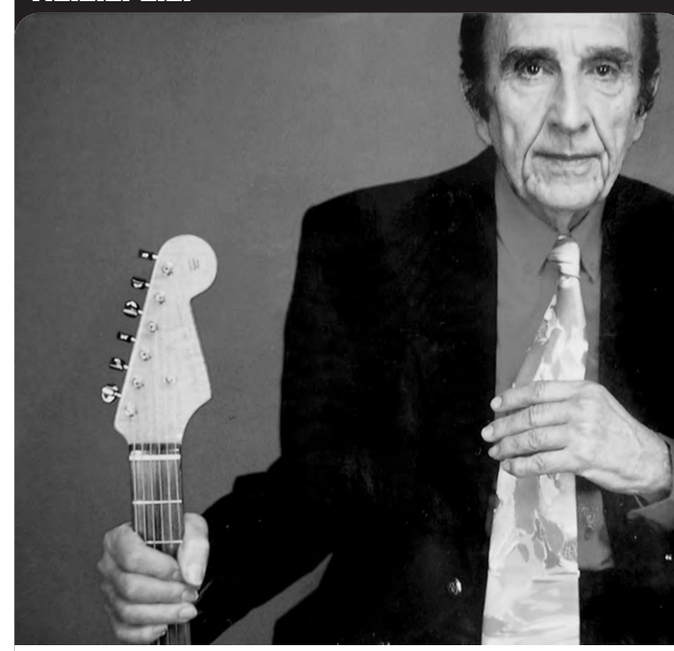

Dünyalar tatlısı bir ihtiyarı toprağa verdik. Lili Boniche 6 Mart'ta, 85 yaşında aramızdan ayrıldı. Cezayir'in başkenti Cezayir'e has Yahudi-Arap-Endülüs kırması şarkılar söyler, Arapça ve Fransızcanın iç içe geçtiği "arapfranga" lisanında derdini anlatır, bir rock'çu gibi Fender'ini çalardı… Cezayir ve Fransa arasında mekik dokurken her iki ülkede de epey ünlenmiş, güzel şehrine adadığı "Alger Alger" şarkısı dillerden düşmemiş, hatta François Mitterand'ın da ilgisine mazhar olmuştu. Akranları Maurice El Medioni, Reinette L'Oranaise gibi, bu zengin nağmeleri Enrico Macias'lara ve sonraki kuşaklara aktaranlardan biriydi. Uzun yıllar lokantacılıkla iştigal edip müziği sadece zevk için düğünlerde sürdüren Boniche, 1998'de başlayan ikinci baharında önce Bill Laswell'in prodüktörlüğünde "Alger Alger" albümünü kaydetti (hatta Laswell bu kayıtlardan "Boniche Dub" adında alternatif bir başyapıt da çıkardı), sonra 2003'te M, Manu Katché ve Smadj'la ortaklaşa "Œuvres récentes"i yayınladı... Tuhaftır, Damon Albarn'ın girişimiyle yayınlanan ve bugünlerde elimizden düşmeyen Abdel Hadi Halo & The El Gusto Orhestra Of Algiers'ın albümünü dinlerken, sık sık Lili Boniche'in kulağını çınlatıyorduk. Nerelerde, neler yapıyor acaba diye düşünürken ölüm haberi geldi.

LES SAVY FAV geçen yılbaşı gecesi verdiği konserin kaydını internetten yayınlıyor. "After The Balls Drop" isimli albümde New York'lu art-punk ekibinden Nirvana, Pixies, The Misfits, Clearance Clearwater Revival ve Love cover'ları da dinlenebilir.

M.WARD ve oyuncu **ZOOEY DISCHANEL**, **SHE & HIM** adıyla ortak bir albüm doldurdu. Üç cover'ın dışında şarkıların Dischanel'a ait olduğu ilk albümün adı "Volume One".

Chemical Brothers'ın Ed Simons'ından bir bebek beklediği haberiyle hayranlarını sevindiren **LILY ALLEN** ocak ayı içerisinde düşük yapmıştı. İkili geçtiğimiz ay sevgili olarak yollarını ayırmaya karar verdi.

THE ROOTS şimdiye kadar çıkardığı en politik albümle geri dönüyor. Hip-hop grubunun "Rising Down" adını verdiği kayıtta Mos Def, Talib Kweli ve ilk single "Birthday Girl"de ekibe katılan Fall Out Boy şarkıcısı Patrick Stump gibi pek çok önemli ismin emeği geçmiş.

Adı James Taylor, Carole King, Jackson Browne gibi şarkı yazarları arasında anılan, '70'lerde ve '80'lerin başında "The Power of Gold", "Dancing Shoes" ve "Longer gibi pek çok hit çıkaran Amerikalı şarkı yazarı **DAN FOGELBERG** aralıkta prostat kanseri sebebiyle hayata gözlerini yummuştu. Müzisyenin 2005'te yazdığı "Sometimes A Song" adlı şarkısı, sevgililer gününde, geliri Prostat Kanseri Vakfı'na verilmek üzere single olarak yayınlandı.

Sessiz sinema günlerinin en ünlü vampirlerinden biri de Lucille Young idi. Bu uzun boylu, cazip vücutlu genç kadında hiç de vampir havası yoktu. Yoktu ama, ekmek parası ve şöhret uğruna vampirliğe katlanıyordu.
(Ses dergisinin 27 Ocak 1968 tarihli sayısından)

Başkasının özgürlüğü benimkini sonsuz genişletir. *('68 sloganı)*

Her şey sona erdiğinde hatırladığımız düşmanımızın sözleri değil, dostlarımızın sessizliğidir. **MARTIN LUTHER KING**

Çalışan insanlar çalışmadıklarında sıkılırlar. Çalışmayan insanlar hiçbir zaman sıkılmazlar. *('68 sloganı)*

Gece cıvadan bir yorganla
serildi üzerime
İçimden daha ağır değildi hiçbir şey
Ve anladım
Her şeye kadir olan zamandı
Tanrı değil
BEJAN MATUR

Kürke düşkünlüğünü her fırsatta açıkladığı için hayvan hakları eylemcilerinin boy hedefi olan **ARETHA FRANKLIN**'in ödemekte zorlandığı vergi borcunu PETA örgütü üstlenmeyi önerdi. PETA'nın teklifine göre, Franklin bir daha kürk giymemeyi, elindekileri örgüte vermeyi, başta yaşam hakkı olmak üzere hayvanların haklarına –meşhur "Respect" şarkısına göndermeyle– "saygı" duymayı kabul etmeli.

Altı sene aradan sonra yeni albümü "Mr. Love Justice"ı geçtiğimiz günlerde çıkaran **BILLY BRAGG** ile İngilizlerin gencecik şarkı yazarı **KATE NASH**, birkaç kere sahneyi paylaşmalarının ardından beraber stüdyoya giriyor. İkili, Shangri-Las klasiği "Give Him A Kiss"i okuyacakmış.

Ska pistlerinin büyük grubu **THE SPECIALS** otuz yıl aradan sonra bir araya gelmek üzere. Grubun şarkıcısı, sıkı müzisyen Terry Hall beraber yeni şeyler üretebileceklerine dair hayli umutlu konuşuyor.

Uzun yıllar sonra yeniden toplanan gruplar kervanına **ERIC BURDON & WAR** da katıldı. Bu ay Londra'da bir konser verecek olan ekip yollarını ayıralı 37 sene olmuştu.

FİŞLİ AKUSTİK

Erdem Helvacıoğlu'nun sokak sesleriyle ördüğü elektro-akustik projesi "Altered Realities" ABD'de yayınlandığında büyük övgüler toplamış, klasik müzikle elektroniğin, folkla ambient'ın buluştuğu albüm pek çok derginin en iyiler listesinde kendine yer bulmuştu. Helvacıoğlu, artık Türkiye'de de dağıtılan albümünün tanıtım konserini 23 Nisan'da Garajistanbul'da verecek, akustik gitarını bir takım elektronik işlemlere tâbi tutacak.

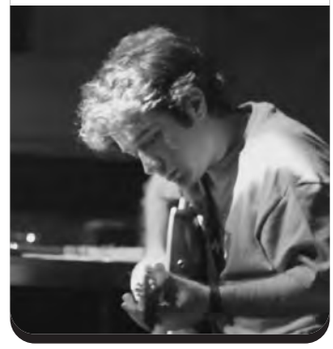

Jack White'ın da üyesi olduğu **THE RACONTEURS**'ün yeni albümü "Consolers" bu ay yayınlanıyor.

ECHO & THE BUNNYMEN de tarihî önemi haiz bir albümünü baştan sona canlı icra edecek. 1984 tarihli "Ocean Rain" kasım ayında memleketleri Liverpool'da, yeni şarkıların da eklenmesiyle çalınacak.

Caz-pop şarkıcısı **CORINNE BAILEY-RAE**, kocası **JASON RAE**'yi genç yaşında kaybetti. 31 yaşındaki saksofoncu, grubu The Haggis Horns'la beraber Amy Winehouse ve Mark Ronson'un arkasında da çalıyordu. Ölüm sebebi, alkol ve uyuşturucu koması olarak açıklandı.

Mikrofonu Jello Biafra'dan devralan **JEFF PENALTY** de **DEAD KENNEDYS**'i terketti. Şarkıcı, diğer grup elemanlarını para pul işlerinde fazla hassas olmakla, bir Hıristiyan folkçuyla aynı menajeri paylaşmakla, MTV'ye çıkabilmek hırsına bürünmekle itham ediyor.

KILLING JOKE kısa bir turneye çıkıp ardından yeni bir albüm kaydetmek üzere tam kadro bir araya geldi.

Küçük bir kadro revizyonuyla yoluna devam eden **TINDERSTICKS**'in yeni albümü "The Hungry Saw" bu ay yayınlanıyor. Klavyeci David Boulter'a göre yeni şarkılar da "yaratıcılık, yıkım, yitiriş, endişe, intikam, gerçek aşk gibi şeylerden" bahsediyormuş.

GREEN DAY'in yeni yan projesinin adı **FOXBORO HOT**. Grubun '60'ların dans müziği havasında kotardığı "Stop Drop and Roll" albümü gün sayarken, single "The Pedestrian" internet sitelerinden indirilebiliyor.

Önümüzdeki ay 1990 tarihli "Boo!"dan bu yana ilk albümünü yayınlayacak olan '80'lerin saygıdeğer soul-funk-pop grubu **WAS (NOT WAS)**'ın yeni albümünde "Green Pills In The Dresser" isimli şarkıyı Kris Kristofferson okuyor. "Mr. Alice Doesn't Live Here"ın altında ise, grup üyeleriyle beraber Bob Dylan'ın da imzası var.

BARRY ADAMSON, nisanda yayınlanacak yeni albümü "Back To The Cat"te cazla rock'un örtüştüğü noktada buluşan cinaî baladlar söylemeye devam edecek.

PAUL WELLER'ın son noktayı koymak üzere olduğu dokuzuncu solo albümü "22 Dreams", çift-CD halinde piyasaya verilecek.

Blues'un yerleşmesinde, rock'n'roll'un gelişmesinde büyük payı olan Chess Records'un hikâyesinin anlatıldığı "Cadillac Records" isimli filmde Chuck Berry'yi **MOS DEF**, Etta James'i **BEYONCE** canlandırıyor.

ELVIS COSTELLO'nun yeni albümü "Momofuku" sadece plak formatında yayınlanacak, ayrıca internet üzerinden indirilebilecek, CD versiyonu basılmayacak.

babylon

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

nisan/april/08

04

babylon.com.tr

11 Nisan Cuma/23:00 NOKIA Nseries

FIREWATER

PONCHO SANCHEZ

Garanti CAZ

25 Nisan Cuma/23:00
26 Nisan Ctesi/23:00

İLHAN ERŞAHİN/NUBLU PRESENTS: 4 Nisan Cuma/23:00 · 5 Nisan Ctesi/23:00 the Miller way

İSTANBUL SESSIONS featuring

ERIK TRUFFAZ

22 Nisan Salı/21:30

athena

Babazula

24 Nisan Perş/21:30

burn ENERGY DRINK

18 Nisan Cuma/23:00

DJ MEHDI

23 Nisan Çarş/21:30

IPOD PARTİSİ #3

9 Nisan Çarş/21:30

İSTANBUL FİLM FESTİVALİ SUNAR:

THE COUNTERFEIT STONES ile İKSV FİLM

"YALANDAN" ROLLING STONES PARTİSİ

17 Nisan Perş/21:30

ANADOLU'NUN KAYIP ŞARKILARI/

NEZİH ÜNEN GROUP

bant° CONVERSE 16 Nisan Çarş/21:00

SHINING

15 Nisan Salı/21:00/KAPANIŞ PARTİSİ

GEPGEN4 FESTİVAL

30 Nisan Çarş/19:30

İŞTEN SONRA OLDIES BUT GOLDIES

EFES Pilsen

3 Nisan Perş/21:30

Havana Salsa

SHANTEL

SMIRNOFF EXPERIENCE

12 Nisan Ctesi/23:00

İŞTEN SONRA INDIE ROCK PARTY

2 Nisan Çarş/19:30

GEVENDE featuring TOBIAS KLEIN & DAMIEN CUZZEL

29 Nisan Salı/21:30

OLDIES BUT GOLDIES

19 Nisan Ctesi/22:00

"Açık Radyo." 94.9 · DIGITURK · THE HOUSE | APART · Radikal · RADIO XI-GEN FM 96 İSTANBUL · TURKCELL · Wall

27. İstanbul Film Festivali'ndeki güzeller içinden biz bunu seçtik, öylesine "kalbî" bir film ki, kalbimizi ona verdik. Güney Fransa'daki Sète kentinde (Brassens'in memleketinde) bir Arap ailesinin kederinin, sevincinin ortağıyız. Filmin odağında sadece liman işçisi Slimane ve kızı Rym'in hayalleri değil, kuskusun, kefal balığının ve bir fasıl heyetince icra edilen Arap havalarının dayanılmaz cazibesi var. Yönetmen Kechiche, Les Inrockuptibles'e ve Télérama'ya anlatıyor…

GÖBEK DANSIYLA ELVEDA

Sinema hayatınıza nasıl girdi?
Abdellatif Kechiche: Sinema çok erken yaşta benim için bir sığınak oldu. Nice'de, Victorine stüdyolarının yakınında bir kenar mahallede büyüdüm. 1970'li yıllarda normal sinemalara da, Nice'deki sinemateke de çok giderdim. Beni ilk cezbeden oyuncular olmuştu: Michel Simon, Jules Berry, Harry Baur, Arletty... Pagnol'un filmlerindeki Raimu sanki başka bir dünyadan gelmiş bir oyuncuydu... Sonraları yönetmenleri tanımaya başladım: De Sica, Pasolini, Pialat, Sautet... Sinematekte Chaplin'i keşfettim. Liseden sonra, kerhen geometri tahsiline başladım. O arada, senaryo da yazıyordum, öyle ya da böyle, mutlaka sinema yapmak istiyordum. Ve oyuncu olma arzusuyla Nice konservatuarına kaydoldum.
Babanıza oyuncu olmak istediğinizi söylediğinizde endişelendi mi?
Hiçbir zaman karşı çıkmadı. Maceracı ruhlu biriydi. Dilini bilmediği, tanımadığı bir ülkeye, üstelik ilk başta ailesini de Tunus'ta, geride bırakarak tek başına gelmişti. Sadece "L'Esquive"den önce, ölümüne yakın onu biraz endişeli hissettim. Sinemayı, sanatı seven bir insandı, beni seyretmeye tiyatroya gelirdi. Aramızda hiç duvar olmadı.
O yaşlarda, Fransız sineması Amerikan sinemasından daha mı etkileyici geliyordu?
Evet, Fransız sinemasına kendimi çok yakın hissediyordum. O dönemin İtalyan filmlerini de beğeniyordum. Sinema benim için bir uyuşturucu madde gibiydi.
Nice'in ağır havasından uzaklaşmanın bir yolu muydu sinema?
Evet, biraz ağır bir hava vardı. Irkçılıktan, bu tür şeylerden bahsetmek istemiyorum, ama sinema ve tiyatroda özgürleşmeyi araradığım kesindi. Bildiğim dünyadan çok farklı ve uzak olan bu dünyaya girdiğimde, hakikaten soluk aldığımı hissettim. İki yıl sonra da sosyalistler yönetime geçti. Mitterrand iktidara geldiğinde yirmi yaşındaydım ve hakikaten bir özgürlük havası, her şeyin değişebileceği duygusu hissetmiştim. Her ne kadar sonrası gülük gülistanlık olmasa da. Ve giderek hayal kırıklığı arttı.
Aileniz politikayla ilgili miydi?
Solcu ya da sağcı olmanın ne demek olduğunu hakikaten biliyorduk. Bugün insanlar niçin sağcı olduklarını, sağcı olmanın ne anlama geldiğini tam olarak bilmiyor. O zamanlar, bir ideal vardı ve niçin solcu olduğumuzu biliyorduk. Ve bu idealin bir taşıyıcısı vardı. Birçok konuda onu eleştirebilirdik, ona kızabilirdik, belki de bu ideali kullanıyordu, ama sonuçta Mitterrand o ideali taşıyordu. İdeal olarak, mantıken ve makûl olarak hâlâ ve her zaman sosyalistim. Ama artık maalesef sosyalistler kalmadı. Çünkü insanlar son sürat yön değiştiriyor, herkes yalnızca kendini düşünüyor. Çok yazık.
Sosyalist Parti'den hayal kırıklığına uğradıktan sonra, radikal sola yönelmediniz mi?

Anlattığım toplumsal ortamı çok iyi tanıyorum. Neuilly'li bir burjuva çevresini aynı derecede iyi konuşturamazdım. Nesilden nesile aktarılan sözlü dil geleneğinden geliyorum.

Hayır. Çünkü bence oradan bir şey yapmak mümkün değil.
İlk defa 1987'de André Téchiné'nin "Les Innocents"ında (Masumlar) perdede karşılaştık sizinle...
Konservatuardan sonra Paris'e geldim. Odéon'da, Marigny Tiyatrosu'nda, sonra da Téchiné'nin birkaç filminde rol aldım. Daha önce, 1984'te, Abdelkerim Bahloul'un, öncü diyebileceğimiz, ama maalesef iş yapmayan filmi "Thé à la menthe"da (Nane Çayı) rol kapmıştım.
Mağrip kökenli ilk oyunculardansınız yani...

Abdellatif Kechiche

Evet, ama ben kısaca "oyuncu" olmayı arzu ediyordum. Bu da o kadar kolay değildi. Bana teklif edilen roller ya suçlu, yasadışı tipler ya da tersine mazlum, kurban karakterlerdi. Hakiki bir karakter asla önerilmiyordu. Araçsallaştırıldığım, ideolojik şemalara hapsedildiğim düşüncesine kapılıyordum. Tam mânâsıyla oyunculuk yapamıyordum... Yönetmenliğimde de angaje yönetmen, toplumsal sinemacı etiketlerinin üzerime yapıştırılmasından çok korkmuşumdur. Bugün bu tür sınıflandırmalardan kurtulmam daha kolay, ama ilk başlarda bu imkâna sahip değildim.
Yönetmenliğe nasıl geçtiniz?
Yazmayı hiç bırakmadım, yönetmenlik arzum da hiç geçmedi. Abdelkerim Bahloul'a birkaç senaryo projemi okutmuştum, beni teşvik etti. Ama finansman bulma imkânı yoktu. Bütün yolları denediğim ilk senaryom "L'Esquive"di. Hiçbir sonuç alamadım. Devlet yardımı olmadan "ilk film" yapmanın neredeyse imkânsız olduğunu kısa sürede anlıyorsunuz. "La Faute à Voltaire" için yardım almayı başardım.
Bu ilk filminizde de diyaloglar çok ağırlıklı bir yer tutuyor...
Evet, fikir alışverişi, sohbet benim için çok merkezî. Bu alışveriş, kelimelerle olabileceği gibi, gözyaşlarıyla, gülüşmelerle, haykırışlarla da olabilir. Mühim olan, hayatın arada dolaşması, insanların birbirine hayatlarını, tecrübelerini aktarması... Sözler, yaşadığınız, paylaştığınız şeylerle atbaşı gidiyor. Anlattığım toplumsal ortamı çok iyi tanıyorum,

Filmde Slimane rolünde Habib Boufares, Rym rolünde Hafsia Herzi oynuyor

→09

oradan geliyorum, hâlâ orada yaşıyorum. Neuilly'li bir burjuva çevresini aynı derecede iyi konuşturamazdım, karikatürleştirirdim. Nesilden nesile aktarılan sözlü dil geleneğinden geliyorum. Kelimelerden oburca bir haz alıyorum; tonu, ifadeyi, hareketleri onlar sürüklüyor.

Diyaloglarınızda doğaçlama ne kadar yer tutuyor?

Yok denecek kadar az, çünkü diyalogların tamamını yazıyorum. Önce tek başıma yazıyorum, sonra aynı zamanda montajda da yer alan Ghalia Lacroix'ya okutuyorum. Ghalia aynı zamanda oyuncu, ben de oyunculuk yaptığım için neyin nasıl işlediğini, oyuncuları rahatsız eden şeylerden kaçınmanın yollarını biliyoruz. Yazılı metne çok önem veriyorum, ama değişikliklere de açığım. Bir diyaloğu rötuşladığımız, bir sürü farklı seçenek denediğimiz ve sonunda ilk metne döndüğümüz çok oluyor... "L'Esquive"in çekimlerine başlamadan önce, aylarca Belleville'de bir işgal evinde prova yapmıştık, "Balıklı Bulgur"da da Paris ve Sète arasında sürdü provalar. Gençleri tiyatro oyunlarına çalıştırdım, Çehov, Marivaux... Herkesin kendi özgünlüğünü bulup yakalamasını istiyorum, ardından simya geliyor. Çekimlerin öncesindeki her şey filmi besliyor.

"Balıklı Bulgur"daki, projesini varetmek için sonuna kadar direnen sanatçı portresinden yola çıkarak, bunun en şahsî filminiz olduğu söylenebilir mi?

Bir sanatçı, yapıtlarının her birine kendisini katmalıdır. Bu benim için neredeyse ahlâkî bir inanç. Öncekilerden daha şahsî bir film yapmak gibi bir tercihim yoktu. Belki de bilincinde olmadan öyle olmuştur. Slimane karakterinde babamı görüyorum. Babamın belki biraz daha fazla, farklı yüzleri vardı.

"Balıklı Bulgur"da ilk kuşak göçmenlere hürmetinizi sunmak mı istediniz?

İç içe geçen birçok tema var. Ama, inşaatlarda evleri boyayarak ailesini elinden geldiğince geçindirmeye çalışan, hayatını ailesine adayan babamı anmak istediğim doğru. Halinden hiç şikâyet etmezdi, ben onun için ondan daha çok şikâyet ederdim. Ekmeğini kazanmak ona mutluluk ve gurur veriyordu. Her gün mavi tulumunu giyip inşaatlara giderdi, aynen filmdeki Slimane gibi mobiletle. Ama resim yapmayı da seviyordu, bir enstrüman çalıyordu, hikâye anlatmaya bayılıyordu. Bu filmin projesi yıllar öncesine uzanıyor; aslında babam kendisi oynayacaktı. Ama o arada vefat etti. Provalara başlamıştık, gayet iyiydi. Ölümünden sonra beraber çalışmaya başladığımız diğer oyuncu da öldü. Bütün cesaretimi kaybetmiştim. Prodüktörüm Claude Berri'nin ısrarı sayesinde yola devam ettim. Sonunda rolü babamla beraber çalışmış olan Habib Boufares'e teklif ettim...

Bir figür olarak babanız hayatınızda hâlâ önemli bir yere sahip mi?

1962 yılında, bu adam doğduğu ülkeden ayrılmaya karar vermeseydi, benim hayatım nasıl olurdu? O zaman küçücük bir çocuktum. Kız ve erkek kardeşlerimin çoğu Fransa'da doğdu. Babamın yaşadıklarına bir anlam vermeyi görev biliyorum. Kırk yıl boyunca, zehirli maddeler soluya soluya inşaatlarda çalışarak çektiği eziyetin ne mânâsı olurdu yoksa? Bütün bunlara bir anlam, bir neden vermek lâzım. Bu, benim için bir görevin ötesinde, bir zaruret. Aksi takdirde, kendimi rüzgarda sürüklenen bir tekne gibi hissederdim.

Eskiden filmlerin konuları halkla, alt sınıflarla daha fazla ilgiliydi. Bugün, Ken Loach ve Robert Guédiguian haricinde çok az sinemacı bu sınıfa ilgi gösteriyor.

Sinemanızda kuşak çatışmaları yer almıyor. Oysa, aile ilişkilerini ele alan filmlerde önemli bir dramatik çıkış noktasıdır bu...

Benim açımdan öyle bir mesele yok. Benim kuşağımdan pek çok kişi önceki kuşağa derin bir sevgi besliyor. Sonraki kuşaklar için de aynı şey geçerli sanırım.

Yani hesabı görülecek bir ödip durumu yok mu sizin için?

O mânâda söylersek, hiçbir zaman babamı öldürmem gerektiği hissini yaşamadım. Aksine, onu rahatlatmam, sırtındaki yükü hafifletmem gerektiğini düşünüyordum. Bugün de aslında bir anlamda aynı şeyler geçerli; baksanıza, hazırlanan yeni emeklilik yasasına göre 100 yaşına kadar çalışmak zorunda kalmamak için genç ölmek daha iyi!

Filmlerinizde yaşama ve mücadele gücünü, umudu erkeklerden ziyade kadınlar taşıyor...

Öyle düşünmüyorum. Bence, umudu bir grup, bir topluluk taşıyor. Filmlerimde kadınlarla erkekler arasında bir denge olduğuna inanıyorum. Filmlerimdeki erkek karakterler genellikle ana itkiyi veren tiplemelerdir. Kadın karakterlerse yakından tanıdığım ve sevdiğim kadınlardan esinlenmiştir: Annem, kızkardeşlerim... Fakat aynı zamanda, Fransa'da hakim olan Arap kadınları ya da Arap ailelerinde erkek hakimiyeti klişelerinin dışına çıkmak gibi bir çabam da var. Bu bunaltıcı tasviri kırmak istiyorum.

Sofra hazırlama, yeme-içme, dans sahneleri çok şehvetli... Özellikle kadınların yemek yediği sahne...

Erkekler de öyle. Mesela, Bruno Lochet masadayken, lokmalarını çiğneyişi, kılçığı ağzından çıkarışı, çok sansüel, çok şehvetli. Sadece kadınsı bir şehveti gösterdiğimi sanmıyorum. Benim açımdan cinsellik insanîdir ve herkeste, bütün yüzlerde vardır.

Hafsia Herzi'yi nasıl keşfettiniz?

Ana karakterlerden biri olan Rym rolünü neredeyse geriye çekecektim, çünkü onu canlandıracak genç kızı bir türlü bulamıyordum. Hafsia'yı gördüğümde, karakter ete kemiğe büründü. Bir arkadaşım bana onun bir kasetini göndermişti. Yaydığı ışığa, duruşuna, güzelliğine çarpıldım. Onunla tanışmak için Marsilya'ya gittim. Oyuncu olmak istiyordu ve çok kabiliyetliydi. Hiçbir şey öğrenmeye ihtiyacı yok, tamamen sezgilerine dayanıyor. Tek yapması gereken kendi gizlerini, iç ateşini bulup çıkarmak. Dans etmeyi bilmediğini düşünüyordu, kalçasını nasıl hareket ettireceği konusunda birkaç teknik tavsiye, enerjisini açığa çıkarmaya yetti.

Niçin şişmanlamasını istediniz?

Daha yuvarlak bir karnın karaktere daha çok yakışacağını düşündüm, o karnın içinde hayat olduğuna, bir şeyin titreştiğine inandırmalıydı. Ayrıca, sadece kilo almadı. Karnını ve bacaklarını, baldırlarını kaslandırmaya da çalıştık. Manken tarzı bir güzellik istemiyordum. Güzelliğini mümkün olduğunca uzun süre saklamayı, dans sahnesinde patlamasını istiyordum.

"La Faute à Voltaire"de de, "Balıklı Bulgur"da da cinselliği işlerken bayağı ileri gidiyorsunuz...

Daha da ileri gitmeyi isterim... Cinselliği gösteriyorum, ama aynı zamanda, daha cesurca olanın, hayal kırıklığı, tatminsizlik, blokaj anlarını yansıtmak olduğunu düşünüyorum; mesela, Slimane'ın sevgilisiyle yarım kalan oynaşmaları... Slimane'ı, göçmen tiplemesi klişelerinden uzak durarak, yaşadığı ailevî, şahsî, cinsel sıkıntılarıyla göstermek istedim.

Cinselliği gösteriyorum, ama daha cesurca olanın, tatminsizlik, blokaj anlarını yansıtmak olduğunu düşünüyorum; mesela, Slimane'ın sevgilisiyle yarım kalan oynaşmaları...

Niçin bu kadar önemliydi bu?

Karakterlerim hem sıradan hem de özgün olmalı. Filmde, yabancı kavramına da istihzayla yaklaştım. Bir yerde, Slimane arkadaşlarından birine patronunun kendisini başından atmanın yolunu aradığını anlatıyor. Arkadaşı bunu gayet normal karşılıyor, tersanelerde artık Fransızları istemediklerini söylüyor. Slimane da işte "bütün öteki Fransızlar" gibi yeterince rantabl olmadığı için kapıya konuyor. Toplumsal bütünleşme için mücadele etmenin en iyi yolu bütün söylemleri aşarak, insanî olana sarılmak.

2005'te, en iyi film de dahil olmak üzere dört César alarak büyük bir zafer kazanmıştı "L'Esquive". Neler hissetmiştiniz?

Hem küçük bir bulutun üzerinde gibiydim, hem de gergindim. Benim mizacım böyle, hiçbir ânın kolay kolay tadını çıkaramam. Ama ailemin mutlu olduğunu görmek hoşuma gitmişti, onlar için César ödülleri erişilmez bir şeydi. Ama aynı zamanda, bu takdirin biraz geç geldiği duygusunu yaşıyordum. Babam kısa süre önce, "L'Esquive"in montajları esnasında vefat etmişti. Öte yandan, bu takdirden ve ödüllendirmeden ötürü çok duygulanmıştım. Bir yandan da bu ödülün ortalığı bulandırdığını, bayağı bir anafor yarattığını da fark ediyordum: Ödül sadece "gettodan bir Arap"a verilmekle kalmıyor, asıl önemlisi, durumları cilalamayan bir filme veriliyordu. Salonda sadece benim filmime oy verenler bulunmuyordu ve bu gayet açık hissediliyordu. "L"Esquive"in aldığı her César'da ön sıralarda bir soğuk rüzgar esiyordu. Çok iyi iş yapmış ve ödül bekleyen filmleri finanse edenler bayağı bozuldular. Sonrasında da, bu kişilerle çıkar birliği içinde olanlar basında sözlerini sakınmadılar. Epey belden aşağı darbe yedim o sıralar.

"Balıklı Bulgur" yazdığınız ilk senaryo muydu?

Hayır, ama senaryolarımın çoğu gibi onu da "La Faute à Voltaire"i çekmeden önce yazmıştım. Böyle bir proje tasarlamıştım, çünkü başka bir projeyi finanse etmeyi başaramıyordum. "Hiçbir şey olmadan da çekilebilecek bir film düşün" dedim kendime. Bunun üzerine, para ödemeyeceğim oyuncularla –ailem–, para ödemeyeceğim bir dekorda –Nice'teki mahallem–, ailemin evinde, 16 mm. çekeceğim bu film fikri doğdu.

Üç filminiz de "kendine ait bir yer" bulmanın zorluğuna tanıklık ediyor...

Benim kendi durumum da böyle. Bu etnik kökenimden değil, toplumsal sınıfımdan kaynaklanıyor. İşçi sınıfından gelen herkes bu konuda rahatsızlık yaşar. Daha yüksek bir statüye, başka bir kültüre erişmek zordur. Hep kendinizi biraz dışlanmış hissedersiniz. Üstelik ben Paris'e sonradan gelmiş bir taşralıyım. *(gülümsüyor)* Toplumsal sınıfıma hapsedileceğim korkusuyla yönetmen oldum. Sanatçı olarak özgürlüğümü kazanmak için başkalarından daha fazla gayret göstermem gerekiyor. Eskiden toplumsal, sınıfsal kaynaşma daha fazlaydı. Filmlerin konuları da halkla, alt sınıflarla daha fazla ilgiliydi. Bugün, Ken Loach ve Robert Guédiguian haricinde çok az sinemacı bu sınıfa ilgi gösteriyor. Sinemanın birleştirici olma gibi bir erdemi vardı. Bunun, bugünkü sözde popülerlikle, en çok sayıda seyirciyi çekmek için başvurulan reçetelerle alâkası yok.

Toplumsal olmanın ötesinde, sinemanızın varoluşsal olduğunu da söyleyebilir miyiz?

Şüphesiz, ama umut ve ütopyanın da içinde büyük bir yer tuttuğunu gözardı etmeden... "Balıklı Bulgur"da pek çok Ortaçağ efsanesine gönderme var. Chrétien de Troyes'un kitabı "Perceval"de kutsal Graal derin bir kâsedir, dönemin tablolarına bakılırsa, kuskus kâsesine çok benziyor! Bu arada, finaldeki, eski kuşağa bir veda olan göbek dansı sahnesinin, iyimser sembollerle yüklü bir vaat olmasını istedim: Geleceğe doğru uzanan bu karından yeni bir şey doğabilir.

Çeviren: ***Siren İdemen***

"Dünya, Kötülük Yapanlar Değil, Seyirci Kalıp Hiçbir Şey Yapmayanlar Yüzünden Bu Haldedir."

İÇİNE ALDIĞI KİTLEYİ ÇILGINLIĞA SÜRÜKLEYEN BİR DENEY "DALGA"

Amerika'da bir kolejde tarih öğretmeni Ron JONES'in yaşadığı bir deneyden hareket ederek, Alman Reinhold TRITT tarafından yazılan oyun; başlangıçta bir disiplin oyunu olarak gelişen, sonrasında bütün okulu içine alan bir çılgınlığa dönüşen deneyi anlatıyor.

Yazan: Reinhold TRITT
Çeviren: A. Naki ÖNER
Yöneten: Şakir GÜRZUMAR
Dekor: Ali Cem KÖROĞLU
Kostüm: Nalan TÜRKOĞLU
Işık: Kemal YİĞİTCAN
Müzik: Targan TÜRE
Yapımcı: Tarık GÜVENÇ

OYNAYANLAR
Levent ÜLGEN Ayçe ABANA Faruk AKGÖREN Metin COŞKUN Ayşegül ALPAK Onur DİKMEN Duygu EREN Çetin GÜNER Ece ÖZDİKİCİ Fatih SÖNMEZ Serhan SÜSLER Serhat TEOMAN Ekin TÜRKMEN Serdar YEĞİN

DONKİŞOT PRODÜKSİYON

0212 251 54 80 (pbx)
0212 251 55 01 (fax)
www.donkisotproduksiyon.com.tr

İKİ FİLM BİRDEN: SHINE A LIGHT VE DREAM OF LIFE FESTİVALDE

İstanbul Film Festivali'nin NTV Belgesel Kuşağı'nda rock'n'roll tarihinin dört büyüğüne adanmış filmler de gösterilecek. "Lou Reed'in Berlin'i"ni geçen ay gözümüze kestirip sözümüzü söylemiştik. Kadroya son anda dahil olan "İnanılmaz Bir Yolculuk: The Who'nun Hikâyesi"ni önemli bir not olarak aktaralım ve gelelim esas kızımıza ve oğlanlarımıza... Beyazperdedeki Patti ve Stones'u Banu Güven Berlinlerden bildiriyor...

ATLar DÖRTnaLa GİDERKEN

Şubat ayı başında günlük haber rutininden kopup kendimi müzik âleminin engin sularına bıraktım. Hem de yalnızca müzik keyfi değil, sinema keyfini de yaşadım. Nerede? Berlin Film Festivali'nde... On gün süren festivalin ilk beş gününde oradaydım. Ama ne beş gündü! İstanbul Film Festivali'nde NTV Belgeseller Kuşağı'nda yayınlanacak iki filmi, Martin Scorsese ustanın Rolling Stones'u resmettiği "Shine A Light"ı ve benim de, alınterine hayran olduğum bir emekçi, arkadaş, abla ve hatta anne ve de harika bir müzisyen bildiğim Patti Smith'i anlatan "Dream of Life"ı izledim. Hem de filmlerin kahramanları ve yönetmenleriyle kısa da olsa konuşma fırsatını bularak...

Berlin Film Festivali'nin açılış filmi olan "Shine A Light"ın dünya galasından önce ilk gösterimi basın mensuplarına yapıldı. Yüzlerce kişilik iki salon doldu. 72 milletten gazeteci sanki kırk yıllık dost gibi kaynaşmış (iki saat sonra basın toplantısında yer bulabilmek için itişeceklerdi!) ve kanı kaynamış şekilde salonun kararmasını bekledi. Sonra esas kırk yıllık dostlarımız beyazperdede belirdi.

Film, New York'taki Beacon Theatre'da, 29 Ekim ve 1 Kasım 2006'da kaydedilen iki konser öncesinde, grubun tatlı huysuzluklarıyla başlıyor. Her konser öncesinde olduğu gibi, Mick ve Charlie sahneyle ilgileniyorlar. "Ama yerler bir garip olmuş. Ben bunu daha önce hiç görmedim!" "İyi de, bunu siz istediniz!" "Evet, ama şimdi beğenmedim." Mick tüm tatlılığıyla gülüyor, ekipte sinirler yay gibi, ama bu adamlara kızmak ne mümkün? Marty'nin karikatürize ederek verdiği "set-list" çekişmesi muhteşem. Konsere az bir zaman kalmış, ortada set-list yok! Scorsese gözümüzün önünde bayginlık geçirmek üzere. Bizimkilerse Scorsese gerildikçe eğleniyorlar. Keith Richards'ın Scorsese ekibini "daha iyi biliyor. Konser de "Jumpin' Jack Flash"le açılıyor zaten!

Ama Scorsese de az değil. Konserden önce Mick Jagger'ın telefonda yaptığı "kameralar dinleyicilere yakın olmasın, can sıkıcı olabilir" uyarısı ya da özel ulakla iletilen "spotlar 18 saniyeden fazla üzerinde kalırsa Mick yanarmış" mesajı Scorsese'ye vız geliyor. (Buradaki diyaloğu aktarmadan geçemeyeceğim. Scorsese: "Nasıl yani, bildiğimiz alevden mi söz ediyoruz?" Ulak: "Evet!" Scorsese: "Mick'in yanmasına izin veremeyiz." Ve Mick'in sesi duyulur: "Bu

Scorsese'nin filminde elemanları Rolling Stoned şekilde görüyoruz bol bol. Richards'a soruyorlar: "Konserden önce ne yapıyorsunuz?" Cevap: "Uyanıyorum."

vulun kick'inin gölgesinin ne kadar güzel göründüğüne" ikna etmeye çalışması, beni en çok güldüren sahnelerden. Set-list krizinin nasıl sonuçlandığını anlatmayayım, heyecanı kaçmasın, ama Scorsese'nin iddiası, durumun filmdekinden çok da farklı olmadığı. Ama set-list olmasa ne olur? Birincisi, 17 kamera var. İkincisi, "Mean Streets" için "Jumpin' Jack Flash"ten ilham alan, hatta bu filmin oluşumunda Rolling Stones'un "Aftermath" albümünün de önemli rol oynadığını söyleyen yönetmen, her bir şarkının trafiğini, grup üyelerinin sahnedeki muhtemel hareket biçimlerini belki onlardan spotlar kıçımı yakıyor!") Scorsese bildiğini okuyor, iyi de yapıyor. "Shattered", "She Was Hot", "All Down The Line" derken, sahneye bir delikanlı daha çıkıyor. Jack White mutluluktan dört köşe olmuş vaziyette, Jagger'la birlikte "Loving Cup"ı icra ediyor. "As Tears Go By", "Some Girls", "Just My Imagination" ve "Far Away Eyes"ın ardından filmin en can alıcı anı geliyor. Muddy Waters şarkısı "Champagne and Reefer"ın Buddy Guy'la ortak yorumu. O kadar sofistike bir duyuşu var ki Buddy Guy'ın, herkes daha güzelleşiyor. Keith onu sahneden çok anlamlı bir hediyeyle uğurluyor. "Tumbling Dice", Keith Richards vokaliyle "You Got The Silver", ardından "Connection", "Sympathy For The Devil" (Godard filmi de festivalde!) ve sonra gücü tartışmasız, ama yorumu tartışılabilecek bir sesle, Christina Aguilera'yla "Live With Me". Son parça "Start Me Up"! Biste "Brown Sugar" ve "Satisfaction" var.

Arada eskiye de gidip geliyoruz. Elemanları Rolling Stoned şekilde görüyoruz bol bol. Richards'a soruyorlar: "Konserden önce ne yapıyorsunuz?" Cevap: "Uyanıyorum." Filme adını veren "Shine A Light" şarkısının esin kaynağı, grubun çok erken ölen gitaristi Brian Jones gencecik, karşımızda duruyor. Şarkıyı ise, ancak filmin sonunda, "roll caption" bölümünde duyuyoruz. Scorsese, eski belgeselleri ve söyleşileri kullanırken tutumlu davranmış. Bazı sinema ve müzik yazarları, Scorsese gibi bir ustanın, bunca konser DVD'si ve belgeseli olan bir grubu anlatırken, neden daha fazla malzeme kullanmadığını soruyor. Ben şöyle düşünüyorum: Scorsese'nin bir bildiği var. Bu filmde grup elemanlarını sahnede ilk kez bu kadar yakından takip ediyoruz, onlarla empati kurabiliyoruz. Scorsese, bilinçli bir şekilde, araya haddinden fazla malzeme sokmayarak, Beacon'ın sıcak sahnesinden inmemize izin vermiyor. Ben şikâyetçi değilim.

Film, Ahmet Ertegün'e adanmış. Ertegün'ün atlatamadığı kaza, tam da ilk çekim gününde, 29 Ekim'deki konserden hemen önce, kuliste gerçekleşiyor. Grup elemanları, konserden sonra durumun ciddiyetini öğrendiklerinde kahroluyorlar. Dördü de Ertegün'e ne kadar değer verdiklerini, kırmızı halıda yaptığımız kısa görüşmelerde dile getiriyor. Keith, elini yüreğine ve çizgilerle dolu alnına götürüyor: "O her zaman kalbimde ve aklımda!"

"Woodstock"un yönetmen yardımcısı, The Band'in veda konserinin (bir dönemin en iyi rock müzik filmi olarak anılan "The Last Waltz"un) ve Bob Dylan'ın "No Direction Home"unun yönetmeni, yedi filmlik "The Blues" serisinin yaratıcısı, "müzik adamı" Scorsese, bizlere çok değerli bir belgesel daha armağan ediyor. Değeri zamanla daha iyi anlaşılacak...

Rolling Stones filmi "Shine A Light"ı Martin Scorsese yönetti

12→

"Patti Smith: Dream of Life" belgeseli Steven Sebring'in eseri

Geliyoruz "Dream of Life"a. Bir ozanın, ressamın, fotoğrafçının, aktivistin, emekçinin ve aynı zamanda iyi bir annenin, yönetmen Steven Sebring'e göre, bir efsanenin hikâyesi. Bob Dylan'ın cesaretlendirmesiyle uzun bir aradan sonra sahnelere dönen Patti Smith'le fotoğrafçı Steven Sebring'in yolları R.E.M.'den Michael Stipe'ın tavsiyesi üzerine kesişiyor. Sebring'in bakış açısı Smith'in hoşuna gidiyor, yollar bir daha ayrılmıyor. Sebring, 16 mm'lik kamerasıyla 1995-2006 yılları arasında Patti Smith'e tanıklık ediyor.

Projeye başladıklarında, bazı eşyalarını yatak odasının bir köşesinde topluyor Patti Smith. Çocuklarının ağartıcı kullanılmadan yıkanan, lekeli ama tertemiz bebeklik kıyafetleri, Bob Dylan'ın da çalıp pek beğendiği ilk akustik gitarı, birlikte çektirdikleri bir fotoğraf, tabii ki kendi polaroid fotoğraf makinesi ve onunla yakaladığı kareler, sevdiği sembolist yazarların, William Blake'in, Arthur Rimbaud'nun kitapları, "Horses" albümünün kapağını borçlu olduğumuz arkadaşı Robert Mapplethorpe'un külleri, son albümü "Twelve"in kapağını da süsleyen, Mapplethorpe'un hediye ettiği elyapımı def, siyah eskimiş botları, çorapları ve kedisiyle beraber bizleri bu köşede ağırlıyor. Sadece Mapplethorpe'dan değil, peşpeşe kaybettiği kocası Fred "Sonic" Smith'ten ve kardeşi Todd'dan da anılar var burada. Filmde evlerine misafir olduğumuz annesiyle babasını, hatta köpeklerini de bu 11 yıl içinde kaybediyor Patti Smith. Çareyi ölümle uzlaşmakta buluyor. Mezarlıklar onun sık uğradığı yerler zaten. Aynı sahnede olduğu gibi, burada da karşımıza bir şaman çıkıyor. Kocasının mezarına konyak bırakıyor, orada vakit geçirirken ölümü değil, hayatı düşünüyor.

Atlar dörtnala giderken Patti Smith diyor ki: "Hayat, bizim tasarladığımız, yolu kader, şans ve şanssızlıklarla kesişen bir maceradır."

Filme Patti Smith hitlerini dinlemek için gidecekleri uyaralım. Bu hitlerin çoğunu, mesela Bruce Springsteen'le beraber yaptıkları "Because The Night"ı duyamayacaklar. Berlin'deki basın toplantısında bu konuda gelen soru üzerine, "Take me now baby here as I am" diye hemen şarkıya giren Patti Smith durumu şöyle açıklıyor: "Şarkılar benim, ama yayın haklarını almak bir servet gerektiriyor. Dolayısıyla burada daha ucuz olan şarkılarımı dinliyorsunuz, ama dert değil, çünkü bu bir müzik filmi değil, bu insanî bir film!"

"Yayın hakları servet gerektiriyor, bu filmde de daha ucuz olan şarkılarımı dinliyorsunuz" diyor Smith, "ama dert değil, çünkü bu bir müzik filmi değil, insanî bir film".

Filmde, Patti Smith'in çocukları Jackson'la Jesse'nin nasıl büyüdüğüne de tanık oluyoruz. Kulislerde bolca toz yutan Jackson, sonunda annesiyle birlikte çalmaya başlıyor. Patti Smith'in dostları da kolay değişmiyor. Bunlardan biri Flea. Kumsalda bir doğaçlama seansının ardından mesanelerinin kendilerini düşürdüğü zor durumla ilgili itirafları harika! Patti Smith, filmin Berlin'deki ilk gösteriminden sonra etrafındakilerle sohbet ediyor. Kendisine İstanbul'da bıraktığı izden söz edince, "Herkesi kucaklıyorum. Sevgilerimi iletin lütfen" diyor. Tamam, mesajı ilettim, ama Patti Smith sizi "Dream of Life"ta bizzat kucaklayacak zaten. Ayağınıza gelmişken, siz de kollarınızı açıp ona doğru koşun bence.

Banu Güven

BRUNO LATOUR

Biz Hiç Modern Olmadık

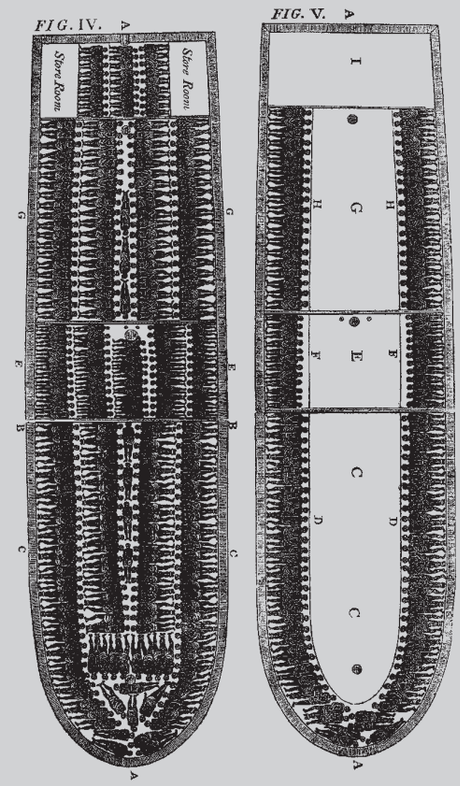

O zaman onlara ne diyeceksiniz? Tüm iktidar kaynaklarını, tüm eleştiri imkânlarını ellerinde tutarlar, ama yerlerini merciden merciye öyle bir hızla değiştirirler ki, onları suçüstü yakalamak asla mümkün olmaz. Evet, hiç kuşku yok ki, yenilmezler, yenilmez oldular, yenilmez olmalarına ramak kaldı, kendilerini yenilmez sandılar.

B.L.

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / info@norgunk.com

[SAKİN]

HEPİMİZ BEZ BEBEĞİZ

Soldan sağa: Cenker, Özdemir, Onur, Soner

Sakin, sakin sakin ama göstere göstere geldi. Barlarda, festivallerde ve myspace'te estirdiği rüzgârı ardına katarak parıltılı bir ilk albümle, "Hayat"la çıktı karşımıza. Modern rock'tan nasiplenmiş bir ses örgüsü ve genç bir lisanla dile gelen yürek yaraları... Bu "Hayat", Mor ve Ötesi'nin kurduğu Rakun'un, müziğimize ilk armağanı aynı zamanda. Yediği içtiği ayrı gitmeyen dört kafadarın ifadesini Tünel'de bir kafede, çay ve bira eşliğinde aldık.

Dördünüzün birlikte gittiği son konser hangisi?
Onur Özdemir: Gittiğimizi değil de, gideceğimizi söyleyeyim: 27 Haziran'da Glasgow'daki Radiohead konserine bilet aldık. Radiohead hepimizin çok sevdiği bir grup, Glasgow da çok sevdiğimiz bir şehir.
Neden Glasgow'u seviyorsunuz?
Onur: Mogwai, Belle & Sebastian ve Arab Strap o şehirden çünkü.
Franz Ferdinand da oralı.
Onur: Franz Ferdinand'ı da severim, ama bu üç isim beni daha çok heyecanlandırıyor. Her fırsatta adını andığımız üç grup Mogwai, Belle & Sebastian ve Sigur Rós'tur. Bunların arasına Air de katılabilir. Soner'i gruba almak için ikna etmeye çalışırken "Air gibi bir şeyler yapmak istiyoruz" demiştik.
Dördünüzün de sevdiği bir film var mı?
Soner Özışık: Bir ara Cheech & Chong filmlerini bayılarak, gülmekten yerlere yatarak izliyorduk.
Onur: Todd Solondz'un "Mutluluk", "Welcome to the Dollhouse" gibi filmlerini çok severiz.
Hepinizin okuduğu bir kitap var mı?
Onur: Bilmem, yoktur herhalde.
Aynı evde yaşıyormuşsunuz. Birbirinizin kitaplarını okumuyor musunuz?
Onur: Soner, Özdemir ve ben beraber yaşıyoruz. Daha çok müzik konusunda paylaşımcıyız.
Birbirinizin tişörtlerini, pantolonlarını giyiyor musunuz?
Soner: Evet, bu üstümdeki Özdemir'in mesela. *(gülüyor)*
Televizyon açılır mı evde?
Onur: Devamlı açmıyoruz. Mesela "Avrupa Yakası"nı ben ve Özdemir takip ediyoruz, Soner gıcık oluyor. Haberleri de pek seyretmiyoruz.
Cenker Kökten: Haberleri genellikle internetten takip ediyorum ben.
Eve gazete giriyor mu?
Onur: Canıgönülden okuduğum gazeteler Taraf, Radikal, bir de Birgün... Ara sıra "acaba ne var, ne yazmışlar" diye Hürriyet alıyorum, ama elimde taşırken bile kendimi rahatsız hissediyorum...
Bu dört kişiyi bir arada tutan sebep ne? Müziği bir kenara koyarsak, ortak bir çete ruhuna sahip misiniz?
Cenker: Eskiden bu ruh vardı. Boğaziçi Üniversitesi'nde okuduğumuz dönem, Taşoda stüdyosunda en son saati alırdık, akşam 9'dan sabaha kadar müzik dışında da her tür şeyi paylaşırdık. Arkadaşlığımız böyle gelişti. O çete ruhu bugün pek kalmasa da, o dönemlerin ekmeğini hâlâ yiyor gibiyiz.
Hepiniz Boğaziçili misiniz? Şimdi kaç yaşlarındasınız?
Soner: Ben ve Cenker '80'liyiz, Onur ve Özdemir ise '81 doğumlu... Özdemir'le ikimiz İTÜ'lüyüz, Cenker ve Onur Boğaziçili...

Müzikle ilgili kaygımız neyse, dünyaya karşı da aynı kaygıyı duyuyoruz. Gündelik hayatımızda da daha naif, daha kibar insanlarız. Sert olmaya hiç ihtiyacımız yok.

Onur: Rolling Stone'da Stephen Malkmus'un bir röportajını okudum. "Belirli bir süre sonra, istediğiniz kadar büyük bir grup haline gelseniz de, ilk günlerdeki enerji bir daha geri gelmiyor" diyordu. O enerji, o ruh demek ki zamanla kayboluyor. İnşallah bu bizim başımıza gelmez. Müzikle ilgili kaygımız neyse, dünyaya karşı da aynı kaygıyı duyuyoruz. Gündelik hayatımızda da olabildiğince az kırıcı, daha naif, daha kibar insanlarız. Sert olmaya hiç ihtiyacımız yok. Çete mevzuunun yarattığı o sert noktada değiliz. Mesela futbolu hiç sevmiyoruz.
Cenker: Bir dakika, ben futbolu severim, takım tutmam, ama maç izlerim.
Özdemir Dereli: Biz birbirimizin en iyi arkadaşıyız. Kavga ederiz ama küfürleşmeyiz, vurdulu kırdılı durumumuz yoktur.
Onur: Normalde ben çok küfür ederim, ama sadece esprisine, rahatlamak için.
Cenker: Birbirimize kızdığımızda, tıpkı sevgililer gibi trip atarız. Kendi köşemize çekilip suskunlaşırız. *(gülüyor)*
Futbol sana neden sadece sertliği çağrıştırıyor?
Onur: Bende yarattığı algı çok sert. Futbolun özünde böyle bir şey var. Hayatta başka sporlar da var. Mesela yüzmede birbirine dokunmuyorsun, çarpmıyorsun. Boks gibi bir sporun olması tabii daha büyük bir problem. *(gülüyor)*
Dünyadan futbol kalksa hiç eksiklik hissetmez misin?
Onur: Hiç hissetmem. Dünyamda yeri yok.
Rock'n'roll'da da bir sertlik yok mu?
Soner: En azından bizim bakışımızda öyle bir yön yok. Zaten rock'n'roll olalım diye bir derdimiz yok.
Elektro gitarın şeklinden tut, sesine kadar erkek bir simge olduğu söylenir.
Soner: Ama gitar çalarak da bunun dışına çıkabilme imkânın var. Futboldaki şiddet dolu atmosferin dışına çıksan bile, içinde yer bulamazsın, var olamazsın.
Cenker: Şiddete yönelik tavırlardan ben de rahatsız oluyorum. Mesela Çarşı taraftarının bir araya gelince kendini güçlü hissederek, içip içip taşkınlık yaparak stada yürümeleri rahatsız edici... Tamam, bazen yol kapatıp hayatın akışını durdurmak iyi bir şeydir elbette. Ayrıca bazı güzel sloganları da var Çarşı taraftarının.
Soner: Ben futbolun kötü bir icat olduğunu düşünmüyorum, ama insanların hayatında bu kadar fazla yer kaplamasını yadırgıyorum.
"Başka türlü bir futbol" mümkün değil mi?
Onur: Ben kendimi bildim bileli satır, bıçak mev-

zuları var futbol tarihinde.

Şiddete ve ırkçılığa karşı bir sürü futbolcu ve taraftar kolektifleri var dünyada... Ayrıca muhtemelen sizin şu Glasgow'luların da hayatı futbolsuz geçmiyordur.

Onur: Oraya hiç girmeyelim. *(gülüyor)* Gerçi Belle & Sebastian'ın futbolla ilgilendiğini sanmıyorum, ama Mogwai öyle.

Rock'n'roll ortadan kalksa eksikliğini hissetmeyecek insanlar var mıdır?

Cenker: Vardır tabii. Mesela Türkiye'de kimse eksiklik hissetmez. *(gülüyor)*

Bu ülkede rock çalarak kapalı devre bir hayat yaşadığınızı mı düşünüyorsunuz?

Onur: Yoo, ben gidebileceğim her türlü insana gitmek istiyorum. Hepimiz her şeye açığız.

Aileleriniz '68 kuşağından mı? Bu ay Roll'da '68 özel sayısı yapıyoruz...

Soner: Babam o yıl Altın Mikrofon yarışmasını kazanan TPAO Batman Orkestrası'nın orgcusu. Ben de Batman'da doğdum, lojmanda geçti çocukluğum. Annem-babam açık kafalı insanlardır. Annem Batman'da o dönemlerde motosikletle gezen birisiymiş...

Cenker: O yıllarda Doors, Led Zeppelin, Pink Floyd gibi grupların çıkıp farklı yaşayış tarzını, yaratıcı fikirleri müziğe dahil etmesi çok önemli. Hayatın bir sürü alanına aynı yaratıcılık hakim oldu ve biz bunu müzik üzerinden takip ettik.

Onur: '78'liler denen kuşakla '68'liler arasındaki en temel fark, '68'lilerin çok daha fazla okumaya, tartışmaya, müzik dinlemeye, resme bakmaya vakitlerinin olması. '78'liler buna imkân bulamadı, çok genç yaşta bir savaşın içine sürüklenmek durumunda kaldılar... O dönemde, 5. yüzyıl Atinasıyla ilgili okuduğum ve hissettiğim şeylerin daha modern, daha tuhaf bir tahayyülü yaşanmış özgürlüğe dair. Boş bir özgürlük değil bu. Ezber bozan bir dönem.

Ailesinde müzisyen olan başka biri var mı içinizde?

Özdemir: Benim babam da İzmir'de gitar çalmaya başlamış, üniversitede uda geçmiş. Aynı zamanda notisttir, yıllarca koro yönetti. Türk sanat müziği konusunda derin bilgisi vardır. Benim de kulağım Türk sanat müziğine aşina. Evde Zeki Müren plaklarıyla büyüdüm.

En sevdiğin sanat müziği şarkısı ne?

Özdemir: Zeki Müren'in "Sorma" şarkısını severim. Sezen Aksu'nun bestesi. Zaten Sezen Aksu, grupta hepimizin ortak kesiştiği biridir.

Onur: Pink Floyd dinleyen bir insanın kafasındaki Pink Floyd tahayyülününün çok daha fazlası, bende Sezen Aksu için var. Onu anadilinde dinleyebildiğim için çok mutluyum.

Sarhoş olduğunuzda hep bir ağızdan Sezen Aksu şarkıları söylüyor musunuz?

Onur: Sarhoş olmadığımızda da söylüyoruz. "Aşkları da vururlar"ı mesela.

Hep beraber meyhaneye, rakı içmeye gider misiniz?

Onur: Evet, çok düzenli değil ama, kutlanacak bir şey olduğunda, özel bir arkadaşımızla buluşacağımızda gideriz. En son, prodüktörümüzle albümü kutlamak için Asır meyhanesine gittik. Fasıllı meyhanelere pek gitmiyoruz, çünkü çok pahalı. Ama zaten sarhoş olup milleti rahatsız edecek kadar yüksek sesle şarkı söylüyoruz ya da politik tartışmalar yapıyoruz rakı masasında. Sonra da Peyote'ye gidiyoruz. *(gülüyor)*

Rakıcı mısınız, biracı mısınız?

Onur: Bilmem, genellikle bira içeriz.

Evde, dolapta şişe şişe bira var mı?

Soner: Yeni bitti. *(gülüyor)*

Onur: Evde bazen parti veriyoruz. Bayağı iyi geçiyor. Ev sahipleri olarak en çok biz eğleniyoruz galiba. Kafamız iyiyken müzik çalmayı da denedik, ama o ortamda konsantre olamadık.

Dördünüz de sigara içiyorsunuz. Kaç yaşlarında başladınız?

Onur: Herhalde hepimiz lisede başlamışızdır. Bir tek Özdemir çok geç başladı. Interrail'le Amsterdam'a gidip geldikten sonra. *(gülüyor)*

Sakin ismine ne gibi anlamlar yüklüyorsunuz?

Soner: İlk zamanlar daha direkt bir anlamı vardı bizim için. Şimdi daha ziyade ironik bir şeyler algılıyoruz.

Onur: Sakin deyince çok geniş bir mecra düşünüyorum. Bir yerde duran, ama hep etrafına, ileriye bakan, dünya tarihine ve sanat tarihine bakan bir isim bence. Baktığım yerde Molière de var, Shakespeare de var, Aristo da var. Yaşadığımız ülkede insanlar çok fevrî ve çok günlük düşünüyorlar. Sakin isminin o fevrîlikten uzak ve ileriye bakan bir boyutu var.

Şarkılarınız arasında biraz dolanalım... "Edepsiz Komedya"nın etki kaynağı Sevgi Soysal'mış, öyle mi?

Onur: "Yenişehir'de Bir Öğle Vakti" çok güzel bir roman. Şarkının genel döngüsü oradan geliyor. Şarkı sözlerinde "Aşk bir kaza dedin, bizse sağ kurtulduk" diye bir bölüm var. Romanda iki sevgili ayrılırken buna benzer bir laf geçiyor. Şarkıyı yazarken o sahneyi hissettim.

"Denek Hayatım" için bir klip fikrimiz vardı: Köyü yakılan bir Kürt, ilkokulda andımızı okumaya zorlanan çocuk... Bu cumhuriyet bizi denek araçlar olarak kullanıyor.

Peyote'de bir konserde seyircilere "arkadaşlar, hiç kitap okumuyoruz, biraz kitap okuyalım" diye seslenmiştin sahneden.

Onur: Evet, bazen böyle şeyler yaptık, ama sahneden konuşma yapma durumu artık hiç uygun gelmiyor bana... Hele politik konuşma yapmayı hiç istemem.

"Yenişehir'de Bir Öğle Vakti"ni hepiniz okudunuz mu?

Soner: Ben okudum.

Özdemir: Ben okumadım.

Cenker: Ben de okumadım. Demek ki sahneden esas bize söylemiş o lafı. *(gülüyor)*

Niye kitabını vermiyorsun Özdemir'le Cenker'e?

Onur: Burunlarına sokmaktansa, gelip benden istemelerini beklerim. Sakin'lik böyle bir şey! *(gülüyor)*

Bir defasında sahneye etekle çıkmıştın. Bu politik bir mesaj sayılmaz mı?

Onur: Tabii ki bu politik bir mesaj. Konuşma yapmaktan çok daha iyi. Konuşma didaktik bir şey, ama etek giymek çok metaforik. Ne olursa olsun, sanatçı sayılırız, sonuçta gazetede köşe yazısı yazmıyoruz...

Eteği nereden buldun?

Onur: Mağazaya gidip aldım. Evde birkaç tane eteğim var... Boksör dişliğim de var mesela. Peruğum var, Sezar tacım var. Ara sıra bunları konserlerde kullanıyorum...

"Sentetik Sezar", "İkarus Başarsa" gibi şarkılarda neden geçmişe, mitolojiye referans var?

Onur: "Ikarus" daha zamansız bir şarkı. "Sentetik Sezar"ın ise bizim için Irak işgali gibi bir refe-

ROMAN >

"Siz mesela, hiç düşündünüz mü, karınızın içinde daha kaç kadın var acaba?.. Annenizin tarihinde sizden başka kaç adamın hikayesi yazılı?.. Sonra anneanneniz, halalarınız, teyzeleriniz... Aile kadınlarının hikayesinde neredesiniz?.." Süheyla Acar'ın bir aile içindeki kadınların ana kahraman oldukları; büyülerin, sırların ve masalların arasında saklı kalmış yalanların izini sürdükleri yeni romanı...

ŞAPKASIZ YALANLAR
Süheyla Acar

FEMİNİST KİTAPLIK >

Bu kitapta hikâyeleri anlatılmakta olan gölgede kalan kadınlar, hayatlarının bir döneminde ışığı yakalamak ne kelime, kendileri ışık saçıyorlar. Saçtıkları ışığın neredeyse hepsi de sanat alanında birleşiyor. Üreten, dönemini sorgulayan, hayatını anlamaya çalışan kadın için gölgede kalmak, içüşümesinden öte bir şey. Üstelik, gölgesinde kalınan erkekse...

GÖLGENİN KADINLARI
Berat Günçıkan

SİNEMA >

Anneke Smelik'in 'kadın anlatı sineması' üzerine oturttuğu bu kitap, çağdaş feminist sinemanın siyaseti ve beğenilerini ele alan bir çalışmadır ve bu niteliğiyle, hepsi birer eşsiz eser olan filmler aracılığıyla, ihtiyacı çok hissedilen feminist kanonlaştırmaya önemli bir katkıda bulunmaktadır...

FEMİNİST SİNEMA VE FİLM TEORİSİ
Anneke Smelik
Türkçesi: Deniz Koç

SİNEMA >

Sinema tarihçisi Agâh Özgüç, her biri bir dönemi simgeleyen Türk sinemasının kadınlarını anlatıyor. Hepsi ayrı birer yıldız ve fenomen olan kadınlar: Cahide Sonku, Sezer Sezin, Muhterem Nur, Belgin Doruk, Leyla Sayar, Fatma Girik, Türkan Şoray, Filiz Akın, Müjde Ar ve Hülya Avşar...

TÜRK SİNEMASININ KADINLARI
Agâh Özgüç

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

rans noktası var. Yine de direkt söylemedik, günümüzün iktidar ilişkilerini Roma İmparatorluğu üzerinden anlatmayı tercih ettik.

Albüme almadığınız bir şarkınızda "Irak'ta hâlâ savaş var" diye direkt bir dize vardı.

Onur: Evet, "Öteki" şarkısında...

"Öteki"yle birlikte "Bir Kez", "Kayboluş", "Ben Kendim", "Son" gibi uzun ve deneysel şarkılar Sakin'i daha post rock, daha gri bir alana götürüyordu. Bu yüzünüzü albümde pek göremedik...

Soner: On dakikalık uzun bir şarkı yapmak deneysel olmak için yeterli değil ki.

Cenker: Bu albümdeki şarkılarda da grilik var bence.

Onur: Bu albümde hakikaten şarkı gibi şarkılar olsun istedik. "Öteki" gibi bir şarkıyı bir insanın yolda yürürken mırıldanması kolay olmayabilir. Ama bu albümdeki bütün şarkılar akılda kalıcı.

Albümde, demolarınıza oranla cilalı bir sound'la karşımıza çıktınız.

Cenker: Bu normal. Albüm dediğimiz şey, cilalanarak piyasaya sürülüyor zaten.

Onur: Bence cilalı değil, ama daha seri bir albüm. Kayıt konularına pek hakim değiliz. Şahsen gitar ve vokalime dair her konuda prodüktörümüz Volkan Gürkan'ın dediğini yaptım. Riff'lerim belliydi, ama nasıl sound edeceğine dair sadece bazı tasvirlerde bulundum, çağrışımlarla hareket ettim: "Şimdi yağmur yağsın, bir adam şemsiyesiyle yürüyor olsun..." Belki şimdi size küstahlık gibi gelebilir ama, Blonde Redhead'le Belle & Sebastian arası bir albüm yaptık gibi hissediyorum ve gayet mutluyum. Post rock olmak istemedik. Bizim için böylesi daha kolay olurdu. Post rock yapsaydık, çok kapalı kalırdık. Albümdeki en post rock şey, "Denek Hayatım"dan sonra gelen hidden track "Sus" olabilir.

Myspace sayfanızda müzik türünüz için "indie" ve "shoegaze" yazıyor? Siz shoegaze misiniz?

Onur: Ekşi Sözlük'e bir arkadaşımızın bizim hakkımızda yazdığı entry sayesinde öğrendim shoegaze'in ne olduğunu.

Neymiş?

Cenker: Ayakkabıya bakıp çalmak, başka bir şey değil. *(gülüyor)* Kafayı öne eğip cın cın cın cın gitar çalmak...

Onur: Türkçede "ürkmüş", "ürkek" filan denebilir belki. Çekiniklik hissiyatı...

"İkarus Başarsa"da "tekil hayatlar da bir gün devrim yapar" diyorsunuz...

Onur: İnsanın kendi kafasında veya evinde annesine, babasına, ablasına, çocuğuna yaklaşımında devrim yapmadıkça, diğer insanlarla bir araya gelip kolektif bir devrim yapmasının mümkünatı yokmuş gibi geliyor. İnsan kendine döndüğünde diğer insanlara daha faydalı oluyor.

O şarkıdaki konuşma sample'ları ne?

Onur: Sample değil, orada Ikarus'a gönderme yapan antik Yunanca bir metin okuyorum.

Albümün kartonetinde çok çarpıcı resimler var, bir tanesi de hedef tahtasındaki oyuncak bebeğe saplanan Türk bayraklı oklar.

Onur: Diğerleri gibi o da Can Su Boğuşlu'nun fikriydi. Sunduğu alternatifler içinde Amerikan bayraklısı da vardı, ama biz Türk bayraklı olanı seçtik. Çünkü biz "Denek Hayatım" şarkısında TC'de yaşamaya dair bir şey anlatmak istiyoruz. Orada dart tahtası üzerinde eciş bücüş, kanadı kırık bir bez bebek, bebeğe saplanan Türk bayraklı oklar var ve okların saplandığı yerden kanlar akıyor. Şarkı Pamukova'daki hızlı tren kazasından bahsediyor, ama Türkiye'de her şey böyle yaşanıyor. "Denek Hayatım" için bir klip fikrimiz vardı: Köyü yakılan bir Kürtten tut, ilkokulda andımızı okumaya zorlanan çocuğa kadar herkes olacaktı. Hayatın pek çok alanına bakınca anlaşılıyor ki, bu cumhuriyet bizi denek araçlar olarak kullanıyor. Cumhuriyetin bekası uğruna belli düzeneklerden geçmek zorundayız. "Denek Hayatım" bunların hepsi: Mesela sokakta tacize uğrayan kadının polise gidememesi, çünkü polisin tavrının nasıl olacağının baştan belli olması...

1968'de, 5. yüzyıl Atinasıyla ilgili okuduğum şeylerin daha modern, daha tuhaf bir tahayyülü yaşanmış özgürlüğe dair. Boş bir özgürlük değil bu. Ezber bozan bir dönem.

Özdemir: Ama şarkı didaktik değil. "Bu doğrudur, bu yanlıştır" diye göstermiyoruz.

Soner: Doğruları biz biliriz gibi bir tavrımız yok. "Yanlışlardan acı çekiyoruz ve acı çeken başka insanlar da var" demenin bir yolu bu.

Özdemir: Bu yaklaşımın dönüştürücü olduğunu düşünüyoruz..

Onur: Bence yine "tekil hayatlar da bir gün devrim yapar" fikri dönüyor bunun etrafında.

Ortaokulu İmam Hatip'te okuduğunu okuduk. Anıların nasıl?

Onur: Bugünden bakınca, artık uzakta kaldığı için iyi anabiliyorum o günleri. Bursa Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde okudum. Bana apayrı bir deneyim katmış oldu.

Tam bir dinî eğitim aldığını düşünüyor musun?

Onur: Tabii, mesela namaz kılmak zorunluydu. Çocuktum, o yüzden batmıyordu, rahattım, ama bugünden bakınca çok problematik bir durum.

Nihal Bengisu Karaca'yla yaptığımız söyleşide, imam Hatiplerdeki baskıcı eğitimden yakınıp "bu okullar İslâmcı partilerin oy deposu gibi görülüyor, halbuki oraya gidenler tam tersine bozulup çıkıyor" demişti, hatta "biz dinden soğuyalım diye devlet bunu bilinçli olarak yapıyor" diye şakalaşırlarmış aralarında...

Onur: *(gülüyor)* Kesinlikle haklı. Şu anda zaten dinle alâkamız yok. Ortaokulda soğumaya başlamıştım, Nirvana filan dinliyordum.

Bir İmam Hatiplinin Nirvana dinlemesi veya bir rock konserine bir türbanlının gelmesi neden şaşırtır insanları?

Onur: Çok ezbere düşünülüyor. Mesela 1998'de Bursa'da Mor ve Ötesi konseri yapmak için çırpındığımız yıllarda, içimizde yer alanlardan biri Uludağ Üniversitesi'nde okuyan türbanlı bir kızdı. Ben bunu hiç garipsemiyorum. En sarmaş dolaş gezip yiyişen arkadaşlarımın çoğu türbanlıydı. Benim öyle CHP, Cumhuriyet tipi algılarım yok. Bursa Fen Lisesi'nde yatılı okurken her sabah Cumhuriyet alırdım. İlhan Selçuk ve Oral Çalışlar çok okuduğum insanlardı. Çevremde birçok arkadaşım hâlâ Cumhuriyet okuyor, ama ben hiç ihtiyaç duymuyorum. Kemikleşmiş zihniyetler beni yoruyor, yeni sorular üretmemi engelliyor.

Mor ve Ötesi'yle aranız nasıl? Ne zaman tanıştınız onlarla?

Onur: Lise ikideyken Ada Müzik'i arayıp "Bursa'da konser yapacağız" diye yalan atarak Harun'un telefonunu alıp aramıştım. Kısa bir süre sonra sahiden Bursa'ya konsere geldiler. Harun (Tekin) bizim okulda kaldı, hoca problem yarattı, Harun'un kimliğini alıkoydu, hepimiz bira içmişiz, okulda konserin flyer'larını dağıtıyoruz. O dönem için "cheap" bir rock'n'roll hikayesi. *(gülüyor)* Biz İstanbul'a gelince, Mor ve Ötesi'yle arada bir görüşmeye başladık. Harun bizim çalışmalarımızı dinlemek için hep özen gösterdi.

Müzikal olarak üzerinizdeki etkisi nedir?

Onur: İlk iki Mor ve Ötesi albümü benim için en yüksek noktadır. "Gül Kendine"de istediğim şeyi pek bulamadım, sonrasında hiç bulamadım. "Özgürlük" ve "Çelişki", ufkumu açmış şarkılardır.

Nejat Yavaşoğulları, Mor ve Ötesi sözlerini İkinci Yeni şiirine yakın buluyor. Sizce de öyle mi?

Onur: İkinci Yeniciler kadar yalın ve figürsel anlatımlarının olduğunu düşünmüyorum. Daha gizli, daha metaforik, belli bir odak noktasının olmadığı şarkılar yapıyorlar artık. Hele "lütfen bırak tepinsinler üstümde / bunu çoktan hak ettim" gibi bir sözü son albümlerinde bulamazsın.

Sizce onların varlığı Türkçe rock müziğine ne kattı?

Onur: Mor ve Ötesi dinlemeye başladığımda Kesmeşeker, Bulutsuzluk Özlemi dinlemeye de başlamıştım. Üçü benim dünyamda birçok noktada aynıdır. "Bir Derdim Var" sonrasında, mesela Bursa'ya gittiğimde bir adamın haftasonu arabasını yıkarken Mor ve Ötesi dinlediğine şahit olabiliyorum. Mor ve Ötesi, gitarı başka türlü çalmak, sözleri başka türlü kullanmak anlamında kapı açtığı kadar, bu müziğin popülerleşmesini de sağladı. Bugün belli bir şeyleri rahatlıkla yapabiliyorsak onlar sayesindedir.

Eurovision şarkısı "Deli"yi nasıl buldunuz?

Onur: Bir sonraki albümlerinde yer alabilecek bir single olarak bakıyorum.

Harun sizin albüm için ne diyor?

Cenker: Bizim albümün "en iyi ilk albüm" olduğunu düşünüyor. Bu bizi çok sevindirdi. Kanka değiliz, ama iyi arkadaşız onlarla.

Beraber meyhaneye gittiniz mi?

Soner: Bir kere beraber Zeytinli'ye gitmiştik...

Biliyorsunuz, Harun futbolu çok seviyor.

Onur: *(gülüyor)* Evet, maalesef... Bir kere evine gittik, Galatasaray'ın "100 Yıllık Sevda" DVD'sini izletti bize. Hiçbir şey anlamadım, ama komik geldi. O gece çok eğlendiğimizi hatırlıyorum.

Söyleşi: ***Derya Bengi - Umut Güney***

Müziğe kulağını tıkamak demode. Artık müzik
her yerde. Arçelik i-Pod Docking Müzik Seti.
Arçelik Elektronik'le hayatı yakala.

444 0 888 www.arcelik.com.tr

arçelik

Koç

Zi Punt

İstanbul kentsel dönüşüme maruz kalıp sokaklarıyla, işhanlarıyla cilalı ve tipik bir gelişkin Batı şehrine benzerken, müzikleri de dönüşüme uğruyor, müzikler Londra, Paris, Berlin menşeli işlerle yarışıyor. Zi Punt'un ilk albümü "Nudge Nudge"ı "blind test" usûlü dinletseniz, buralarda üretildiğini bilemezdik. Acı gitarların yumuşak, dakik ve kaotik ritmler üzerine yayıldığı bu elektro rock albümü, Electrip şirketinin son hediyesi. Zi Punt'ta, Istanbul Calling serilerinin fikir babası Oğuz Kaplangı (gitar) ve Uğurcan Sezen'in (bilgisayar) yanında Çiğdem Kaplangı'nın şarkıları ve vokali var.

ELEKTRO İSTANBUL

Soldan sağa Zi Punt: Reuben de Latour, Çiğdem ve Oğuz Kaplangı (foto: Şahan Nuhoğlu)

Üçünüz de yıllardır çeşitli düzeylerde müzikle uğraşıyorsunuz. Zi Punt çatısı altında toplanmak nereden esti?

Oğuz Kaplangı: Uğurcan Sezen'le beraber yaptığımız müzikleri belli bir aşamada artistik bir isim altında toplamamız gerekmişti. Uğurcan, Electrip'in aranjörlerinden; yıllardır beraber çalışırız. İlk "İstanbul Calling" albümünde de, yurtdışına yaptığımız bazı işlerde de kendi ismimizi kullanıyorduk. Ama daha sonra aramıza Çiğdem katılınca Zi Punt tam anlamıyla oluşmaya başladı.

Zi Punt'tan önceki çalışmalarınız nasıl işlerdi?

Oğuz: Etnik dokunuşlar da taşıyan, daha çok intro gibi çalışmalardı. Çiğdem'le de reklam cingıllarında, film müziklerinde beraber çalışıyorduk. Çiğdem'in bazı parçalarını da iyice şekillendirelim diyorduk, ama öyle bir birliktelik oldu ki, birden elektro rock gibi bir tarz olarak ortaya çıktı ortak çalışmalarımız.

Electrip'i nasıl bir niyetle kurmuştunuz?

Oğuz: Birinci amacım, kimsenin kapısını çalmayacağım bir kale kurmaktı. Müzikte kapıları çaldıkça insanın özgürlüğü kısıtlanıyor, dolayısıyla çok idealist bir şeydi Electrip. Ben ve etrafımdaki başka müzisyen arkadaşlarım için, aynı bakış açısına sahip insanlar için bir bağımsızlık kazanmak istedik. Bir plak şirketinden çok, bir müzik prodüksiyon şirketi olarak tanımlıyoruz kendimizi, sanatçılarımızın prodüksiyon sonrası işlerini de takip ediyoruz. Burada kimseye minnet etmeden, taviz vermeden, inandığımız müzikleri inandığımız çizgide üretebiliyoruz. "Kendin pişir, kendin ye" durumu aslında. Ne kadar çok insan üretip yerse, o kadar da mutlu oluyoruz, aile genişliyor. Electrip'in çizgisi son zamanlarda etnik elektronik ve elektro olarak iki kollu gidiyor genellikle. Yani bir tarafta Zi Punt, Portecho, Orange, Digital Playground gibi belli bir duruşu olan gruplar var, diğer tarafta da İstanbul Calling, Techno Roman Project gibi projelerimiz var. Zi Punt, en son elektro rock projemiz.

Zi Punt'un ilk albümünde Uğurcan Sezen var, ama şimdi onun yerini Reuben almış. Neden?

Oğuz: Askere gitti çünkü. 15 ay aramızda olmayacak. Portecho'cular da askerde, bando-mızıka çalıyorlar, ama yakında gelecekler.

Düzenlemelerin ötesinde, Zi Punt'a asıl mayasını veren Çiğdem galiba...

Çiğdem Kaplangı: Böyle demek çok ayıp olur arkadaşlarıma. Bestelerin, sözlerin çoğu bana ait, ama onları bu hale getiren bir ekip var.

Sen nasıl merak saldın müziğe?

Çiğdem: New York'ta, üniversitede psikoloji okurken bir yandan da müzik dersleri alıyordum. Aryalar söylüyorduk hep beraber. O dönemler çok sık dinlediğim tek bir albüm vardı, Portishead'in "Dummy"si. Onun dışında çok da fazla bir şey dinlemiyordum, lokal gruplar vardı bir sürü, onların konserlerine gidiyorduk. Kimisi tarihe karışıyor o grupların, kimisi parıldıyor. Yeah Yeah Yeahs'in gitaristi Nick Zinner mesela, benden bir dönem büyüktü okuldak. Onun eski grubunun takipçisiydik. Ama profesyonel olarak bu işi yapacağımı düşünmüyordum açıkçası. Türkiye'ye geldikten sonra bir dönem gazetecilik yaptım, oradan reklam yazarlığına geçtim ve şarkı sözü yazmaya başladım. Oğuz'la tanışmamız da reklam yüzünden oldu, benim yazdığım bir reklam spotunun cingılını yapacaklardı. Zaman içinde bazı cingılları seslendirmeye de başladım, o arada Electrip'e dahil oldum. Bir de baktık, albümler çıkmaya, Zi Punt oluşmaya başladı, hayat bambaşka bir yöne çekti beni.

> **Electrip'te kimseye taviz vermeden, inandığımız müzikleri üretebiliyoruz. Etnik elektronik ve elektro olarak iki kollu gidiyor genellikle. Zi Punt son elektro rock projemiz.**

Gazetecilikte de, reklam yazarlığında da, Türkçe düşünüp kendini Türçeyle iyi ifade etmeye alışmışsındır. Zi Punt'un sözleri neden İngilizce çıktı?

Çiğdem: Önce melodi geliyordu, ona uygun doğaçlama yaptığımda da ağzımdan Türkçe çıkmıyordu. Bir de, hayatımın çok büyük bir bölümü yurtdışında geçti. Babamın işinden dolayı, dört yaşımdan beri orada burada gezdik. İlk adam gibi öğrendiğim dil İspanyolcaydı, sonra İngilizce. Bir süre bunları Türkçeden daha fazla kullandım. Neyse ki, dönünce toparladım. Düşünce dediğimiz şey illa dille birlikte gitmek zorunda olmasa da, buradayken kendimi ifade etmekte zorlanmak istemedim. Ama işte, böyle bir şeyler yapmaya çalışırken İngilizce düşünmek devreye girebiliyor. Fonetik olarak da bu tür bir müziğe o dil daha uygun geliyor bana. Çok da bilinçli bir tercih değildi aslında, ama gözümü kapayıp ağzımı açınca da böyle şeyler çıkıyordu. Türkçe yaptığımız cingıllar var bir tek.

Zi Punt'un elektronik tarafını Uğurcan'dan Reuben devraldı. Seni İstanbul'a hangi rüzgâr attı Reuben?

Reuben de Lautour: Yeni Zelandalıyım, ABD'de okuyordum, altı yıl New Jersey dolaylarında bulunmuştum ve çok sıkılmıştım. Doktoraya devam ediyordum, bir yandan da müzik yapıyordum. Okulda klasik müzik çalışıyorduk, piyano çalıyordum, ama çocukluğumdan beri popa düşkündüm, lisede çeşitli gruplarda çalıyordum. 2003'te MİAM'da iş bulunca İstanbul'a geldim.

Ne çalıyordun eski gruplarında,

klavye mi?
Reuben: Hayır, gitar çalıyordum, bazen de bas. İlk defa Zi Punt'la beraber sahnede klavyenin başına geçtim. Eskiden bir sürü blues çalardık, şimdi dayanamıyorum. *(gülüyor)* "Blues Brothers"daki sahneleri hatırlıyor musunuz, insanlar bunlara şişe fırlatırlar filan, öyleydi aynen. Ya da, çaldığınız şeyi beğenmiyorlarsa, juke-box'ı açıyordu birileri. "Sesinizi kesin ve sahneden inin" demekti bu. *(gülüyor)* Hell's Angels tipli elemanlar dolanırdı ortalıkta. Gitar çalışınızı beğenmedilerse, arka kapıdan kaçmak durumunda kalabilirdiniz. Bir yandan epey DJ'lik de yaptım.
Tekno mu çalıyordun?
Reuben: Teknoyu hiç o kadar sevmedim. House, deep house, funky house, biraz Latin, daha yumuşak şeyler yani... Minimal de fena değil, ama öyle sert şeylere pek takılamıyorum.
Klasik müzik öğrencisiyken neler çalıyordun?
Reuben: 19. yüzyıl ya da 20. yüzyıl başı oda müziği, piyano, keman ve çellodan oluşan bir üçlü. Bu üçlüyle epey konser verdik. Seviyordum ama, klasik müzik çalmayalı en az on sene oldu. Üst seviyelere çıkmak için yeterli hissetmedim kendimi, bir "dahi çocuk" değildim. O çevrelerdeki insanların yaşayışlarını görme imkânım oldu, o da bana uymadı.
MİAM'daki derslerin nasıl?
Reuben: Intermedia art denebilir. İnteraktif videolar, ses performansları, ses yerleştirmeleri, kısa filmler... Bir sürü yetenekli öğrenci var okulda. Çoğu doktora öğrencisi, tezlerini yazdıkları için pek ortalarda görünmüyorlar, kırk-elli kadar da master öğrencisi ekleniyor her sene. Benim okuldaki beşinci senem bu. Çok iyi gruplar da çıkıyor okuldan, Nekropsi'nin iki elemanı öğrencim oldu mesela. Replikas'çılar var sonra. Okulda beş bölüm var, ama daha çok ses mühendisliği tercih ediliyor galiba. Türkiye'nin, hatta Avrupa'nın en iyi stüdyolarından biri de MİAM'da tabii.
Orange olarak daha rahat hissediyor musun kendini, sahnede ya da stüdyoda yalnızken?
Reuben: Yalnızlıktan değil de, çalınan müzikten ötürü daha rahatım. Zi Punt'la da gayet mutluyum, ama Zi Punt'un daha köşeli, daha rock bir tarzı var. Bir de Zi Punt'ta dosdoğru şarkılar var, Orange'daysa "parça"lar.
Orange olarak senin nasıl bir katkın olacak Zi Punt'a?
Reuben: Şarkıların temelleriyle oynamam, ama sahnede kendi dokunuşlarımı yapabilirim, belki detaylarda kendimi gösterebilirim. Bir de yeni şarkılar var tabii, onlara el atıp işlerim.
Şimdiden var mı yeni şarkılar? Albüm daha yeni çıkmadı mı?
Oğuz: Zaten bitirdiğiniz her bir parçada bir sonraki parçaya geçmiş oluyorsunuz, ama prodüksiyon heyecanıyla sahne heyecanı da bambaşka şeyler. Daha önceki konserlerde Orange'ı bizim setimize bağlıyorduk, bizden sonra o çalıyordu, şimdi beraber çıkacağız.
Senin epey sahne deneyimin var, değil mi?
Oğuz: Evet, 18 yaşımdan beri hep gitar çaldım sahnede. Sadece İstanbul Calling ve Techno Roman Project'te bilgisayar çalıyorum. *(gülüyor)*
Seni gitara sevk eden neydi?
Oğuz: Rahmetli Barış Manço'yla çok yakın akrabaydık. Ben ortaokuldayken bir gün bizim eve geldiğinde annem çok seviyor diye "Kol Düğmeleri"ni söyleyecek. O kadar doğal istedi ki gitarı, çok utanmıştık ve çok da saçma bulmuştuk evde gitar olmamasını. Çünkü bütün Kurtalan Ekspres bizim evde yaşıyor gibiydi, babam da Türkiye'nin en eski gitaristlerinden biri. Meşhurlardan biri ilk kez babamın gitarıyla televizyona çıkmış gibi komik hikâyeler var. Kimse gitar bulamazken, onun elektroları falan varmış. Sonra bir kısa devre olmuş. Amcam hastanedeyken, babam orada bulunacağına evde gitar çalıyor ve ölüm haberini alıyor. Davulcuydu amcam da. O noktada bırakmış babam, her şeyini kırmış. Öyle bir ortamdan gelen bir evde nasıl gitar olmadığına şaşırdık ve gidip bir gitar aldık hemen.
Baban bir şey dedi mi gitara heves etmene?
Oğuz: Demedi, ama gitar alırken keşke yardım etmeseydi. *(gülüyor)* "Ben anlarım" diye bir gitar aldı, teller iki parmak yukarıda. Basketçilerin kabak topuyla çalışması vardır ya, onun gibiydi müzik çalışmam. Arkadaşların elektro gitarlarını elime alınca acayip sürat yapabiliyordum. *(gülüyor)*
Barış Manço şarkılarını sever miydin peki?
Oğuz: İlk aldığım kaset onundu, çok eski bir albümü, epey dinledim onu. Eskinin bütün tayfası hoşuma gider, dünyada örnek olacak kadar iyi rock yapmışlar. Ama asıl Ahmet abi (Güvenç) benim kahramanımdır. Bu arada, ben aslında profesyonel müzik hayatıma bas çalarak başladım. O yüzden de kahramanımdı Ahmet abi. Conan'ın baltası gibidir bası, kendi de savaşçı gibi bir tip zaten. *(gülüyor)* Hâlâ da formu yerinde, hâlâ İstanbul'daki her basçı ondan bir kere geçer. Ben de ondan geçerek lise grubumuzda bas çalıyordum, ama gitarist ayrıldı, ben geçtim gitara. Normalde tersi olur, basçı ayrılır, kötü gitarist basçı olur. İyi mi yaptım, kötü mü, bilemiyorum, bası hâlâ çok seviyorum.
Dinlediğin müziklerde hep gözettiğin bir şey midir gitar?
Oğuz: Bir dönem her gitarist gibi ben de virtüoziteye önem verdim, Joe Satriani, Steve Vai gibi gitaristleri çok takip etmiştim gitar öğrenirken. Ama özellikle Thin Lizzy, Deep Purple, bir dönem Triumph dinlerdim, melodik, çift gitarlı grupları severdim. Öyle hiçbir zaman gitara dikkat edip gitaristlere bakmadım, daha çok basa baktım. Benim için müzikte groove, o groove'un içinde basın nasıl yer aldığı çok önemli. Bir de enstrümanların nasıl yaratıcı kullanıldığı önemli. Çok kez gitarı gitar gibi çalmam, synth gibi çalarım. Zi Punt'ta da öyle.
Bir dönem de syhth-gitarlar vardı...
Oğuz: *(gülüyor)* Yok, onlarla hiç işim olmadı. Ama Zi Punt'ta synth sanılan pek çok şey aslında benim gitarım. Rahat rahat deneysel takılabildim. Yine de, albümdeki sert gitarların sound'larıyla da çok uğraşmadım. Pedalımı taktım, ampliden geçirdim, direkt kaydettim. Bir parçada kaybolmak çok mümkün, saatler geçer, hâlâ tonları inceliyor olabilirsin. Ama yıllardır benim albümlerde, kayıtlarda çaldığım gitarlar genellikle hep ilk çalışımdır. Üç, dört, beş deneme derken ben yabancılaşmaya başlıyorum.
Çiğdem: Tekrarlardan da sıkılıyorsun. Tezcanlı bir yapın var.
Oğuz: Ama session'larda saatlerce çalmak da çok keyifli.
Sen Rebel Moves üyesiydin, değil mi?
Oğuz: Evet, kurucularındanım, altı sene çaldık beraber. Session dönemi çok iyiydi, sınırsız bir dönemdi. Başarılı bir single çıkardık, güzel bir noktada albüm de geldi. Rebel Moves bir kriz dönemi grubuydu. Yoğun bir iş döneminin ardından patlayan krizde birden kendimizi vereceğimiz bir zaman ortaya çıkmıştı. Stüdyo var, alet edevat dolu, hepimiz müzisyeniz, çalmaya başladık. Bir-iki sene session yaptık, Rebel Moves'un bütün renkliliğini taşıyan bir albüm çıkardık. Ben devam edemedim, Electrip'e başladım.
Daha önce ağırlıklı olarak stüdyo müzisyeni miydin?
Oğuz: Prodüktörlüğüm ve ses mü-

Bir kayıt için grup keman gerekiyordu, Şenyaylar ekibi geldi, direkt çalmaya başladılar, aralarda da at yarışı konuşuyorlardı. Bir hafta çalışsam, o notayı anca çalarım.

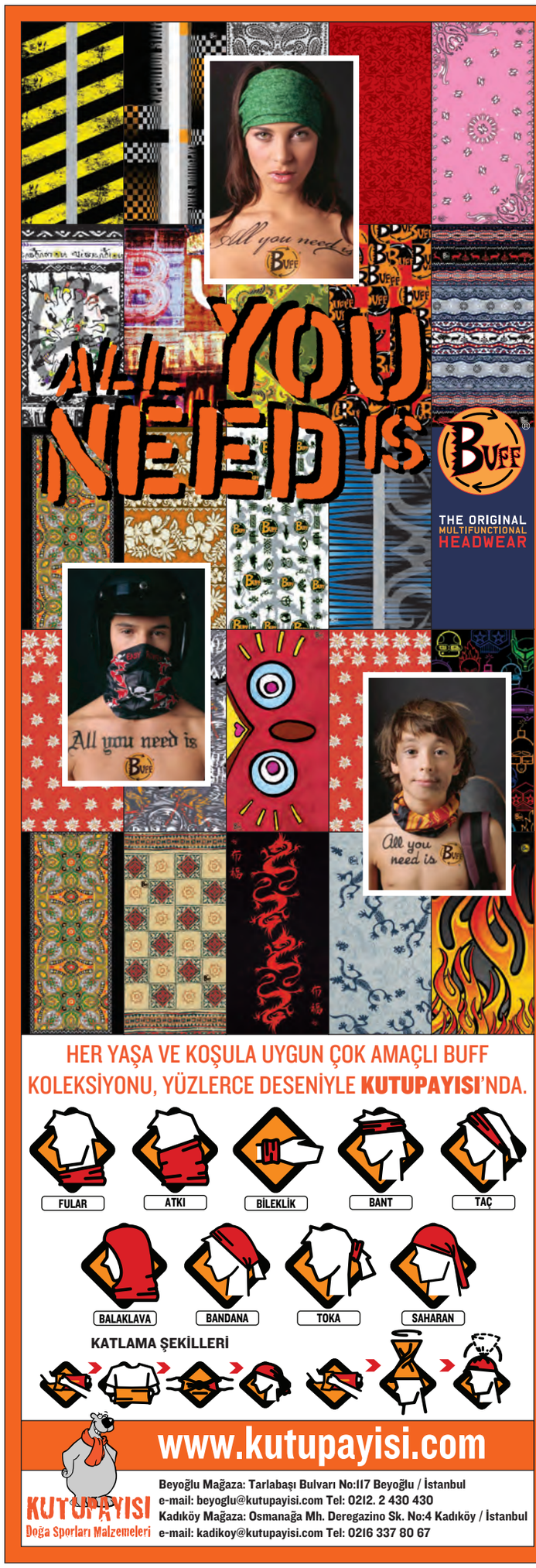

hendisliğim ön plandaydı hep. Ankara'da Radyo ODTÜ'yü kurduktan sonra İstanbul'a taşındım, tonmaysterlik tabir edilen, ama aslında ses mühendisliği olan işi yapmaya başladım. 35 tane falan albüm miksledim. Sonra Jingle House'da yine ses mühendisliği tarafım öne çıktı, prodüktörlük de yapmaya başladım. Gitarist olarak 18 yaşımdan itibaren hep barlarda çaldım, çok sağlam cover gruplarım da oldu Ankara'da. Ankara, beste çalmaya müsait bir sahne sağlamaz insana. Rebel Moves'dan sonra gitarist olarak yer aldığım ilk grup Zi Punt.

Prodüktörlüğünü yaptığın iki proje, Istanbul Calling ve Techno Roman Project nasıl gidiyor?

Oğuz: İkisi de yurtdışında çok tutuldu. Biri etnik elektronik, diğeri elektronik "gypsy music" tabir edilen bir tür. Istanbul Calling'in iki albümünü de "compilation" olarak değerlendirmemek gerekir. Normal bir albümde bir kişiyle çalışırken, Istanbul Calling'de 15-20 farklı artistle çalışıyorum. Her biri sırf o albümler için farklı etnik elektronik parçalar üretiyor. Çok üstüne titrediğim bir proje. Yakında üçüncüsünün çalışmalarına da başlayacağız.

Techno Roman Project'te Sesler ailesiyle ve Lari Dilmen'le çalışıyorsun.

Oğuz: Selim Sesler ve oğlu Ramazan'la çalışıyoruz. Romanların hepsi çok iyi müzisyenler, ama Selim abi tam bir virtüoz... Yıllar önce bir kayıt için grup keman gerekiyordu, göz ucuyla baktım, acayip notalar var yaylılar için. Şenyaylar ekibi geldi, direkt çalmaya başladılar, aralarda da at yarışı konuşuyorlardı. Bir hafta çalışsam, o notayı anca çalarım ben. Çok iyi müzisyenler. Ailenin gitaristi Erdinç Şenyaylar, Paco de Lucia'yla filan arkadaş, İspanya'da çok iyi karşılanıyor.

Etnik elektronik tabiri üzerinden düşünürsek, İstanbul nasıl bir müziğe imkân veriyor?

Oğuz: Bunu ancak müzikle tarif edip Istanbul Calling'de yansıtabiliyorum. İstanbul'u tanımayan bir insan olarak şehri bir gün gezdiğinizde, Eminönü'nden Haliç'e uğrayıp, Beyoğlu'nun, Taksim'in enerjisinden geçip dolaşsanız, Kadıköy'ün çok daha farklı atmosferine girseniz, bir sürü müzikal maceraya da girmiş olursunuz.

Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası" filmini izlemiş miydin Reuben?

Reuben: Hayır, ama Fatih Akın'ı çok seviyorum.

Sen ilk İstanbul'a geldiğinde nasıl bir müzikal atmosferle karşılaşmıştın?

Reuben: Istanbul Calling albümleri şehrin ruh halini çok iyi yansıtıyordu bence, ama illa da şehrin sesini gösteriyordu demek değil bu. Benim de kafam karışıyor bazen, bir bağlama sesi duyuyorum mesela, ama dünyanın herhangi bir şehrinde de duyabilirsiniz aynı şeyi. İstanbul'un da elbette kendine has bir kokusu, kendine has bir müziği var, ama insanların İstanbul'a atfettiği bazı sesler, müzikler de sırf buraya ait değil. Bir sound art gösteriminde Hindistan sokaklarında kaydettiğim bazı sesleri çalmıştım, dinleyicilerin yarısı bunların İstanbul'da kaydedildiğini zannetti. Bence büyük şehirlerin pek çoğu aynı şekilde tınlıyor: İstanbul, Londra, New York, Paris, Bombay... Trafik, keşmekeş, bir sürü farklı dil, farklı enstrümanlar... Dolayısıyla İstanbul'a ait tek bir ses de yok, farklı sesler var. Ama simitçinin, eskicinin sokakta bağırışı sırf İstanbul'a özgü bir durum olabilir. Sonuçta, müzikal açıdan zengin imkânları da var İstanbul'un. İstanbul'a gelmeden önce Türkiye'deki müzik hakkında çok fazla bilgim yoktu, Türk popu dışında. New York'un kuzeydoğusunda, New Jersey taraflarında bol bol Türk popu duyabilirsiniz, benim de Tarkan, Sertab Erener, Ajda Pekkan dinleyen arkadaşlarım vardı.

Hindistan'da kaydettiğim bazı sesleri çalmıştım, dinleyiciler İstanbul kaydı zannetti. Ama simitçinin, eskicinin sokakta bağırışı sırf İstanbul'a özgü olabilir.

Bir yandan reklam cingılları, film müzikleri de üretiyorsunuz. El attığınız filmlerin en popüleri herhalde "Recep İvedik"...

Oğuz: Evet. "Çılgın Dersane"lerin de müziklerini yapmıştık. Cingıl, film müziği yapmak müzikal açıdan benim için bir renklilik sağlıyor. Cingıl yaparken her gün farklı bir müzik türüyle uğraşmanız söz konusu olabiliyor, bazen gün içinde iki-üç farklı türle uğraşıyorsunuz. Bir telefon geliyor, bir günde müziği hazırlamanız isteniyor. İnanılmaz iyi bir okul aynı zamanda bu iş. Sert bir sektör reklam sektörü, hata payı hiç yok. Ama iyi para kazandırıyor, Electrip de o sayede dönüyor.

"Recep İvedik"in tartışılmayan tek yanı müzikleri herhalde...

Oğuz: Evet, memnunum o yüzden. *(gülüyor)* Ama ben karakteri de seviyorum. Çevremizde çok var o tiplerden. Sokaklar onlarla dolu, ama Recep İvedik'te bir saflık da var.

Söyleşi: **Merve Erol**

TUBORG

13. ROXY MÜZİK GÜNLERİ

5-8 Mayıs 2008

başvuru tarihleri
3 mart-14 nisan 2008

TUBORG GREEN

RADYO EKSEN 96.2

MTV MUSIC TELEVISION

Billboard

GERMİR PALAS HOTEL İSTANBUL

ROXY İSTANBUL 1994

Roxy Ofis: Sıraselviler cad. Aslanyatağı sok. no:7 Taksim, Beyoğlu - İstanbul • tel: 0 212 249 12 83 • www.roxy.com.tr

ROLL GİTTİ GÖRDÜ: **NEIL YOUNG**'DAN AKUSTİK, ELEKTRİK, SİNEMATİK

Neil Young gibi bir efsanenin artık herhangi bir yerde konser vermesi rahatlıkla sıradışı bir olay olabiliyor –bu yer, Avrupa'da rock'un kalbi sayılabilecek Londra olsa bile. Adı, son zamanların moda sorusuna ("Türkiye'ye kimin gelmesini istersiniz?") verilecek cevapların en başında yer alan Young'ı geçen ay hem Londra konserinde yakaladık, hem de Berlin'de filmini seyretme şansı bulduk...

DIRTY OLD MAN

Young, 2007 sonlarından bu yana "hızlı" yaşıyor. Otuzuncu stüdyo albümü "Chrome Dreams II"yu kaydeden sanatçı, albümün yayınlanmasını takiben turnesine hemen Amerika'da başlamıştı. Aralık ayının ortalarında Avrupa turnesini de açıklaması büyük ilgi uyandırdı. Özellikle İngiltere'de heyecan arttı, zira Young orada en son konserini 2003 yılında vermişti ve pop müzik dünyasının önemli merkezlerinden biri olan İngiltere için beş yıllık ara aslında uzun bir süre sayılabilir. Ada'ya 3 Mart'ta Edinburgh üzerinden geçiş yapan Young, daha sonra 5-9 Mart tarihleri arasında dört konserle Londra'da sahne aldı. Bu konserlerden sonra Manchester'a geçip tekrar Londra'ya dönecek olduğundan Londra'da toplam altı konser vermiş oldu. Biz de onu Londra'da 8 Mart'taki Hammersmith Apollo konserinde izledik.

Aslında Neil Young'ın konserine gidecek olmanın benim için büyük bir heyecan kaynağı olmadığını itiraf etmem lâzım, zira kendisinin birkaç albümünü çok iyi bilmeme rağmen tam anlamıyla fanatiği değildim. Ama her şey bir yana, konsere olan büyük ilgi ve 3 bin küsur kişiyle ağzına kadar dolu bir konser salonu da insanı bir anda havaya sokmaya yetebiliyordu.

Bilet fiyatları 70-80 sterlin seviyelerinde gezen bir konser için ilginin hayli sağlam olduğu söylenebilir. Zaten biz de büyük bir şans eseri ele geçirebildiğimiz konser davetiyelerinin ne kadar değerli olduğunu ancak konser salonuna vardığımızda farkettik. Salonun önünde taksiden indiğimiz anda, ellilerinde bir İngiliz beyefendisi bize "fazla biletiniz var mı" diye soruverdi. Londra'nın heybetli konser salonlarından Hammersmith Apollo'da bütün biletler bitmişti; diğer tarihlerdeki Young konserleri için de durumun farklı olmadığını az sonra öğrendik.

Gecenin ön grubu, Neil Young'ın eşi Pegi'den başkası değildi. Pegi Young ilk albümünü geçtiğimiz aylarda yayınlamıştı ve konserde Neil Young'a eşlik edecek olmasına rağmen turne boyunca açılış konserini de üstüne almaktan çekinmemişti.

Ancak son dakikalarını görebileceğimiz Pegi Young konserini izlemek yerine konsantrasyonumuzu Neil Young'a saklamaya karar verip fuayede takılmaya başladığımızda, konsere gelen izleyici kitlesinin ne kadar "yaşlı" olduğunu fark ettik (ve tabii Pegi'nin konserini izlemeyenlerin sadece bizden ibaret olmadığını da). Gerçekten de Neil Young İngiltere'de ciddi bir hayran kitlesine sahipti ve bu kitlenin büyük bir kısmı kendisiyle aynı yaşlardaydı. Ama alkol tüketimi konusunda gençleri aratmayacak kadar hızlı bir kitleydi bu ve arada fuayede iki bira alana kadar 15 dakika beklemek zorunda kaldık. Herkes barlardan son içkilerini alırken konserin programını da duvardaki afişlerden görebiliyorduk: 19:30 – Pegi Young, 20:30 – Akustik set, 22:00 – Elektrik set...

Desen: Joni Mitchell, 1975

Konserin başında ne bulacağını bilmeyen bir dinleyici olarak kesin kararımı vermiş olarak ayrıldım salondan: Neil Young'ı kanlı canlı sahnede görmek gibisi yokmuş!

Fuayeden salona geçip yerimize yerleştiğimizde, sahnenin daha çok sahne arkasına benzediğini farkettik. Gerçekten de, sahne düzeni değil de, düzensizliği söz konusuydu sanki; bir Hollywood stüdyosunun deposuna gelmişsiniz de, bir sürü kullanılmayan dekor, koca koca ışıklı harfler, bir takım müzik aletlerinin oraya buraya yığıldığı bir atmosfer... Bütün bunların arasından bir yerlerden Neil Young sahneye çıktığında ise, tabii ki büyük bir alkış koptu salonda.

Konserin ilk yarısı (programda da belirtildiği gibi) tamamen akustik bir setti, sahnenin önünde tek başına bir Neil Young ve etrafını çevrelemiş bir sürü gitardan (ve tabii arkadaki koca dekorlardan) başka bir şey yoktu. Beyaz bir takım giyinmiş olan Young, geceye "Harvest Moon" albümünden "From Hank To Hendrix"le başladı. Gitarı ve armonikasıyla oturduğu yerden bir tatlı ve huzurlu sesle şarkısını söylemeye başlayan Young'ın görüntüsü de huzur vericiydi, olgunluğu ve tecrübesiyle. Young yer yer hırçınlaşıp coştu, ama yine de konserin bu ilk yarısı boyunca sakinliğinden pek bir şey kaybetmedi. 14 parça çaldığı bu ilk yarıda özellikle "Harvest" albümü hakimdi, bu albümden "Heart Of Gold", "A Man Needs A Maid" gibi klasikleri çaldı, "Love Is A Rose" ve "Ambulance Blues" gibi sevilen eserlerini de seslendirdi. "Harvest"ı çalmak için piyanosunun ba-

22→

Soru: Müzik dünyayı değiştirir mi? Cevap: Deja Vu

Müzik dünyayı değiştirebilir mi? "CSNY Deja Vu"nün yönetmeni Bernard Shakey'nin, yani Neil Young'ın bu soruya cevabı "o kadar saf olmayalım artık" şeklinde. Tercümesi hayal kırıklığı... Adını 1970'te yayınlanan ilk Crosby, Stills, Nash ve Young işbirliğinden, "Deja Vu" albümünden alan filmde gördüklerimiz, bu hayal kırıklığının kaynağı olabilir mi? Elbette. Irak'ta her geçen gün daha fazla Amerikan askeri ölmesine rağmen, "içinde bulunduğumuz şu zor günlerde" yaklaşımının orada da hüküm sürdüğü ortaya çıkıyor. Atlanta konserinde eski CSN&Y hayranı dinleyicilerin önemli bir kısmı, dörtlü sahnede "Let's Impeach the President for Lying" dediğinde, yuhlamaya, salonu terketmeye başlıyor. Kendilerini takip eden kameralara orta parmaklar kalkıyor, en gayretkeş biçimde kameraların içine sokuluyor neredeyse, büyük öfkeyle! "Biz müzik dinlemeye geldik, bunu değil!" diye bağırıyorlar. Bu dört "delikanlı" hakkında nahoş ifadeler de kullanılıyor. İnsanoğlu benziyor birbirine. Biri diyor ki: "Büyüklerimiz her şeyi bizden daha iyi düşünürler. Dolayısıyla 'Başkan'ı görevden alalım' demek doğru değildir." Bir yerlerden tanıdık geliyor.
Konsere gelenlerin önemli bir bölümü kendini dışarıya atıyor, ama önemli bir bölümü de içeride kalıyor. "Ohio ruhu", içerideki birkaç bin kişiyle canlanıyor. Filmi izlerken, "İyi de, şoke olan dinleyiciler, Young'ın 'Living With War' albümünün bir bakıma tanıtımı olan bu konserde neyle karşılaşacaklarını hiç mi tahmin edemiyorlar?" diye soruyorum kendi kendime. Young'ın buna cevabı, "Yönetiminin ne yaptığıyla ilgilenmeyenlerden, bizim yaklaşımımız hakkında fikir yürütmeleri beklenebilir mi?" şeklinde.
Grup, daha çok Vietnam ve post-Vietnam dönemi şarkılarına yükleniyor, adı üzerinde "Deja Vu", ama Young'ın yeni albümünden de çalıyorlar.
Yine de, bu bir konser filmi değil. Bu, kışkırtıcı, siyasî bir film. Statükocuların muhalif olana öfkesinin yanında, Irak'ta yaşadıkları tecrübelerin ardından vicdanî retçi haline gelen askerler de burada yer buluyor. Hatta bu askerlerden birinin, güle oynaya gittiği cephede yaşadığı büyük şüphe nedeniyle yazdığı savaş karşıtı şarkıyı da duyuyoruz.
Neil Young, "müzik artık dünyayı değiştiremez" diyor, ama bana tedbiri de elden bırakmıyormuş gibi geliyor. Berlin Film Festivali'ndeki gösterimin ardından, koridorda durmuş filmi alkışlayan kalabalığa bakarken, o sabah söyledikleri hakkında belki tekrar düşünüyor. Deja Vu. Kırk yıl önce durum ne kadar farklıydı ki? *Banu Güven*

Foto: Harun İzer

şına ağır adımlarla geçti, parça bittikten sonra beyaz piyanosuna sevgilisini okşar gibi sevgiyle dokunuyordu.
Young, akustik set boyunca pek az konuştu. Hatta ilk başlarda şarkı aralarında kendisinden hiçbir ses çıkmayınca seyircilerin tatlı sataşmaları giderek daha da yükseldi. Ortalarda bir yerde bir seyircinin "bir şeyler söyle Neil!" diye bağırmasından sonra, Neil Young'ın babacan bir tonla "aramızdaki bu anlamlı sessizlikler gerçekten çok hoşuma gidiyor" diyerek cevap vermesi salondan sıkı bir alkış aldı. Ama bu tavır koymaya rağmen bu dakikadan sonra seyirciyle biraz daha "muhabbet" içinde olması da dikkat çekiciydi, bir şarkıyı eski bir dostuna armağan etti, bir başka parçanın da hikâyesini anlattı. Bu arada, akustik set boyunca sahnenin arka tarafında da sürekli bir hareketlilik vardı, birileri ara sıra bir şeyler taşıyor, bir adam arkada koca bir tual üzerine oturduğumuz yerden göremediğimiz bir şeyler çiziyordu. Akustik seti "Old Man"le bitiren Young, yine güçlü bir alkış eşliğinde, yarım saat sonra geri gelmek üzere sahneyi terketti.
Afişlerde "elektrik set" olarak belirtilen ikinci yarı gerçekten de hayli elektrikli başladı. Sahneye gitarlarda Ben Keith ve Rick Rosas, davulda Ralph Molina ve piyanoda Anthony Crawford ile çıkan Young, daha ilk şarkısı "Mr. Soul" ile adeta ortalığı yıkıverdi. Bu sefer üzerinde her tarafında boya lekeleri olan siyah bir kıyafet vardı. İkinci parçası yeni albümünden "Dirty Old Man"di; sahnedeki hırçınlığıyla şarkının tam anlamıyla hakkını verdi desek yeridir. "Chrome Dreams II"dan parçalarla devam eden Young, "Hey Hey My My", "Down By The River" ve "Powderfinger" gibi şarkılarını da seslendirdi. "Hey Hey My My"la seyirciden büyük alkış alan Young, konserin bu bölümü boyunca neredeyse hiç konuşmadı, sadece konserin sonunda yıllardır kendisiyle beraber olan ekibini tanıttı, "Winterlong"da ise eşi Pegi'yle düet yaptı...
İkinci set boyunca, daha önce arkada resimler çizen ressamın ne yaptığını da öğrenmiş olduk –kendisi yaklaşık bir buçuk saat süren konser boyunca her yeni şarkıda, o şarkının isminin de yer aldığı koca bir tuali sahnenin sağ tarafındaki şövalenin üstüne koyuyordu. Kimisi yarım yamalak, kimisi de oldukça detaylı olan bu çizimlerin o konserde değil de, turne boyunca değişik konserlerde, zaman içinde yapıldığını düşündük.
Bir buçuk saat sonra konser biterken Neil Young, biraz yorgun düşmüş, ama hâlâ aynı enerjiyle "Roll Another Number"ı çalarak seyircilere veda etti. Konserin başında ne bulacağını bilmeyen bir dinleyici olarak ben de kesin kararımı vermiş olarak ayrıldım salondan: Neil Young'ı kanlı canlı sahnede görmek gibisi yokmuş!
Harun İzer

Sayısal İletişim Danışmanlığı
www.
pbmuzik.com
Digital Media Consulting

[Marianne Faithfull]

"Efsanelere inanın": Anlaşılan Babylon, hiç çaktırmadan bu isim altında bir konserler serisine başladı. Patti Smith'ten sonra, mart başında üç gece üst üste, Marianne Faithfull'u ağırladık heyecanla. Ayaküstü sohbetimizde, içinde uzun bir tarih saklı o muhteşem sesiyle, sanki sahnede şarkı söylermişçesine yanıtladı sorularımızı…

Foto: Muhsin Akgün

DOĞUM GÜNÜ PAZAR GÜNÜ

Basın toplantısında PJ Harvey'i andınız. Yeni albümünü, "White Chalk"u nasıl buldunuz?

Marianne Faithfull: Çok beğendim, yine güzel şarkılar yazmış, performansı da çok güzel.

En çok hangi şarkıyı sevdiniz?

Birkaç tane favorim var. "The Devil"ı ve "Grow Grow Grow"u çok sevdim.

Sizin de yeni albümünüzün eli kulağında, öyle değil mi?

Evet. "Stranger Weather"dan (1987) beri Hal'le (Willner, prodüktör) yaptığımız ilk albüm bu. Ama, "Stranger Weather" gibi değil, çok farklı. Benim için harikulâde bir tecrübe oldu. New York'ta canlı kayıt yaptık, çok tempoluydu, grup dört dörtlüktü. Sekiz günde 18 şarkı kaydettik.

Double albüm mü olacak?

Galiba. Önümüzdeki eylül ayında çıkacak.

İsmi kesinleşti mi?

Evet, "Easy Come, Easy Go" (Haydan gelen huya gider) olacak.

Ne düşünerek öyle koydunuz?

Albümdeki şarkılardan birinin adı. Ayrıca, bir albüm için de güzel bir isim.

Gözdeleriniz hangi şarkılar?

Bir çırpıda söylemek zor, hepsi çok taze. İlk aklıma gelenler "Many Changes", "Black Coffee", "Children of Stone", "The Crane Wife"... Folk şarkıları var, klasikler var, örneğin "Solitude"... Tahmin edebileceğiniz gibi, şu an bir sürü şarkı dolanıyor zihnimde.

"Songs of Innocence and Experience" (Masumiyet ve Tecrübe Şarkıları) turnesi nasıl gidiyor?

Çok iyi gidiyor, bir buçuk yıldır devam ediyor. Zorlu bir iş, ama ne yapalım, bu hayat böyle. *(gülüyor)*

Turnenin adını William Blake'in şiirine borçluyuz, değil mi?

Evet, "Songs of Innocence" ve "Songs of Experience"dan geliyor. Bu tür kararları tek başıma almıyorum, ama turnenin isminin kimliğime uyduğunu düşünüyorum.

Blake şiirleri içinde bir gözdeniz var mı?

"The Little Black Boy"u (Küçük Siyah Oğlan) çok severim.

"Holy Thursday"?

O da şaheser. Aslında hepsi öyle.

David Bowie'nin "Hours" albümünde "Thursday's Child" (Perşembe Çocuğu) diye bir şarkısı var.

David perşembe günü doğmuş herhalde.

Çarşamba günü doğmuş, ama kendini perşembe çocuğu addediyor. Siz pazar günü çocuğusunuz. O ünlü kadim tekerlemeye göre, en talihli çocuk pazar çocuğu. Pazartesi çocuğu nur yüzlüdür, salı çocuğu...

Tepeden tırnağa zarafettir.

Çarşamba çocuğu kederlidir. Perşembe çocuğunun...

Yolu uzundur.

Cuma çocuğu sevecen ve müşfiktir. Cumartesi çocuğu...

Geçimini sağlamak için didinir.

Pazar günü doğan çocuk ise adil ve bilge...

Ve...

İyi kalpli ve neşelidir.

Ne hoş! Ben de pazar günü çocuğu olmanın hakkını vermek için elimden geleni yapıyorum. *(gülüyor)*

David Bowie'yi sever misiniz?

Elbette! Harikadır David. Ama, hiç görüşemiyoruz. Onu çok takdir ederim, hakiki ustalardandır. Lou Reed'i de çok severim. Iggy'yi de tabii...

"Berlin" sahneleniyor bugünlerde.

Evet, seyrettim. Harika. Hal'in (Willner) de parmağı var o işte.

Turneye dönersek, Harry Nilsson'ın ünlü şarkısını da söylüyorsunuz, "Don't Forget Me"yi...

Evet, onu ilk defa "An Evening in the Weimar Republic"de söylemiştim. Ağırlıklı olarak Brecht ve Weill şarkılarından oluşan bir kabareydi. Çağdaş şarkıyazarlarından, benim çağdaşım anlamında çağdaş, bir tek Harry Nilsson'ın şarkısı vardı, "Don't Forget Me". Bu turneye çıkarken onu da yanıma almak istedim, öyle güzel bir şarkı ki...

> **Pazar günü doğan çocuk adil, bilge, iyi kalpli ve neşeli olurmuş. Ben de pazar günü çocuğu olmanın hakkını vermek için elimden geleni yapıyorum.**

Bir dizesi "When we are old... (Yaşlandığımızda...)

"And full of cancer" (Ve kanserle sarıldığımızda)... Çok sevdiğim bir dize. Öte yandan, gördüğünüz gibi, karşınızdayım. *(gülüyor)*

Korkutmuştunuz bizi.

Şimdi çok iyiyim. Çok talihliydim, teşhis erken kondu.

"The Rock and Roll Circus"ta söylediğiniz "Something Better"ı da turnenin programına dahil etmişsiniz. Bu akşam onu da söyleyecek misiniz?

Söyleyeceğim tabii. Eskisinden daha iyi söylüyorum. Sesim çok daha güçlü çünkü. Ayrıca, "Rock and Roll Circus"ın çekimlerinde kafam dumanlıydı, hepimizin kafası dumanlıydı. *(gülüyor)* "Something Better" çok güzel bir şarkıdır.

"It's absurd to live in a cage" (Bir kafeste yaşamak saçma)...

"There's got to be something better" ➜

NUMINOSUM

Mircan with Limbo

ucm

UnCatalogued Music Production

www.ucmproduction.com

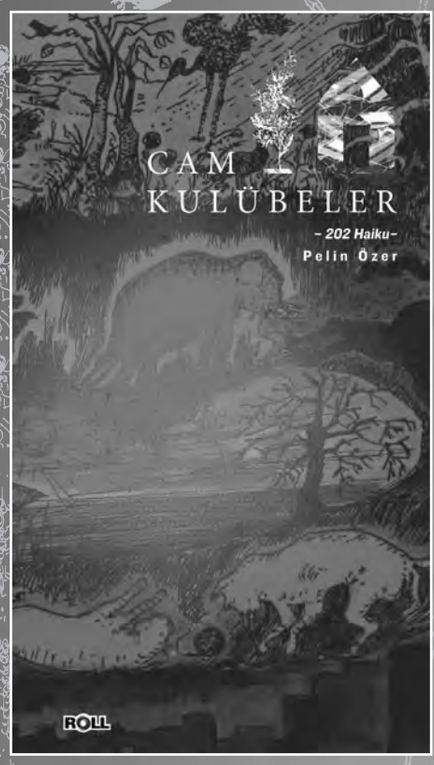

CAM KULÜBELER

– 202 Haiku–

Pelin Özer

En büyük haiku ustası Başo şöyle demiş:-

Hiçbirşey göremezsin ki, bir çiçek olmasın.
Hiçbirşey düşünemezsin ki, Ay olmasın.

Demek ki, haiku yazarı, doğanın içinde gören ve düşünen kişidir — kendisinin de onun içinde varolduğu bilinciyle, doğada, doğayı, gören ve düşünen kişi…
Ama bu bir 'pastoral sentimentalizm' değildir: haikunun 'doğal' imgeleriyle dilegelen, temel insan durumlarının yansımalarıdır — haikuya 'yansıyan', bir insana yansımış bir doğa 'duygusu' değil, bir insanın kendini yansıttığı bir doğa durumudur. Yani, haiku, en temel şiirsel durumun yansımasıdır.

Pelin Özer'in haikuları da, doğa içinde gördüklerinde, gördükleriyle kendi kendisini düşünen bir kişinin şiirleridir.

ORUÇ ARUOBA

ROLL Kitapları
Abdullah Sok. No: 9 Beyoğlu / İstanbul
Tel-Fax: 0212 251 87 67 expressroll@gmail.com

Faithfull '60'lı yıllarda

(Daha iyi bir şey vardır mutlaka)...

Bu yıl filmin kırkıncı yılı.

O kadar olmadı.

Çekimleri 1968'de yapıldı.

Ben o zaman hiç beğenmemiştim.

Ama şimdi kült oldu.

Tabii. Michael Lindsay-Hogg çok iyi bir yönetmen; "Rock and Roll Circus"ın yıllar içinde kült haline gelmesi onun sayesinde. Bir sürü ilginç buluşu vardı. O filmi bir defa çok zevkle izledim, o da Yeni Delhi'de. Çok makaslanmıştı, Hintçe altyazılıydı. O bağlamda her şey başka türlü görünüyordu. *(gülüyor)*

2001'de yaptığınız bir söyleşide, "Şimdiye kadar oynadığım filmler ıvır zıvır şeylerdi. 'Hamlet' (1969) haricinde" diyorsunuz.

"Hamlet" hakikaten güzeldi.

Sonra da "Motosikletli Kız"ı (1968) ekliyorsunuz, "onu da zaman içinde sever oldum" diyorsunuz.

"Rock and Roll Circus"ı bir defa çok zevkle izledim, o da Yeni Delhi'de. Çok makaslanmıştı, Hintçe altyazılıydı. O bağlamda her şey başka türlü görünüyordu.

Eh, evet. Sanırım insanlara zevk veren bir filmdi. Ben de zevk veren bir haldeydim. Ama ahım şahım bir film değildi doğrusu. Bana yeniden sinema oyunculuğu yapma aşkını geri veren film, Patrice Chéreau'nun çektiği "Intimacy"ydi. *(Hanif Kureishi'nin aynı adlı romanından uyarlanan "Mahremiyet", 2001)* O filmden hakikaten büyük zevk aldım. "Intimacy"den sonra oyunculuğa daha çok ağırlık verdim.

Tesadüf eseri, dün gece "Irina Palm"ı seyrettik. Performansınız harikaydı. Avrupa Film Akademisi'nin sizi "En İyi Oyuncu" ödülüne aday göstermesi boşuna değilmiş.

Onu kazanamadım ama, Norveç Film Festivali'nde Liv Ullmann ödülüne lâyık görüldüm. Bundan ziyadesiyle gururlandım, çünkü Liv Ullmann benim favori, favori, favori oyuncumdur. "Irina Palm"a gelince, harika bir senaryoydu (Martin Herron - Philippe Blasband), çok iyi, çok ilginç bir fikri vardı. Fakat yanlış istikametlere gidebilirdi, öyle bir risk söz konusuydu. Ama kasting çok iyiydi. Sam Gabarski de çok iyi bir yönetmen.

Miki Manojlovic büyük alkış hak ediyor.

Yaa! Yaa! Acayip iyiydi! Ama herkes çok iyiydi. Benim oğlum rolündeki Kevin Bishop harikaydı. Ve o kötücül kadın rolündeki Jenny Agutter! O harikulâde bir oyuncu! "Irina Palm"da çok şanslıydım. Müthiş yetenekli oyuncularla çalıştım.

Miki Manojlovic'i Emir Kusturica'nın oyuncusu olarak tanıyoruz...

Hep de Kusturica'nın oyuncusu olacak. Ama başka şeyler de yapıyor. Onu son gördüğümde Dostoyevski'nin "Kumarbaz"ında oynamaya hazırlanıyordu. O oyunu görmeyi çok isterim doğrusu. Miki o rol için biçilmiş kaftan. Kastingi ben yapsaydım, o rolü ondan başkasına vermezdim.

Oyunculuğu dışında nasıl biri?

Futbol hastası. Mutlu bir evliliği var.

Sizin futbolla aranız nasıl?

Hiçbir alâkam yok, sıfır. *(gülüyor)* Miki gerçekten harika bir adam. Çok cömert. İşlerinde iyi olan insanlarda hep aynı özellik vardır: Pozcu, yapmacık, kibirli değillerdir. Miki de öyledir, cool'dur.

Miki, Mick Jagger'ı çağrıştırıyor. Daily Mail'in haberine göre, rahatsızlığınız sırasında sizi hastaneden aramış ve 35 yıl sonra ilk defa konuşmuşsunuz. Doğru mu bu?

Hayır, hiç olur mu öyle şey! Biz görüşüyoruz. Arada bir karşılaşıyoruz. Birbirimize düşman filan değiliz. Ameliyatımdan sonra arayıp halimi hatırımı sorması çok nazik bir davranıştı. Bana ulaşmak için epey uğraşmış.

İlk oynadığınız film Jean-Luc Godard'ın "Made in USA"iydi, değil mi?

Evet. O çok hoşuma giden bir filmdi.

Jenerikte "Marianne Faithfull: Kendisi" yazıyor. 1966'da, Marianne Faithfull'un "kendisi" kimdi, nasıl biriydi?

Küçücük bir kızdı. Bir kafede oturmuş "As Tears Go By"ı söylüyordu. *(gülüyor)*

Godard'ın o film için sizi düşünmesine ne demeli?

Bende, benim bilmediğim bir şeyi görüyordu demek ki. Çok akıllı bir adamdır Godard. "Made in USA" de çok iyi bir filmdir.

Godard filmleri içinde en çok sevdikleriniz hangileri?

O kadar çok var ki. Ama, "Pierre le Fou" (Kaçık Pierre) bir başka...

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

NİSAN 2008

Peyote

01	SALI	ŞENOL KÜÇÜKYILDIRIM
02	ÇARŞAMBA	NÜ / TRIPART
03	PERŞEMBE	ŞUURALTI DALGALAR
04	CUMA	NICE NEW OUTFIT (ALMANYA) / JUNO AND THE PEACOCK
05	CUMARTESİ	PROUDPILOT / KAFABİNDÜNYA
08	SALI	ALEM
09	ÇARŞAMBA	TOZ VE TOZ
10	PERŞEMBE	DÜŞ MACUNU / CİN DÜĞÜNÜ
11	CUMA	KALUZA / THE REVOLTERS
12	CUMARTESİ	FLATLINERS (GOLEM - RUFFKUTZ) / MC JOJO BANTON
15	SALI	PROJE: CHET BAKER
16	ÇARŞAMBA	SOUL TRACK
17	PERŞEMBE	GÜRAY BİNAY & PSYCHO POP
18	CUMA	100 DERECE
19	CUMARTESİ	REPLİKAS
23	ÇARŞAMBA	NEON / ARS LONGA
24	PERŞEMBE	18 KÖPEK TANITIM PARTİSİ (TOZ VE TOZ - KUPKA)
25	CUMA	KİM Kİ O / CHANGE OF PLANS
26	CUMARTESİ	FESTUS VS. / IN BETWEEN
30	ÇARŞAMBA	BAALORC / NORDİK

PEYOTE | CANLI SAHNE

Konserler 23 : 00'da başlamaktadır.

www.peyote.com.tr || www.myspace.com/peyotenevizade || www.last.fm/group/peyote

[CHAMBAO]

Flamenko ile elektronik müziği en iyi harmanlayan grup olarak gösterilen Chambao, 2000'li yılların başında Malaga sahillerinden koyulduğu yolculuğunda geçtiğimiz ay İstanbul'a da uğradı. Son albümleri "Con Otro Aire" turnesi kapsamında İş Sanat'ta sahne alan Chambao'nun kaptanı Maria Del Mar Rodriguez Carnero'yu –ya da arkadaşlarının kendisine hitap ettikleri gibi Mari'yi– konser öncesi yakaladık, "Pokito a Poko" ile tavan yapan başarılarının, incelikli müziklerinin sırrına vakıf olmaya çalıştık...

İLERİCİ TUTUCU

Foto: Şahan Nuhoğlu

Müziğiniz "flamenko chill" olarak adlandırılıyor, ama ne flamenko ne de chill out olarak nitelemek mümkün sanki...

Maria del Mar: Doğru. *(gülüyor)* Endülüslü olduğumuz için müziğimizin ana damarı doğal olarak flamenkodan besleniyor, buna ayrıca elektronik sound'ları da ekledik, ama elektroniği fazladan bir enstrüman olarak düşünmüştük işin başında. Flamenko chill bir etiketten ibaret, hele Chambao'nun bugün yaptığı müziğe kulak kabartırsanız, bu etiketin bizi tarif etmekten giderek daha da uzaklaştığını görebilirsiniz. Şarkılarımızı yaparken her zaman içimizden geldiği gibi çalıştık. Şarkı neyi gerektiriyorsa, o öğeleri dahil ettik. Bu süreçte insanın aklından çok sezgileriyle hareket etmesi daha doğru geliyor bana.

Başlangıçtaki kadronuzda bayağı değişiklikler oldu, değil mi?

Evet, birer birer herkes ayrıldı. Sonunda sadece ben kaldım. *(gülüyor)* Eduardo ve Dani'yle üçümüz çıkmıştık yola. Sonra aramıza Hollanda'dan Henrik Takkenberg katıldı. Henrik önceleri konserlerimizde flüt çalıyordu. İlk albümün kayıtlarında ise prodüktör olarak yer aldı, ama sonra yollarımız ayrıldı.

Takkenberg'in hayli genç bir yaşta öldüğünü duyduk...

Evet, Henrik maalesef zamansız bir şekilde aramızdan ayrıldı, ama ölmeden uzun süre önce yollarımızı ayırmıştık. Pek bağlantıda olmadığımız için neden öldüğünü bilmediğimi itiraf etmeliyim.

Grubun öbür üyeleri neden ayrıldı?

Edi (Eduardo) ile Dani kuzenler. Önce Dani ayrıldı, çünkü sürekli kayıt yapıp turneye çıkan bir müzisyen olarak hayatına devam etmek istemiyordu. Evlendi, bir kızı oldu. Şimdi karısı ve kızıyla Malaga'da sakin bir hayat sürüyor, ama hâlâ kendi köşesinde ufak ufak müzik yaptığını biliyorum. Edi ise 2005'te "Pokito a Poko" albümünün kayıtlarından sonra ayrıldı. Biraz önce de söylediğim gibi, profesyonel anlamda müzisyenlik yapmak kendine göre zorlukları olan bir iş. Ya severek yaparsın ya da nefret edip bırakırsın, ikisinin ortası pek yok. Sonunda Chambao'yu tek başıma devam ettirmeye karar verdim, tabii yeni müzisyenlerle. Grubun adını değiştirmeye içim elvermedi, çünkü çok seviyorum, hem tınısını hem de anlamını. Kendi memleketim Malaga'da kullanılan bir sözcük "chambao". İnsanların kırda ya da plajda güneşten ve rüzgârdan korunmak için kullandıkları iptidaî bir tente olarak tarif edebilirim, bir nevi sığınak. Chambao'nun müziğinin de dinleyenler için bir sığınak olmasını temenni ediyorum.

Ricky Martin bana Chambao'yu çok beğendiğini anlattı uzun uzun. Ben de "o benim" deyiverdim. Müziğin sihri işte. Şarkılarınızın nerelere ulaşacağı belli olmuyor.

Yeni albümünüz "Con Otro Aire"de eski yol arkadaşlarınız olmadan çalışmak nasıldı?

Anlatacak hikâyelerimin olması beni asıl motive eden şey. Üstelik çok sıkı müzisyenlerle çalışıyorum. Albümdeki 11 şarkının müziklerini de, sözlerini de ben yazdım. Sonuçtan da oldukça memnunum.

Şarkı sözlerini yazarken nelerden esinleniyorsunuz, şiir kitaplarına merakınız var mıdır mesela? Endülüs belki de İspanya'nın en güçlü şiir geleneğine sahip bölgesi.

Şiiri çok severim, ama ilgi alanım sadece şiir değil. Farklı türde kitapları seviyorum; tek kıstasım, okuduğum şeylerin insana dair olması. Bu yüzden felsefî metinlere de meyletiyorum.

Albümün çıkış şarkısı "Papeles Mojados" (Islak Evrak) sosyal içerikli bir şarkı. Anlatacak hikâyelerim var dediğinizde, Chambao'nun giderek politize olacağı sonucunu çıkarabilir miyiz?

"Papeles Mojados"u yapmamın sebebi, her gün yüzlerce Afrikalının İspanya sahillerine yarı aç yarı tok, yarı ölü yarı diri şekilde ulaşması. Üstelik memleketim Malaga bu sahillerden biri. Şu sıralar İspanya'da çok ciddi bir göçmen sorunu yaşanıyor ve görünüşe bakılırsa, bu sorunlar artarak devam edecek. Bu kadar yakınımda yaşanan bir insanlık dramına seyirci kalmak istemedim açıkçası, iki laf da ben edeyim dedim. Ama bana kalırsa insana dair olan her şey politiktir, politik olmak için illa göçmenlerle ilgili bir şarkı yapmanız da gerekmez.

Önümüzdeki hafta İspanya'da genel seçimler yapılacak, seçim süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?

Seçim süreci tam bir sirke benziyor. Tam bir kamuflaj işlevi görüyor televizyonlarda şahit olduğumuz bu sirk. İnsanlar gündelik hayatlarını gerçekten etkileyen olaylara göre karar vermeliler, medya aracılığıyla yaratılan sanal dünyayı bir kenara bırakmalılar. Brüksel'de bir takım bürokratlar bir araya gelip Avrupa'da yaşayan insanların gündelik hayatlarını doğrudan etkileyen bir sürü karar alabiliyor. Böyle olunca, sıradan insanlar giderek bir yabancılaşma yaşıyorlar. İnsanların politikadan anladığı, yirmi-otuz yıl öncesiyle aynı değil artık. Bu söylediklerim sadece Avrupa'yla sınırlı değil, dünyanın geri kalanında da böyle bir kadercilik göze çarpıyor. Neyse ki, biz Endülüslüler ters insanlarız. Kültürümüze son derece bağlı inatçı bir yapımız var. Dışarıdan gelen etkilere direnebiliyoruz. Gençlerin büyük bir çoğunluğu analarının ba- →

müzik marketlerde

balarının, dedelerinin değerlerini benimsiyor, onların adetlerini sürdürmek istiyor. Endülüs'ün geneli tutucudur. Tuhaf bir şekilde, tutuculuk ilerici bir anlam kazanabiliyor günümüzde. *(gülüyor)*

Müziğe dönelim isterseniz, Ricky Martin'den Cesaria Evora'ya kadar çok farklı müzisyenlerle işbirliği yaptınız...

Başka sanatçılarla çalışmak tamamen kişisel bir tercih. Arada ne plak şirketleri ne maddî çıkarlar ne de başka bir hesap var. Birlikte çalışacağım insanları mutlaka şahsen tanıyıp sevmem lâzım. Mesela Ricky Martin'le konser vermek için Madrid'e geldiğinde tesadüf eseri karşılaştık. Bana Chambao CD'leri gösterip çok beğendiğini anlattı uzun uzun. Ben de "o CD'lerdeki benim" deyiverdim. Matrak oldu tabii. Müziğin sihri de burada işte. Bir takım şarkılar yapıyorsunuz ve nerelere, kimlere ulaşacağı, kimlerin kalbinde yer edeceği hiç belli olmuyor. Ricky'yle daha sonra da karşılaştık bir-iki kere. Sonunda "bu kadarı da tesadüf olamaz" dedik ve birlikte bir şarkı yapmaya karar verdik. Böylece ortaya Tommy Torres'in "Tu Recuerdo" (Hatıran) adlı şarkısı çıktı. Tommy, Porto Riko'nun önde gelen müzisyenlerinden. Daha önce de Ricky için şarkılar yapmış, ama kendi solo kariyeri de oldukça sağlam biri. "Tu Recuerdo"yu getirip dinlettiğinde hem sözleri hem de müziği çok beğendim. Chambao müziğine uygun bir teklifti, oldukça zengin, füzyon olarak nitelendirilebilecek bir şarkı. Üstelik flamenkoya yakın bir sound'u vardı, ki bu da benim işimi kolaylaştırdı. Şarkının kayıtlarında yer alan Porto Rikolu müzisyenlerin de olağanüstü çaldıklarını eklemeliyim. Uzun lafın kısası, sonuçtan hepimiz çok memnun kaldık. Bu tip işbirliklerine her zaman açığım.

Enrique ve Estrella Morente, beraber çalıştığınız başka ünlü isimler.

Morente ailesinin yaptığı bütün işlere tapıyorum. Onlarla çalışmak benim için en büyük ödül. Flamenko camiasıyla yaptığım çalışmaları ayrı bir yere koyduğumu itiraf etmeliyim. Aynı toprağın insanı olmak bambaşka bir şey. Habichuela ailesi mesela, onlara da taparım. Bütün bir aile sanatçı olabilir mi? Oluyor işte. Pitingo, Farruco'lar, hepsi benim için efsane isimler. İspanya'da "duende" dediğimiz şey var bu insanlarda: Az rastlanır bir sanatçı ruhu.

Flamenko'nun travesti kraliçesi Falete hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bayılıyorum, müthiş bir sanatçı. Eski bir şarkıcıyı, Banbino'yu kendine örnek alıyor. Ama bana kalırsa, Falete'yi sadece şarkıcı olarak nitelendirmek haksızlık olur. O komple bir sanatçı, şarkı söylerken bazen öyle jestler yapıyor ki, seyircinin aklını başından alıyor. Başkası yapsa ya hiçbir şey ifade etmeyecek ya da komik olabilecek jestler onunla başka bir anlam kazanıyor.

Ketama'dan Chambao'ya kadar yığınla Endülüslü müzisyen, flamenkoyu farklı biçimlerde algılayıp bir tür füzyonun peşinde koşuyor. Başarılı bir karışıma ulaşmanın formülü nedir sizce?

Bir formül olabileceğine inanmıyorum. Her ne kadar müzikten bahsediyor olsak da, bence aslolan kültürlerarası bir füzyon. Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır. Her müzisyen, kendi algılarına göre bir karışımın peşinde koşuyor. Konserlere baktığınızda seyircilerin her birinin müziği farklı şekillerde takip ettiğini görürsünüz. Kimi dans eder, kimi şarkılara eşlik eder, kimi de hiçbir şey yapmadan dinler. Hepsi kendine göre müziğin tadını çıkarıyordur. Müzik, herkesin farklı yaşadığı bir şey oluşuyla bana aşkı çağrıştırıyor. İnsanın beyninden çok kalbine hitap ediyor çünkü. Flamenkoyu da bu çerçeveden değerlendirirsek, benim için flamenko, "puro" (saf) bir müzik türü olmanın ötesinde, bir yaşam biçimi anlamına geliyor.

Bu noktada saf flamenko fanatiklerinin Chambao'nun füzyon anlayışını reddetmeleri gibi bir sorun ortaya çıkabilir...

Çıkabilir tabii. Bence bir sorun yok, sonuçta bir şarkıyı dinlersin, sana hitap eder ya da etmez. Gerisi teferruat. Flamenko seven birinin her türlü flamenko füzyon çalışmasını beğenmesini beklemek saçma olur. Öte yandan, flamenkoyu hangi türle karıştırırsanız karıştırın, ister Arap, ister Türk müziği, isterse de elektronik müzik olsun, saf flamenko dediğiniz öğe ordadır. Bu anlamda saf flamenko bir referans noktası oluşturur, siz de zevkinize göre o kaynaktan beslenirsiniz.

"Papeles Mojados", her gün yüzlerce Afrikalının İspanya'ya yarı ölü yarı diri ulaşmasını anlatıyor. Ama insana dair olan her şey politiktir, illa göçmenlerden bahsetmek gerekmez.

Flamenkonun büyük ustası Paco de Lucia'nın da kendi füzyonunu yaptığı rahatlıkla söylenebilir.

Evet, ama Paco de Lucia biraz aykırı bir örnek, daha önce bahsettiğimiz füzyon denemeleriyle aynı kefeye koymamak lâzım kendisini. Paco o kadar iyidir ki, isterse en karmaşık, en özgün şekilde flamenko yapar, isterse de en saf halini damıtır. Üstelik her ikisinde de kusursuzdur. Paco ile Camarón de la Isla'nın ayrı bir yeri vardır bizim dünyamızda. İkisi de olağanüstü sanatçılar.

Konserlerine gitme şansı bulabildiniz mi hiç?

Camarón'a yaşım küçük olduğu için yetişemedim, ama Paco de Lucia'yı Granada'da izledim, müthişti.

Siz gitar çalıyor musunuz?

Çok az. Şimdilerde biraz daha sık çalmaya başladım. Ama beste yaparken şarkıyı kendi kendime söyleyerek kaydediyorum. Şarkının girişini, melodisini ve sonunu teybe kaydedip müzisyen arkadaşlarımı çağırıyorum. Ben söylüyorum, onlar çalıyor. Sonra farklı fikirleri deniyoruz, şurasında vurmalı girsin, burasında nefesliler olsun gibi taleplerim oluyor.

Konser DVD'nizde bazı şarkılarda hiphop yapan dansçılar var, sahnede sürekli dansçı kullanıyor musunuz?

DVD'ye aktarılan konser kendi çöplüğümüzde, Malaga yakınlarındaki Fuengirola Kalesi'nde verdiğimiz bir konserdi. Arkadaşlarımızla böyle bir şey yapmayı düşündük, ama sürekli dansçımız yok. Aslında konserler için bazı fikirlerim var. Mesela "Con Otro Aire" turnesinde konserlerin karanlıkta başlaması ve sahne yavaş yavaş aydınlanırken iki dansçının semazenler gibi ellerini açarak dans etmesi gibi bir şey düşünmüştüm, ama bunu yapmak mümkün olmadı. Gerçek semazenler olmayacaktı bu dansçılar, ama danslarıyla onları andıracaklardı. Eğer sahnede dans olacaksa, mutlaka insanların kafalarını açmalı. Bu nedir, ne anlatmak istiyor demeliler, soru sormalılar. Ne bileyim, tipik bir Flamenko dansı koymayı düşünmem mesela konserlere. Yanlış anlaşılmasın, o haliyle flamenkoya hiçbir itirazım yok; aksine, bayılırım. Ama Chambao'nun sahnesinde başka bir şey olmalı, daha az bildiğim, keşfetmekten hoşlanabileceğim bir öğe olmalı, çünkü Chambao da bir arayışın ürünü.

Söyleşi: ***Alişan Çapan***

İSPANYA'DA YENİ FLAMENKO RÜZGARLARI

Türkiye'de bir süredir flamenkoyla yatıp flamenkoyla kalkıyoruz ya, meğer İspanyollar da farklı değilmiş, flamenko oralarda da alıp yürümüş. Şaka bir yana, eski usûl değil yeni okul, elektrikli, cazlı, rock'lu bir taze dil, gruplarıyla, şarkıcılarıyla flamenkonun anavatanında iyiden iyiye yerleşiyor. Böylece flamenko, ne kadar dinamik ve evrensel bir dil olduğunu yeniden kanıtlıyor, zaten kendisinin bizzat bir melez olduğunu hatırlıyor...

EVLERİNİN ÖNÜ BOYALI FÜZYON

Animasyon film Oscar'ını alan "Ratatouille"da, genç aşçı fare Remy, oburcuk kardeşine füzyon mutfağı üzerine ders veriyordu: Remy, damak tadı az gelişmiş yamyam kardeşine önce bir parça peynir, sonra bir üzüm tanesi tattırır; ardından da ikisini aynı anda ısırtıp sentezden çıkan yeni tada kendini bırakmasını ister. Son yıllarda, İspanya'daki pek çok genç flamenko sanatçısı da bir tür füzyon aşçısı kesildi. Ülkeden çıkan yeni gruplar, flamenkodan gelen zengin damarı electronica, reggae, hiphop ve caz gibi türlerle harmanlayıp yepyeni sound'lar oluşturuyor.

Flamenko füzyon ya da yeni flamenkonun öncülerinden Chambao'nun 6 Mart günü İstanbul İş Sanat'taki konseri damaklarda aynı melez ve leziz tadı bıraktı. Şüphesiz, Chambao 2002 tarihli "Flamenco Chill Out" albümüne sekiz parçayla katılmadan ve 2003'te kendi albümü "Endorfinas en la Metne"yi çıkarmadan önce de, füzyon denemeleri olmuştu İspanya'da. 1980'lerden beri Kiko Veneno ya da Pata Negra gibi sanatçılar rock'la, ardından da Chano Dominguez ve Jorge Prado

Diego el Cigala

gibi üstadlar cazla flamenkoyu birleştiren denemelere girişti. Ancak Türkiye'deki Anadolu rock ve caz janrı misali, bu sanatçıların etkisi İspanya'yla sınırlı kaldı. 2000'li yılların başından itibarense, electronica yeni bir uluslararası sanat dili haline gelirken, DJ'ler binbir janrdan klasikleri gözünün yaşına bakmadan yeniden yorumlarken, elbette flamenko pas geçilmedi.

Endülüs'ün Malaga kentinden üç gencin, La Mari, Edi ve Dani'nin, çeşitli flamenko palo'larını downtempo bir altyapıya oturttuğu ve La Mari'nin buğulu ve cool vokalleriyle süslediği tarza "flamenco chill" adı yakıştırılıyor. Günlük dilde, plaj ten-

Concha Buika

tesi veya şemsiyesi anlamına gelen Chambao, elbette İbiza'daki yeni club kültürüne de çok şey borçlu. Grubun daha ilk albümü bir Premio Ondas ödülü aldı; asıl sükseyse yüz binden fazla satan ve "Pokito a Poko" single'ıyla parlayan aynı adlı 2005 tarihli albümle geldi. Grup, baş döndürücü, yabancılaştırıcı kent ritminin karşısına dingin ve doygun bir müzikal manifestoyla dikiliyordu adeta: "Pokito a Poko"da dedikleri gibi, "sırf yürümüş olmak için yürümeye değmez, çoğalmak için adım atmalı".

2007'de "Con otro aire"yi yayınlayan grup dünya turnesinde, fakat orijinal kadrodan yalnızca La Mari mevcut. Son albüm, elektronik müziğin de ötesinde, zengin Arap ve Hint melodileriyle flamenko arasındaki ortak dili gösteriyor. Zaten, ağır bir göğüs kanserini yenen La Mari'nin araştırmaları hiç öyle hız kesecek gibi değil –Ricky Martin'le gerçekleştirdiği "Tu Recuerdo" düetinde de görüldüğü üzre.

Türkiye'nin çeşitli yerlerinde, kafede barda lafladığınız İspanyollara sorduğunuzda, nedense klasik flamenkodan çok da hoşlanmadıklarını görüyorsunuz. Camaron? I-ıh. Peki Paco de Lucia? Eh, işte. Ama füzyon grupları gerek yeni sound'ları, gerekse de mizahî, muhalif, hınzır söylemleriyle özellikle gençleri ayağa kaldırıyor.

Hınzırlık deyince, Barselonalı sihirbazları, Ojos de Brujo'yu düşünmemek mümkün mü? Evet, grup azılı bir muhalif dil tutturmuş, yoksulluğa, eşitsizliğe türkü yakıyor. "Rumba contra el mundo", yani "Âleme Karşı Rumba" diye bir fanzini bile var ekibin. Ama asıl gücü şüphesiz, flamenkonun şiddetini hiphop'un enerjisiyle birleştiren, solist Marina'nın kesintisiz güç kaynağı: Marina, sahnede bir ışık efektiyle bulerías söylemeyi bıçakla kesip değme bir MC kesilebiliyor. Bu sekiz kişilik "jipjop flamenkillo" çetesi, kendi bağımsız plak şirketini kurup üçüncü albümleri "Techarí"yi (İspanyol Çingenelerinin dilinde "hür" demekmiş) 2007 yılında çıkardı. Youtube'da klibi dönen "Sultanas de Merkaillo" kaçırılmayacak cinsten. Grubun geçenlerde BBC tarafından 2008 En İyi Avrupalı World Music Grubu ödülü için aday gösterilmesi boşuna değil.

Fakat flamenko füzyonda çok daha içli, ağırbaşlı, dokunaklı bir damar da mevcut elbet. Akdeniz'deyiz, aksi mümkün mü? Akla "Lagrimas Negras" albümünde Kübalı caz piyanisti Bebo Valdes'le çalışan Diego el Cigala geliyor ilk –ki 2006'da İstanbul'da konser vermişti. Aynı işbirliğinin devamı olan "Dos Lagrimas" geçenlerde İspanya'da çıktı, meraklısına duyurulur.

Ama caz ve flamenkoyu bol bol sonul'la karıştırıp bizi bizden alan, Ekvator Ginesi kökenli Concha Buika oldu asıl. Mükemmel bir zenci gırtlağıyla flamenko okununca ne olduğunu merak ediyor musunuz? 2006 tarihli "Mi Niña Lola" albümünü koyduğunuzda, bir süre bu Janis Joplin mi, yoksa Nina Simone mu diye afalladıktan sonra anlıyorsunuz ki, Buika, Cigala'ya taş çıkartan bir gırtlakla nev-i şahsına münhasır bir janr açmış. Buika'nın yeni albümü "Niña de Fuego" mayıs başında çıkıyor...

Umarız yeni flamenko gruplarını İstanbul'da izlemeye devam ederiz. Flamenco a la Turka, Öykü ve Berk gibi pek çok yerli çalışmanın kamuoyunda yarattığı ilgi ve heyecan, flamenkonun bu topraklarda ne kadar güçlü kök saldığını gösterdi. Bütün Akdeniz müzikleri füzyonla zenginleşirken bizim de çorbada bir tuzumuz olsun!

Barış Yıldırım

Ojos de Brujo

İspanyollar nedense klasik flamenkodan çok hoşlanmıyor. Camaron? I-ıh. Paco de Lucia? Eh. Ama füzyon grupları yeni sound'larıyla gençleri ayağa kaldırıyor.

KIRK YILIN GETİRDİKLERİ: ‘68 VE MİRASI

Bu yılki İstanbul Film Festivali programında, 1968 isyanının kırkıncı yıldönümü vesilesiyle, “68 ve Mirası” başlıklı bir seçki yer alıyor. Roll’un da katkılarıyla sahaya sürülen 11 filme, dönemin siyasal, kültürel, müzikal ikliminden enine boyuna bir bakış...

‘68 Mayısı, Paris, Quartier Latin’den tipik bir sokak manzarası

Bitmeyen Şarkı

“Bir folk şarkısı gibi başladı, bir sürü değişimden geçti ve nihayetinde samba oldu.” Mick Jagger’ın “Sympathy For The Devil” için söyledikleri, 1968’in de hikâyesi sayılır. ‘66 yazında, “Fifth Dimension”da belirmişti alâmetler; The Byrds saykodelikle (“8 Miles High”) Nâzım’ın “Kız Çocuğu”nu (“I Come And Stand At Every Door”), Britanya folkuyla (“John Riley”) Hint raga’sını (“Why”) aynı albümde buluşturmuştu.

Folk artık başka bir şeydi, kelimenin iki anlamı da –halk ve müzik– başka bir yerdeydi. Ertesi yaz, popüler tarihe “aşk yazı” olarak geçecekti. 100 bin kişinin San Francisco’nun Haight-Ashbury’sinde toplanmasıyla başlayan, Jefferson Airplane, Jimi Hendrix Experience, Grateful Dead ve The Byrds gibi gruplara evsahipliği yapan Monterey Pop Festivali’yle devam eden “aşk yazı”, kültürel ve siyasal bir başkaldırının, yeni bir ahlâkın doğumunun habercisiydi.

Rolling Stones’un kurucularından Brian Jones, 1967’nin ilk gününde, bu yeni ahlâkı şöyle özetliyordu: “Bizim gerçek dinleyicilerimiz günümüz toplumunda müsamaha edilen ahlâksızlıkları sorguluyorlar: Vietnam’daki savaşı, eşcinsellerin kovuşturulmasını, kürtajın ve keyif verici maddelerin yasak olmasını... Biz kendi beyanımızı yapıyoruz. Başkaları daha entelektüel beyanlar yapıyor.”

Brian Jones’un siyahları unutmuş olması talihsizlikti. O unutkanlığı Godard “Bir Artı Bir”de telafi edecek, “Sympathy For The Devil”in kayıt seansları sık sık Kara Panter’lerin söylevleriyle kesilecekti.

Brian Jones’un “daha entelektüel” dediği beyanlardan birini, “aşk yazı”ndan altı ay önce, 14 Ocak 1967’de 50 bin kişinin katıldığı “Human Be-In” eylemini düzenleyen Diggers örgütü –adlarını 17. yüzyılın proto-komünist hareketinden alıyorlardı– bağımsız gazete San Fransisco Oracle’da yapmıştı: “Yeraltından yeni bir ruh doğmalı, bilinçlere yerleşmeli, paylaşılmalı; arzu, farkındalık ve aşkın rönesansıyla bir devrim olmalı ki, insanoğlu kendisiyle ve doğayla barışabilisin.”

1968’e gelindiğinde, Diggers’ın sözünü ettiği ruh dünyanın dört bir yanında kol geziyordu.

13 Mayıs 1968. Sorbonne’un kapısındaki afiş: “Devrim, sadece kapitalist toplumu değil, endüstri toplumunu da sorgulayacaktır. Hayal gücü iktidarı ele geçiriyor.”

Elle tutulur, gözle görülür bir ruhtu bu: Hali tavrı, kılığı kıyafeti hemen belli ediyordu kendini –en belirgin işareti saçlarıydı. Tarihçi Mary Heimann’ın deyişiyle, “Batılı öğrenciler anne ve babaları gibi kapitalist veya savaş şakşakçısı olmadıklarını göstermek için saçlarını uzatıyorlardı, Çe-

32→

koslovakya'daki öğrencilerse eski kafalı bağnaz komünistlerden olmadıklarını göstermek için."
1968'in –ister yıl diyelim, ister ruh– ekseninin adını, o yılın ilk günlerinde yayınlanan albümüyle Jimi Hendrix koymuştu: "Eksen: Aşk Kadar Cesur" (Axis: Bold As Love). 1968'in son günlerinde gösterime giren "Eğer"in afişi ise ebedî bir soru soruyordu: "Kimin yanında olacaksınız?"
Konumuz nostalji değil, güncel tarih. The Economist bile, özel sayısının (2007 Kış) kapağında "1968: Modern dünyanın doğumu" anonsu yapıyor, içeride de şöyle diyor: "1968, kırkıncı yıldönümünde, modern tarih duygusu olan herkese tesir etmeyi sürdürüyor."
Evet, bitmeyen, sürüp giden bir şarkıdan bahsediyoruz. Jean-Luc Godard da "Bir Artı Bir"de öyle yapıyor. Onun seçtiği simge Stones'un "Sympathy For The Devil"ı; bizimkisi, sözlerini 1 Mayıs pankartımıza yazdığımız "If Six Was Nine". Hendrix'in şarkısı, "Easy Rider"ın köprü sahnesine şu dizeleriyle eşlik ediyor: "Altı dokuz olsa / Vazgeçmem / Bütün hippiler saçlarını kazıtsa / Dert etmem / Beyaz yakalı muhafazakâr çıkıp karşıma / Plastik parmağını sallasa da / Vazgeçmem..."
1968'de çektiği "Fırın Saatleri"ni "Che Guevara'ya ve Latin Amerika'nın kurtuluşu için hayatlarını kaybedenlere" adayan Fernando Solanas, 2007 seçimlerinde, Arjantin meclisinde bir milletvekiliyle temsil edilen Hakiki Sosyalist Parti'nin cumhurbaşkanı adayıydı. "Fırın Saatleri"ne "Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band"i koymuştu, kampanya şarkısı da pekâlâ "If Six Was Nine" olabilirdi.
Fransa, Arjantin'den altı ay önce sandığa gitmişti. Sağın adayı Sarkozy, 29 Nisan 2007'de, Paris'in Bercy meydanında 30 bin kişiye seslenirken "Eğer"in afişindeki soruyu cevaplıyordu: "Bu seçimin meselesi şu: Mayıs '68'in mirasını yaşatacak mıyız, yoksa ondan ebediyete kadar kurtulacak mıyız?"
Seçimi Sarkozy kazandı, kırk yıl önce de de Gaulle kazanmıştı. Sarkozy gibi, de Gaulle de istisna değildi. 1968 seçimlerinden ABD'de Cumhuriyetçiler, İtalya'da Hıristiyan Demokratlar galip çıkmıştı. İngiltere'de İşçi Partisi işbaşındaydı ama,

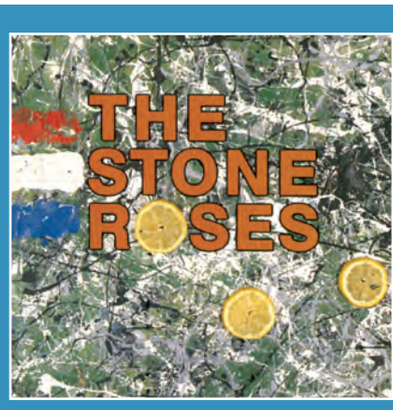

LİMONUN HİKMETİ

Stone Roses'ın solisti Ian Brown anlatıyor: "İlk albümümüzün kapağındaki ortadan ikiye kesilmiş limonlar, '68 Mayısına bir saygı duruşuydu. Bir keresinde, Paris'te, 70 yaşlarında birine rastladım. Adam sokakta dolaşırken cebinde bir limon taşıyordu, çünkü 68 Mayısında polis biber gazıyla üstüne saldırmış; gazın etkisini yok etmek için meğer limon işe yarıyormuş. O gün bugündür yanında mutlaka limon bulunduruyor."

William Klein'in "Bay Özgürlük" filminde Serge Gainsbourg da rol alıyor

Muhafazakâr milletvekili Enoch Powell'ın ırkçılık kokan "Kan ırmakları" namlı söylevi, müstakbel "demir lady" Thatcher'ın desteğini almakla kalmamış, kamuoyu yoklamalarında da yankılanmıştı. Bu, iki yıl sonraki seçimlerden Muhafazakârların zaferle çıkacağının ilk işaretiydi. Almanya'daki koalisyon hükümetinin şansölyesi Kiesinger bir Nazi eskisiydi, "demir perde"yi saymazsak, Avrupa'da üç diktatörlük iktidardaydı: İspanya'da Franko, Portekiz'de Salazar, Yunanistan'da albaylar cuntası. Latin Amerika'da ise vahşi militarist rejimler hüküm sürüyordu. Bu tablo, Daniel Bensaid'in deyişiyle, '68'in paradokslarından biriydi: "Solun en büyük ayaklanmaları, sağın en büyük zaferleri."
Bu yenilgiye, süregiden yenilgiye rağmen, '68 niye hâlâ yürekleri titretebiliyor? Ya da Sarkozy gibilerini niye öfkelendiriyor? Hendrix, 1967'deki bir söyleşide "mühim olan kaç kişi olunduğu değil, kimin haklı olduğudur" diyordu. 2007'nin The Economist'i, kimin haklı olduğunu şu cümleyle teslim ediyor: "1968 gizli bir zaferdi."

1968'in ekseninin adını albümünün adıyla Jimi Hendrix koymuştu: "Eksen: Aşk Kadar Cesur". "Eğer"in afişi ise ebedî bir soru soruyordu: "Kimin yanında olacaksınız?"

1968 paradokslar yılıydı. Baharla başlamıştı, Alexander Dubçek'in 5 Ocak'ta Çekoslovakya Komünist Parti'sinin lideri seçilmesiyle ilan edilen "Prag baharı"yla. O günlerde Prag'ın yeraltında Velvet Underground ve Frank Zappa kasetleri ve Milan Kundera'nın "Şaka" romanı da elden ele dolaşıyordu. Jaromil Jires'in 1969'da perdeye aktardığı romanın kahramanı Ludvik'in "masum" bir şaka yüzünden kararan hayatı, Stalinizmin karartığı hayatların timsaliydi. Ne var ki, Dubçek'in "insan yüzlü sosyalizm" çağrısıyla başlayan "Prag baharı", 20 Ağustos'ta Sovyet tanklarıyla ezilecekti.
Aynı günlerde, Sam Amca'nın kolluk kuvvetleri Ludvik'in "ruh kardeşleri"ni tepeliyordu. Diggers'dan esinlenerek kurulan Yippie Partisi, Chicago'da toplanan Demokrat Parti kurultayını, partinin Vietnam savaşını sona erdirmeye kararlı görünmemesinden ötürü "ölüm festivali" ilan etmiş, ülkedeki bütün savaş karşıtlarını aynı yerde, aynı tarihte "hayat festivali" yapmaya çağırmıştı. MC 5 ve Phil Ochs'un sokak konserleri verdiği festival, o güne kadarki en büyük savaş karşıtı gösteri olmuş, 12 bin polis ve 15 bin askerin müdahalesiyle Chicago Prag'a dönmüş, yüzlerce kişi yaralanmış, 589 gösterici tutuklanmıştı.
Chicago olaylarından iki gün sonra, 31 Ağustos'ta piyasaya çıkan Rolling Stones single'ı "Street Fighting Man"in "nümayişler görüyorum her yerde / devrimin tam zamanıdır bence" dizeleri yalnız Chicago'nun değil, dünyanın dört bir yanında sokakların ruh halini dile getiriyordu. ABD radyolarının ve BBC'nin yasakladığı "Street Fighting Man"in esin kaynağı, Tarık Ali ve Vanessa Redgrave'in başını çektiği Vietnam'la Dayanışma Komitesi'nin 16 Mart'taki My Lai katliamını protesto etmek üzere 17 Mart'ta düzenlediği gösteriydi. Aralarında Mick Jagger'ın da olduğu 10 bin kişinin katıldığı nümayiş, 20. yüzyıl İngiltere'sinin tanık olduğu en şiddetli polis müdahalesiyle dağıtılmış, 86 kişi yaralanmış, 200 kişi tutuklanmıştı. Social Deviants solisti Mick Farren'ın ifadesiyle, "ortalık 19. yüzyıl savaş alanı gibiydi, atlı polisler saldırdı, uzun coplarıyla menzillerindeki herkese acımadan vuruyorlardı".
Londra, 17 Mart vakası dışında, '68 boyunca görece sakindi. Kıta Avrupa'sına kıyasla İngiltere'de siyasal radikalizm revaçta değildi. O yüzden de, Mick Jagger "Street Fighting Man"de "devrimin tam zamanıdır bence" dedikten sonra, "ama benim yaşadığım yerde / taviz politikası geçer akçe / gariban bir çocuk ne yapabilir bu uykulu Londra şehrinde / bir rock'n'roll grubunda çalmak haricinde" diye devam ediyordu. '68 Londra'sı radikal siyaset bakımından uykuda olsa da, kültürel yaratıcılığın beşiğiydi, adı üstünde "swinging London"dı.
1960'ların ortalarından itibaren İngiliz rock grupları dünyanın çehresini değiştirmiş, gençliğin kulak kesildiği sözcüler olmuşlardı. 1968'e gelindiğinde siyaset dışında kalmaları mümkün değildi. Mick Jagger, "Street Fighting Man"in sözlerini el yazısıyla radikal sol dergi Black Dwarf'a göndermiş, onlar da tıpkı basım yaparak tam sayfa yayınlamışlardı.
1967'nin ikinci yarısından beri mistisizmle iştigal eden Beatles'ın nasıl bir tavır alacağı merakla bekleniyordu.
Muhteşem dörtlü "Revolution"la çıkageldi. "Devrim istediğini söylüyorsun / Biliyorsun, hepimiz

Şaka (Jaromil Jires)

Easy Rider (Peter Fonda)

Zabriskie Noktası (Antonioni)

Eğer (Lindsay Anderson)

GEBER KALTAK!

El kamerasıyla Paris'teki '68 isyanını kayda geçiren William Klein'ın "Büyük Geceler ve Küçük Sabahlar" belgeselinde, tesadüfen geleceğin starı Renaud da var: 16 yaşında fırlama bir liseli olarak, kahvede atıp tutuyor... Renaud ilk şarkısı "Crève salope"u (Geber kaltak) o yıl yazdı. '68 Mayısının bu "mini marşı"nı öğrencilerin işgal ettiği Sorbonne'da, liselerde, barikatlarda söyledi. Ama korsan bir kayıt dışında hiçbir Renaud albümünde yer almadı şarkı. İlk kıtada baba otoritesini, sonra öğretmenin, polislerin ve papazların otoritesini sorguluyordu Renaud, basit ve direkt sözlerle: "Mahalledeki eylemden dönüyordum / Eve geldim, yorgun argın / Babam dedi: iyi akşamlar, nasılsın? / Kapa çeneni angut sana ne nasıl olduğumdan! / Ve dedim ki: geber, kaltak / Geber pislik, geber çöplük / Çat! Bir tokat!" Renaud yıllar sonra, devrim umutlarından arta kalanları "Hexagone" şarkısındaki şu dizelere aktaracaktı: "Fransızlar hatırlar mayıs gelince / Akan kırmızı ve siyah kanı / Az kalsın tarihi altüst edecek / Bu bitmemiş isyanı."

değiştirmek istiyoruz dünyayı." Devamı, "ama"yla geliyordu: "Başkan Mao'nun resimleriyle yürüyeceksen varacağın bir yer yok asla." Bu dize, Maoistler bir yana, Marx, Engels ve Lenin'le birlikte Mao'nun resmini de pankart yapan dünya solunun hatırı sayılır bir kısmını gücendirecekti. Şarkının devamı daha da tartışmalıydı. "Yıkmaktan bahsediyorsan"ın arkasından gelen dize, "Revolution"un iki versiyonunun birinde "ben yokum" (count me out) diye bitiyor, diğerinde iki yöne de açılıyordu: "Ben yokum (count me out) / Ben varım (count me in)". "Ben yokum" koroydu, "ben varım"ı ise sadece Lennon söylüyordu.

"Bir Artı Bir"de "Sympathy For The Devil" tamama ermiyor, sürekli değişiyor. Merrill'in dediği gibi, "Godard'ın gözünde devrim gibi –hiç bitmiyor, hiç tamamlanmıyor".

"Hey Jude" single'ının B yüzü, "Revolution"ın "ben yokum"lu versiyonuydu. "Ben varım"lı versiyonu yayınlamaya o günlerde kimse cesaret edememişti. Ama yayınlanan versiyon da radikal solu kızdırmıştı. Lennon '68 Ekim'inde üzerinde keyif verici madde bulundurmaktan tutuklanınca, Tarık Ali'nin yayın yönetmenliğini yaptığı Black Dwarf bir açık mektup yayınladı. "Şimdi gördün mü 'Revolution'daki yanlışını?" diye başlıyordu John Hoyland imzalı yazı. "Kibar devrim diye bir şey yoktur. Bu, şiddetin her zaman doğru olduğu anlamına gelmez. Hatta bir sonraki eyleme gelmen de şart değil. (Sisteme meydan okumanın başka yolları da var.) Adaletsiz ve çürümüş bir toplumda tutuklanmak onursuzluk değildir. Soldan hiç kimse senin başına kötü bir şey gelmesini istemez. Fakat, bu olaydan ders çıkar John. İçinde yaşadığımız topluma bir bak ve kendine sor: Niçin? Ve sonra da gel bize katıl."

1971 Temmuz'unda Institut Allensbach'ın yaptığı kamuoyu yoklamasında, yaşı 30'un altında olan Almanların yüzde 20'si Baader-Meinhof'a sempati duyduğunu, bunun yüzde 10'u da örgüte yardım ve yataklık yapmaya hazır olduğunu söylüyordu. Muhtemelen o yüzde 20 "count me in"e, daha büyük bir yüzde "count me out"a eşlik ediyordu. Ve herhalde çoğunluk ikisini birlikte söylüyordu, tıpkı John Lennon gibi.

'68'in paradokslarından biri de buydu: Sosyal psikolog Kenneth Keniston'ın deyişiyle, "Viktorya dönemi İngiltere'sinde cinsellik neyse, '68 kuşağının ekseriyeti için de şiddet oydu." Hem kategorik olarak reddediliyor, hem arzulanıyordu. Lindsay Anderson'ın "Eğer"inin, keza Antonioni'nin "Zabriskie Noktası"nın finali, bu arzuyu resmediyor. "Eğer"in kahramanları "müesses nizam"ı makinalı tüfekle tarıyor, "Zabriskie Noktası" 11 Eylül'ü çağrıştıran bir sahneyle son buluyor. Fassbinder, Kluge, Schlöndorff gibi isimlerin imzasını taşıyan "Alman Sonbaharı" ise kuvveden fiile çıkan o arzunun trajedisini anlatıyor. "İkinci kuşak" RAF (Kızıl Ordu Fraksiyonu) militanlarının kaçırıp öldürdüğü Alman İşverenler Birliği başkanı, Nazi eskisi sanayici Hans Martin Schleyer'in cenaze töreniyle açılan "Alman Sonbaharı" RAF'ın kurucularının cenazesiyle kapanıyor. Resmî açıklamaya göre, Baader, Ensslin ve Raspe, Stammheim cezaevindeki hücrelerinde intihar et-

KADİFE YERALTI

Çekoslovakya'da Dubçek'in güleryüzlü sosyalizmiyle açılan Prag baharı, 1968'de Sovyet ordusunun işgaliyle sona erdikten bir ay sonra, yeraltı direniş hareketinin başlıca figürlerinden biri bir rock grubuydu: Bir Zappa şarkısına atıfla kurulan Plastic People Of The Universe, Vaclav Havel'in önayak olduğu Charter 77 hareketinin sembol isimlerinden oldu. Pek çok defa tutuklanan grubun başlıca ilham kaynağı, Havel'in Amerika'dan getirdiği birkaç Velvet Underground ve Frank Zappa plağıydı. Zappa ve Lou Reed'le dostluğunu uzun yıllar sürdüren Vaclav Havel, Roll'un dördüncü sayısında naklettiğimiz, Lou Reed'le yaptığı söyleşisinde şöyle diyordu: "70'lerin ve '80'lerin karanlık dönemlerinde bu grubun etrafında bir yeraltı hareketi biçimlendi. Onların tutuklanmasına karşı organize edilen kampanya, dayanışma eylemlerinin yoğunlaştığı bir topluluğa dönüştü. Underground müzik ve özellikle Velvet Underground'un bir plağı ülkemizin gelişiminde önemli rol oynadı."

Reed ve Havel

LATİN YENİ TÜRKÜLERİ

'68 isyanı Avrupa'yla sınırlı değildi. '60'lı yıllarda Latin Amerika'nın çeşitli ülkelerinde yerli müzikleriyle ve rock'la kaynaşan yeni akımlar genç kuşağı etkisin altına alırken sol mücadeleye katkıda bulunmaya da başlamıştı. Brezilya'da, 1968'de yayınlanan "Tropicalia ou Panis et Circensis" albümündeki şarkılarıyla Gilberto Gil, Caetano Veloso, psychedelic rock grubu Os Mutantes, Tom Zé gibi isimler, hüküm süren askerî diktatörlük etkisini artırana kadar sanatın ve toplumsal mücadelenin bütün disiplinlerini etkileyecek bir ses yarattılar, ilerici fikirlerle beslenen, adına Tropicalismo denen bir "saykodelik latino" ortaya koydular... 1960'ların ikinci yarısında bütün Latin Amerika'yı etkileyen "nueva canción" (yeni türkü) hareketi, Şili'de Inti Illimani, Víctor Jara, Quilapayún, Parra ailesi gibi isimlerle 1970'te sosyalist Salvador Allende'yi iktidara taşıdı... Arjantin'de León Gieco, Mercedes Sosa gibi isimler askerî diktatörlükle mücadele halindeyken, Astor Piazzola sayesinde tangonun bile yapısı değişmişti... Kıtada, Uruguay'dan Nikaragua'ya, pek çok folk ve rock müzisyeni, çeşitli yerel ve evrensel etkilerle, yepyeni bir müzik dili icat ettiler. Bu dil, başka birçok ülkeyle birlikte, Türkiye devrimci müziğini de derinden etkiledi.

Mick Jagger, 1968 Martında Londra'da savaş karşıtı yürüyüşte

mişti, genel kanıya göre ise devlet eliyle öldürülmüşlerdi. Alman kamuoyu ikiye bölündü: "Devletin kendini korumaya hakkı vardır" diyenler ve "devlet hukukun dışına çıkamaz" diyenler. Üniversitelerin tavrı netti: 177 profesör, devlet şiddetini lanetleyen bir bildiri yayınladı.

Öyle bir bildiriye imza atmayacağı kesin olan akademisyenlerden biri, Tübingen Üniversitesi öğretim üyesi Jürgen Peiffer'dı. "Alman Sonbaharı"ndan bir yıl önce, 1976'da hücresinde "intihar eden" Ulrike Meinhof'un beynini, savcılığın izniyle çıkarıp almıştı. Maksadı, üst-orta sınıf bir aileden gelen, evli barklı, iki çocuk annesi, tanınmış bir gazetecinin şehir gerillası olmasının sırrını çözmekti. Cevabın Meinhof'un beyin kıvrımlarında olduğunu düşünüyordu.

Meinhof'un "devrimci şiddet"e yönelişini anlamak için "Alman ilkbaharı"nın seyrine bakmak yeterliydi. 2 Haziran 1967'de, İran Şahı'nı protesto eden göstericilerden Benno Ohnesorg polis kurşunuyla can vermiş, yapılan yargılamada sanık polis, çok sayıda görgü tanığının ifadelerine rağmen, beraat etmişti. Bu kararın ardından, Gudrun Ensslin'in Ohnesorg'un ölümü üzerine yaptığı konuşmada söyledikleri, gençlik hareketinin bir kesiminin gözünde meşruiyet kazanmıştı: "Bunlar hepimizi öldürecek. Bunlar Auschwitz kuşağı. Auschwitz'i yapanlarla tartışılamaz. Onların silahları var, bizim yok. Onun için silahlanmalıyız."

Gençlik hareketinin simge ismi Rudi Dutschke'nin (Kızıl Rudi) çağrısı ise aksi istikamette: "Kurumlar içinden uzun bir yürüyüş." O günlerde Putzgruppe adlı anarşist örgütte yer alan, dahası Baader-Meinhof'un yaptığı bir silahlı soyguna katılan Joschka Fisher, 1970'lerden itibaren, Fransa '68'inin ünlü siması Daniel Cohn-Bendit'le birlikte "kurumlar içinden" yürümeye başlayacak, 1990'ların sonlarında Yeşillerin sosyal demokratlarla kurduğu koalisyon hükümetinin Dışişleri Bakanı olacaktı.

Rudi Dutschke'nin "uzun yürüyüş" çağrısını "sosyal demokrat zırva" olarak niteleyen Gudrun Ensslin - Andreas Baader ikilisi ise, 2 Nisan 1968'de, Frankfurt'ta iki büyük mağazayı bombalayarak RAF'ın kuruluşunun ilk adımlarını atacaklardı. Dokuz gün sonra, 11 Nisan'da, Rudi Dutschke aşırı sağcı bir militanın kurşunlarına hedef olup komaya girecekti.

Rolling Stones'un "Street Fighting Man"inin "nümayişler görüyorum her yerde / devrimin tam zamanıdır bence" dizeleri sokakların ruh halini dile getiriyordu.

Gençlik hareketinin temel taleplerinden biri, devlet yönetimindeki Nazi eskilerinin görevlerini bı-

Bugün her şeye ve herkese gıcığım!

"Beyoğlu ve Kadıköy'ün en güzel dükkânları" kendisine özgü ve sıradışı yüzlerce görsel ayrıntı, kartlar, posterler, magnetler, rozetler, saatler, panolar, kitaplar, ayraçlar, çerçeveler, gerekli-gereksiz ıvır zıvırlar, ve gerçek sürprizlerle dolu...

LİMAN / BEYOĞLU
İstiklâl Cd. 140/96
Halep Pasajı
0212 252 50 39

LİMAN / KADIKÖY
Sakızgülü Sk. 19
Bahariye
0216 449 18 64

LİMAN YAPIMEVİ
Boğazkesen Cd.
Tomtom Kaptan Sk 6A
0212 252 36 83

CHICAGO'DA GALEYAN

Demokrat Parti'nin Chicago'da düzenlediği ulusal kurultay, ABD'de 1968'in en önemli olaylarından bazılarına sebebiyet verdi. Bir senedir süren protesto çağrıları, sekiz gün süren şiddetli bir çatışmaya dönüştü. Abbie Hoffman, Jerry Rubin gibi isimlerin başını çektiği, hippi akımıyla bütünleşen solcu "yippie" hareketinin merkez üssü Uluslararası Gençlik Partisi, New York'taki çeşitli eylem tecrübelerinin dozunu yükseltmek istiyor ve protesto çağrılarını organize ediyordu, gazeteler şehrin suyuna LSD karıştırılacağını yazıyordu. İnsanlar ülkenin dört yanından Vietnam işgalini protesto etmek, insan hakları hareketini desteklemek için Chicago'da toplanmadan bir gün önce polis Dean Johnson adında 17 yaşında bir genci vurdu. Zaten güvenlik güçlerine her tür şiddete başvurmaları için izin verilmiş, vur emri çıkarılmıştı. 23 Ağustos'tan itibaren olaylar tırmanırken, Lincoln Park'ta Hayat Festivali düzenlendi. Festivale katılan tek grup olan punk öncüsü MC5, aletlerini bağlayacak tesisat bulamamıştı. Polis kalabalığın galeyana gelmesini önlemek için yüksek sesli müziğe izin vermezken, zar zor kıytırık bir tesisat kurulabildi, ama MC5 çalarken kitle çoktan çığrından çıkmıştı. Olaylar Vietnam konusunda net tavır göstermeyen Demokrat Parti'ye hiç yaramadı, parti ülke genelinde oy kaybetti. Protestoların mimarı sayılan Hoffman ve yedi arkadaşı yargılandı, hüküm giydi, ama hapis yatmadı. Crosby Stills Nash & Young'ın en güzel şarkılarından "Chicago", polisin tavrını protesto etmek ve safları sıklaştırmak için yazıldı.

rakmasıydı. Bunların başında, sicilinde Nazi Partisi üyeliği olan şansölye Kiesinger geliyordu. Nisan 1970'e gelindiğinde RAF kurulacak, kısa bir süre sonra da prestijli sol dergi Konkret'in önde gelen ismi Ulrike Meinhof'un katılımıyla birlikte Baader-Meinhof diye anılmaya başlayacaktı.
O yıl gösterime giren "Zabriskie Noktası"nın kahramanı Mark (Frechette) "usandım" diyordu, "bizimkiler şiddeti tartışıyor, polisler uyguluyor". Filmin açılışındaki hararetli kampüs tartışmasını (konu devrimci mücadelenin stratejisi) "sıkıldığını" söyleyerek terkeden Mark, bireysel silahlı eylem yolunu tercih edecekti. Antonioni, Haziran 1969'da, "Zabriskie Noktası"nı çektiği sırada verdiği mülâkatta şöyle diyordu: "Geçen ağustosta, çekimlere başlamadan önce, Chicago'daki Demokrat Parti kurultayına gitmiştim. Polisin tutumu ve gençliğin ruh hali beni derinden etkiledi. 'Zabriskie Noktası', bir ölçüde Chicago sokaklarında olanlardan esinlendi."
Polisin Chicago'daki tutumu, Demokrat Parti senatörü Abraham Ribicoff'a göre "Gestapo taktiği", siyahî lider Jesse Jackson'a göre ise "düpedüz faşizm"di. 1968 Ağustos'una gelindiğinde, dünyanın dört bir yanı Chicago sokakları gibiydi, polis de her yerde aşağı yukarı aynıydı. Ve gençliğin ruh hali "Revolution"ın iki versiyonu arasında gidip geliyordu.
Bu bağlamda, "Easy Rider"cılarla Dylan arasındaki tartışma ziyadesiyle kayda değer: Dennis Hopper ve Peter Fonda, filmin finali için Dylan'dan "It's Alright Ma"yı ister. Dylan da, "filmin sonunu değiştirin, vereyim" der. "Easy Rider"ın sonunda, Billy (Dennis Hopper) meşum kamyonetten açılan ateşle vurulup düşer, Wyatt (Peter Fonda) motosikletini kamyonete doğru sürer, tüfek bu defa onu hedef alır, namludan çıkan duman görüntüyü kaplar, motosiklet infilâk eder, beyazlık kızıllığa dönüşür. Dylan'ın istediği final ise şöyledir: "Wyatt motosikletiyle kamyonete çarpsın, kamyonet havaya uçsun." Anlaşamazlar, ama sulh olurlar. "It's Alright Ma", The Byrds'ün solisti ve şarkıyazarı Roger McGuinn'in yorumuyla yer alır "Easy Rider"da.
1968 bir folk şarkısı gibi başlamıştı, ritmi giderek hareketleniyordu. Mayısın son günlerinde Stones stüdyodaydı, dizelerinden biri "Kennedy'yi kim öldürdü" olan yeni şarkılarını kaydediyorlardı. 4 Haziran'da, Robert Kennedy'nin suikaste uğraması o dizeyi değiştirtecek, "Kennedy'leri kim öldürdü" yaptıracaktı. Söz konusu şarkı "Sympathy For The Devil"dı ve şarkı olmanın ötesinde, Godard'ın "Bir Artı Bir"inin başrol oyuncusuydu. Godard, Stones'la birlikte stüdyoya girmiş ve "Sympathy For The Devil"ın kayıt sürecini baştan sona çekmişti. Bu görüntüleri "Bir Artı Bir"in merkezine oturtmuş, ancak şarkının tamamlanmış haline yer vermemişti. Yapımcıların ticarî kaygılarla filmin adını değiştirip "Sympathy For The Devil" koymaları, ayrıca şarkının tamamlanmış halini de eklemeleri, üstelik bunları izin almadan yapmaları Godard'ın tepesini attıracak, yapımcılardan birine kroşeyi çakacaktı. Haksız sayılmazdı, filmini müdafaa ediyordu –bir nevi nefsi müdafaa. Ayrıca tutarsızlıkla da suçlanamazdı. Şiddet hakkındaki görüşünü şöyle formüle etmişti: "Hücum barışçıl olmalı, müdafaa ise şiddetli." Ya-

William Morris'in dediği gibi: "İnsanlar mücadele eder, yenilir. Ortaya çıkan murad ettikleri şey değilse, başkaları gelir ve o mücadeleyi başka bir isimle sürdürür."

Jean-Luc Godard yukarıda "Bir Artı Bir"de (Sympathy For The Devil), Stones üyeleriyle... Yanda ise Yves Montand ve Jane Fonda'lı Godard filmi "Her Şey Yolunda"

Köstebek (Alejandro Jodorowski)

36→

Fassbinder, Schlöndorff ve diğerlerinden "Alman Sonbaharı"

pımcılar "Bir Artı Bir"in ana fikrini berhava etmişlerdi. Şarkı bitmemeliydi, filmin adı da bununla bağlantılıydı.

Şimdi bir Manic Street Preachers şarkısı dinleyelim: "Benim hakikatim bu, seninkini söyle." Ve 1968'in kalbine gidelim. Tarih, 13 Mayıs 1968. Sorbonne'un ana kapısındaki afiş: "Başlamakta olan devrim, sadece kapitalist toplumu değil, endüstri toplumunu da sorgulayacaktır. Tüketim toplumu ölüme mahkûmdur. Sosyal yabancılaşma tarihten silinmelidir. Yeni bir dünya yaratıyoruz. Hayal gücü iktidarı ele geçiriyor."

Sorbonne'u işgal eden öğrenciler 1945-50 doğumlularla.

'68 ruhu, Tanpınar'ın ünlü dizesini bozarak söylersek, ne içinde zamanın, ne de büsbütün dışında. William Morris'in dediği gibi: "İnsanlar mücadele eder, yenilir. Uğruna mücadele ettikleri şey, yenilgilerine rağmen gerçekleşir. Ortaya çıkan murad ettikleri şey değilse, başkaları gelir ve o mücadeleyi başka bir isimle sürdürür."

"Bir Artı Bir"in finalinde iki bayrak dalgalanıyor, biri kızıl, diğeri siyah. Eleştirmen Martha Merrill'e göre, "Bir Artı Bir" komünizm artı anarşizmdi: "Devrim komünizmi yaratacaktı, ama komünizme, o toplumu sürekli eleştiriye tâbi tut-

'68 ruhu ne belli bir dönemle kaim, ne de 1945-50 doğumlularla. '68 ruhu, Tanpınar'ın ünlü dizesini bozarak söylersek, ne içinde zamanın, ne de büsbütün dışında.

William Klein'a "bizi çek" derler, "olayları bizim gözümüzle anlat". Klein da öyle yapar ve "Büyük Akşamlar, Küçük Sabahlar" ortaya çıkar. Sonra da absürd bir komediyle Amerika'nın hakikatini anlatır. "Bay Özgürlük" bugün yapılmış gibi. Godard'ın "Tout Va Bien"ı keza. Filmdeki patron, bugün sadece patronlardan değil, kimi eski '68'lilerden de "neo"sunu günde beş posta dinlediğimiz vaazı veriyor. Sendikacılar da çok tanıdık, siz deyin Türk-İş, biz diyelim DİSK. İki de entelektüelimiz –biri reklam filmleri yönetmeni, diğeri gazeteci– var ki, 2008 modelleri gani.

'68 dendi mi, akla hemen bir ruh ve bir kuşak geliyor. Ve Hegel'den apartma bir kavramla, "zamanın ruhu"yla izah ediliyor. Gelgelelim, adını zuhur ettiği yıldan alan bu ruh, ne 1968'le veya belli bir dönemle kaim, ne de ma imkânı eklenmeliydi. Godard'ın 'bir artı bir'i bu." Tevekkeli değil, filmin adına dair sorulara, Godard hep aynı karşılığı veriyor: "Bir artı bir iki etmez, bir eder."

"Bir Artı Bir"de "Sympathy For The Devil" tamama ermiyor. Sürekli değişiyor; enstrümanlar değişiyor, ritmler değişiyor, hatta sözler değişiyor. Ve şarkı sürekli dönüşüyor, gelişiyor, güzelleşiyor. "Sympathy For The Devil", Merrill'in dediği gibi, "Godard'ın gözünde devrim gibi –hiç bitmiyor, hiç tamamlanmıyor".

'68 ruhunun en güzel tarifi "Bir Artı Bir" galiba: Kırmızı Artı Siyah. Ve hiç tamamlanmayan, hiç bitmeyen bir şarkı.

Kırmızı ve siyah demişken, Léo Ferré'yi de selamlamayı unutmayalım, bir Léo Ferré şarkısıyla: Bize bu iki rengi verdiğin için tenk yu şeytan.

Yücel Göktürk

Doğa sporlarında ihtiyacınız olan ve güvenebileceğiniz bütün markalar KUTUPAYISI'nda...

Lowe alpine · ASOLO · SALEWA · BERGSON · DYNAFIT · silvretta · BEUCHAT · BUFF THE ORIGINAL MULTIFUNCTIONAL HEADWEAR · TUSA The Source of Diving Satisfaction · TREK

Dört mevsim ve her koşulda kullanabileceğiniz, her ihtiyaca yönelik profesyonel ve gündelik çantalar.

Gore-Tex kumaş özelliği sayesinde su geçirmeyen ve soluyabilen, yüksek ısı yalıtımlı kışlık giysiler ve UV filtreli, kolay kuruyan yazlık giysiler.

Ömür boyu kadro garantili ithal bisikletler.

Tüm çeşitleriyle dalış ürünleri.

Avrupa üretimi, %100 su ve ısı yalıtımlı Gore-Tex bot, ayakkabı ve sandaletler

Kullanımı kolay, kaliteli kamp malzemeleri.

KUTUPAYISI Doğa Sporları Malzemeleri

Beyoğlu Mağaza: Tarlabaşı Bulvarı No:117 Beyoğlu / İstanbul
e-mail: beyoglu@kutupayisi.com Tel: 0212. 2 430 430
Kadıköy Mağaza: Osmanağa Mh. Deregazino Sk. No:4 Kadıköy / İstanbul
e-mail: kadikoy@kutupayisi.com Tel: 0216 337 80 67

www.kutupayisi.com

ÖSS sayfamız bu ay bendine sığmadı, taştı... '68'i 68 soruda ameliyat masasına yatırdık. '68 Mayıs'ında Paris sokaklarında bizim için pankart açan kız kardeşlerimize selam...

1. Hangisi 1968 doğumlu **değildir?**
a) Damon Albarn b) Thom Yorke c) Kylie Minogue d) Madonna

2. Türkiye'de şu "ilk"lerden hangisi **1968'de yaşanmıştır?**
a) İlk kadın trafik polisi ve ilk kadın belediye başkanı göreve başladı
b) İlk gece maçı Ankara 19 Mayıs Stadyumu'nda oynandı
c) Türkiye'de yapılan ilk uçak İstanbul'dan Ankara'ya uçtu
d) Anneler Günü ilk kez kutlandı

3. 1968 senesinin en önemli Broadway müzikali **olan "Hair", kaç yıl aradan sonra Milos Forman tarafından** sinemaya aktarıldı?
a) 3 b) 11 c) 20 d) 16

4. "68 kuşağı gençleri, 30 yıllık refah döneminin şımarık çocuklarıydı. **Sınır tanımayan bir yaşam sürdüler, değerleri alt üst ettiler ve bunun faturasını bugünkü gençler ödüyor. Onların idealleri yüzünden** iş yasalarında aşırı cömert davranıldı **ve gençler rahata alıştı." Bu inciler 2006 yılında** kimin ağzından **saçılmıştı?**
a) Nicolas Sarkozy b) George W. Bush
c) Ertuğrul Özkök d) R. Tayyip Erdoğan

5. Aya ilk insanlı uçuşu **gerçekleştiren Apollo 8 dünyaya dönmeye hazırlanırken, 25 Aralık 1968 günü** Türkiye'de kim ne dedi?
a) Genelkurmay Bşk. Cemal Tural "ileride biz de aya uçacağız" dedi
b) Ali Avaz "ya kendimi denize atacağım ya da aya çıkacağım" dedi
c) Karadeniz köylüsü bir kadın "ayın da ırzına geçtiler" dedi
d) Aziz Nesin "binip füzeye gitmek marifet mi uzaya, göreyim ki seni geç Mahmutpaşa'dan yaya" dedi

6. Senenin simge şarkılarından, reggae esintili "Ob-La-Di, Ob-La-Da" **hakkında** aşağıda ileri sürülenlerden **hangisi doğru değildir?**
a) Beatles'ın "Beyaz Albüm"ündeki şarkılardan biridir
b) İskoç grup Marmalade'in cover'ı listelerde başarı kazanmıştır
c) Şarkıdaki Desmond karakteri Desmond Dekker'e atıfta bulunur
d) Öztürk Serengil tarafından "Hoplama ablacım" adıyla söylenmiştir

7. 1968'de hangisi ABD Başkanı **seçildi?**
a) Lyndon B. Johnson b) Richard Nixon
c) Jimmy Carter d) Ronald Reagan

8. Türkiye İşçi Partisi önderliğindeki Uyanış mitinglerine **cevaben,** Milli Türk Talebe Birliği **önderliğindeki milliyetçiler, düzenledikleri mitinglere ne ad veriyordu?**
a) Şahlanış b) Kükreyiş c) Havlayış d) Hortlayış

9. Hangi Sezen Cumhur Önal dizesi **bizlere 1968'in bir armağanıdır?**
a) Kedim çapkın ve sevimli, bekler martın gelişini, kovalar hep dişileri
b) Cumartesi pazar, söylenir şarkılar, Zeki Müren de var
c) Aşk eski bir yalan, Adem'le Havva'dan kalan
d) Duyduk duymadık demeyin, doğru söyleyin, şimdi o kimin

10. 15 Mayıs 1968'in Hürriyet gazetesi, **Paris'teki devrimci öğrencilerle polis arasında geçen çatışmayı** hangi başlıkla **duyurdu?**
a) Paris şakilere teslim oldu b) Burası Vietnam değil Paris
c) Bir Türk öğrenci yaralandı d) Yaşasın ihtilalci gençlik

11. TİP milletvekili Çetin Altan, **üstüne saldıran onlarca AP'li milletvekili tarafından tartaklandı. Altan, kürsüdeki** İçişleri Bakanı Faruk Sükan'a ne söylemişti **de böyle bir linç girişimine maruz kalmıştı?**
a) Tabii ki Nâzım Hikmet büyük bir vatan şairidir
b) Sizin benden yukarıda olmanız bir marangoz hatasıdır
c) Almanya'yı Hitler yönetti, bizi itler yönetiyor
d) Bir sosyalist hiçbir zaman yalan söylemez

12. Sinema tarihinde derin iz bırakmış şu filmlerden hangisi 1968 tarihli değildir?
a) Rosemary'nin Bebeği (Roman Polanski)
b) Maymunlar Cehennemi (Franklin J. Schaffner)
c) Arabistanlı Lawrence (David Lean)
d) 2001: Uzay Macerası (Stanley Kubrick)

13. Dolmabahçe'ye demirleyen Amerikan 6. Filo'suna karşı **yapılan protesto eylemlerini engellemek için 17 Temmuz 1968'de İTÜ Talebe Yurdu polis tarafından basıldı.** Dövülerek pencereden atılan Vedat Demircioğlu, **24 Temmuz'da hayatını yitirdi. Ruhi Su,** hangi parçasında, **"Demircioğlu bir değil / Halkımız gibi çoğul / Geliyor çağıl çağıl" sözleriyle onu anmıştır?**
a) Annem Beni Yetiştirdi b) Bir Sabah Uykusunda
c) Ellerinde Pankartlar d) Bu Nasıl İstanbul Zindan İçinde

38→

14. ABD'de Sivil Haklar Hareketi'nin önde gelen isimlerinden siyah lider Martin Luther King **4 Nisan 1968'de öldürüldü. İki hafta sonra, hangi sanatçı, King anısına yazılan** "Why? (The King Of Love Is Dead)" **isimli şarkıyla sahneden acısını haykırıyordu?**
a) James Brown b) Nina Simone c) Aretha Franklin d) Marvin Gaye

15. 1968'de Amerika'daki siyah mücadele Martin Luther King gibi ağır kayıplar verirken, pek çok alanda kazanımlar da elde etti. Bunun simgelerinden biri de Diahann Carroll'dı. Kimdir Diahann Carroll?
a) Bir televizyon dizisinde başrol oynayan ilk siyah aktris
b) Pulitzer ödülü alan ilk siyah gazeteci
c) Beyaz ağırlıklı hizmet sektöründe ilk siyah sendika başkanı
d) Bir Avrupa ülkesindeki ilk siyah ABD büyükelçisi

16. Yunanistan'da Nisan 1967'de darbeyle kurulan Albaylar Cuntası rejimini **20 Ocak 1968'de** ilk tanıyan ülke **hangisidir?**
a) ABD b) Türkiye c) Libya d) SSCB

17. "İşte, hücremin dışına bir darağacı kuruyorlar / Geriye kaldı 25 dakikam / Bütün kasaba buraya geliyor bağırdığımı duymaya / Geriye kaldı 24 dakikam" sözleriyle başlayıp "Şahinleri görüyorum, kargaları duyuyorum / Gitmeme 1 dakika kala / Şimdi sallanıyorum, işte gidiyorum, oh oh oh ha" **diye sona eren "25 Minutes to Go" şarkısı, 1968 tarihli hangi albümdendir?**
a) At Folsom Prison (Johnny Cash) b) Any Day Now (Joan Baez)
c) Electric Ladyland (Jimi Hendrix) d) God Bless Tiny Tim (Tiny Tim)

18. Müzik dünyasında hangi ikili, **Jack Lemmon ve Walter Matthau'nun oynadığı 1968 tarihli** "The Odd Couple" (Garip bir çift) **filmine atıfta bulunarak, albümlerinden birine** aynı ismi **vermiştir?**
a) Chemical Brothers b) Gnarls Barkley
c) Tegan and Sara d) Two Gallants

19. Popüler müzik tarihinin şu ünlü enstrümantal eserlerinden **hangisi 1968'in hitlerinden biriydi?**
a) Tequila (The Champs) b) Green Onions (Booker T. & the M.G.s.)
c) Telstar (The Tornados) d) Albatross (Fleetwood Mac)

20. Hangisi 1968'de oldu?
a) Dave Gilmour Pink Floyd'a katıldı b) Van Morrison Them'den ayrıldı
c) Cliff Richard Shadows'a katıldı d) Lemmy Hawkwind'dan atıldı

21. 1968'de hangi sanatçı evinde çıkan yangında **iki çocuğunu yitirdi?**
a) Marlon Brando b) Clint Eastwood c) Frank Sinatra d) Roy Orbison

22. John Lennon ve Yoko Ono'nun, bazı Amerikan eyaletlerinde teşhiri yasaklanan ve el konulan **"Unfinished Music No.1: Two Virgins" albümünün** kapağında ne vardı?
a) Çiftin çırılçıplak fotoğrafı b) Vietnam dilinde "go home" yazısı
c) Cigaralık içen bir bebek resmi d) Yanan bir Amerikan bayrağı

23. 1968, Bob Dylan için müzikal açıdan sönük bir yıl oldu. Aşağıdakilerden hangisi, Dylan'ın biyografisinde **'68'e ait olaylardandır?**
a) Motosiklet kazası geçirdi b) J. Cash'in TV şovuna katıldı
c) W. Guthrie anısına konser verdi d) Kitabı "Tarantula"yı yayınladı

24. Hangi nesnenin 100. yılı **1968'de kutlandı?**
a) Çengelli iğne b) Dalgıç elbisesi c) Daktilo d) Barometre

25. Hangisi o yıl hayatını kaybedenlerden **biri değildir?**
a) Amerikalı romancı John Steinbeck
b) Fransız ressam-heykeltraş Marcel Duchamp
c) Sovyet kozmonot Yuri Gagarin
d) Yunan şair Yorgo Seferis

26. Sadun Boro ve ailesi 2 yıl, 10 ay, 13 gün süren dünya turunun **sonunda, 14 Haziran 1968'de, İstanbul'da onbinlerce kişinin akın ettiği bir törenle krallar gibi karşılandı. Boro'nun, limana gururla yanaştırdığı** teknesinin adı **neydi?**
a) Şans b) Talih c) Kader d) Kısmet

27. Hangi Léo Ferré şarkısında '68 isyanından bahis yoktur?
a) L'été 68 b) Comme une fille
c) Paris, je ne t'aime plus d) Avec le temps

28. Türkiye'de ilk kalp nakli ameliyatları **sırasıyla önce Kemal Beyazıd, sonra Siyami Ersek tarafından 1968'in kasım ayında yapıldı.** İki hastanın yeni kalpleriyle 18 ve 39 saat yaşatılabildiği **bu denemeler, dünyadaki ilk başarılı örnek olan** Güney Afrikalı cerrah Christiaan Barnard'ın **ameliyatından kaç yıl sonra gerçekleşmiştir?**
a) 10 b) 20 c) 5 d) 1

29. O yıl Güney Amerikalı Miriam Makeba, bir üçüncü dünya starı olarak **Batı listelerinde yükseldi. Hangi şarkıyla?**
a) Zabadak b) Pata Pata c) Kokomo d) Uhuru

30. Oliver Stone, **önümüzdeki aylarda gösterime girecek** yeni filmi "Pinkville"de **1968'e ait hangi olayı anlatacak?**
a) Vietnam'da ABD ordusunun yaptığı My Lai katliamını
b) Meksika'da polisin kanla bastırdığı üniversite işgalini
c) İran'da 10 bin kişinin hayatına mal olan Horasan depremini
d) Çekoslovakya'nın Sovyetler tarafından işgalini

31. Aşağıdakilerden hangisi, 1 Aralık 1968'de yitirdiğimiz **Dario Moreno'nun şarkılarından biri** değildir?
a) Brigitte Bardot b) Deniz ve Mehtap
c) Coucouroucoucou d) Samanyolu

32. "Clapton bir elektro gitarı fişe takar ve onu bir akustik gitarmış gibi çalar. Hendrix bir elektro gitarı fişe takar ve onu dişleriyle çalar. Şu anda Vietnam Savaşı'nda askerler var. Kimi dinliyorlar? Clapton? Hayır, Hendrix'i dinliyorlar. **Onlara doğruyu söyleyeni." Bu replik, fonunda '68 isyanı bulunan şu filmlerden hangisinde geçiyor?**
a) Reprise (Hervé Le Roux, 1996)
b) Dreamers (Bernardo Bertolucci, 2003)
c) Les Amants réguliers (Philippe Garrel, 2005)
d) L'An 01 (Doillon, Gébé, Resnais, Rouch, 1973)

33. 1968'de ilk kez bir Japon yazar, **Nobel Edebiyat Ödülü aldı. Kim?**
a) Kenzaburo Oe b) Yasunari Kavabata
c) Yukio Mişima d) Masuji Ibuse

34. "Ne mektubun gelir ne de selamın / Hasret kaldım bizim elin gülüne / Gözleri görmüyor gayri anamın / Nasıl oldu yolum düştü Kölün'e // Sevdiğim dilberin dilin bilmezem / İşim yaklaştırır beni ölüme / Anacığın selamını almadan / Nasıl oldu yolum düştü Kölün'e…" 1968'de "Nasıl oldu yolum düştü Kölün'e" **45'liğiyle Almancı Türkler arasında büyük sükse yapan** "Köln bülbülü" **kimdir?**
a) Neşet Ertaş b) Yüksel Özkasap c) Derdiyok Ali d) Gülcan Opel

35. "Gerçekten de oradaydım ben, bütün mayıs ayı boyunca. Borsa'nın yakılması, Odeon'un işgali, Billancourt grevi, geceleyin Almanya'dan kükreyerek başkente doğru gelen tank birliği söylentileri arasında oradaydım ben. Ama gerçekte hiçbir şey görmemiştim. İçtenlikle konuşmak gerekirse, gökyüzünde tek bir duman bulutunun izini bile anımsayamıyorum. XVI. Louis, Bastille'in düştüğü gün avlanmaya gitmiş, sarayına döndüğünde de o akşam güncesine şunu yazmış: Hiç." 1968'de Paris'e okumaya gitmiş bir İngiliz genci **olan ana karakterin ağzından yazılmış bu satırlar** hangi romandan?
a) Metroland (Julian Barnes) b) Zamane Delikanlısı (Régis Debray)
c) Kara Plak (Hanif Kureishi) d) Altın Damla (Michel Tournier)

36. 1968 tarihli, sadece erkeklerin katıldığı bir referandumda **çıkan sonuç uyarınca, hangi ülkenin hükümeti** kadınlara oy hakkı tanımıştır?
a) Fas b) Malezya c) İsviçre d) İtalya

37. "O yıl mayıs 12 ay sürdü / Sen ve ben henüz yeni doğmuştuk / Jean-Paul Sartre ve Dylan düet yapıyordu **/ Lenin ve Rimbaud çember çeviriyordu / İki kere iki dört etmiyordu bundan böyle / Şiir sokağa taşmıştı / Yüzlerimizi yeniden tanıyorduk / Her şeyin mümkün olduğuna inanıyorduk 1968'de / Ama tarihi yeni baştan yazamadık / Ölüm Vietnam'da çiklet çiğniyordu / Tanklar Prag'ın çiçeklerini eziyordu…" Şarkımızın adı: "1968".** Kim söylüyor **bu güzelim İspanyolca şarkıyı?**
a) Paco Ibáñez b) Joaquín Sabina c) Ismael Serrano d) Lluís Llach

38. 1968'de hangi fırtınalı aşk **son buldu?**
a) Yılmaz Güney - Nebahat Çehre b) Fikret Hakan - Hümeyra
c) Tamer Yiğit - Sevda Ferdağ d) Türkan Şoray - Rüçhan Adlı

→39

soru 48

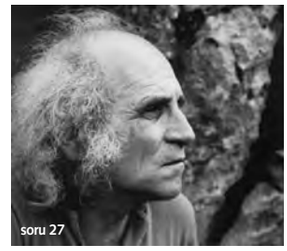
soru 27

soru 55

soru 43

soru 14

soru 29

39. İngiliz Muhafazakâr Parti milletvekili Enoch Powell, 1968'de yaptığı bir konuşmada "İngiltere eğer göçmenlere dur demezse kan gölüne dönecek" **demişti. O sıralar stüdyoda şarkılar kaydeden** Beatles **elemanları, bu ırkçı diskuru protesto mahiyetinde, yeni bir şarkının sözlerine toplu konutta yaşayan Pakistanlıların hikâyesini de ilave etti ve kaydetti, ancak bu versiyon hiçbir zaman yayınlanmadı.** Hangi ünlü şarkıydı **bu?**
a) Get Back b) Across The Universe c) Let It Be d) Don't Let Me Down

40. 1968'de ilk doğum kontrol hapının piyasaya sürülmesinin üzerinden sekiz yıl geçmişti. O yıl "cinsellik insan hayatının üremesiyle olan gerçek bağını korumalıdır, başlamış üreme sürecine doğrudan müdahale haramdır**" diyerek doğum kontrolü ve kürtaj hakkına doğrudan müdahale etmeye kalkışan kimdir?**
a) Papa 6. Paulus b) Orson Welles c) General Franko d) Salvador Dali

41. 1968'de feminist hareket **daha önce benzerine rastlanmayan** hangi eylemle **ses getirdi?**
a) ABD'de güzellik yarışması törenini basmak
b) Yasadışı kürtaj yaptırdıklarını açıklayan 343 kadının manifestosu
c) Amerikan üslerinin tel örgülerine kendini zincirlemek
d) Toplutaşım araçlarında erkeklere iğne batırmak

42. "Kendimizle küstük barıştık / Bazı şeylere çok zor alıştık / Ergenliklerimiz vardı geçti / Çoğumuz çoluk çocuğa karıştık" sözleriyle "Sene 1968" **şarkısını söyleyen kimdir?**
a) Selda b) İlhan Şeşen c) Leman Sam d) Süavi

43. Fransa'da mayıs isyanından sonra, haziran ayında yönetimi kontrol altına alan Cumhurbaşkanı Charles de Gaulle 25 Ekim'de Türkiye'ye geldi. **Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından Fransızca "Vive La France" (Yaşasın Fransa) sözüyle karşılanan de Gaulle, bu jestin altında kalmayarak,** konuşmasını Türkçe bir cümleyle tamamladı **ve "Türk halkına Fransa'dan selam" sundu. De Gaulle, bu cümlede Türk halkı için hangi sıfatı kullanmıştır?**
a) Kahraman yüce b) Ulu yiğit c) Mert cesur d) Mümtaz yılmaz

44. Türkiye İşçi Partisi'ne yakınlık duyan ve sosyalist fikirleri savunan üniversiteli gençlerin örgütü Fikir Kulüpleri Federasyonu, **"halka açılmak" ve "kır örgütlenmesine gitmek" maksadıyla 1968'de düzenlenen IV. Kongresinde kısaca** hangi isimde **karar kıldı?**
a) Dev-Yol b) Dev-Sol c) Dev-Genç d) Dev-Güç

45. 1968 Türkiye'de televizyonun milât yılıydı. Ankara televizyonunun deneme yayınlarından birinde, 6 Şubat'ta, ilk televizyon oyunu olarak canlı yayınlanan eser **aşağıdakilerden hangisidir?**
a) Şair Evlenmesi (Şinasi)
b) Lüküs Hayat (Ekrem-Cemal Reşit Rey)
c) Harput'ta Bir Amerikalı (Cevat Fehmi Başkurt)
d) Vatan yahut Silistre (Namık Kemal)

46. Türkiye'nin nüfusu 1968'de yaklaşık 38 milyon, 2000'de ise 68 milyondu. Gazeteler 31 Mart 1968 tarihinde, Dünya Sağlık Örgütü'nün raporlarında yer alan tahmini **duyuruyordu: "2000 yılında Türkiye'nin nüfusu ..... olacak." Bu tahmini tahmin edebilir misiniz?**
a) 110 milyon b) 44 milyon c) 79 milyon d) 65 milyon

47. 1968 yılında Eurovision'da İspanya'yı temsil etme görevi verilen Joan Manuel Serrat, "La la la" isimli bir şarkı yazıp Katalanca okuyacağını ilan etti. General Franko'nun dikta rejimi altındaki ülkede Katalanca bir şarkının İspanya'yı temsil etmesi **hayal bile edilemezdi. Serrat bestesini verip devreden çıktı. Massiel'in İspanyolca seslendirdiği "La la la" ile o yıl** İspanya Eurovision'da kaçıncı **oldu?**
a) Birinci b) İkinci c) Üçüncü d) Sondan birinci

48. Shakira "1968" isimli şarkısında "henüz hayatta değilken, ah neler neler kaçırmışım" **diye hayıflanıp dünyayı isyana çağırdığını tahmin ettiği dört ismi sıralıyor… Şarkıdaki** dörtlü **aşağıdakilerden hangisi?**
a) Russell mı, Guevara mı, Şarlo mu, Karl Marx mı?
b) Hendrix mi, Malcolm X mi, Einstein mı, Rubinstein mı?
c) Rousseau mu, Luther King mi, Sartre mı, Gagarin mi?
d) Freud mu, Pink Floyd mu, Venüs mü, İkarus mu?

49. "Freud'un dönemlerinden birine çakılmış bir insan nasıl bezdirirse, 68 kuşağının 'biz o meşhur 68 kuşağıyız' **teraneleriyle hayatlarını sürdüren üyeleri de bezdiriyor. Hep bir eli çabukluk var işlerinde, sözlerinde. Yazdıkları romanlar, yaptıkları filmler, resimler kötü, oldukça zayıf. (...) 'İyi' işler ortaya koyanlarının 'biz 68 kuşağı' diye guguklu saatin guguğu gibi hafta başı ötmeyenler arasından çıkmış olması da, bilmem o denli tesadüfi midir?" Böyle yazıyordu** Perihan Mağden, **Cogito dergisinin Bahar 1998 tarihli "Mayıs '68" özel sayısında. Yazısının başlığı aşağıdakilerden hangisiydi?**
a) Edalı işveli 68 güzeli b) 68'liler gidiyor kızların gözü yaşlı
c) Sen neymişsin be abi d) Ne hayrın dokunur ne bir şey umulur

50. Aşağıdaki kitaplardan hangisi 1968'de Türkiye'de yasaklanarak toplatılan kitaplar **arasında değildir?**
a) Türkiye'de Sosyalizm 1848-1925 (Kerim Sadi)
b) Umut (André Malraux)
c) Hayatım ve Hatıratım (Rıza Nur)
d) Kadın - Bağımsızlığa Doğru (Simone de Beauvoir)

51. 1968 Ses Sinema Artisti Yarışması finalistleri **arasında aşağıdakilerden hangisi yoktu?**
a) Seyyal Taner b) Kadir İnanır c) Sümer Tilmaç d) Arzu Okay

52. 1990 yılında, "68'linin Türküsü" adlı parçada '68'lilere "yüz yaşında bir çocuk gibisin" **diye kim seslendi?**
a) Cem Karaca b) Ali Rıza Binboğa c) Bora Ayanoğlu d) Timur Selçuk

53. CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit, **"göz göre göre iç çatışmaya ortam hazırlanıyor" diyerek Başbakan** Süleyman Demirel'i **kime özenmekle suçladı?**
a) Enver Hoca b) Salazar c) Mao d) Enver Paşa

54. 24 Aralık 1968'de "Ortak Pazar'a Hayır" **kampanyası başladı. Hangisi dönemin karakteristik sloganıdır?**
a) Türkiye Avrupa'ya pazar olamaz
b) Avrupa'yla ortaklık, çarşı-pazarda açlık
c) Türke Türkten başka ortak yok
d) Onlar ortak, biz pazar

55. 1967'nin bol ödüllü "The Graduate" (Mezun) filminin şarkısı "Mrs. Robinson" **1968 boyunca dillerden düşmedi.** Simon & Garfunkel'ın bu klasiğini **sonraki yıllarda aşağıdakilerden hangisi cover'lamadı?**
a) Indigo Girls b) Lemonheads c) PJ Harvey d) Bon Jovi

56. Ses dergisinin değerlendirmesine göre 1968'in müzikte dört dev ismi **hangileridir?**
a) Ajda Pekkan, Berkant, Mary Hopkin, Tom Jones
b) Nilüfer, Alpay, Joan Baez, Engelbert Humperdinck
c) Tülay German, Erkin Koray, Dalida, Johnny Mathis
d) Kamuran Akkor, Ertan Anapa, Rita Pavone, Nicola di Bari

57. Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi genel başkanı Alpaslan Türkeş'in "buralarda gençlik, çeşitli sportif ve kültürel faaliyetlerde bulunuyor, kendilerine judo da öğretiliyor**, komünistler memleketi sahipsiz sanıp da sokak hakimiyeti kuramazlar" sözleriyle savunduğu** komando kamplarının **ilki 1968 yazında nerede kurulmuştur?**
a) Ayvalık b) İzmir c) Silivri d) Adana

58. Hangi Afrika ülkesi bağımsızlığını **1968'de kazandı?**
a) Sierra Leone b) Çad c) Ekvator Ginesi d) Madagaskar

soru 23

soru 59

soru 64

soru 51

soru 11

soru 67

soru 60

soru 3

59. 1963'te öldürülen Amerikan Başkanı John F. Kennedy'nin dul eşi Jacqueline Kennedy'nin Aristotle Onassis'le evlenmesi, 1968'in gazetelerinde "dünyayı şaşırtan izdivaç" **başlıklarıyla yer aldı. İzmir doğumlu Yunanlı armatör Onassis, eskiden kimin sevgilisiydi?**
a) Edith Piaf b) Maria Callas c) Irene Papas d) Müzeyyen Senar

60. "Herkes gibi biz de 68 Mayıs olaylarına şaşkınlıkla tanık olduk. O dönemki gençler tarafından pek o kadar kötü gözle görülmedim" **diyen, işgalci öğrencileri desteklemek üzere üniversite konuşmaları yapan, birkaç yıl sonrasında da o gençlerle birlikte Libération gazetesini kuran filozof** Jean-Paul Sartre **1968'de** kaç **yaşındaydı?**
a) 56 b) 63 c) 81 d) 51

61. İstatistiklere göre Türkiye'de 1955 yılında 50 bin olan gecekondu sayısı**, 1968'de kaça yükselmiştir?**
a) 150 bin b) 500 bin c) 700 bin d) 250 bin

62. Mexico City Olimpiyatlarında 200 metre koşusunda altın ve gümüş madalya alan iki Amerikalı siyah atlet**, Tommie Smith ve John Carlos, kürsüde seremoni esnasında Kara Panterler Partisi'ni destekleyen** hangi protesto eylemini **gerçekleştirdi?**
a) Amerikan bayrağını yırttılar
b) Siyah eldivenli yumruklarını kaldırdılar
c) "Siyah güç" yazılı bir pankart açtılar
d) Milli marşı kürsüde oturarak dinlediler

63. 1968 yılından itibaren "kırdan kente doğru silahlı mücadele" **yürütmek için İstanbul Üniversitesi ve ODTÜ'de örgütlenmeye başlanan Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun (THKO) İstanbul ve Ankara'daki** lider isimleri **kimdi?**
a) Deniz Gezmiş - Hüseyin İnan
b) Ulaş Bardakçı - Mahir Çayan
c) Doğu Perinçek - Şahin Alpay
d) Mihri Belli - Muzaffer Erdost

64. Fransa'da '68 isyanının elebaşlarından Daniel Cohn-Bendit **diyor ki: "Ne zafer şarkısı ne de cenaze marşı söylüyoruz. Sadece ..... diyoruz." Noktalı yerleri doğru cümleyle doldurursanız, Kızıl Dany'nin 1988'de yayınladığı ve** '68 liderleriyle yaptığı röportajlardan oluşan kitabının **adını bulacaksınız.**
a) Dans edemeyeceksem bu benim devrimim değildir
b) Kaptan yemeğe çıktı ve tayfalar gemiyi ele geçirdi
c) Biz devrimi çok sevmiştik
d) Hayallerini yak evi ısıt

65. Aşağıdaki albümlerden hangisi, 1968'de Brezilya müziğine damga vuran Tropicalismo hareketine bir selam **niteliği taşımaz?**
a) Mutation (Beck)
b) Smokey Rolls Down Thunder Canyon (Devendra Banhart)
c) Ringleader of the Tormentors (Morrissey)
d) Rei Memo (David Byrne)

66. 1967-68 sezonunda hem lig şampiyonluğunu hem federasyon kupasını **kazanan takım hangisidir?**
a) Beşiktaş b) Eskişehirspor c) Fenerbahçe d) Galatasaray

67. Situationist International'in kurucusu yazar ve sinemacı Guy Debord'un **1967'de yayınlanan ve** isyan günlerinde elden ele dolaşan ünlü kitabının **adı nedir?**
a) Gösteri Toplumu b) Kötülüğün Şeffaflığı
c) Hoş Cinayet d) Hız ve Politika

68. O yıl yapılan Altın Mikrofon Şarkı Yarışması'nda birinci olan TPAO Batman Orkestrası **hangi türküyü seslendirmişti?**
a) Meşelidir enginde dağlar meşeli
b) Leblebi koydum tasa gız annem
c) Müdür beyin yeşil kürkü yeni çıktı bu türkü
d) Tabancamın sapını gülle donatacağım

CEVAP ANAHTARI

1.d, 2.a, 3.b, 4.a, 5.a, 6.d, 7.b, 8.a, 9.c, 10.b, 11.a, 12.c, 13.b, 14.b, 15.a, 16.b, 17.a, 18.b, 19.d, 20.a, 21.d, 22.a, 23.a, 24.c, 25.d, 26.d, 27.d, 28.d, 29.b, 30.a, 31.d, 32.b, 33.b, 34.b, 35.a, 36.c, 37.b, 38.a, 39.c, 40.a, 41.a, 42.b, 43.b, 44.c, 45.a, 46.c, 47.a, 48.c, 49.a, 50.d, 51.d, 52.a, 53.c, 54.d, 55.c, 56.a, 57.b, 58.c, 59.b, 60.b, 61.b, 62.b, 63.a, 64.c, 65.c, 66.c, 67.a, 68.a

uyku

karanlık mahzenlerde bir ışık gibi akar kış geceleri, saatlerin akışını duymadan

denize varan yolları görürsün sabahları, uzaklarda güneye koşan bulutlar, gözlerinde soğuğu örten sis

midye yataklarında, ağır akıntılarla salınan balık sürüleri... ilk ışığın suya düşmesiyle uyanan

bir teknenin yelken açmayı bekleyişidir uyumak, ışık çoğaldıkça sararan bir yosun kayalarda

MOĞOLLAR 2. KISIM

Kırk yıllık grupla söyleşimizin ikinci ayağında, onlara ne çok şey borçlu olduğumuzu, nasıl bir boşluğu doldurduklarını bir kez daha anladık. Moğollar, yaptıkları kadar, yapamadıklarıyla da, yapamadıklarını anlayışıyla, anlatışıyla da güzel. Tarihte, coğrafyada, siyaset meydanında küçük bir yolculuğa çıkıyoruz...

MUDDY WATERS İLE HATAYÎ

Moğollar 1968-69 Sol üstten, saat istikametinde: Murat Ses, Aziz Azmet, Taner Öngür, Cahit Berkay, Engin Yörükoğlu

Moğollar ilk kurulduğunda Anadolu pop olarak anılıyordu. Sonradan Anadolu rock denir oldu. Arada nasıl bir fark var?

Taner Öngür: 1968'de rock'tan çok pop kavramı kullanılıyordu, pop art vardı mesela. Beatles'a, Stones'a filan pop deniyordu. Anadolu pop, beat formatından gelip halk müziğinden, kültüründen beslenen ve buraya ait yeni bir müzik yaratma amacıydı. '61 anayasasının getirdiği açık bir ortam vardı, sosyalizm konuşulmaya başlanmıştı, toprak reformları, Köy Enstitüleri yeniden gündeme gelmişti. İyi bir tartışma ortamı vardı, geleceğe umutla bakılıyordu. Bizim de müzikal anlamda çözümümüz Anadolu pop'tu. 1993'te yeniden bir araya geldiğimizde, pop düzeysizlik anlamı taşıyordu. Rock formatı, özellikle progressive rock bize daha uygun geldiği için Anadolu rock dedik. Bunun da arkasında şöyle bir şey var: Modernleşme, kapitalizme geçiş; bu dönüşüm kaçınılmazdı. Köyden kente son büyük göç dalgası yaşandı. Anadolu İstanbul'da yaşıyor; kentleşme, dünyayla bir iletişim kurma özlemi içinde. Ama hiçbir bilgisi, donanımı yok, kimse yardımcı olmuyor. Onların gençleri, bakıyorlar rock'çular var, özeniyorlar, içlerinde acayip fırtınalar yaşıyorlar. Arabeske kayıyorlar, beyaz bere takıyorlar. Anadolu rock, hem sosyal, hem müzikal açıdan buradan bakarak söylenmiştir. Türkü barlara gidenlerle rock barlarına gidenler birbirleriyle iletişim kurmuyor. Türkü barlara gidenler rock'çulara özeniyor, ama rock barlara gidenler onları adam yerine koymuyor. Ama bunlar zamanla aşılacak şeyler. Kabahat kimsenin değil, kabahat Türkiye'nin modernleşmesini doğru dürüst planlamayan, hatta kendi rantları adına alabildiğine koyvermiş olanlarındır. Sağ iktidarlar bu toplumun gelişme sürecine dinamit koymuşlardır. O yüzden bu kadar sosyal problem yaşıyoruz. Bugün türbanla uğraşıyoruz, ama kökeninde badem bıyık var esasında. Buna benzer bir sürü şey... Anadolu rock, bütün bunları simgeleyen, bitmemiş bir süreçtir. Müzik olarak nedir? Sivri burun çizme, deri pantolon giyip, saçları uzatıp biraz Cem Karaca taklidi yaparak türkü söylemek değildir elbette. Onlar da kendilerine Anadolu rock diyorlar, ama bunları ayırt etmek müzik eleştirmenlerine düşer.

Cahit Berkay: Şöyle toparlayabilir miyiz? Pop, "para nerede, ben oradayım" amaçlı bir müzik üretimi. Rock'un ise hâlâ muhalif bir felsefesi var. Rock'un tiraj ve rating kaygusu yoktur. Ben bir parçayı ne hissettiğimi, düşündüğümü, neye karşı olduğumu ifade etmek için kaydederim. Moğollar'ın birinci kaygusu, gerçek anlamıyla rock felsefesini hissettirme, yaşatma ve insanlara sunmaktır. Faso fiso müzisyenler değiliz, "reçetesi yoktur" derler ama, para getirecek müziğin ne olduğunu bilen insanlarız. Ama hiçbir zaman oraya yönelmedik. Niye dağılmıyoruz, niye dağıtmıyoruz bu inancımızı? Bu felsefemizle beraber üstlendiğimiz sorumluluğa saygı gösteriyoruz ve o saygıyı da istiyoruz karşımızdan. Acımızdan ölsek, bildiğimiz yoldan, bildiğimiz felsefeden şaşmayız. Neye muhalifiz? O da çok açık: Emeğin sömürülmesine, paylaşım alanındaki haksızlıklara, küresel ısınmaya... Taner 16 sene evvel "Alarm" diye parça yaptı. Buradaki samimiyeti, Moğollar'ın bu samimiyetini görmek bizim ruhumuzu biraz okşar kırkıncı yılda. *(gülüyor)*

Türkü barlara gidenler rock'çulara özeniyor, rock barlara gidenler onları adam yerine koymuyor. Anadolu rock, sosyal, müzikal açıdan buradan bakarak söylenmişti.

Öngür: Rock'u herkes başka türlü anlatabilir; kullanılan enstrümandan hayata bakış açısına, çok geniş bir yelpazedir. İçinde hayata sağcı, faşist açıdan bakan da vardır. Rock'a, 20. yüzyılın sonunda gezegenin halk müziğidir diyebiliriz.

Berkay: Pardon, biraz sinirlendim. Orhan Gencebay "Batsın bu dünya" deyince rock'çu mu oldu? Sibel Can'la, papyon kravat klip yaptı. Bizim rocker'lardan bir tepki duymadım.

Öngür: Açıkçası, rock'a bu kadar sahip çıkma niyetinde değilim. Bir kavrama körü körüne sahip çıkmak da anlamsız. Biz kırk yıldır beat'ten gelip rock'a ve belki rock ötesine giden, belki Anadolu'yla bütünleşen, belki bütün bölge geleneğini takip eden, kendine has bir grubuz. Buna Anadolu rock demek doğru mu, bilmiyorum. Belki de değil. Ama Anadolu rock'un arkasında ne olduğunu, en azından benim ne kastettiğimi anlatmak istedim. Herkes bunu kastetmiyor olabilir. "Avrupa Yakası" dizisinde komik bir figür Anadolu rock'çu olarak tanıtılıyor. Haksız da değiller, öyle tipler de var. Ama ben onlarla aynı fikirde değilim. Mesela kökler konusunda çalışmalar yapan arkadaşlarımız var. Ama sadece Ankara bölgesinin oyun havalarından yola çıkıp egzantrik kıyafet-

→43

lerle ve dansöz oynatarak o köklere ulaşılmıyor. Bunu da ayrıca belirtmek isterim. Çünkü kökler denilen şey gerçekten çok derin. Ozanlarımız, şairlerimiz, bir edebiyat geçmişimiz var. Biz bunca yıldır uğraşmamıza rağmen tam olarak kavrayabilmiş değiliz.

Anadolu pop - Anadolu rock ayrımını, birlikte çalıştığınız iki solistle özetleyebilir miyiz? "Barış Manço Anadolu pop, Cem Karaca Anadolu rock" demek yanlış olmaz herhalde.

Öngür: Bu doğru bir yaklaşım. Birmingham Üniversitesi'nde müzik araştırmaları yapan bir İngilizin, Stephen Nunn'ın analizini okuyayım size: "Saykodelik, progresif rock unsurları kullanılarak ortaya çıkan bu sentez müzik, birçok zıt kavramın birleşmesinde aracı bir rol oynamıştır. Mesela eski-yeni, folk-rock, birey-toplum, Batı-Doğu ve geleneksellik-gelişim gibi ayrımları bir potada eritmeyi başarıp bir anlamda yeniden üreterek toplumsal bir başkaldırıya önayak olması örnek gösterilebilir." Bu bir İngilizin görüşü; bizi dinledikten, araştırdıktan sonra vardığı sonuç. Biz bunları düşünüyor muyduk? Düşünüyorduk tabii, belki daha fazlasını. Ama bu şekilde dile getiremedik; belki biz söyleseydik, iddialı bir şey olarak algılanabilirdi. Bizde Batılı uzmanlara kendi insanımızdan daha çok önem verilir ya, onun için okudum bunu.

"Sentez" meselesini açalım mı? Demin "rock'a gezegenin halk müziği denebilir" dedin...

Öngür: Valla bizim bu konuda, kendi becerilerimizin sınırı içinde yapabildiklerimiz var, bir de yapamadıklarımız var. Olayı iki yönden ele alalım. Müzik deyince, enstrümanlardan, notalardan, bunların yüzlerce yıllık geleneğinden bahsediyoruz. Türk enstrümanları, Türk kökleri deyince, başta bağlama var. Her bölgede ayrı bir çalınış biçimi, bir sürü de stili var. Başlı başına bir alan, oraya daldın mı kaybolabilirsin. Erdal Erzincan belki bugün bunu en ileri götüren adam. Bizim ona erişmemiz mümkün değil, ama onunla bunun sohbetini yapabiliyoruz. Kökler deyince, illa o kökleri bütün detaylarıyla alıp yapmak değil, onu samimi bir şekilde anlamaya çalışmak önemli. "Oradan şöyle bir şey alayım da şununla birleştireyim, iyi gider" şeklinde yüzeysel bir yaklaşımdan bahsetmiyorum. O köklere, geleneğe saygı göstermek, onu anlamaya çalışmak lâzım. O insanlar 2000'li yıllarda yaşamadılar, ama "biz daha moderniz, dolayısıyla üstünüz" diye bir ukalâlık da olamaz herhalde. Her çağın kendine göre bir ruhsal gelişimi var, onlar belki bizden çok daha üstündü ruhsal açıdan. Metin And deyince, şamanlara kadar gider olay. O kadar basit şeyler değil. Hoş, biz bunların hepsini alıp yapabiliyor muyuz? Hayır. Yapabildiğimiz ölçüde yapıyoruz, ama nasıl yapılması gerektiğini, nasıl yaklaşılması gerektiğini biliyoruz en azından. O köklerde Doğudan gelen tüm felsefelerin süzüldüğü bir kültür var. Bir Alevi-Bektaşi kültürü var, halk edebiyatı var, bunların hepsi hakikaten çok derin şeyler. Bugün ezoterik konulara meraklı insanlar genellikle Hint, Kızılderili veya Zen takılıyor. Ben hepsini takip etmiş birisi olarak, Kızılderili meskalito deneyinde neler yaşandığını, Zen ustalarının neler söylediğini biliyorum, ama bizim Alevi dedelerinin veya dervişlerin neler söylediğini de bildiğim için, bunların yabana atılmayacak, hatta birçoğundan çok daha evrensel boyutta şeyler olduğunun farkındayım. Mesela, Hatayî "Onaltı bin âlemi bir zerrede görmüşem" diyor. Bir dizesini daha söyleyeyim: "Cehennemde ateş yoktur, herkes kendi ateşini yanında götürür." Bu gezegende yaşamış olan, yaşayacak olan herkesin sırrını çözmeye çalıştığı şeyler, bu ülkenin folklorunda, halk kültüründe fazlasıyla var. Onlara biraz daha iyi yaklaşmak lâzım. Türkiye toplumunun yüzyıllardır en büyük sorunu şu: Doğu ile Batının ortasında, bütün çağlar boyunca göçlerin kesiştiği bir yerdeyiz. Çok zengin birikimi olan bir toplumuz, ama bununla baş edemiyoruz, bundan bunalıma giriyoruz. Halbuki, buradan çok güzel şeyler yaratabiliriz. Avantacı zihniyetle baktığımız için, hiçbir şeye derinliğine yaklaşmıyoruz.

Sentezin bir ayağı bu, öbürü ne?

Öngür: Tamam, Doğu güzel de, bir de Batı kültürü var. Müziği, felsefesi, edebiyatı, şiiri... Hepsi başlı başına bir olay... "Batılılar bizi sevmiyor, AB'ye almayacaklar" deyip Batı düşmanı olmak ne kadar salaklıksa, Erkin Koray'ın yaptığı müziğe Batıdan bakarak, "ben daha Batılı oldum Erkin Koray'dan, Doğu müziğine öyle bakıyorum" demek de salaklık. Affetsinler kardeşlerim. İstanbul'da yaşıyoruz. Burası da gezegenin önemli bir noktası, her yer gibi. Batı kültürü, orada yaşanan bütün deneyler de çok önemli, burada yaşananlar da çok önemli. Hepsine aynı değeri verip doğru algılarsak, bir şey çıkarabiliriz.

Berkay: Biz, Moğollar olarak, bağlamaya, kabak kemaniye, yaylı tanbura, gitara ve bas gitarın tellerine aynı anda rezonans yaptırabiliyoruz, onları aynı anda titreştirebiliyoruz. Bu kolay değil. Hepsinin aynı anda titreşebilmesi için o enstrümanların gerisini bilmek lâzım. O alet en iyi nerede titriyor, nerede titrerse kötü tınlıyor? Bana "bağlamayı gitar, gitarı da bağlama gibi çalan adam" diyorlar. Gitarda pek olmuyor ama, yavaş yavaş oraya da geliyorum. Bağlamadaki teknikleri gitarda bayağı kullanıyorum. Bağlamayı ise hiç diğer bağlamacılar gibi çalmıyorum, yaylı tanburu daha çok çello gibi çalıyorum... Anadolu'dan beslendik ve bir sentezimiz oluştu. Taner'in söylediği o müthiş kültürel çökelti burada birikmiş, birikmiş, birikmiş... Muhteşem bir zenginliğin üstüne doğmuş insanlarız; yapacağımız iş aklımızı, enerjimizi kullanıp bunlardan beslenerek yeni şeyler üretmek.

Öngür: Sevgiyle yaklaşmak lâzım. Cahit dedi ya, bağlamayla bas titreşiyor, orada Muddy Waters da, Hatayî de titreşiyor. Onları anlayınca, birlikte titreşiyorlar zaten. "Şunu da koyalım, böyle bir paket yapalım" değil bu, içten bir şey...

Bağlamayı ve gitarı aynı anda titreştirebiliyoruz. Bu kolay değil. Muhteşem bir zenginliğin üstüne doğmuşuz, bunlardan beslenerek yeni şeyler üretmeliyiz.

Sentez bahsini George Harrison'la bağlayalım mı? O da sitarla gitarı buluşturdu.

Öngür: Bir şarkısı var, "My Sweet Lord" diye, Aşık Veysel'in "Sen Varsın Orda"sıyla karşılaştırdığım zaman, aynı şeyleri söylediklerini görüyorum. "Sen Varsın Orda" Allah'a güzelleme... "Hu çeker iniler çalınan sazlar / Kükremiş dalgalar coşar denizler / Güneş doğar perdelenir yıldızlar / Saçar kıvılcımlar sen varsın orda..." Gözleri görmeyen bir adam güneş patlamalarını görebiliyor, onun arkasında Allah'ın olduğunu düşünüyor, kendince öyle yorumluyor... George Harrison da "nasıl adlandırdığın önemli değil" diyor bir söyleşide, "Lord, Allah, bilmem ne. Hepimiz o okyanusun bir damlasıyız"... Ne olduğu bilinmeyen o kavrama, yaratıcı kavrama bir güzelleme... Buna katılınır katılınmaz, o ayrı mevzu. Nereden geliyor Aşık Veysel'e bu esin? Alevi kültüründen, Türk tasavvufundan. Ve kendine göre yorumluyor. George Harrison'a nereden geliyor? Hıristiyan kültüründen, Budizmden, şurdan burdan... Hepsi birleşiyor, sonuçta iki şarkı birbirine çok benzeyebiliyor. George Harrison'ın öyle bir evrenselliği vardır. Hakikaten dünyalı bir adamdır, bir ülkeye mal etmek mümkün değildir onun müziğini. Slide gitarı dünyada en melodik, en anlamlı çalabilen adamdır. Çok sevdiğim bir insandı. Bizi de tetikleyen, Anadolu pop konusunda düşünmeye iten biriydi.

Biraz Turgut Berkes'in kulaklarını çınlatalım mı?

Öngür: Cahit'le Turgut, Lennon-McCartney gibi. Epey parçaları oldu...

Berkay: Turgut bizim hissettiklerimizi, şarkı sözü olarak ifade edemediğimiz şeyleri ifade etmiştir. 1993 sonrası Moğollar'da önemli yeri var. Mesela, en tedirgin parçamız "Bişey Yapmalı"nın söz-

Cahit Berkay, Taner Öngür, Engin Yörükoğlu (foto: Muhsin Akgün)

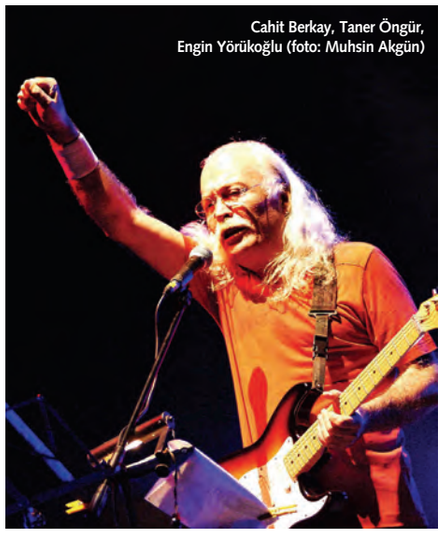

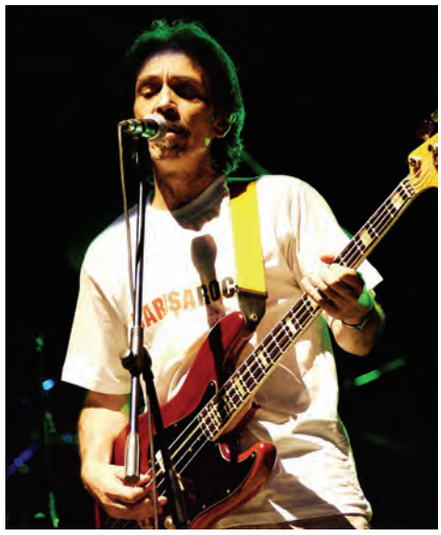

1971 yılından Barış Manço'lu Moğollar: Cahit Berkay, Engin Yörükoğlu, Murat Ses, Taner Öngür... Sağda, 1973'te, Cem Karaca'lı dönemden "Obur Dünya" 45'lik kapağı: Öngür, Ayzer Danga ve Berkay

leri onundur. Çok saydığım gerçek bir rock'çudur.
Öngür: "Kanıtlar Kanatlı"daki sözler hâlâ geçerli: "Kanıtlar kanatlı, devletin malı ne tatlı..." Sonra, "Bir İleri Bir Geri", "Ekimin Günahı Yok"...
Berkay: "Romantik bir şey yaz allahını seversen" dedim, "Ekimin Günahı Yok"u yazdı. "Birden mi eridi onlarca yıl / Tonlarca yıl böyle mi geçti..." *(gülüyor)*
Öngür: "Yürüdük Durmadan"daki sözler de çok güzel. Turgut, kısa heceli Türkçe kelimelerden çok güzel bir müzikal ritm yaratıyor.
"Bişey Yapmalı" Susurluk üzerine, değil mi?
Berkay: Ta kendisi. Ama Susurluk'tan önce yazıldı. Ve cuk oturdu.
Çiller, "devlet için kurşun atan da, kurşun yiyen de şereflidir" demişti...
Öngür: Bugün farklı mı?
Hem farklı, hem değil. Fark şu: Susurluk döneminde "Bir Dakika Karanlık" eylemi yapanlar, geçen sene "devlet için kurşun atanlar"ın düzenlediği Cumhuriyet mitinglerine katıldılar.
Öngür: Cumhuriyet mitingleri çok karışık bir konu... Mesele, Türkiye'nin küresel kapitalizme karşı verdiği tepkinin çelişkili olmasından kaynaklanıyor. "Erdemir satılıyor, o satılıyor, bu satılıyor, yabancılar alıyor..." Buna karşı, dünyadaki gelişmeleri fazla takip etmeyen insanların ilk tepkisi ulusalcı bir yaklaşım olacaktır. Bu kaçınılmaz; bayraklar da çıkacaktır ortaya. Ama bu kadar çok bayrak ve bu kadar çok öfke bir araya gelince, insana nasyonal sosyalizmi hatırlatıyor. Tehlikeli boyutlara varabilecek bir gidiş. Ama, ülkenin bütün kaynakları satılırken bu tepkiye direkt "faşizme yaklaşıyorsunuz" damgası vurmak da yanlış olur.
Ama o mitingleri, özellikle Ankara'daki ilk mitingi düzenleyenlere baktığımızda, "derin devlet"in ünlü isimlerini görüyoruz.
Öngür: Toplumsal tepkiler manipüle edildi çünkü.
Berkay: Mitingleri asıl ateşleyen AKP'nin fütursuz gidişiydi. Soldan da, sağdan da bir sürü insan vardı. Haklı çıkarmak için söylemiyorum...
Öngür: Hrant Dink'in cenazesine katıldım doğal olarak, cumhuriyet mitingine katılmadım. İkisinde de benzer bir tepki var aslında. Fakat algılama biçimleri ve yönelişleri çok farklı. Küresel kapitalizmin baskısı, AB durumu, Türkiye'nin modernleşme süreci, bu süreci AKP gibi din öncelikli bir yapıyla geçirmek zorunda kalması... Bayağı karışık bir resim çıkıyor ortaya. Pozisyonlar sürekli değişiyor... Bu arada, biz müzisyen, sanatçı olarak nasıl bakacağız? Ben aslında biraz şüpheyle bakıyorum, her şeye şüpheyle bakıyorum.
Dink cinayetinin şüphe kaldırır bir yanı var mı?
Öngür: Hayır, hayır, onun kesinlikle şüphesi yok. Cinayetin öncesinde, sonrasında yapılanlar da gayet açık. Susurluk'tan bin kat daha büyük bir skandal. Ve kimlerin neler yaptığı ortada.
Berkay: Ben yurtseverlerle milliyetçileri ayırıyorum. Aynı kefeye koymuyorum.
Öngür: Ben de başka bir cephe açıyorum: Gezegensever olarak adlandırıyorum kendimi. Yurtseverlik bana dar geliyor.
Şemdinli de Susurluk kadar önemli değil miydi?
Berkay: Şemdinli var, Malatya var, var oğlu var.
Dağlıca'ya ne demeli?
Berkay: AKP'li bakan kalktı, "keşke ölüleri gelseydi" dedi. O olayda da medyanın toplumu nasıl manipüle ettiğini gördük.
Öngür: Medya denince aklıma nükleer santral geldi. Doğan Grubu ihaleye girmeyi planlıyor, Aydın Doğan'ın kızı Arzuhan Doğan Yalçındağ da, TÜSİAD başkanı olarak çıkıp şöyle diyor: "Nükleer santralde çok geciktik." Buyrun bakalım. Bizim adımıza karar veriyorlar. Anti-nükleer kampanyada elimden ne geliyorsa yapmaya kararlıyım. 1993'ten bu yana anti-nükleer kampanyalar sağlam bir temel edindi. Cumhur Ersümer elini masaya vurup "kim ne derse desin yaptıracağım" demişti, ama yaptırmayacağız.

Doğan Grubu ihaleye girmeyi planlıyor, TÜSİAD başkanı Arzuhan Doğan Yalçındağ da "nükleer santralde çok geciktik" diyor. Anti-nükleer kampanyaya başlıyorum.

Bu temmuz Sivas katliamının 15. yıldönümü. "Issızlığın Ortasında"yı Sivas katliamı üzerine yazmıştınız, değil mi?
Berkay: "Issızlığın Ortasında", iki film müziğinin harmanlanmasından oluşan bir parça. İletişim imkânlarının o kadar gelişmiş olmasına rağmen oradan çıkan feryadın Ankara'ya ulaşmaması, o insanları kurtarmaya gidilmemesi korkunç bir şey. O infialle yapılmış bir parçadır. Her konserimizde çalıyoruz. Sivas katliamının unutulmaması, unutturulmaması gerekiyor.
İnfial dedin. O otelin altında kebapçı açtılar.
Berkay: Dalgalarını geçtiler. O insanları kebap yaptılar, arkasından da kebapçı açtılar. Orada nasıl yemek yiyebiliyorlar, anlamış değilim.
Hürriyet'in Sivas katliamı manşeti "Aziz Nesin isyanı"ydı.
Öngür: Fazıl Say'ın çıkışıyla ilgili bir bağlantıyı anlatayım. Metin Altıok da Sivas'ta yakılarak öldürülenlerden. Fazıl Say, 1998'di galiba, İstanbul Festivali bünyesinde Kültür Bakanlığı korosunun da katıldığı Metin Altıok oratoryosu yazmış. Ölümünün nasıl olduğu da videoda gösterilecek. AKP iktidara yeni gelmiş, Erkan Mumcu da kültür bakanı. Fazıl Say'ı tehdit ediyor: "O görüntüyü yayınlama, yoksa koromu çekerim." Şunu anlamıyorum: Erkan Mumcu AKP hükümetinin kültür bakanı olarak Sivas olaylarının videoda görünmesinden acaba neden gocunuyor?
Şevket Kazan faillerin avukatıydı...
Berkay: Sonra da Adalet Bakanlığı yaptı.
Öngür: Fazıl Say'ın bu kadar kızgın olmasının ana nedenlerinden biri de uğradığı sansürdür. Fazıl Say'ın çıkışı tartışılırken bu hiç hatırlatılmıyor, bu konuya girilmiyor. O girmek istiyor, ama sokmuyorlar. Bir otelde 37 kişinin yakılmasını, orada yanan bir şairin hayatını anlatan bir müzik eserinde o olayın videosunun gösterilmesine hükümet niye karşı çıkıyor? Karşı çıkıyorsa, gocunduğu bir şey vardır. Bu olaylar bitmiyor ne yazık ki. Papazların peşinde manyak katiller dolaşıyor. O arada bazı adamlar TV'de "misyoner faaliyetleri arttı, gizli kilise evler var!" diye bas bas bağırıyor. Cinayete teşvik eden insanlar var televizyonlarda. Böyle bir ülkede yaşıyoruz ve böyle bir zamanda.
Berkay: Biz bunlardan kaygu duyuyoruz. Kafamızı yoran konulardan şarkılar yapmayı da kendimize görev biliyoruz. Şimdi bir şarkı yapıyorum, "Manda Maganda"... Müstemleke anlamında manda ve bundan yararlanan magandalar. Bu şarkıda Hrant mutlaka geçecek. Belki doğrudan bir Hrant Dink parçası da çıkabilir, bilmiyorum.
Öngür: Ben Serap Yağız'ın albümünde ("Suların Uğultusu") bir şarkı yaptım. "Dileyaman" diye Ermenice güzel bir uzunhava var. Hrant Dink'in anısına yaptık. Serap da çok güzel söyledi.
Kırkıncı yıl programında neler var?
Öngür: Yıl boyunca konserler olacak. Yakında bir albüm çalışmasına giriyoruz. Parça aday adaylarını tespit etmekle meşgulüz. Ama genel sound, konsept aşağı yukarı belli. Sosyal, politik konular olacak, ama hayatın güzel taraflarını anlatan, aşktan bahseden şarkılar da olacak. Sound biraz '70'ler, riff'ler zaman zaman biraz daha sert... Öyle olmasını arzu ediyoruz.
Berkay: Sloganlarımız da var. Nükleer santrale hayır! Küresel ısınmaya hayır! Zamana hayır! Kırk sene oldu ya! *(gülüyorlar)* Şirket çeşitleri vardır ya, sınırlı sorumlu, anonim filan diye... Moğollar olarak sınırsız sorumluyuz.
Öngür: Biz sinirli sorumluyuz, sinirleniyoruz çünkü. *(gülüyor)*
Berkay: Sınırsız sinirli sorumlu... *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

Babylon'da bu ay

4-5 Nisan, 23:00 **Eric Truffaz**
9 Nisan, 21:30 **The Counterfeit Stones:** Rolling Stones tribute grubu yüksek eğlence vaat ediyor, kulübe bir Stones üyesi kılığında gelmenizi rica ediyor.
11 Nisan, 23:00 **Firewater:** "Işılda, elektrikli şehir, ışılda!" diye diye göbek attıran Firewater, "şehir yanar, sen sönersin tersine" ruhunu punk diline tercüme ediyor. Belki de rock'n'roll daha önce hiç bu kadar dünyalı olmamıştı. Grubun lideri Tod A'in adını Joe Strummer, Robert Plant gibilerinin yanına altın yaldızlı harflerle yazıyoruz. Bush'un tekrar başkan seçilmesiyle kendini Doğu yollarına vuran punk seyyahı Amerikalı Tod A, son Firewater albümü "Golden Hour"da Balkanlar'dan Asya'ya harika bir seda oluşturdu. Firewater rock'unda en az gümbürdeyen gitar ve davul kadar önemli bir enstrüman var: Clap hands, bildiğimiz alkış, el çırpma, bir elin nesi, iki elin sesi. Bunu o gece onlardan esirgemeyeceğiz.

Shining

DJ Mehdi

12 Nisan, 23:00 **Shantel**
16 Nisan, 21:00 **Shining:** Norveçli topluluk, Kubrick'in aynı adlı kült filmindeki Jack Nicholson'ın oynadığı karaktere rahmet okutur türde. Myspace'lerinde "96'dan beri hayatınızı mahvediyoruz" mottosuna, mikrofondaki Kvarforth'un başından aşağı kanlar akar halde vecd içinde fotoğrafları eşlik ediyor. Babylon'un ve geceyi borçlu olduğumuz Bantçıların ilginç bir gece yaşacağından şüpheniz olmasın. Kuzey diyarların black metali, Shining'de ambient kilise çanlarıyla ve zımpara vokalle iyice kararıyor... Daha tanıdık progresif ve deneysel gezinmeler, tedirgin edici görkemli finallere taşınayor. Taze kan arayanlar kana, kaosa doyacak! Gecenin açılışında ise Dandadadan'dan bildiğimiz Berke Can Özcan, Feryin Kaya ve Burak Irmak'ın elektronik altyapılar üzerinde gezinen "jazzy" projeleri 123 var.
18 Nisan, 23:00 **DJ Mehdi:** Hip-hop'çu kanı taşıyan Fransız DJ, daha önce Rock'n Coke'a da konuk olmuş ve çok beğenilmişti.
22 Nisan, 21:30 **Athena**
24 Nisan, 21:00 **Baba Zula**
25-26 Nisan, 23:00 **Poncho Sanchez:** Latin dünyasının efsane addettiği Latin caz üstadı Poncho Sanchez, baharla gelen sıcaklığın artmasına yardımda bulunacak bir performansla Babylon sahnesine çıkıyor. Otuz yıllık müzik kariyerine yirmiden fazla albüm, birbirinden ünlü isimlerle gerçekleşen performanslar, En İyi Latin Caz Albümü dalında Grammy ve birçok ödül sığdıran Sanchez, Latin topraklarının en iyi hikâye anlatıcılarından biri. Yeni albümü "Rise Your Hand"den çalışmalarını da seslendirecek olan üstadın sihrine kulaklarımızı açalım...
29 Nisan, 21:30 **Gevende:** Eskişehir'in gezgin grubuna Portekizli bas klarnetçi Tobias Klein ve e Man Bites Dog, Amsterdam Klezmer Band gibilerinin gitaristi Damien Cluzel eşlik edecek.

Firewater

Gitarcafe'de bu ay

2 Nisan, 21:00 **"Cadının Bohçası Yola Çıktı"** (Yazan ve oynayan: Esmeray)
3 Nisan, 21:00 **Jazz Guitar Night** (19:30'dan itibaren caz gitar atölyesi)
4 Nisan, 21:00 **A-Da-Ko**
5 Nisan, 21:00 **Gitar ile Tar**
11 Nisan, 21:00 **"Göçebe Şarkılar"**
12 Nisan, 21:00 **Babil: Bi Dünya Müzik**
13 Nisan, 21:00 **Akın Eldes**
14 Nisan, 21:00 **Murat Usanmaz Quartet** (Flamenko-Latin caz)

Akın Eldes

17 Nisan, 21:00 **Muammer Ketencoğlu**
18 Nisan, 21:00 **Kafdağı Topluluğu**
21 Nisan, 21:00 **Sarp Maden - Eylem Pelit - Turgut Alp Bekoğlu Trio**
23 Nisan, 21:00 **Klezmez**
26 Nisan, 21:00 **Helesa: Doğu Karadeniz'den Türküler** (Konser öncesinde Özcan Alper'in "Büyükanne / Momi" filminin gösterimi yapılacak)

Gitarcafe sahnesi haftanın bir günü amatör gruplara ayrılıyor. Ayrıntılar www.gitarcafe.com'da.

GePGenç Festival

Santralistanbul, 11-16 Nisan tarihlerinde bu yıl ikincisini idrak edeceğimiz GePGeNç FeSTiVaL'e evsahipliği yapıyor. "Komşuluk" teması etrafında buluşulacak etkinlikler dizisinde yok yok! Konserleri, sinema, tiyatro ve dans gösterimlerini, forumlar ve atölyeleri koşuşturma içinde takip edeceğiz. Naomi Klein'ın NoLogo'daki lafını unutmadan: "Bugün radikal olmak, komşunla iyi geçinmekle mümkün..." Ayrıntılar www.gepgencfestival.net adresinde...

Kırıka

1960 öncesi şehirli halk müziği geleneklerinden beslenip serbest şarkılar üreten Kırıka, beraberinde Dionysos ruhu, zeybekler, rembetikolar, Bektaşi nefesleri getiriyor. İstanbul Blues Kumpanyası'ndan Salih Nâzım Peker'in grup arkadaşı Sarp Keskiner'i de yanına katarak önayak olduğu grubun ilk İstanbul konseri 24 Nisan'da Ghetto'da.

Greg Dulli & Mark Lanegan

The Gutter Twins

'90'ların alternatif rock'unun iki büyük ismi, Screaming Trees'in Mark Lanegan'ı ve Afghan Twins'in Greg Dulli'si epeydir beraber çalışıyorlardı, geçen ay bir ilk albümle beraberliklerini The Gutter Twins adıyla taçlandırdılar: "Saturnalia" şerefine, iki ustayı 4 Mayıs'ta Yeni Melek'te izleyeceğiz...

Festivalin yan etkisi

Bu yılki İstanbul Film Festivali'nin bol bol yan etkinliği (konserler, partiler, sergiler, atölyeler), dolayısıyla bol bol yan etkisi var. Kısaca:
Dylan yorumları: Todd Haynes'in filmi "I'm Not There" şerefine, 5 Nisan Cumartesi gecesi Ghetto'da, Mehmet Güreli, Teoman, Sertab Erener, Demir Demirkan ve Emre Aydın Dylan şarkıları çalıp söylüyor.
'68 partisi: "68 ve Mirası" başlığı altında gösterilecek 11 filme müzikli bir cila. Roll'cular evdeki CD'lerini toparlayıp 8 Nisan Salı gecesi Dogzstar'da olacaklar. İhsani'den Rolling Stones'a, Caetano Veloso'dan Léo Ferré'ye çevrimiçi devrim havaları...
Yalandan Rolling Stones: Festivalde hem Scorsese'nin hem de Godard'ın Stones'lu filmleri var. Bir de tribute band Counterfeit Stones'un konseri: 9 Nisan Çarşamba, Babylon'da...
"L'Avventura"yı Yeniden Kurgulamak: Antonioni'nin "L'Avventura"sı bir sergi salonunda Selim Eyüboğlu'nun küratörlüğü, Esen Karol'un tasarım danışmanlığında yeniden kurgulandı. Filmden dev fotoğraflar, metin ve ses parçacıkları eşliğinde festival boyunca Bilsar Binası'nda.

Counterfeit Stones

Söyleşi: Murat Belge, Fatmagül Berktay, Ertuğrul Kürkçü ve William Klein "68 ve Mirası" söyleşisi için 10 Nisan Perşembe öğleden sonası Bahçeşehir Üniversitesi'nde...
Ders: Marc Caro 13 Nisan Pazar, Tony Gatlif ve Abderrahmane Sissako 15 Nisan Salı, Michael Ballhaus 16 Nisan Çarşamba öğleden sonraları Akbank Sanat'ta sinema dersi veriyor.

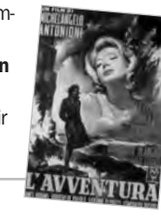

KONSER

The Doors Experience

Avusturyalı The Doors Experience, aslına en yakın duran Doors tribute grubu addediliyor.

Jason "Jim" Boiler tarafından 2001 yılında kurulan ekibin sahne performansıyla Morrison hayranları ihya olacak, reenkarnasyona inanmayanlar bir daha düşünecek. Kertenkele krala saygı duruşu 5 Nisan'da, Pulp sahnesinde 22:00'de başlayacak.

Devotchka

Mariachi - Çingene kırması, indie işi bir hafif caz, epey gaz... Coloradolu dörtlünün Doğu Avrupa ezgileri, tereminli, tubalı, buzukili folk-

punk'ları diskoteğimizde kendine çoktan yer edinmişti. Siouxsie & The Banshees, Frank Sinatra ve Velvet Underground ruhuna lâyıkıyla nüfuz ettikleri cover parçalarıysa işin kremasıydı. Geçen senenin sempatik filmi "Little Miss Sunshine" için yaptıkları şarkılarla başta Grammy olmak üzere birçok ödüle aday gösterilen grup, Radyo Eksen'in davetiyle 15 Nisan'da garajistanbul'da olacak...

The Alan Parsons Live Project

Progresif ve senfonik rock'un tecrübeli ismi Alan Parsons bir kez daha İstanbul'da. 5 Nisan'da Bostancı Gösteri Merkezi'nde, aynı zamanda mahir bir prodüktör ve ses mühendisi olan Parsons'un sahnede ne çalımlar attığına tanık olacağız...

Nordik & D2GG

Kadıköy Karga'nın canlı konser dizisindeki akustik cereyan bu ay elektronikaya dönüyor ve sahneyi Nordik ve D2GG (Daire 2: General Gromofon) paylaşıyor. Can Söylemez'in görsel kaptanlığında zenginleşen Alican Tezer ve Onur Balaban'dan müteşekkil Nordik'in ambient kompozisyonlarının ardından, Gökhan Goralı ve Gökhan Deneç'ten deneysel, çok katmanlı bir doğaçlama içinde minimal bir dinletiye bırakacağız kendimizi 11 Nisan gecesi...

FOTOĞRAF

Merih Akoğul'dan "Standards"

Memleketin hamarat deklanşörlerinden Merih Akoğul, 10 Nisan - 04 Mayıs arasında Pg Art Gallery'deki sergisinde "günlük yaşamın sıradan detaylarını bağrına basan, hatıra ile sanat arasında gelip giden görsel alanda kendi dilini oluşturan fotoğrafın" standartlarıyla başbaşa bırakıyor bizi. Sergide yer alan fotoğrafların adları da caz standartlarının adlarıyla paslaştırılıyor ve buradan bir fotoğraf felsefesine yol alıyoruz...

Cevdetpaşa Cd. No: 15/3 Bebek / Tel: 0.212.263 33 90

SERGİ

Kayıtsız

Algımızı belirleyen temel unsurlardan biri de mekân. Kişiyi "enformasyon kapitalizminin süreçleri ekseninde, küresel kurgularla oluşan sosyo-politik, kültürel, ekonomik uçurumların üzerine düşünmeye davet eden" karma sergi "Kayıtsız", 5 Mart - 16 Nisan 2008 tarihleri arasında Beyoğlu Akbank Sanat'ta gezilebilir. Sunumlar ve atölye çalışmalarıyla desteklenen serginin küratörlüğünü Başak Şenova üstlenmiş.

Lambdaİstanbul'dan "Makûl"

1993'ten beri faaliyet gösteren Lambdaistanbul Derneği, "makûl" olmanın sınırlarını belirleyen toplumsal cinsiyet ve heteroseksizm anlayışlarını masaya yatırıyor, "sağlıklı" ve "normal" addedileni sorguluyor. Farklı disiplinlerden çeşitli sanatçıların katıldığı sergide, lezbiyen/gey/biseksüel/travesti/transseksüel (LGBTT) bireylerin yaşam deneyimleri, maruz kaldıkları baskılar ve bu baskılara karşı geliştirdikleri direniş pratikleri sanat yapıtları aracılığıyla sorunsallaştırılıyor. "Makûl", 4 - 25 Nisan tarihleri arasında Hafriyat Karaköy'de izlenebilir...

Güneş Resul

Tatminle tatminsizliğin ifadesi: Kusursuz An

"Kusursuz an"ların tarifi imkânsız, olasılığı ve olanaksızlığı tedirgin edici. Sakınan göze çöp batar misali... Ressam Leyla Gediz, "Kusursuz An" adlı yeni sergisiyle, o çöpü retinaya kadar saplıyor; huzursuzluğunu, yaşadığı ikilemleri ya da bir anlık sakinliğini tualine döküyor. Ressamın araştırmacı kişiliği galerinin duvarlarına taşınıyor, tatmin ve tatminsizlik arasındaki seyirciyi de içine çekiyor. Leyla Gediz'in arayışı, belki de hepimizin arayışıdır. Sergi, 5 Nisan - 3 Mayıs tarihleri arasında Galerist'te...

Su Yücel'den "Yansımalar"

Su Yücel, ressamlık hayatının çeşitli dönemlerinden seçmeleriyle Bebek'teki Almelek Sanat Galerisi'nde. Gündelik hayatın imgelerini, İstanbul'u İstanbul yapan objeleri, bazen de doğa betimlemelerini tualine hırçın fırça darbeleriyle geçiren Yücel, sanki unuttuğumuz bir yavaşlığın izini, bir renk cümbüşüyle, coşkun bir hareketle takip ediyor. "Yansımalar", 17 Nisan'a dek sürecek...

BİENAL

I. Gezici Tahran Bienali

30 Mayıs - 6 Temmuz arasında evvela İstanbul'da konaklayacak olan I. Uluslararası Gezici Tahran Bienali için son başvuru tarihi 21 Nisan. Amirali Ghasemi ve Serhat Köksal'ın küratörlüğünü üstlendiği bienalin başvuru çağrısı "kentsel kıskançlık" üzerine: Her çeşit disipline ve dünyanın her yerinden herkese açık olan bu sanat etkinliği için elleri kaşınanlar, hiç durmadan www.biennialtehran.com adresine uğrayıversin.

MECMUA

Altı ayda bir Gist!

Esas olarak dans ve tiyatro sahalarındaki yenilikçi ev sahipliğiyle önem kazanan Garajistanbul, "çağdaş" kavramını, bu terimin gerekliliğini, modern ile çağdaş arasındaki farkları tartışmaya açıyor. Tartışmanın mecrasını da bir dergiyle pekiştiriyorlar: Ele aldığı konuları en ince ayrıntısına kadar didikleyerek okurunu ve kendini öğrenmeye, anlamaya, yorumlamaya ve değiştirmeye davet eden Gist adlı neşriyat altı ayda bir yayınlanacak...

RADYO

Radyo Üniversite

Vatanî hizmetini Konya Ereğli'de ifa etmek durumunda kalan bir ahbabımızın gece nöbetlerindeki sıkıntıyı Radyo Üniversite bastırmıştı. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi'nin radyosunda reklam, konuşma vs. az, indie'den elektroniğe, klasik rock'tan Türkçe popa uzanan diskografi geniş, çeşitli, zevk sahibi. Konya'ya yolunuz düşmezse, www.selcuk.edu.tr/radyo.htm adresinden dinleyebilirsiniz.

kargacanlı
NORDİK_
D2GG
11 Nisan Cuma S. 21:00
Kutsal Bilgin
17 Nisan Perşembe S. 21:00
Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargart.org info@kargart.org

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Güntan Toplu Şiirler –1976-2005 (YKY)
Angela Davis Eğer Şafakta Gelirlerse (Agora)
Bejan Matur İbrahim'in Beni Terketmesi (Metis)
Cevat Çapan *(haz.)* Şiir Çevir, Denize At (Cumhuriyet Kitaplığı)
Cormac McCarthy İhtiyarlara Yer Yok (Kanat)
Eduardo Galeano Biz Hayır Diyoruz (Metis)
Gary L. Francione Hayvan Haklarına Giriş (İletişim)
Haydar Ergülen Nar –Toplu Şiirler 1 (Merkez)
İlhami Algör Karabakal Ötüyor (Everest)
J.C. Michael Ateş Karınlı (Sel)
Jack Kerouac Yolda (Ayrıntı)
John Updike Tavşan Kaç (Alef)
Leo Perutz Kıyamet Günü Ustası (Kanat)
Matthijs van Boxsel Aptallık Ansiklopedisi (Ayrıntı)
Metin Gönen Paradoksal Sanat Sinema (Versus)
Müge İplikçi Cemre (Everest)
Nurdan Gürbilek Mağdurun Dili (Metis)
Oktay Rıfat Danaburnu (YKY)
Turgut Uyar Göğe Bakma Durağı (YKY)
Ulrich Brökling Disiplin (Ayrıntı)

Modernitenin lanetli çocuğu

Namı hâlâ yürüyen, etkisi baki kalan Jim Morrison, kanayan, kaynayan bir kişilik olarak geçti gitti bu dünyadan. Psikanalist Didier Lauru'nun Türkçeye yeni kazandırılan kitabı, hem tekil hem toplumsal düzeyde, Morrison personasının ayrıntılı bir analizini yapmaya koyuluyor...

Jim Morrison, kendi tekilliğini şiirine, kaygılarına, korkularına, kâbus ve düşlerine tercüme etmeye çalışır. Verili, özel bir döneme dahil olduğu ortadadır: Doğumu dünya savaşına denk gelir, Kore Savaşı sırasında çocuktur, Vietnam Savaşı sırasında ergen.

O, modernitenin lanetli çocuğudur. İçindeki kasvetli yanla rezonans gösteren dünyamızın karanlık çehresini araştırmaktadır.

Yaşarken, kendi mitsel figürünü medyaya ve kitleye yem olarak vermişti. Sevilecek ve hayran olunacak bir figür, bütün bir gençliğin özdeşleşebileceği bir kült imaj.

O, bir isyanın cisimleşmiş haliydi, aynı zamanda da ölçüsüzlüğün: Otoriteyle ilişkisinde ölçüsüz, başta alkol olmak üzere izinli ve izinsiz uyuşturucularla ilişkisinde ölçüsüz.

Hiçbir ılımlılık, hiçbir sınır, onun yeni duyumlara yönelik yatıştırılamaz susuzluğunu gideremez.

Taşkın itkiselliğini gemlemeyi başaramaması onu bir idol haline getirir, böylece ona mitik bir boyut verir. Sağlığında da zaten yoğun olan bu boyut, ölüm haberi verildiği andan itibaren giderek büyüyecek ve günümüzde de varlığını sürdürecektir.

O, "dizginsizce haz alma"yı bilen kişiyi temsil etmektedir; en azından bunlardan biridir. Varoluşundan, alkolden, kadınlardan, uyuşturucudan ve rock and roll'dan haz alan kişi, herkesin maruz kaldığı hadım edilmeden kurtulur. O canlı bir figürün cisimleşmiş halidir; tüm bir klana hakim olan ve bu nedenle bütün kadınların sahibi olan mitsel ilkel sürü babasının dengini temsil ediyordu. Morrison şiirlerinde uyuşturucudan defalarca söz eder; yaşamı içinde ve ölümcül yazgısının iveidiliği içinde merkezî bir işgal eden alkoldense daha az söz eder.

Kendilerine sınır dayatılmasını ve hadım edilme tehdidini genellikle acı içinde yaşayan ergenler, "We want the world and we want it now!" (Dünyayı istiyoruz, hem de şimdi istiyoruz) şeklindeki bu muhteşem özgürlük ve ütopya çağrısı karşısında nasıl suskun kalabilirler?

Mayıs 1968'i hatırlatan itkisel slogan: "Her şey, hemen şimdi!"

Bu erteleme imkânsızlığı tipik anlamda ergen bir veridir, çünkü onların hissettikleri temel güçlük itkinin evcilleştirilmesidir. Zaman akışının, bu arzunun gerçekleşmesini beklemenin öğrenilmesi nazik bir iştir. Her şey ergeni itkisel gereklerini anında tatmin etmeye iter. Ergenler, kendi işaretlerini, başka deyişle kendi öz kimliklerini bulabilmek için başkalarından, özellikle anne-babalarından farklılaşma yönünde kimi zaman yaşamsal bir tekillik ihtiyacı hissederler.

Bir kademe daha yukarda, önlerine çıkan çeşitli psişik alanları araştırmak için, ama aynı zamanda başkalarından farklılaşmak için her türden tuhaflıkları yaratırlar. Morrison, kendi tuhaflığını ortaya sererken, kendi tekilliğinin bir bölümünü üstlenir, ama özellikle tüm bir gençliğe bir özdeşleşme imkânı sunar. Gerçekten de bu gençlik kendini onda bulmuştur. Mitin onun ölümünden epey sonra varlığını sürdürmesi, ergen olsun ya da olmasın, birçok kişinin kendini onun temaları, aşırı tavırları, tuhaflığı ve isyanı içinde tanımlamaya devam ettiğini göstermektedir.

Morrison, aşk, ölüm, savaş ve nefret üzerine, ebedî temalar üzerine ve varoluşsal bakımdan temel önemdeki sorular üzerine güçlü ve özgün fikirler ifade etmektedir: Bütün bu koşullar, şeytansı ünü ve belirgin tavır alışlarıyla birlikte, onun kahramanlık konumuna, sınır durumdaki kahraman haline erişmesine yeter.

(...) Onun tuhaflığı, tuhaf tekilliği, ününün doruğunda olduğu yılların modernitesine nasıl bir karşılık vermektedir? Ölümünden bu yana ergen ve yetişkin kuşakların onu övmeye devam etmelerini nasıl açıklayabiliriz? Bizim postmodernitemiz içinde de bu denli güçlü bir rezonansla temsil ettiği imleyen hangisidir?

Şan şöhret içinde ölmüş ebedî ergen imleyeni midir? Çok erken yaşta yaşamını yitirecek kadar kanatlarını yakmış olan ölüm meleği midir? Bizim en arkaik ve en güçlü imleyenlerimizi temsil etmek amacıyla kısa bir süreliğine yeryüzüne gelmiş bir meteor mudur?

Sınır, Morrison'u temsil eden, ardına sığındığı imleyene varana dek her yerde somutlaşmıştır: "Kapılar", "The Doors". Grup adının çoğulluğu onun tekilliğini kolay kolay gizleyememektedir. Kendine özgü eşiklerden geçmeye yönelmiştir. Onun tükenmiş narsisizmi, kişiliğinin geçici dengesi ve tekilliği bir süre sonra depresyonun kıyılarını arşınlamasına yol açacaktır. Fazlasıyla atipik olan bu depresyon, onun özne konumunun bir başka yüzünü ortaya koyar. "Öte tarafa" gitmek isteyen kişi, hudut bölgesine, sınır duruma yerleşir.

Didier Lauru, "Jim Morrison –Kahramanın Sınır Durumu" (Versus)

STEVE WYNN

Muzlu plak

'80'li yılların indie efsanesi luential band Dream Syndicate'in lideri sekizinci solosu "Crossing Dragon Bridge"i yayınladı.

Kendini en çok benzettiğin kurgusal karakter kim?
Eskiden kendimi bir kurgu karakteri zannederdim. Ama esas adamım Tazmanya Canavarı. Kaptırdım mı, enerji gelir ve iyi iş çıkartırım doğrusu.
Sence tüm zamanların en iyi albümü ne?
Buna cevabım her allahın günü değişebilir, ama genellikle Television'ın "Marquee Moon" albümü oluyor. İki gitar-bir davuldan müteşekkil bir grubun nasıl olması gerektiğine dair bir kullanma kılavuzu gibidir. O albümü, nadide bir klasik arabayı parçalarına ayırmaya karar vermiş bir oto-tamircisi edasıyla dinlerdim. Müthiş mühendisliğin yanısıra, egzantrik tercihlerle iç içe geçen par-

çaları hayretle izledim ve bu beni direksiyona geçmeye itti.
"Star Trek" mi, "Star Wars" mu?
"Yıldız Savaşları"nı hiç izlemedim. "Uzay Yolu"na da sardıramamıştım. Benim tercihim Stars On 45 grubu. Iyi parçaları vardı.
Damak tadı açısından değil de, "beyin tadı" açısından ideal yemişin ne?
Ayçiçeği çekirdeği. Kabuklu ve tuzlanmamış olacak. Çekirdek çitlediğim zaman bir mutlak zen durumu hasıl oluyor, bir tür fiziksel mantra yaşıyorum. Çuvalı alıp başıma çöktüm mü, artık başka bir boyuta geçiyorum. Üstelik kafam da diğer boyutlardakinden daha iyi işliyor.
Esin kaynakların kimler?
Lenny Bruce ve Miles Davis. Diğerleri, aynı temanın türevleri sadece.
Altına imza atmış olabilmek istediğin başyapıtlar neler?
Disneyland, Rolling Stones'un "Exile On Main Street" albümü ve AMC Gremlin model bir araba.
Gizli yeteneklerin var mı?
Mutfakta iyiyim, güzel eyliyor beni.
Şiar edindiğin bir nasihat?
Bir keresinde John Coltrane, Miles'a şöyle demiş: "Moruk, bazen soloya başladım mı, nasıl duracağımı bilemiyorum." Miles da dönüp "belki de aleti ağzından çıkarmayı denemelisin" demiş. Ne zaman durmam gerektiğini öğrenmeye çalışıyorum.
Satın aldığın, çaldığın ya da ödünç aldığın en iyi şey ne?
Saydığın üç maddenin altına da şunu yaz: İlk Velvet Underground plağı...
(Popmatters, çev: Şahan Nuhoğlu)

LONG BLONDES

Nostalji değil tarih

İlk albümlerindeki parıltılı punk'larıyla göz alan İngiliz ekip, "Couples"la yoluna devam ediyor.

Yeni şarkılarınızdan biri İngiliz manken Erin O'Connor'ın adını taşıyor...
Kate Jackson: Başka şarkılarda da popüler kültüre atıfta bulunmak istedik. Ama bu sırf nostaljiden kaynaklanmıyor. Eğlence dünyasının ve şöhretin başka bir biçimini aramak denebilir belki. Bu internet çağıyla kıyaslanınca eskiden hiçbir şey bu kadar kolay ulaşılabilir değildi, bir takım ünlülerin gün boyunca neler yaptığını dakika dakika takip etmek gibi bir durum yoktu. Erin O'Connor bu dünyanın parçası değil gibi, sanki belli bir çağa ait de değil. Ona saygı duyuyoruz bu yüzden.
Kendinizi kuşağınızdan farklı mı hissediyorsunuz?
Kate: Biz sınırda bir kuşağız. 20. yüzyılda doğduk, ama olgunluğumuzu 21. yüzyılda yaşıyoruz. İlkgençliğimiz sona ererken daha ortada internet diye bir şey yoktu. İki ayrı kuşağa dahil olduğumuz gibi bir duygu var hepimizde.
Long Blondes'un örnek aldığı gruplar hangileri?
Screech Louder: '80'lerin başında Soft Cell, The Associates gibi gruplar hem gayet tuhaf, asabi müzikler yapabiliyor, hem de ticarî başarı yakalayabiliyordu. Geçenlerde başarılı ilk albümlerin ardından adeta ticarî açıdan intihar sayılabilecek işler yapan gruplar hakkında bir makale okudum, OMD, Dexys Midnight Runners mesela. Demek ki insanlar risk alıp gerçekten ilginç bir şeyler yapmaya koyulabiliyormuş. Böyle davranışlar kabul görmüyor artık. Ama biz akıntıya karşı yüzüyoruz galiba, "Couples"ı yaparken "Someone To Drive You Home"un başarısını sürdürme gibi bir kaygımız yoktu.
Kate: The Smiths, Soft Cell, Blondie gibi grupların izini sürüyoruz. Kendi kimliğini yaratmış, belli tarzlara hapsolmamış grupları özlüyor insanlar.
Screech: Long Blondes'un belli bir felsefesi var, her ne kadar üzerinde kesin olarak uzlaşamasak da. Ama şarkı yazarken çok hoşgörülü değiliz, her şeyin soyunup dökünmesini, çırılçıplak kalmasını istiyoruz. Ben hep tam bir modernist olmamızı istemişimdir: Sanatsal olarak etkileyici, ama aynı zamanda işlevli. Bu albümdeki her bir unsurun belli bir etkisi var.
Kate: Biz bir art rock grubuyuz, Long Blondes'u bir sanat ve bir iş olarak görüyoruz. Sözler, klipler, internet sitemiz, her şeyin bütünlüğü çok önemli.
(Independent, çev: Merve Erol)

JESCA HOOP

Kate Bush'a kısmet

Tom Waits ve Kathleen Brennan'ın çocuklarının dadısı, ilk albümü "Kismet"i nihayet pişirdi.

Albüme başladığınızda, kafanızda özel bir sound var mıydı?
Ana hedefim küçük, samimi bir dinamiği daha olağandışı bir hale getirmekti. Bunun için, şarkıları biraz daha ritme yasladık; ses efektleri gibi şeylere de yol verdik. Albümü gerçekten neşeli kılmayı, onun modernle geleneksel arasında bir geçiş olmasını istedim. Bazı şarkıları geleneksel biçimde, bazılarını ise daha modern bir yaklaşımla yazdım.
Özellikle "Out the Back Door"da ne tür bir etkiden bahsedebiliriz?
Muhtemelen erken dönem, '20'lerin, '30'ların, '40'ların cazı ile hiphop. "Idlewild" filmini izledikten sonra da tarzım o havalara doğru kaydı. İnsanların şarkılarını başkalarının işleriyle kıyasladıklarını duyuyorum, fakat ben bu şarkıları yazarken bahsi geçen kişileri dinlememiştim bile. Belki de bizim kuşağın genel bir etkileşiminden bahsetmeliyiz. Kuşakça daha eski şeylerden etkilenmiş haldeyiz. Bence daha ziyade birbirimizle senkronize bir biçimde ilerliyoruz. Norah Jones iyi bir örnek. Eğer birini onunla kıyaslıyorsanız, durup düşünmeniz gerek. Belki daha geriye, Billie Holiday'e bakmalısınız.

Peki, siz kimlerden etkilendiğinizi düşünüyorsunuz?
Tom Waits'in bu albümde ortaya çıkan sound'da etkisi var. Kate Bush ve Björk gibileri de, sound'larıyla değil ama, kendilerine has olanı yaratmalarıyla beni etkiledi. Bir şarkıyı ilk defa dinlediğinizde onun kime ait olduğunu anında fark edebilmek bence en önemli şey. Kendimi şu an o noktada görmüyorum. Lâkin birkaç nokta yakalayabildiğimi de söylemeliyim.
Sözlerle müziğin uyumunu bazen bilhassa bozmuş gibisiniz...
Sanki hiç İngilizce bilmiyormuşum gibi yazmayı seviyorum. Bir kelimenin anlamını bilmiyorsanız ya da o kelimeyi daha önce hiç kullanmamışsanız, tınısı da değişiyor sanki.
(Blogcritics, çev: V. Can Yazıcı)

LOU RHODES

Komün folk

Eski ekibi Lamb'in aksine folk'a yakın duran şarkıyazarı, ikinci albümü "Bloom"u yayınladı.

İlk albümün "Beloved One" ile yeni albümün "Bloom" arasındaki fark ne sence?
Albümlerimle ilgili objektif bir bakış açısı geliştirmem o kadar zor ki. Oturup da radikal bir değişim için plan yapmadık, ama hayat değişiyor, ben de değişiyorum. Müzikal olarak etkilendiğim şeyler de değişiyor.
Albümde kimlerle çalıştın?
Albümün prodüktörü Emre Ramazanoğlu. Tricky ile çalıştığı dönemde menajerim tanışmış onunla. Albümde vurmalıları da o çalıyor; inanılmaz bir kulağı var. Gitarları Stephen Junior'a emanet ettik ve harika bir iş çıkardı, kendi yorumunu da katarak.
Hâlâ komünde mi yaşıyorsun?
İki yıldan sonra Ridge Farm'dan ayrıldım. Ne yazık ki geçen seneden beri komün yok artık ortada. Şimdi Wiltshire'da yarı komün denebilecek bir ortamda yaşıyorum. Artık kendi mutfağım var.
Senin için kritik bir dönemdi galiba...
Ridge Farm'a taşındığımda iki büyük ayrılık yaşamıştım. Sevgilimden ayrılmıştım ve Lamb dağılmıştı. Lamb sürekli bıçak sırtında yaşamak, sürekli daha ileri gitmek üzere kurulmuştu. Ama artık bir sonraki adımı göremez hale gelmiştik, ayrıldık. Ridge Farm'a gittiğimde böyle bir durumdaydım. Ve iki çocuğum vardı. Ben çılgın bir rock'n'roll hayatı yaşayan bir kadın değilim. Bir anneyim. Çift-

lik kendimi tekrar bulmamı sağladı.
Çoğu şarkın ilişkiler üzerine yorumlardan oluşuyor...
Öyle mi? Son zamanlarda daha önce aşk üzerine yazdığım her şeyi sorgular hale geldim. Aşk üzerine yazıyor olmak, aşk konusunda bilgili olduğum anlamına gelmiyor. Belki de tam tersi... Dönüp bakıyorum da, tüm hayatım bir ruh ikizi arayarak geçmiş. Şarkılarımın bir kısmı bunu bulduğumu sandığım zamanları, diğer bir kısmı da kaybettiğimi anladığım zamanları anlatıyor.
Düet yapacak olsan kimi isterdin?
Sufjan Setevens ya da Thom Yorke.
Canlı çalmayı mı, stüdyoda çalmayı mı tercih ediyorsun?
Bunlar yin ve yang gibi; farklı, ama birbirini tamamlayıcı. Şu an sahne için yanıp tutuşuyorum, çünkü elimde bir sürü yeni çalınmadık şarkı var. Ama turne bittiğinde stüdyoya girmek için yanıp tutuşacağımı da biliyorum.
Oysa ilk albümün "Beloved One" canlı kayda çok yakın bir albümdü.
Evet. O albümün anafikrini Van Morrison'ın "Astral Weeks"inden almıştık. Hazırlık yok, beste yok. Gir, çal, beğendiklerini al...
Uzun bir müzik kariyerine sahip olmanın sırrı ne?
Bilmiyorum. Benimki yeterince uzun mu onu da bilmiyorum. 12 yıldır çocuklarımı, sevdiğim işi yaparak büyütebilme şansına sahip olmak benim için yeterli.
(Guardian, Infinitebloom, çev: Ogan Güner)

SILVER MT. ZION

Gezgin ozanlığa dönüş

Yeni çıkan beşinci albümleri "13 Blues for Thirteen Moons"da Thee Silver Mt. Zion Memorial Orchestra & Tra-La-La Band adını kullanan kollektif, dağılan Godspeed You! Black Emperor'ın mirasını da sürdürüyor...

Thee Silver Mt. Zion kesin olarak Godspeed'in yerini aldı mı?
Efrim Menuck: Fiilen evet. Godspeed'de fazlasıyla birikmiş tatminsizlik vardı, on kişilik bir grup, karmakarışık konserler... Hem grubun şanı olduğundan fazla abartılmıştı. Biz militandık, politik değildik; yavaş yavaş, insanların kafasındaki imajımızı değiştirmek imkânsızlaştı. Godspeed'in bir liderlik, bir bayrak taşıma iddiası yoktu. Aynı zamanda daha az metodolojik, rastlantıya ve doğaçlamaya daha çok yer bırakan bir müzik istiyorduk. Godspeed'in parçaları baştan sona yazılmış, düşünülmüş, durağan parçalardı. Silver Mt. Zion ise sürekli bir deneysellik alanı. Bu albüm için mesela, bazı parçaları kaydetmeden önce sahnede oluşturduk.

Bu yüzden de daha doğrudan bir şarkı yazımı çıktı ortaya galiba.
Muhtemelen. Ama başka şeyler de vardı: Patti Smith'le çaldık, Vic Chesnutt'la çalıştık, sonra turneye çıktık... Bu deneyimler bizi bir sahne grubu olarak daha da birbirimize yaklaştırdı, oysa ki başlangıçta Silver Mt. Zion stüdyo projesiydi.

Grupta şarkı formunun öne çıkmasını sağlayan şey ne?
Şarkı söylemek gibi bir yönüm de var benim, bu albüm bu açıdan benim için diğerlerine kıyasla daha önemli. Albüm oldukça sert, çünkü 2006 ve 2007 yılları benim için zordu, kişisel nedenlerden dolayı. Çok üzgün ve kızgındım, bu da belli oluyor tabii.

Şarkı sözlerinde depresif '20'li ve '30'lu yılların folk ve blues'uyla bağlantı kurmaya çalışmışsınız sanki...
Kesinlikle, parçalarda Bessie Smith ve Blind Willie Johnson etkisi var. Ama aynı zamanda "13 Blues for Thirteen Moons" isimli parçada Yardbirds'ün ilk albümlerinden, o sinirli Britanya blues'undan da bir şeyler var. "1.000.000 Died to Make This Sound" ise doğrudan Kuzey Amerika'nın, güncel sorunları halka anlatan gezgin müzisyenlerine adandı. Biz de bu geleneğe dahil olmaya çalışıyoruz.

Bu sizin politik yönünüz mü?
Politikadan ziyade, gündelik hayat bu: Yoksulluğu, savaşı, çalışmayla gelen yabancılaşmayı, finansçıların saçmalamalarını istemiyoruz... Bunlar Kanada'da yeterince önem verilmeyen toplumsal konular. Ailemin evinden 17 yaşımda ayrıldım ve üç yıl boyunca yatacak yerim, işim yoktu. Yoksulluğun, günü kurtarma mücadelesinin ne olduğunu bilirim.
(Libération, çev: Deniz Öztürk)

KING CREOSOTE

Banjolu rave

İskoçya'nın tek kişilik folk rock ekibi, dördüncü albüm "Bombshell"i yayınladı...

En çok hangi enstrümanı çalmayı seviyorsunuz?
Kenny Anderson: Şu sıralar yeni elektro gitarımı. Ama aşk ilişkimiz yakında bitecek herhalde ve nikâhlı eşim akordeona geri döneceğim. 33 yıldır çalıyorum onu. Eskiden babam çalardı, en büyük oğlu ben olduğum için bana geçti.

Kayıtlarınızı nasıl yapıyorsunuz?
Evde, bodrumda. Orta halli bir ekipmanım var. Gece geç vakit ya da kızımı okula gönderdikten sonra bodruma geçiyorum. Bir davul loop'u, biraz gitar, akordeon ve vokalden sonra başka ne çalayım diye etrafa göz gezdiriyorum. Bir-iki gün sonra da ne çıkmış diye dinliyorum.

Albüme girecek şarkıları seçmek sorun oluyor mu?
"KC Rules OK" deneysel bir albümdü, şirkettekiler bir EP yapacağımı düşünüyorlardı, ama ortaya bir albüm çıktı. İçinde single'a dönüşecek tek bir şarkı bile barındırmıyordu. "Bombshell"i kaydetmeyeyse single'lık şarkı düşünerek koyuldum. Üç-dört dakikalık güçlü şarkılar yazmak istiyordum, böylece risk alma özgürlüğümü koruyabilirdim. "Cowardly Custard" gibi bir şarkı için bile, üç mısrayı bir melodika solosuyla ayrıştıramazsın diyorlardı, ama dinlediklerinde iyi bir duygu naklettiğine kani oldu insanlar.

Sizin için iyi bir albümü belirleyen nedir?
Talk Talk'un "Spirit of Eden"ı mesela, bence iyi bir albümdür. İlk dinlediğimde "bu ne saçmalık" demiştim, ama hâlâ dinliyorum ve yeni şeyler keşfediyorum. İyi bir albümün kendini tekrar dinletecek kadar iyi numaraları olması lâzım içinde.

Folk kategorisinde anılıyorsunuz ama, bu sizi tam yansıtmıyor galiba.
1991-92'de bir bluegrass grubumuz vardı. Bir konserde bir baktım, sahne önünde millet çıldırıyor. "Rave ritmini banjo ve akordeonla yaratman dahice bir şey" dediler bana. Hiç de öyle bir niyetimiz yoktu halbuki.
(Bandweblogs, musicomh, çev: M.E.)

ELF POWER

Bukowski'ye dikiz

Athens-Georgia'nın verimli topraklarında yetişen indie topluluğu, sekizinci albüm "In A Cave"le alkış topluyor.

Hiç dinlememiş birine Elf Power müziğini nasıl tarif edersiniz?
Andrew Rieger: Psychedelic rock.

Eski albümlerinize nazaran daha lo-fi bir hava hakim yeni albümünüz "In A Cave"de...
Pek çok farklı duygu ve katman mevcut "In A Cave"de. Ortadoğu folkundan, Çingene folkundan daha fazla etkilenen evvelki albüme göre, evet, lo-fi havası biraz daha baskın. Şarkıları Olivia Tremor Control'un eski davulcusu Eric Harris'le beraber yazmamın da payı var bu gelişmede.

Athens'in hareketli müzik âleminin önde gelen gruplarından birisiniz. Vic Chesnutt'la ortak albümünüz de gün sayıyor...
Harika bir iş oldu o. Vic'in bodrumdaki stüdyosunda kaydettik albümü. Her gidişimizde bize bir şarkıyı anlatıyordu, biz de oracıkta düzenlemeleri yapıyorduk ve hemen kayda girişiyorduk. Plak şirketimiz Orange Twin'den Neutral Milk Hotel, The Instruments, Nana Grizol gibi isimlerin albümleri yayınlanıyor. Geniş bir paylaşım ve konser ağımız var. Bir nevi müzikal komün ortamının içindeyiz Athens'de.

Diğer elemanların aksine, siz Elf Power'a daha çok vakit ayırıyor gibisiniz. Grup işleri dışında ne yapıyorsunuz?
Bu işler zaten epey vaktimi alıyor, şarkı yazmak elimi oyalıyor. Ara ara beraber çaldığım bir-iki noise grubu da var. Ama en bayıldığım şey, belgesel izlemek. Charles Bukowski belgeseli "Born Into This"e bittim en son, üstadı yemek yaparken, içerken, seyahat ederken, gündelik hayatında gösteriyor.

Ne tür müzikler dinliyorsunuz bu aralar?
Her türden bir sürü şey. Sun Ra, Boris, Robert Wyatt, Napalm Death, Wilco, Kinks, Can, Hawkwind, karman çorman bir zevkim var böyle...
(Austinist, Lunapark6, çev: M.E.)

RODOLPHE BURGER

Gitar sohbeti

Rock dünyasının en şairane gruplarından Kat Onoma dağıldı, ama şarkıcı Burger solo albümlerine en son "No Sport"u ekledi.

Konserlerde en az dört gitar kullanıyorsunuz; gitar bağımlılığı mı var sizde?
Gitara çok düşkünüm. Albümde farklı şeyler denemek için bambaşka gitarlar kullandım. "Marie"de çok özel bir gitar çaldım, bir gitar-sitar kırması. El yapımı, basit enstrümanları çok seviyorum. Özbekistan'dan harika sazlar getirmiştim.

"No Sport"da gitar pek önde değil ama...
Akustik gitar çok var, ama canlı çalarken ya da Kat Onoma'da çok önde olan o yoğun sound yok. Vokale daha fazla alan açmak için daha detaylı düzenlemeler, daha incelikli bir gitar sound'u istedik. Hemen hemen hiç makine kullanmadık, efektlere başvurmadık, her şeyi kendimiz çaldık.

Gitarlı rock'un moda olduğu bir dönemde, özellikle mi ters yola saptınız?
Hesaplı kitaplı bir şey değildi. Eğer rock bir yenilenme yaşıyorsa, bu beni sevindirir sadece. Kat Onoma bugün kurulmuş olsaydı, her şey çok daha kolay olurdu. '80'lerde tek başımızaydık. Fransa'da pek benzeri olmayan, özgün bir hat çizmeye çalıştık. Yaptığımız ne alternatif rock'tu, ne Fransız rock'u ne de poptu. İngilizce kullandığımız için çok eleştiriliyorduk, "musicaly correct" değildik. Bugün albüm sektörü ciddi bir krizden geçiyor, ama aynı zamanda yaratıcı bir hareket de var. Müzikal çıtanın yükseliyor, farklı şeyleri dinleme alışkanlığı gelişiyor.

Albüm boyunca, form değişiklikleri olsa da, hep bir blues havası var...
Kesinlikle. Sevdiğimiz bütün müziklerin oradan geldiğini söylemek çok klişe bir deyiş, ama öyle. Fakat, katı blues kuralları içinde hareket etmiyorum. Ortodoks olmayan unsurları işin içine sokmayı seviyorum, gitarla ilişkim de böyle. Blues'da gitarla sohbet edersin, tartışırsın. Sözle söyleyemeyeceğin şeyleri ifade edebilmek için enstrümana ihtiyaç duyarsın. James Blood Ulmer'ın "Marie"de vokal yapması sembolik açıdan çok önemliydi. Ulmer'in albümlerini hiçbir kategoriye koyamazsınız –eleştirmenler tarzına punk-caz diyordu. Bütün biçimleri havaya uçuruyordu, ama aynı zamanda kulağa hep blues gelir.

"Ensemble"da Sarkozy'ye karşı çok sert sözler var...
Angaje şarkılardan çok hoşlanmıyorum, maksadım ders vermek ya da tavır almak değil, ama benim de fikirlerim ve tavrım var. Bu şarkıda hoşnutsuzluk ve ikrah duygumu dile getirdim. Şarkı onu esinlendiren bağlamın çok ötesine gidiyor. Aşina olduğumuz bu manzaranın gerisinde pazarlıklar, nefretler var; bu da bir mesafeyi varsayan siyasal ilişkinin tamamen zıddı bir durum.
(Rfimusique, çev: Siren İdemen)

HALKLA İLİŞKİLER

Hazırlayan:
Ayşegül Oğuz

BURASI BAŞAKŞEHİR

Aydın Mutlu, 18, öğrenci

Neden bugün İstiklal Marşı Okuma Yarışması'na geldin?
Okulum da yarışıyor.
İstiklal Marşı'nın on kıtasını biliyor musun?
Biliyorum elbette, ilkokulda ezberlettiler. Biz göremedik, atalarımız gördü ve o yılları bize anlatıyor bu eser.

O günleri yaşamamış biri olarak bugün sana ne ifade ediyor?
Dinimize olan düşkünlüğü, bayrağımızın nasıl kazanıldığını... Daha ötesi yok ki!
İstiklal Marşı zor bir şiir değil mi?
Çok değil, bir Türk için zor olmamalı.
İçinde geçen bütün kelimeleri biliyor musun?
Yüzde 90'ını biliyorum.
Nasıl müzikler dinlersin?
Çok deli dolu bir hayatım yoktur, rock'mış, rap'miş bilmem. Türkülerimizle yaşıyorum. Çok eski bir sanatçı, ama Müzeyyen Senar'ı çok severim.

Emre Açıkgöz, 18, öğrenci

Neden İstiklal Marşı Okuma Yarışması'na katılmak istedin?
Vermek istediği duyguyu yüreğimde hissettiğimi düşünüyorum.
Şiirdeki bütün sözcüklere, ifadelere hakim misin?
Hiç kimse, hiçbir zaman İstiklal Marşı'na hakim olamaz. Çünkü o günleri yaşamak lâzım. Kahraman milletimiz şöyle böyle diyoruz, ama orada kan dökenler, savaşanlar çok daha iyidir.
Yarışmaya nasıl hazırlandın?
Bildiğim bir şeydi, bir kere tekrar ettim, sayın müdürümüz de dikkat etmem gereken yerleri söyledi, o kadar.
Çok çalışmamışsın o zaman.
Sağlık olsun, ilçede birinci oldum, İstanbul çapında dördüncü.
Müzik dinler misin?
Güzel olan her şeyi dinlerim.
İsim versen.
Hepsi çok iyi yani!

CADDEBOSTAN SAHİLİ

Bahar Öztunç, 28, satış asistanı

Şu anda ne dinliyorsunuz?
Gipsy Kings'den "Volare". Latin müziğini çok seviyorum.
Elinizde Elif Şafak'ın "Siyah Süt"ü var.
Aslında Gündüz Vassaf'çıyım. Elif Şafak'ın kitabını aldıktan sonra öğrendim ki, mahkemeye falan düşmüş, Türkiye aleyhine olayları olmuş, ama almış bulundum, okuyorum, fena değil. Bu dönemde milliyetçilik duygularım kabardığı için hassas davranıyorum.

Milliyetçilik duygularınızı ne kabarttı?
AKP! Müdahale edilmezse olabilecekleri düşünmek dahi istemiyorum.
Nasıl bir müdahale talep ediyorsunuz?
Akşamları dışarıya çıkıyoruz, içki içilen ortamlarda dahi başı bağlı insanları görüyoruz, bu tamamen siyasî. Amaçları belli: İnsanları rahatsız etmek.
Eylemlere de katılıyor musunuz?
Tuncay Özkan'ın yapmış olduğu bütün mitinglere katılmaya çalışıyorum.

Ayşegül Okan, 29, müzeci

Şu anda ne dinliyorsunuz?
Garbarek, Bregoviç ve Balkan müzikleri var bugün aletin içinde.
Hayatınızda ne zamandır MP3 var?
Fazla zaman olmadı. Ama bir CD'ye para vermeyeli çok oldu. Sadece yerlileri satın almaya çalışıyorum.
Mp3 indirme işi, hepimizi oburluğa sevketmiyor mu?
Ben bilgisayarda çok yer kaplamasını istemediğimden, illa ki seçiyorum. Full dolu, arada sırada dinlenen bir çöplüğe dönüştürmüyorum bilgisayarı.
Sizi bir bilene sorsak, akıllarına hangi müzikler gelir?
Biraz daha rock gelir, yakın zamandan Devotchka, sonra da Radiohead diyebilirler.
Devotchka konserine gidecek misiniz?
Yeni bir grup, gidip göreceğiz işte. Ama iyi bir konser izleyicisi değilimdir.

BURASI BEŞİKTAŞ

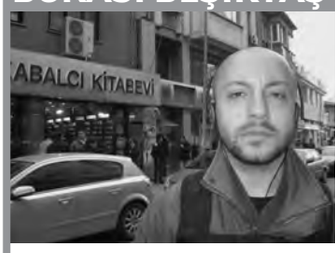

Ahmet Baytar, 32, ayakkabı tasarımcısı

Şu anda ne dinliyorsunuz?
Electric Universe. Tür olarak goa trance dinliyorum.
Nasıl bir müzik goa trance?
Elektronik altyapı üzerine etnik melodiler... Aslında kâinatla ilgili bir müzik. Dünyayı kapsıyor, Satürn'ü kapsıyor, her yeri kapsıyor.
Bu müziğe nasıl merak saldınız?
Saykodelik rock dinliyordum, hâlâ da dinlerim, Led Zeppelin, Deep Purple... Zaten bu müziği yapanlar saykodelik rock'tan yetişen insanlar. Enstrümanlarını Hindistan'a, Goa plajına götüremedikleri için 1970'lerin başında synthesizer'larını götüyorlar.
'68 kuşağı size ne hissettiriyor?
'68 özgürlük demek. Eşcinsellerin, siyahların, baskı altındaki toplulukların özgürce kendilerine ifade alanı bulduğu zamanlar. Giyimde, düşüncede her anlamda dışavurumcu bir anlayışları var.

Gaye Önen, 16, öğrenci

Şu anda ne dinliyorsun?
Jeff Buckley.
Başka neler dinliyorsun?
Anathema, Gipsy Kings, Beatles...
Müzik seni nerelere götüyor?
Hayal âlemine dalıyorum. Öyle evim olsun, arabam olsun gibi de değil, gündelik hayata dair hayaller belki... Fantastik kitaplar da beni hayal âlemine götürür. Vampirleri, ejderhaları severim mesela. Ama bunun yanında klasik müzik de dinlerim, özgün de.
Özgün derken?
Grup Yorum, Kızılırmak, Ahmet Kaya... Sonuçta sol görüşe sahibim.
Bu yıl '68'in de kırkıncı yılı. 1968 gençliği sana neyi ifade ediyor?
Onlara çok özeniyorum aslında. Ama şu anda o zamanki hava yok.
"Hatırla Sevgili"yi izliyor musun?
Bazen. Ama Deniz Gezmiş'le, Mahir Çayan'la ilgili kitaplar okuyorum.

Deniz Aydoğdu, 17, öğrenci

Şu anda ne dinliyorsun?
Tool. Üç seneden beri rock dinliyorum, zevkler sürekli değişiyor.
Müzik zevkin nasıl değişim geçirdi?
Progressive, indie, soul dinliyordum, şimdi metal.
Hayatında ilk aldığın albüm neydi?

Hatırlamıyorum.
İndirdiğin ilk mp3 neydi?
Çok eskiden beri müzik dinliyorum, bunları hatırlamam imkânsız.
Kulağında Tool, elinde "Yüzüklerin Efendisi". Nasıl bir dünyan var?
Vallahi "Yüzüklerin Efendisi"nin dünyası orta dünya, bambaşka bir âlem. Fantastik işte, ama çok etkileyici.
Yerli müzikle aran var mı?
Dinlemiyorum ama, Türk rock müziği gelişsin diye elimden geldiğince konserlere gidiyorum. En son Duman'a gittim. Yeni bir albüm şart. Çok oyaladılar insanları, eski şarkılarla bir yere kadar!

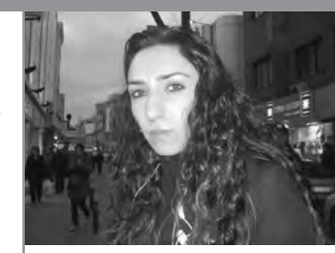

Gülşen Çağlayan, 30, serbest meslek

Şu anda ne dinliyorsunuz?
Radyo, ama genelde rock dinliyorum. Gripin, Şebnem Ferah, Manga...
Rock sizin için nasıl bir müzik?
Şimdiki rock piyasası eskisi gibi değil.
Eskiden nasıldı?
İsyan vardı, şimdiyse yalnızca müzik var. Hep aşktan bahsediyorlar. Eskiden sosyal olaylar, çevre sorunları da şarkıların içindeydi.
Protest anlamda aklınıza kim geliyor mesela?
Bulutsuzluk Özlemi.
Katlanamadığınız müzik var mı?
Yok, çünkü emeğe saygım var. Tabii ki fazla zırvalığı da sevmiyorum. Sagopa Kajmer'in sözlerini sevmiyorum galiba.
Neden?
Edepsizce geliyor bana, çünkü küçük yaşta çocuklar da dinliyor. Yani bir şeyleri iğnelemek adına şuursuzluk yapmaya gerek yok.

Eleştirinin silahları silahların eleştirisinden geçer. *('68 sloganı)*

Aptal olduğu için öldürdüm onu, kötü niyetli, cahil, salak olduğu için, kalınkafalı olduğu için, hıyar ağası olduğu için, andavallı, ikiyüzlü, hırtın teki olduğu için, yalancı, kalpazan hıyarın teki olduğu için, cizvit olduğu için, siz seçin nedenini. Ama şunu unutmayın: Herhangi bir neden yeterli. İki tane gerekmez. **MAX AUB**, Örnek Suçlar

İlim beni cezbetti ve denizin kenarına getirdi. Vecd beni denize düşürüp boğulmaya bıraktı. Denizin ortasında ilimden yardım istedim, beni kurtarmadı. Vecd ise beni neredeyse boğacaktı. Beni kurtaran ancak cehalet oldu. **BABA TAHİR-İ URYAN**

Sanat öldü. Godard ne yapsın. *('68 sloganı)*

R.E.M.

Accelerate

(WEA)

Üzerinde epeyce çalışılmış, uzun, pop tınılarıyla dolu "Around The Sun"dan dört yıl sonra R.E.M. 14. stüdyo albümüyle aramıza dönüyor. Davulcuları Bill Berry'yi emekli ettikten sonra yaptıkları ilk saf ve has rock plağı bu galiba. Editors ve Bloc Party'yle çalışan Jacknife Lee'yi yapımcı koltuğuna oturtmaları boşuna değilmiş. Bas, gitar, davul var, prodüksiyon, cila yok "Accelerate"de. R.E.M.'in dünya çapında şöhret olacağını rüyasında görse inanmayacağı, "hani bu işten kazandığımızla geçinebilsek" dediği yıllarda yaptığı işlerden bile daha sert parçalardan mürekkep bu albüm. "Living Well Is The Best Revenge" ile gümbür gümbür açılıyor, grubun uzmanlık alanı sayılan "dünyanın sonu"yla ilgili bir şarkıyla, muhteşem "I'm Gonna DJ" ile bitiyor.

Üstelik başladığından çok daha hızlı ve gürültülü: "Ölüm güzel bir final olur / Plak biriktiriyorum ben / Dünyanın sonu gelince DJ'lik yapmak için." Bu arada "eğer fırtına öldürmezse beni, hükümet bitirir işimi" gibi sözleriyle Michael Stipe da her geçen albümle muhalifliğini keskinleştiriyor. Biz her çıkan R.E.M. albümünü az çok beğeniyoruz, o ayrı. Ancak belli ki "Accelerate" en çok, yıllardır gruplarını tüm dünyayla paylaşmaktan hoşnutsuz olan o ilk hayranları memnun edecek gibi gözüküyor. *İlker Aksoy*

Hercules & Love Affair

Hercules & Love Affair

(EMI)

Genç DJ Andrew Butler'ın dört senedir üzerinde çalıştığı biricik projesinin adı "Hercules & Love Affair"... Bu ilk uzunçalarında Butler'a ağabeylik eden adamsa, plak firması/remiks fabrikası muhteşem ikili DFA'den Tim Goldsworthy. LCD Soundsytem'ın albümlerinden de hatırlayacağımız gibi, DFA'ciler genelde sert, köşeli işlere imza atarlar. "Hercules & Love Affair" pek öyle değil. Adamlarımız erken Chicago house'uyla tüm zamanların soul'unu birlikte eğirip dantel gibi işlemişler. Mikrofonu da Antony Hegarty'nin ipeksi sesine emanet etmişler –bir diğer şarkıcıları da Kim Ann Foxman. Sonuç düpedüz barok, görkemli, göz kamaştırıcı, sanki diskolara, kulüplere değil de, şatolara, saraylara lâyık bir elektro. Öyle bir şıklık, öyle bir parfüm kokusu... Açılışı yapan "Time Will", daha önce single olarak yayınlanan "Blind", "Athene" şüphesiz çok güzel şarkılar ama, iki numarada gelen "Hercules Theme" çıldırtan ritmiyle dans pistlerinin bu seneki kralı –yoksa kraliçesi mi desek– olacak gibi. Galiba yılın ilk büyük dans albümüyle karşı karşıyayız. Getirin kılıcı da elini değdiren herkesi şövalye ilan edelim! *İlker Aksoy*

The Raveonettes

Lust, Lust, Lust

(Vice Records)

"Madem geceleri sevişmek yerine muhabbet ediyoruz, o zaman birlikte müzik yapalım bari." Danimarkalı ikili The Raveonettes'in temelinin atılmasına sebep olan sözler bunlar. Esas adamımız Sune Rose Wagner çok sıkıcı bir partide, ortalıkta Deborah Harry umarsızlığı ve sarhoşluğuyla salınan esas kızımız Sharin Foo'yu gördüğünde ilk düşündüğü, onu nasıl eve götürebileceğiymiş. Bir süre birlikte takıldıktan sonra, bunun asla olmayacağının farkına varmış. Bu neredeyse iki metrelik enfes afeti hayatında tutmanın yollarını aramaya başlamış. Ve bunun en etkili yolunun ortak tutkuları olan müzik olduğuna karar vermiş. Şimdi rahatça "onu yanıma aldığımda gitarı nasıl tutacağını bile bilmiyordu" diye dalga geçiyor. "Ortağım, sevgilim ve kızkardeşim" dediği Foo ise şuh gülümsemesiyle buna onay veriyor.

İskandinavya'ya hakim soğuk iklimden çıkan nadir ateşli şeylerden grubumuz. Aynı zamanda, etkilendikleri gruplar hakkında en komplekssiz davrananlardan. İsimlerini The Ronettes ve rock'n'roll'un ilk genç kayıplarından Buddy Holly'nin ünlü "Rave On" parçasını birleştirerek uydurduklarını söylüyorlar, Velvet Underground ve Jesus and Mary Chain'e benzetilmeninse ancak gurur verici bir şey olduğunu.

İlk albümlerini 2002'de, zamanında Blondie ve The Go Go's'un da prodüktörlüğünü yapan Richard Gottehrer'ın kanatları altında tamamlamışlardı. Ruhlarını Jack Kerouac'a satmış ikilinin büyük Beat Generation aşkı bu albümün her yerine saçılmıştı. Sadece belirli bir kitleye hitap ediyor olmalarıyla ilgili eleştiriler belki de sadece bu yüzdendi. Kafalarına pek takmıyor gibi görünseler de, ikinci albüm "Pretty In Black"te, gönül bağıyla bağlı oldukları bazı şeyleri törpülediler. Bunun sonucunda, "Love In A Trashcan" gibi inanılmaz melodik ve her türden müzik dinleyicisini kolaylıkla bağlayabilecek bir parçayla kitlelerini genişletmeyi ve gerçek mânâda parlamayı başardılar. Konserleri çok daha kalabalık geçmeye başladı. Daha önemlisi, İngiltere dışında kendisinin yetiştirmediği müzisyenleri zor kabul eden Amerika'ya bile isimlerini duyurdular. Son albüm "Lust, Lust, Lust" ise çoğu eleştirmene göre geç kalmış bir albüm. Yine de geldi, hem de iyi geldi ya, biz ona bakalım.

Şarkı sözlerinden sorumlu Wagner, Lou Reed tarzı karanlık sokak şairliği tarafını göstermeye devam etme kararı almış. Sadece "sex"i "drugs and rock'n' roll"dan biraz ayırıyor ve yüceltiyor, ama "hepsi aynı günahın parçası, kişisel bozulmamdan aynı derece sorumlular" demeyi de ihmal etmiyor. Açılış parçası "Aly, Walk With Me" sizi sakin bir şekilde karşılayıp sonlara doğru fazla dinlerseniz delirmenize yol açabilecek bir synthesizer'la bitiyor. Albümün genelinde karanlık bir disko kuşağı havası hakim zaten. İkinci parça "Hallucinations"a geçtiğimizde bu bariz şekilde hissediliyor. "Expelled From Love" ve "Sad Transmission" ise kanımıza daha ağır ve daha derin işleyen parçalar. Kapanışı yapan "The Beat Dies" ise adı gibi hızlı başlayıp çabuk sönüyor.

Düomuzun ikinci albümün popülaritesinden güç alarak yeniden kendileri gibi olmaya çalıştıkları ve onları bu şekilde sevmemizi istedikleri aşikâr. Ee, bize de, yolları bu taraflara düşene kadar, gözlerimizi kapayıp ana-babalarından sadece iyi genleri almış bu iki insanın istediklerini yapmaktan başka iş düşmüyor. *Esra İpekçi*

→53

Yolun kıyısında, karşı kaldırıma geçmek için bekliyorduk. Işıkla zincirlenmiş arabalar, birbiri ardından hızla geçiyordu. Yapmam gereken, biraz itmekti onu. Oniki yıldır evliydik. Önemi yok.
MAX AUB, Örnek Suçlar

Devrim inanılmaz çünkü gerçek. *('68 sloganı)*

Taşlar için de yalnızlık gerekli.
Zeytin ağaçları
Ve koyu gölgelerin gizlendiği ev içleri için de.
BEJAN MATUR

Haftanın sonu / Bir nakarat gibi
(Pinhani'nin "Haftanın Sonu" şarkısından)

Hayat ancak geriye bakarak kavranabilir, oysa hayat ileriye doğru akar. **KIERKEGAARD**

Beni özgürleştirme, kendim yaparım. *('68 sloganı)*

Nervous Cabaret

Drop Drop

(Naive)

Birinci adım. Ritüellerin muhteremliği. Bu ne demek? Belli disiplinlere uymak, belli durumları es geçmek/beklemeyi bilmek ve beklemekle gelen, yalnızlıkları karanfille dolduran hazzı hissetmek. Boyalara/notalara dalmak, derininden, ya da kısaca, keyfe odaklanmak, 1001 şekilde. Bunu yapabilenlere ne âlâ. Neyse, biz ritüelistik müziklere gelelim, Roman ateşlerine, yinelenen ritüel-klişelere. Son birkaç yılın Gogol Bordello/Devotchka/ Beirut/Vampire Weekend trend'i göstermektedir ki, Amerikalılar, ve tabii ki arkalarından koşan bizler (ne yazık mıdır dır dır dır ki, bilinmez?), fena halde Çigan/folk/Africana "belasına" saplanmışız. Yanlış anlaşılmasın, bu asla ve kat'a kötü bir şey değil. Heyhat, bir şey "trend" haline gelince, kekreleşiyor. Ve pembe yanaklı 2000'lerin yeni çiçek çocukları festivallerde salınırken, "diğer toplumları", "diğer insanları" kavradıklarına kanaat getirip empati'deşlik yapmış oluyorlar. Tekrar yanlış anlaşılmasın, Çingeneler, Kızılderililer, kavruk olanlarla, yüzeysel de olsa, ilgilenmek iyidir, güzeldir. Ama her şey zamanla sıkabiliyor işte. Neyse, biz dans edip eğlenelim. Eğleneceğiz. Düşünmeyelim.

İkinci adım. Bu nedir diye sorunca şöyle bir şeyi idrak ediyoruz. Yukarıda adı geçen gruplarımızın hepsi takdir-i şayan işler yapmış, bizi iyi hislere sevkeden, bizi cezbeden şeyler yapmaya devam ediyorlar. Nervous Cabaret de bunlardan biri. Bizi alaz-kızların ("Flame Girl"), somnambül'lerin (bülbül/uyurgezerlerin) ("Sleepwalkers") ve mezarlık-gezerlerin ("Père-Lachaise") şarkılarıyla eğlendiriyor, tebessümlendiriyorlar... Ehh, nedir o zaman problem demez misiniz? Yok, tamam. Ama bunların hepsi birbirine benzemeye başladı –Nervous Cabaret'nin tostunu çiğnerken arada hep aynı şeyleri yemenin iştahsızlığı kabarabilir. Albümü dinleyecek olan herhangi birisinin acemice ilk sorusu "bu Gogol Bordello mu?" olacaktır. NC'de tabii ki parlak özellikler var, ama arada bu kadar külliyat oluşmuşken cılız kalabiliyorlar. Ayrıca deneysellikleri, pek çoğuna deli saçması gibi gelebilir. Tarza hakim olmayan bir güruhla birleşince bu ilgisiz grup, "hiç şansı yok Brooklyn'li çocuklarımızın" diyebiliriz.

Durum hiç de öyle değil ama. Echo & The Bunnymen, Dandy Warhols, LCD Soundsystem ve Antony & The Johnsons gibileriyle sahne kardeşliği etmiş bu beyefendilerin gittikçe büyüyüp kültleştiği aşikâr. Alan memnun, veren memnun, sorun yoksa geçelim o zaman. Albüm, Çingene cazıntısında/cazırtısında seyreden nefesli sazları ve vokalleriyle gayet sağlam ipler üzerine gerilmiş. Bu akımdan sıkılmadıysanız, buyurunuz, sevininiz. Müzikal sevmeyenler gibi, Romana'dan özel bir zevk almayanlardansanız, hiç uğraşmayınız.

Üçüncü adım, insanın artık yeni müzikleri bile dinlemeye takatinin kalmadığı an başlamıştır. Kuşluk vakti.

Sirklere, Fellini'esk sergüzeştlere zaafı olanlar için durum başka. "Flame Girl"de şöyle sözler dinleyip efkârlanabilirsiniz bile: "She'll paint your hearts / she'll read your dreams / I'm not sure how she does this but / I know that she knows the things / she lifts your spirits high / she's an angel with flaming wings" (Kalplerinizi boyar / rüyalarınızı okur / bunu nasıl da yapar, hiç anlamam ama / bilirim, o işini bilir/ Ruhunuzu uçurtur / o bir melâikedir ateşten kanatlı). Durum vahim. Erkekliğinizi/erkekliğimizi bozarsa o başka. Dalga geçmeyi bilmeli, kelebek çocuklarla ("Les Enfants du Papillon" şarkısındakilerle), temiz gömleklilerle, kendinizle... "Merd-i Kıpti şecaat arz ederken sirkatini söyler" diye bir laf vardır. Herkes kendi bahçesine. *Pelin Batu*

Nervous Cabaret'den Elyas Khan

Bauhaus

Go Away White

(Bauhaus Music)

Bauhaus 1983 yılında çıkardığı "Burning From Inside"la dört yıllık macerasını sonlandırmıştı. Yarattığı glam, pust-punk, gotik atmosferinin rüzgârı dinmedi, grup zamanla kült mertebesi edindi, daha fazla büyüdü, belki de tam istedikleri gibi, adı karanlıkta bir ruh gibi sallandı. Çeyrek asır önce sonlanan bir müzikal macerayı şimdi bir albümle tekrar diriltmeye geldi sıra. Geçen zaman içinde köprülerin altından Tones on Tail, Love and Rockets, Dali's Car gibi çok sular aktı. Ve elbette bizim Ankaralı Peter Murphy'nin solo albümleri...

'98'de "Resurrection" turnesiyle Bauhaus tekrar bir araya gelmişti. Hatta '99'da "Gotham" ismiyle bir konser albümü de yayınladılar. Bu toparlanma provasının on sene sonrasında, esas birleşmeyle, son Bauhaus albümü "Go Away White"la karşımızdalar şimdi. Albümün giriş parçası "Too Much 21st Century" yüksek tempolu bir funky rock'n'roll. Fazla çabadan, paradan, maldan mülkten, fazla aşktan dem vuruyor. Sözün özü, "dur bir otur" ya da Peter Murphy'den mülhem tasavvufî "bir lokma bir hırka" mevzuu.

"Adrenalin" Türkçe başlayıp Türkçe bitiyor. Albümün şahane parçalarından. Ash'in gitarı, Murphy'nin Bowie'vari vokali ve sanki 25 yıl öncesinden havada salınıp gelen bir Bauhaus klasiği... Ambient-gotik "Saved"de, sevdiklerini bildiğimiz Dead Can Dance'ın ikliminde dolaşıyorlar. (Tabii ki burada Dead Can Dance'in üzerindeki Bauhaus etkisini de es geçmemek lâzım.)

"The Dog's A Vapour", Bauhaus'un ikinci dönem konserlerinde yer verdikleri parçalardan biri. Huzursuz... Siren efektleri, primitif ayin davulları ya elinizi kolunuzu bağlayıp içine çekiyor ya da arkanıza bakmadan kaçma hali yaratıyor... "Mirror Remains", Bauhaus'un o malûm dub müziğini bugüne de kaşelemiş. Murphy'nin kimi solo çalışmalarında da yer alan David J. Haskins'in alâmet-i farikası bas yürüyüşleri, Murphy'nin teatral vokali, parçanın sonundaki el çırpma sesi ve elektrikli piyanoyla albümün en güzellerinden. Son parça "Zikir", buralı olduğumuz ve oryantalizm kokusu aldığımız için midir nedir, fazla düz geldi. "Lisân zikri" formatında söz tekrarlarını (love me / love me not) barındıran ve gittikçe kısılarak, kaybolan vokalle "zikr-i alâniye"den "zikr-i hâfi"ye doğru kayan parça, muhtemelen, sonunda dilin tutulup hareketsiz kalması, kalbin zikretmesi (kalp zikri) inancının uzantısıyla, albümün sonunda kendine yer bulmuş...

"Go Away White", '80'lerde "Gotların Kralı" olarak anılan Peter Murphy'nin grubuna tekrar kavuşmasını sağlamanın yanısıra, diğer elemanları bir kez daha hatırlamamıza vesile oldu. Ash'in o güzel spiral gitarları (volkanik mi demeli?) dupstep bir gotik havaya eskiden de bürünürdü. Özlemişiz. "Burning From The Inside"da "King Volcano" diye şahane bir parçaları vardır. Kimilerine göre gotik ruh halinin ve sanatının ortaya çıktığı nokta, Vezüv'ün 16. yüzyıldaki arka arkaya patlamalarıdır zaten. Tabutlar, mezarlar, kurumuş çiçekler, ağaçlar (ki Vezüv'ün lavlarından sonra bir imge olan ve en bilinen gotik peyzaj öğeleridir), işkence, Orta Avrupa korku mitleri ve –başta felâketlere dayalı ölüm olmak üzere– doğanın yıkıcı etkisi, Bauhaus sözlerinin çehresini çizen unsurlar...

Elimizdeki bu yeni albüm gösteriyor ki, Bauhaus'un temeli hâlâ sabit, ama üzerinde yükselen başka bir bina var. Belki de suskun bir volkanın tekrar aktif hale gelmesi! Hayal gücünün trajedisini yaratan şey şeytanın ölümü ve karanlığın yitmesi olduğuna göre, "Go Away White", acaba ağarmaya başlayan dünyadan uzaklaşıp hayırlı karanlıklara yapılan bir çağrı mı? *Cem Sorguç*

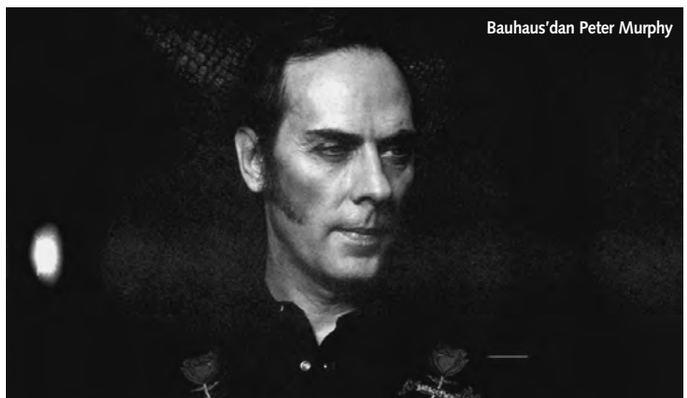
Bauhaus'dan Peter Murphy

54→

ÖZÜR: Geçen ay "I'm Not There" filmiyle ilgili yazıda Eugene V. Debs'in soyadını yanlışlıkla Dubs şeklinde yazmışız.	Hiç can sıkıcı, yapışkan, durmadan ısrar eden bir piyango biletçisini öldürme isteği duymadınız mı? Herkes adına yaptım. **MAX AUB**, Örnek Suçlar	**Umudumuz umutsuzlar!** *('68 sloganı)*	Aşkın meselesi o karşılıklı aidiyete bağlıdır: Bize ait olana ait olmak. Kendimizden önce gelen süreçlerin ürünü olan bireyleriz; bizi aşan ve ötemize gidecek olan şeylere aitiz, ama bir şekilde, onlara sahip de olabiliriz. **EDGAR MORIN**, Aşk Şiir Bilgelik	**Patronun sana ihtiyacı var, senin ona ihtiyacın yok.** *('68 sloganı)*
Herhangi bir yerde yaşanan adaletsizlik her yerdeki adaleti tehdit eder. **MARTIN LUTHER KING**	Orduya katıl –ve öbür dünyayı tanı *(Duvar yazısı)*			Kendinden önce şarkısı vardır söylenir Dünyaya gelir gelmez herkesin **GÜLTEN AKIN**
				Kıçıma reform yap. *('68 sloganı)*

Why?
Alopecia
(Anticon)

Kendi varoluşuyla ilgili memnuniyetsizlikler ve yaşadığı nahoş olayların yarattığı travmatik hissiyatlardan beslenen bir adam Yoni Wolf. Deneysel hiphop'un kalelerinden Anticon kolektifinin üyelerinden olan müzisyen, cLOUDDEAD macerası sonrası yoğunlaştığı solo kariyerinde kardeşinin ve Fog elemanlarının desteğini alıp doğal yaşam alanı olan gri denizlerde yüzmeye devam ediyor. Sular gri, zira tek bir rengi baskın olarak ayırt etmek mümkün değil. Hiphop tabanının arasından indie rock ve folk esintileri, mesafeli piyano döngüleri, cıngıldayan perküsyonlar ve hatta cayır cayır gitarlar başgösteriyor sık sık. Projenin başarısı, bu sesleri çorbaya döndürmeden, tam kıvamında bir pop sosuyla farklı damak tatlarına sahip dinleyicilere lezzetli bir mönü halinde sunabilmesinde yatıyor. Bir hastalıktan ismini alan "Alopecia", müzisyenin kendine uyguladığı bir psikoterapi seansı niteliğinde; "psikoloğuna bile bahsedemeyeceği" şeyleri dinleyicileriyle paylaşarak tedavi oluyor Wolf. Ölüm ve yalnızlık gibi karanlık konular albümün teması; müzisyenin herkeslerden gizlediği günlüğünün sayfalarını okurmuşçasına röntgenci bir zevk söz konusu. Albümün imge dünyasını sevimlileştirmek için hiçbir çaba göstermiyor Wolf. "The Hollows"da bir basketbol sahasının karanlık bir köşesinde düzüşen iki adamdan, "By Torpedo Or Chrones"da bir sağlıklı yiyecek dükkânının otoparkında ayakkabılarına kusmaktan bahsediyor. Albümün en neşeli şarkısı olan "Fatalist Palmistry"de bile tabut provası yapmak için sırtüstü uyuduğundan dem vuruyor. Sözler bilinç akışı eseri gibi görünse de, bu bir kandırmaca; tek tek özenilmiş şok etkisi yüksek kelimelerin kamuflaj elbisesi.

Albüm, Subtle ve Son Lux gibi Anticon sanatçılarının da yaratmak istediği o janrlar üstü mükemmelliğe ulaşmış değil, hatta orta bölümünde tökezliyor yer yer, ama "A Sky For Shoing Horses" ile toparlanıp son bölümünde hedefe çok yaklaşıyor. Solo projesi için seçtiği isim Wolf'u ele veriyor, "neden?" çığlığı albüm boyunca yankılanıyor. Alopecia bir durum tespiti, cevaplar henüz ortada yok. Wolf korku ve endişelerini kafasında ne kadar geç çözerse o kadar iyi dinleyenleri için.

Yiğit Atılgan

The Teenagers
Reality Check
(Beggars XI)

Hikâye meşhur: Sex Pistols'ı ilk kez sahnede gören yirmi küsur dinleyici, "bunu ben de yaparım" diyor, sonra da evine gidip bir güzel kendi grubunu kuruyor. O günden bugüne otuz sene geçti, köprülerin altından çok sular aktı, eski camlar bardak oldu, devran da o biçim döndü. Öyle ki bugün, üç ahbap çavuş, sanki grupları varmış gibi MySpace'de sayfa açıp, içine de bir adet şarkı sözü kondurup kendilerine albüm yapacak yolu açabiliyorlar. Bir de istemek yapmanın yarısıdır lafıyla dalga geçerdik.

Bu çavuşların isimleri Quentin Delafon, Dorian Dumont ve Michael Szpiner. Üçü de Fransa vatandaşı. Üçü de yirmilerinin başında, canlı, heyecanlı, hareketli gençler. '50'lerin meşhur r&b grubu Teenagers'la karıştırmayın, bunların akılları fikirleri belden aşağıda. Sanki Serge Gainsbourg'la aynı mahallede oturuyorlar da, uzaktan bakıp bakıp çapkın amcaya özeniyorlar. Gerçi ellerinden de porno dergilere bakıp iç geçirmekten fazlası gelmiyor gibi –elbette "gerçek" Teenagers'ın solisti Frankie Lymon gibi eroine takılmalarından iyidir. Amerikalı –ateşli, bronz ve aptal– kuzeni kibar tabiriyle götürmekten, Starlett Johansson'a evlenme teklif etmekten bahsettikleri şarkılar yazıyorlar: "Biliyorum '84 doğumlu olduğunu / Yarı Polonyalı, yarı Danimarkalısın / Sekizinde Broadway'de çıkmaya başladın / Sen bir yıldızsın / Tekeşliliğe inanmazmışsın / Ben de hiç kıskanç değilim Scarlett, evlenir misin benimle?/ (…)/ Annemi bile satarım seninle kaybolmak için / Tokyo'da ya da işte her neredeyse / Keşke beni de davet etseydin / Şu Disneyland'da yaptığın partiye..." Komikler, dalga geçiyorlar, bu halleriyle –ve kimi parçalarda sound'larıyla– Art Brut'yü hatırlatıyorlar. Ne yalan söyleyelim, müzikleri de fena değil. '80'lerin synth popunu, ayıp örten üst üste bindirilmiş elli gitarı, konuşur gibi ilkel bir vokali üst üste koyup kıyak parçalar çıkarmışlar. Sıkıcı oldukları anlarsa, ciddi ciddi şarkı yapmaya çalıştıkları zamanlar. Lafı uzatmasak da, burada yazmakla oyalanacağımıza, biz de bir-iki şiirimizi internete mi koysak ne? *İlker Aksoy*

Kent
Tillbaka Till Samtiden
(Sony BMG)

"Tillbaka Till Samtiden" (Zamanımıza dönüş), İsveç'in büyük alternatif rock grubu Kent'in sekizinci stüdyo albümü. İki ingilizce albüm çıkararak Amerika pazarında şansını artırmak isteyen, ancak başarılı olamayınca tekrar kendi öz diline dönen Kent'in son albümü yine İsveç dilinde. ..

Diğer Kent albümlerine göre pop ve elektronikle biraz daha fazla harmanlanmış "Tillbaka Till Samtiden". Sanki Depeche Mode'dan bazı yerlerde akıl almışlar. Özellikle "Colombus"da yumuşak bir "I Feel You" havası hissediliyor. Kent elemanlarına göre bu değişimin sebebi, evvelki albümdeki gitar fazlalığından sıkılmaları ve farklı bir şey denemek istemeleriymiş. Elektronik dediysek de, Kent-severlerin gözü korkmasın. Alışkın oldukları Kent'in de orada durduğunu görecekler. Yine melankolik melodiler, yine Kent çıkışları, yine Kentsel kopuşlar...

Açılış şarkısı "Elefanter" (Filler), ilk single "Ingenting" (Hiçbir şey), cool mid-temposuyla "Våga Vara Rädd" (Korkmaya cesaret etmek), sevdiğimiz Kent şarkılarını anımsatan "Generation Ex" ve kapanış şarkısı "Ensammast i Sverige" (Isveç'in en yalnızı) albümün en dikkat çeken şarkıları olarak sayılabilir. Favori parçamızsa "LSD, Någon" (LSD, herhangi biri). Yaylılarla hüzünlü bir giriş yapıp enerjik bir tempoyla devam eden şarkı, kapanışta piyano ve gitarla doruk yapıyor...

"Tillbaka Till Samtiden" tam bir kış albümü. İstanbul'un aralık soğuğuyla aynı hissiyatı yaşatıyor. Ama, yayınlandığı mevsime çok uygun olsa da, "Du & Jag Doden"e göre daha az doyurucu da gelebilir. Yine de, Kent hayranlarını bir sonraki albüme kadar rahatça idare edebilir. Şarkı sözlerinin sözlerinin İngilizceye çevrilmiş halini şu adreste bulabilirsiniz: www.kentjunkie.com/tillbakatillsamtidenlyrics.htm... *Adnan Uludağ*

ONBEŞŞARKI

Azam Ali Abode
American Music Club The Decibels and The Little Pills
B-52's Hot Corner
Berry Demain
Feist My Moon My Man
Gnarls Barkley Who's Gonna Save My Soul
Hercules & Love Affair feat. Antony Blind
Jello Biafra & Mojo Nixon Plastic Jesus
King Creosote Now Drop Your Bombshell
Mirkelam Elma Değil Ayva
Müslüm Gürses Aldanma Çocuksu Mahsun Yüzüne
Rolling Stones Sympathy For The Devil
Second Sex Le monde est silencieux
Stephen Marley & Ben Harper Inna Di Red
3 Mustaphas 3 O Memetis

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Adam Gren Sixes & Sevens
Bauhaus Go Away White
Devotchka A Mad and Faithful Telling
Foals Antidotes
French Cowboys Babyface Nelson Was A French Cowboy
Herbie Hancock River: The Joni Letters
Hot Chip Made In The Dark
The Kills Midnight Boom
Kreş Zaman Yok
Lou Reed Berlin
Mark Knopfler Kill To Get Crimson
Nick Cave & The Bad Seeds Dig Lazarus Dig
R.E.M. Accelerate
Roy Paci & Aretuska Suonoglobal
Zi Punt Nudge Nudge

İSTANBUL ŞARKILARI

The Breeders Istanbul
Dario Moreno İstanbul'un Kızları
Duman İstanbul
Eartha Kitt Uska Dara –Oh! Those Turks
Elbow Hotel Istanbul
Emel Sayın Kız Sen İstanbul'un Neresindensin
The Four Lads Istanbul (Not Constantinople)
Grup Baran Bekle Bizi İstanbul
Kurtuluş İstanbul Sokakları
Marc Almond She Took My Soul in Istanbul
Mazhar Fuat Özkan Bu Sabah Yağmur Var İstanbul'da
Melike Demirağ İstanbul'da Olmak
Pamela İstanbul
Sezen Aksu İstanbul İstanbul Olalı
Tom Waits Telephone Call From Istanbul

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

ZERO / Kadıköy
1. Ron Carter Dear Miles
2. Eliane Elias Something For You
3. Gonzalo Rubalcaba Avatar
4. Steve Kuhn Trio Live at Birdland

DEFORM / Beyoğlu
1. Ae Bizottság Kalandra fel!!
2. Ali Ibn Rachid 2
3. Prisoners A Taste of Pink
4. Plastic People of the Universe Egon Bondy's Happy Hearts Club Banned

PEYOTE / Beyoğlu
1. Dinky No Love
2. Shellac Elephant
3. Windsor For The Derby Melody Of A Fallen Tree
4. We vs Death Pictures From Stanford

KARGA / Kadıköy
1. Jonny Greenwood Proven Lands
2. Nick Cave Dig, Lazarus, Dig!
3. LCD Soundsystem Us v Them *(Any Color U Like Remix)*
4. Cocteau Twins Know Who You Are At Every Age

İNGİLTERE albüm

1. Duffy Rockferry
2. Onerepublic Dreaming Out Loud
3. Nickelback All The Right Reasons
4. Leona Lewis Spirit
5. Amy Winehouse Back To Black
6. Goldfrapp Seventh Tree
7. Michael Jackson Thriller
8. Temptations Classic Soul Hits
9. Amy Macdonald This Is The Life
10. Marc Ronson Version

ABD albüm

1. Rick Ross Trilla
2. "Now 27" (Various Artists)
3. Snoop Dogg Ego Trippin
4. Jack Johnson Sleep Through The Static
5. Alan Jackson Good Time
6. Fat Joe The Elephant In The Room
7. Sara Bareilles Little Voice
8. Janet Jackson Discipline
9. Erykah Badu New Amerykah
10. Miley Cyrus The Best Of Both Worlds

FRANSA albüm

1. Raphael Je sais que la terre est plate
2. Les Enfoires Les secrets des enfoires
3. Muse Haarp
4. Renan Luce Repenti
5. Amy Winehouse Back To BLack
6. Christophe Mae Mon paradis
7. Vox Angeli Vox Angeli
8. Christophe Willem Inventaire
9. Mika Life In Cartoon Motion
10. Michael Jackson Thriller

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Louis Armstrong What a Wonderful World

B. Thiele ve G.D. Weiss imzalı şarkı, Louis Armstrong tarafından '67'de single olarak yayınlandı. İyimserliğiyle, Vietnam savaşı yıllarında ABD'de önceleri pek ilgi görmedi, ama İngiltere'de '68'in en büyük hitiydi. "Good Morning, Vietnam", "Meet Joe Black", "Without a Paddle", "Davandeh" (The Runner), "Twelve Monkeys"de ve "Madagascar" çizgifilminde çalındı. "Bowling for Columbine"da Joey Ramone, "Michael" filminde Willie Nelson versiyonları kullanıldı. Şarkı zamanla "christmas songs" standartları arasına girince okumayan kalmadı. Kayda değer cover'ları arasında Shane MacGowan & Nick Cave, Tony Bennett & k.d. lang ve Rod Stewart & Stevie Wonder düetleri, BB King, Flaming Lips, Eva Cassidy (Katie Melua ile sanal düeti de mevcut), TNT, Ministry, Dr. John, John Legend, Keane yorumları bulunuyor.

Arama motoru

YouTube güzelleri — Ara

Duffy
Duffy - Mercy - Official Music Video

Efterklang
Efterklang Mirador

Justice
Justice - DVNO (official)

Mark Ronson
Mark Ronson featuring Lily Allen-Oh My God

Nick Cave & Blixa Bargeld
the weeping song-nick cave and the bad seeds

Windmill
Windmill 'Tokyo Moon'

Kula Shaker
Kula Shaker - Second Sight

Morcheeba
Morcheeba Enjoy The Ride

Johnny Cash & June Carter Cash
Johnny Cash & June Carter "Jackson"

Lee Perry & Mad Professor
Lee Perry & Mad Professor - Mad Man Dubwise

Dinleyici istekleri — Ara

The Raconteurs Salute Your Solution
(Yeni albüm "Consolers Of The Lonely"den)
http://hypem.com

Amy Winehouse Hey Little Rich Girl
(Amy'den nefis bir Specials cover'ı)
http://hypem.com

LTNO & The Dead Sexy Inc. Ça plane pour moi
(Plastic Bertrand'ın unutulmaz punk'ına yeni yorum)
http://hypem.com

Elmore Judd Trone Song
("Insect Funk" albümünden içedönük funk nağmeleri)
www.myspace.com/elmorejudd

Ludéal Costume de nonne
(Fransa'dan taze taze bir fantezi rock'çu)
www.myspace.com/ludeal

Kelly de Martino Honest
(Los Angeles-Paris hattında gotik folk)
www.myspace.com/kellydemartinobaby

Arms Whirring
(Brooklyn'den melankolik indie rock)
http://www.myspace.com/armsongs

F.M. Certain People
(Paris'ten, barok pop şansonlar arasında)
http://www.myspace.com/fmpopmusic

Belle & Sebastian Here Comes the Sun
(Glasgow'ların konserinden Beatles cover'ı)
http://hypem.com

Flaming Lips Can't Get You Out Of My Head
(Wayne Coyne ve arkadaşlarından bir Kylie şakası)
http://hypem.com

Joni Mitchell

1968'deki ilk albümü "Bir martıya şarkı"yla onu yeni bir folk prensesi olarak karşılayan eleştirmenler, zamanla nereye koyacağını şaşırdı. Derinlikli sözlerini başka sazlara başka cazlara açtıkça kapılar yavaş yavaş üstüne kapandı... Crosby Stills Nash & Young'ın ilham perisi, Björk ve Tori Amos'un öncüsü oldu, Prince, Miles Davis, Herbie Hancock ona büyük hayranlık duydu... Geçtiğimiz yılın sonlarında "Shine" albümüyle suskunluğunu bozan bu büyük şarkı yazarını Mojo, Word, Télérama, Saloon aracılığıyla huzurlarınıza getiriyoruz...

Partideki Tek Siyah

İlk şarkılarınızdan biri, 1964'te yazdığınız, 1968'de Judy Collins'in yorumuyla hit olan "Both Sides Now"du. Henüz 21 yaşındaydınız, "hayatın iki yüzüne de baktım" diyordunuz. O yaştaki biri için biraz iddialı bir söz değil mi?

Joni Mitchell: İlk eşim Chuck (Mitchell) da aynı şeyi söylemişti. O edebiyat tahsili görmüştü, bense Güzel Sanatlar birinci sınıftan terktim. Onun gözünde "aptal şarışın"dım, beni güzel bulduğu için evlenmişti, zaman içinde eğiteceğini düşünüyordu. "Both Sides Now"u yazdığımda, "sen hayat hakkında ne biliyorsun ki!" demişti, "daha 21 yaşındasın". 21 yaşındaydım ama, akranlarımdan çok daha fazla hayat tecrübem vardı. Dokuz yaşında çocuk felci geçirmiştim, ölümün eşiğine gelmiştim, yaşayacağım anlaşıldığında yatalak kalma riskiyle karşı karşıyaydım. İnsan erken yaşta hastalıkla ve ölümle burun buruna gelince iki seçeneği oluyor: Ya teslim olmak ya da mücadele etmek ve yalnızca kendine güvenmek. Aylarca hastanede yattım, bir sabah yataktan kalkmaya ve tek başıma yürümeye karar verdim. Mucizevî bir şekilde başardım. Bu arada resim yapmayı ve talihsiz hastane arkadaşlarımı eğlendirmek için şarkı söylemeyi öğrenmiştim. Sigaraya da orada başladım. 1964'te okulu bırakıp Toronto'ya gittim; gündüzleri tezgâhtarlık yapıyor, geceleri kafelerde şarkı söylüyordum. O yıl hamile kaldım. O zamanlar bir kadının başına gelebilecek en büyük felâket evlilik dışı çocuk yapmaktı. Hastanede resmen manevî işkence gördüm. Sonra da bebeğimi, Kilauren'ı, evlatlık vermek zorunda kaldım. 21 yaşına gelene kadar çok şey yaşamıştım.

Aynı şarkıda "aşkın iki yüzüne de baktım" diyorsunuz, hızlıydınız anlaşılan...

Hızlıydım, ama monogamisttim, seri monogamist. *(gülüyor)* Turnelerdeki kaçamakları saymazsak. *(gülüyor)*

Hakkınızdaki efsanelerden biri de, Sex Pistols'ın, basçıları Glen Matlock'u "Joni Mitchell dinliyor" diye gruptan atmaları. Duymuş muydunuz bunu?

Hayır. *(gülüyor)* Sex Pistols'la aramda büyük bir fark olduğunu sanmıyorum. Tanıştığımızda Johnny Rotten'a hemen kanım ısınmıştı. Lisedeki halimi andırıyordu. Neticede ben de punk'ım.

Müziğe başlarken gönlünüzde yatan aslan neydi? Şan şöhret mi, başka şeyler mi?

Şöhret benim için hiçbir zaman önemli olmadı. Alkış müptelâsı değilim. Genç kızlığımda bile aynanın karşısında prova yapmadım. Lisedeyken starların hali bana acıklı gelirdi. Hatta bu konuda bir şiir yazmıştım. Adı "Akvaryum"du, o dönemin gençlik ilâhları Sandra Dee ve Bobby Darin'in akvaryum balıkları gibi olduklarını anlatıyordu.

Siz de ilgi çekmek, popüler olmak istemiyor muydunuz? Hele o yaşlarda...

Hayır, çünkü zaten popülerdim. Lisede dansçıydım, ispat etmek istediğim bir şey yoktu. Dans benim için mutluluk demektir, dans ederken bütün dertlerimi unuturum. Müziğe piyanoyla başladım, klasik müzik bestelemek istiyordum. Ama parmaklarıma cetvelle vurarak hevesimi kırdılar. Piyano hocam hep şöyle derdi: "Burada ustaların notaları varken kendi kulağına göre çalmak da ne oluyor!" Klasik müzik bestelemek bizim harcımız değildi, yapılmış ve bitmişti, bize düşen onları aynen çalmaktı! Gitara, piyanodan soğuduğum için geçtim –Pete Seeger'ın şarkılarını çalışarak. Amacım ünlü bir pop şarkıcısı olmak değildi, şarkı yazmak istiyordum.

SEX PISTOLS'LA ARAMDA BÜYÜK FARK OLDUĞUNU SANMIYORUM. JOHNNY ROTTEN'A HEMEN KANIM ISINMIŞTI, LİSEDEKİ HALİMİ ANDIRIYORDU. NETİCEDE BEN DE PUNK'IM.

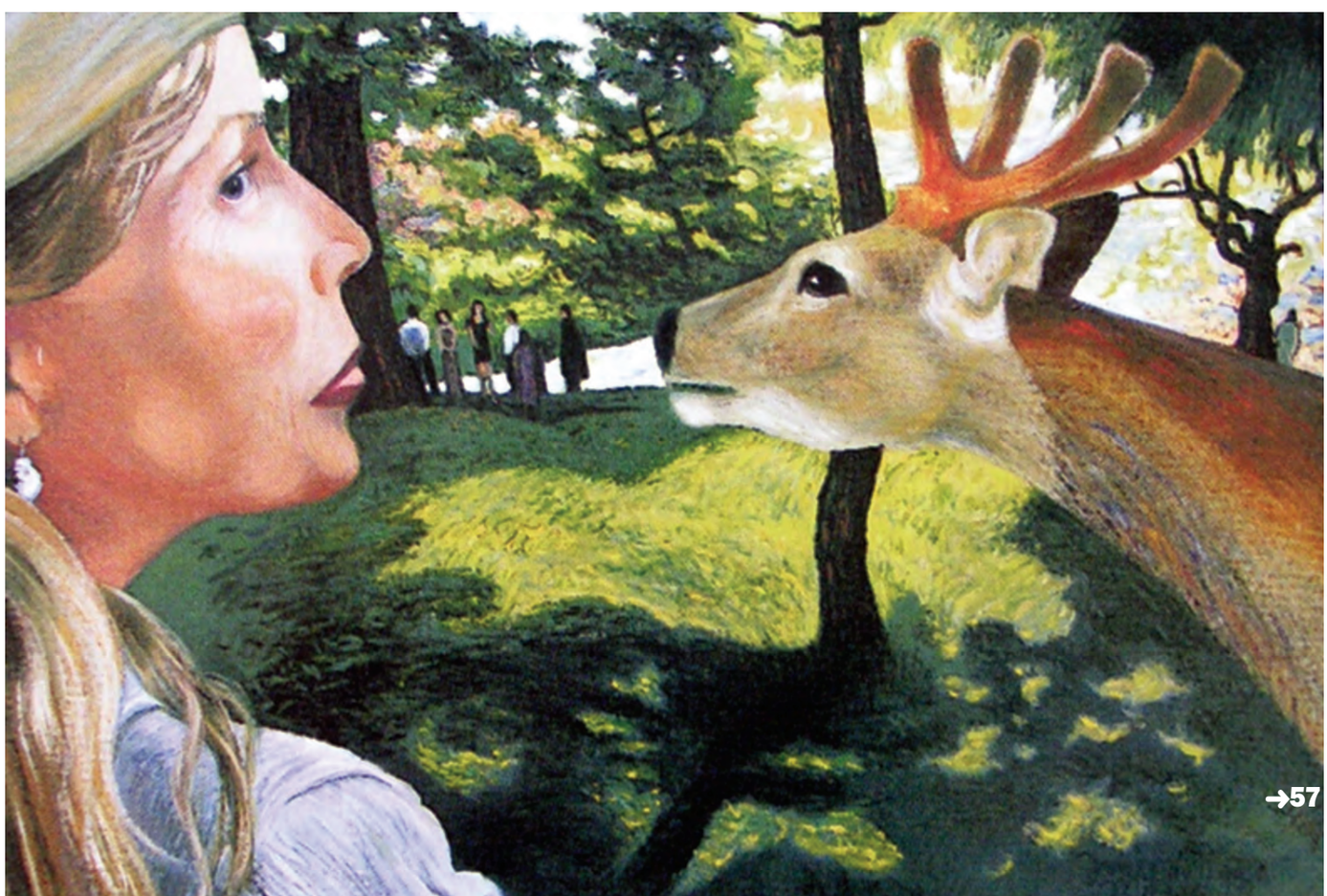

Kendi fırçasından Joni Mitchell ("Taming The Tiger" albümünün kartonetinden)

→57

Neticede ünlü oldunuz, ama kolay kolay sınıflandırılamıyorsunuz, folkçu diyen var, cazcı diyen var. Siz kendinizi nasıl tanımlıyorsunuz?
Benim gitarım hep orkestral olmuştur, ilk albümümde bile folk değildir, yarı klasiktir. "Marcie" gibi şarkılarım, folk olmaktan ziyade, Schubert'e yakındır. Schubert de popüler Alman şiirlerini bestelemiştir. Yaptığım müziğe folk deniyordu, çünkü görüntü öyleydi: Gitar çalan kız! Folkçu değilim ama, müziğimi çalabilecek gruba kavuşmam için altı albüm beklemem gerekti. Ve o grup da bir caz grubuydu. Siyah müziğini eskiden beri severim, Duke Ellington'ı, Miles Davis'i... Ama cazcı değilim. Yaptığım yegâne caz albümü "Mingus"tur (1979). Onu da Mingus'un arzusu üzerine yaptım. "Mingus" dışında yaptığım her şey, bazen cazımsı tınlasa da, caz kurallarının dışındadır. Cazla tek ortak noktam deneysel ritmlerdir.
Müziğinizin en kestirme tarifi ne?
Bir nehir gibi. Bazen durgun ve derin. Bazen şelâlelere dönüşüyor. Bazen çamurlu, bazen berrak.
Size "itirafçı şarkıyazarı" denmesinden hiç hoşlanmıyorsunuz...
İtiraf denince benim aklıma iki şey geliyor: Kafana tabanca dayamışlar ya da diz çöküp "affet beni peder, günah işledim" diyorsun. "İtirafçı şarkıyazarı" etiketini cahilane ve hakaretamiz buluyorum. Ne itirafı yapmışım ki? Bir tane örnek verin.
"Blue" (1971) albümündeki "A Case Of You" mesela.

kadının, o tarihte elli yaşındaydım, annesiyle kavga etmesi tuhaf bir şey. Ama evlilik dışı cinsel ilişkiye giriyorsanız, kaç yaşında olursanız olun, bu ülkede anne-baba tepkisiyle karşılaşıyorsunuz. Bu yalnız benim başıma gelen bir şey değil. İronik olan şu ki, bu tür önyargıların televizyonda bile kırıldığı bir dönemde annem hâlâ eski kafada. Annemin zamanında, TV dizilerinde evli çiftler ayrı yataklarda yatarlardı. *(gülüyor)* Benim için şarkı yazma süreci, bir ruhsal analiz sürecidir ve

gülümsüyorsunuz, bu beni deli ediyor." *(gülüyor)* Buyrun, acıların kadını olduğumu düşünen biri daha. Ve acı çekmediğime dair bir işaret gördüklerinde hakiki olmadığıma hükmediyorlar hemen. Oysa ben kendimi hem sağlak, hem solak hissediyorum. Acı çekiyorum, neşeleniyorum, acı çekiyorum, neşeleniyorum. Kederli şarkılarım da var, neşeli olanlar da. Ama daha çok kederli olanlar öne çıktı.
Size en çok hüzün veren şarkılarınızdan biri "Woodstock"tur herhalde. Katılamadığınız festivalin anısına unutulmaz bir şarkı yazdınız.
Davet edildiğim halde katılamadım, çünkü menajerim aynı gün için ünlü bir TV programıyla söz kesmişti. Woodstock'u kös kös TV'den izledim. Öyle içime oturdu ki, şarkısını yazdım. Woodstock modern bir mucizeydi, o kadar büyük bir kalabalığın o kadar iyi örgütlenmesi ve o müthiş iyimserlik göz yaşartıcıydı. "Woodstock"u bu duygularla yazdım ve icra ettiğim ilk üç seferin üçünde de gözyaşlarımı tutamadım.
Bugüne kadar dinlediğiniz en hüzünlü parça hangisi?
Rachmaninov'un "Paganini'nin Bir Teması Üzerine Rapsodi"si: Tatlı, hüzünlü, kederli, güzel, hasret dolu, romantik. İlk dinlediğimde 13 yaşındaydım, vuruldum. Kolay kolay eğlenceli şarkı yazamamamın nedeni belki de o melodinin içime işlemesidir. *(gülüyor)*
Çocukluğunuzda başka neler içinize işledi?
Annem öğretmendi, başka anneler çocuklarına İncil okurken, o bana Shakespeare'in sonelerini okurdu. Klasikleri çok severdim, Debussy'ye, Stravinsky'ye, Chopin'e, Çaykovski'ye, romantik melodili her şeye, özellikle noktürnlere bayılırdım. Ama en büyük kahramanım Nietzsche'ydi. Nietzsche tanrısızların İncil'idir, bireyin yaratıcısıdır. Ama derinine inmek gerekiyor. İnsanların bakmaya cesaret edemedikleri hakikatlere bakan bir düşünür, düşünürlerin düşünürü. Bir de ortaokuldayken bir öğretmenimin üzerimde büyük etkisi oldu. Radikal bir tipti, müfredatı boşverir, her sabah bize Rudyard Kipling'in "Kim"inden pasajlar okurdu. O öğretmenin şarkıyazarlığıma da büyük katkısı oldu. Yazdığım epik bir şiirin her tarafını kırmızı kalemle işaretlemiş, "yeni düşmüş kar gibi beyaz", "gümüş gölgeli tepeler" gibi dizelerin yanına "klişelerden kaç" gibi notlar düşmüştü. O kırmızı işaretler kulağıma küpe oldu.
Kullanmaktan özellikle kaçındığınız kelimeler var mı?
Psikolojiden gelenler –nevrotik, ego filan– dışında yok. Doktorlar kapılarını çalan her kadına nevrotik demeye bayılıyor. Bir ara tanrı kelimesine takmıştım. Bir partide Dylan'ı köşeye sıkıştırıp sordum: "Şarkılarında tanrı deyip duruyorsun, tanrı nedir sence?" O da, "insanların kullandığı bir kelime işte" diye cevaplamıştı. Yaklaşık üç yıl sonra, bir karşılaşmamızda "hatırlıyor musun, bana tanrıyı ve şeytanı sormuştun" dedi –Hıristiyan dönemindeydi– ve başladı anlatmaya. "Ama Bob" dedim, "ben sana şeytanı değil, tanrıyı sormuştum". *(gülüyor)*
Demin Sylvia Plath'tan hoşlanmadığınızı söylediniz. Hoşlandığınız şairler kimler?
Kipling'i severim, Yeats'in bazı şiirlerini, E.J. Pratt ve Carl Sandburg'u... Onların dışında şairlerle pek aram yoktur. Bu konuda Nietzsche gibi düşünüyorum: "Şairler kibirlilerin en kibirlisidir. Tavuskuşlarının tavuşkuşudur. Suyunu bulandırır, ki derin zannedilsin."
1960'larda New York'un folk âlemine katıldığınızda folk şairleri ve şarkıcıları için de aynı şeyleri düşünüyor muydunuz?
Hayır. Cohen'i seviyordum. Ama Camus ve Lorca'yı okuyunca onlardan aparttığını gördüm ve hayal kırıklığına uğradım. Dylan'a başlangıçta mesafeli duruyordum, bana Woody Guthrie taklidi gibi geliyordu. Sonra yanıldığımı anladım ve ondan çok etkilendim. Benim burcum yaratıcılık burcudur, Marie Curie'nin doğduğu gün doğdum. Benim için özgünlük, yaratıcılık önemlidir. Onun için Charlie Parker'ı severim.
1960'ların başında Güzel Sanatlar öğrencisiyken hayranlık beslediğiniz sanatçılar kimlerdi?
Jackson Pollack ve Barnett Newman gibi soyut ekspresyonistler

WOODSTOCK MODERN BİR MUCİZEYDİ, O MÜTHİŞ İYİMSERLİK GÖZ YAŞARTICIYDI. "WOODSTOCK" ŞARKISINI İCRA ETTİĞİM İLK ÜÇ SEFER GÖZYAŞLARIMI TUTAMADIM.

O bir aşk şarkısı. *(bir sigara yakıyor)* Sanat böyledir. Bazen gördüğünüz bir şeyi aynen yazarsınız; bazen oradan bir şey, buradan bir şey alırsınız, onları karıştırırsınız. Mesela "Edith And The Kingpin"in ("The Hissing Of Summer Lawns", 1975) bir kısmı Vancouver'de tanıdığım bir muhabbet tellâlına, bir kısmı da Edith Piaf'a ilişkindir. Bir melezdir, ikisi birlikte bir hakikati oluşturur. Ben insan gerçeğini, insanlık durumunu anlatmaya çalışıyorum. Anlattıklarımın yaşadığım şeyler olup olmamasının ne önemi var? "İtirafçı yazar" denince benim aklıma gelen isimler Aziz Augustine, Anne Sexton ve Sylvia Plath. Üçünden de hoşlanmam. Ayrıca, yazdıklarının da samimi, dürüst filan olduğunu düşünmüyorum. "Oz Büyücüsü" gibi olmayı tercih ederim. Ben görünmez olayım, yarattığım şey görünsün. Oyun yazarı olmalıydım aslında.
"Face Lift" ("Taming The Tiger", 1998) annenizle ilişkiniz üzerine. O ne tür bir şarkı sizce?
O annemle girdiğim büyük bir kavganın hikâyesi. Benim yaşımda bir ruhsal analiz itiraftan farklı bir şeydir. *(bir sigara daha yakıyor)* "İtiraf" denen şeye en çok yaklaşan şarkım "Wild Things Run Fast"teki (1982) "Man To Man"dir. *(sözleri mırıldanıyor)* "Yalan söylemeyi sevmem ama / Yapmacık olabiliyorum korktuğumda / Burnumu uzatıyorum havaya / Taş, taş kesiliyorum korktuğumda..." *(gülüyor)*
"Kadın şarkıyazarı" etiketinden de hoşlanmıyorsunuzdur herhalde.
Hoşlanmıyorum tabii. Dylan'a "erkek şarkıyazarı" mı diyorsunuz? Aldığım en güzel iltifatı bir siyah piyanist yapmıştı: "Senin şarkıların ırksız ve cinsiyetsiz."
"Ve kederli" diye ekleyebilirdi. "Shiny Toys", "Ray's Dad's Cadillac", "In France They Kiss On Main Street" gibi neşeli, dans ettiren şarkılarınız var, ama genelde Joni Mitchell denince, ağırbaşlılık ve kederli şarkılar geliyor akla.
Bir gün, bir kafede genç bir kız geldi yanıma, "ben manik depresifim" dedi ve şöyle devam etti: "Şarkılarınıza bayılıyorum, fakat fotoğraflarınızdan nefret ediyorum. Hepsinde

çok revaçtaydı, ama bana hitap etmezdi. Benim kahramanlarım Van Gogh, Gauguin, Matisse ve Rembrandt'tı. Modern resimde son durağım Picasso'ydu. Ben kendimi hep önce ressam, sonra müzisyen olarak görmüşümdür.

Ressamlığınızın müziğinize nasıl bir etkisi oldu?

Renkleri yan yana getirmek bana büyük haz veriyor. Müziğimde de aynı şeyi yapıyorum, renkleri yan yana getiriyorum. Ben müzik dilinden anlamam, sayısal ya da alfabetik sistem bana hiçbir şey söylemiyor. Hangi notayı çaldığımı bilmiyorum. Armoni anlayışım tıpkı renkleri yan yana getirişim gibidir.

Acoustic Guitar dergisi, 1996'da şu yorumu yapmıştı: "Mitchell'ın gitarı gitar gibi tınlamıyor. Mitchell'ın çalışıyla büyülenen bir gitarist, o sound'un kaynağını müzik literatüründe bulamaz. Onun çalışı, akort edişinden tellere vuruşuna, çoğumuzun uyguladığı şemanın tamamen dışındadır." Gitarınızın gizemini siz nasıl açıklıyorsunuz?

İlk şarkımı, "Urge For Going"i standart akorlarla yazmıştım, o günlerin iklimi öyleydi. Kafelerde çalınan folk gitarın tınısı her yerde aynıydı. Benim zihnimdeki akorlar ise farklıydı, ama gitarda mevcut değildi. O akorları çıkarabilmek için gitarın tellerini hafifçe çevirmek lâzım. O zaman akorlar genişliyor, orkestral bir nitelik kazanıyor, hatta bazı durumlarda bas gitar vasfı kazanıyor. Blues'cular banjodan gitara geçtikleri için banjo akorları kullanıyorlardı, Keith Richards da öyle yapıyor. Altıncı tele dokunmuyor, gitarı beş telli banjo gibi çalıyor. Folk kafelerde çalınan gitar da öyleydi. Ben de ayak uydurdum. Fakat zamanla o akorlardan istediğim renkleri elde edemediğimi gördüm ve gitarımı zihnimde duyduğum akorlara ayarladım. O gün bugündür, öyle çalıyorum.

Bir söyleşinizde, "akorlarım çok katmanlı hayatımı yansıtıyor, onun için de eski, sade şarkılarım artık bana uymuyor" demiştiniz. Ama fanlarınızın eski şarkılarınızı dinlemek istemeleri de doğal değil mi? Konserlerinizde mesela "Little Green"i niye hiç söylemiyorsunuz?

Bir kere sesim değişti. Dahası, o zamanlarki gitar çalışım bana artık tamamen yabancı. Bu bir ressamdan, örneğin Picasso'dan ilk dönemlerindeki gibi resim yapmasını istemeye benziyor. Sanatçı dediğiniz evrilir. Benim bu endüstride köyün delisi gibi olmamın sebebi, müzik dolabı olmayı reddetmemdir. Bob Dylan ve Van Morrison'la turneye çıkmıştık, onlar en popüler şarkılarını söylüyordu, bana da aynısını yapmamı önerdiler. "Asla" dedim, "ben yeni şarkılarımı söyleyeceğim". Ve öyle yaptım.

Yeni şarkılarınızın kabul görmesi epey zaman aldı. "The Hissing of Summer Lawns" (1975) ve "Hejira" (1976) şimdi övülüyor, ama ilk çıktıklarında bayağı yerilmişlerdi. 1980'lerdeki albümleriniz de keza. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Müzik endüstrisinin cehaletine ve eleştirmenlerin ahmaklığına. Özellikle beyaz eleştirmenler melodi olmadığını söylüyorlar, çünkü rock'çular yedi notadan fazlasına gelemiyor. Bense geniş armoniyi seviyorum. O ahmaklar kerameti kendinden menkul üç akorlu ve hiçbir şey söylemeyen şarkıları yüceltip beni yerin dibine batırıyorlardı. Yaptığım işin niteliğini ölçebilecek kapasitedeyim, şarkılarımın iyi olduğunu biliyordum. Ama, satmaması bir yana, ilgi ve takdir de görmüyordu. Bu da bütün hevesimi kaçırıyordu.

Ama bir sanatçının düşük satışlara ve eleştirmenlerin acımasız eleştirilerine dayanıklı olması gerekmiyor mu?

Sanatçılar kalın derili değildir, hassastır. Zeki eleştiriye amenna, ama rock âlemindeki eleştiriler genellikle cahilane ve nefret dolu. Jean Renoir harikulâde bir yönetmen, "Oyunun Kuralı" ("La règle du jeu") adlı filmi de harika, ama burjuvaziyi kızdırdı ve Renoir'ı defterden sildiler. "Oyunun Kuralı", zenginlerin yaşam tarzına, yapmacıklıklarına dair bir komedi. Şimdi seyrettiğinizde, ne varmış bunda bu kadar kızacak diyorsunuz. Ama, bir söyleşide, Renoir o filmin kendisine çok zarar verdiğini söylüyor. Benim için de "Dog Eat Dog" (1984) öyle oldu. O tarihten sonra kendimi Gauguin ve Van Gogh gibi hissetmeye başladım.

BENİM BURCUM YARATICILIK BURCUDUR. MARIE CURIE'NİN DOĞDUĞU GÜN DOĞDUM. BENİM İÇİN ÖZGÜNLÜK ÖNEMLİDİR, ONUN İÇİN CHARLIE PARKER'I SEVERİM.

"Turbulent Indigo" (1994) albümünüzün kapağında kulağını kesmiş Van Gogh olarak görünmenizin sebebi bu mu?

Evet, o kadar öfkeliydim ki, sembolik olarak kulağımı kestim. *(gülüyor)* Yirmi küsur yıldır iyi işler yapıyordum ve kimse umursamıyordu. Elbette fanlarım vardı, tıpkı benim Carlos Castenada'nın yeni kitaplarını iple çektiğim gibi, yeni albümlerimi bekliyorlardı. Devam edebilmemi sağlayan da onlardı. Ama müzik sanayii ve eleştirmenler bende tam aksi yönde bir arzu uyandırıyordu.

Ama o yirmi yılda, özellikle '90'larda, müzik endüstrisi size birçok ödül verdi.

Ödüller zincirleme kaza gibiydi. Biri verince öbürü de vermek zorunda kaldı. Niye verdiklerini bilmiyorlardı aslında. Ödüller verildikten sonra başa döndük: "Yeni işlerin eskileri kadar güzel değil." Bunun hakikatle alâkası yoktu. Güzel dedikleri işlerden sonra büyük bir gelişme göstermiştim, ama benden istenen, başladığım yere dönmemdi. Ama başlangıç noktam benim duygu dünyamı artık yansıtmıyordu ki. Müzik endüstrisi, sanatçıları belli bir döneme hapsetmek istiyor. Kendi döneminde kal, sonra öl. Altıncı albümümden itibaren görmemeye başladılar beni. Yaptığım her şey "Court and Spark"la (1974) kıyaslanıyor ve beğenilmiyordu.

Kimi eleştirmenlere göre, sigara tiryakiliğiniz sesinizi bozmuş, yüksek notalara çıkma yetinizi köreltmişti. Doğruluk payı var mı?

Buyrun, bir cehalet örneği daha. Benim sesim üç oktav; müzik âlemine girdiğimde soprano sesimi kullanıyordum, çünkü o zamanlar folk şarkıcıları öyle yapıyordu. Annem altoydu, ben de zamanla onu kullanmaya başladım. Sigarayla bir alâkası yok, dokuz yaşımdan beri içiyorum.

Sigara içtiğiniz için suçluluk duyuyor musunuz?

Neden duyayım ki? Ben tiryakiyim,

DÜN VE BUGÜN
Joni Mitchell 1968-2007 arasında 21 albüm yayınladı. 1974'te listelerde "Court and Spark" albümüyle 2, aynı albümden "Help Me" single'ıyla 7 numaraya kadar yükseldi.

→59

iyi veya kötü, böyle.

Ama ölüme sebebiyet veriyor.

N'apalım yani? *(gülüyor)*

Melodilerinizin ve sesinizin güzelliğinin, sözlerinizdeki mesajın ulaşmasına engel oluşturduğu söylenebilir mi?

Dylan gibi kendime teatral bir karakter yaratsaydım, belki de sözlerimi daha iyi iletebilirdim. Ama Dylan'ın da mesajını ilettiği pek söylenemez. Bu aslında beyaz erkeklere dair bir mesele. Eşcinseller ve siyahlar duygulanmaktan ürkmüyor, beyaz erkeklerinse ödleri patlıyor. Beyaz erkeklere benim şarkılarım tehlikeli geliyor, içine girdikleri takdirde gardlarının düşeceğinden korkuyorlar. Ama genel olarak insanlar kadınlardan toplumsal eleştiri dinlemek istemiyor.

2002'de "müzikten nefret ediyorum" diyerek inzivaya çekildiniz. Bardağı taşıran damla ne oldu?

Rasyonel değildi yaptığım, ama müziğimin kabul görmemesi sabrımı taşırdı. Sorun benim kronolojik yaşım mıydı? Hepimiz yaşlanacağız, orta yaşlılar için de, ileri yaşlılar için de şarkılar lâzım. Ben zarafetle yaşlanmak istiyordum, ama müzik âleminde öyle bir mefhum yok. Müzik endüstrisi gırtlağına kadar cehalete batmıştı, meme-kalça ve çiklet müziği her tarafı sarmıştı. Ben de tahammül edemez olmuştum.

"Taming The Tiger"da, "her plak bir poker fişi, her şarkı tek gecelik ilişki" diyorsunuz, popüler müziği "gençler için aburcubur" olarak niteliyorsunuz. Ama popüler müzik hep varolmadı mı?

Oldu tabii, ama bir bugünün radyolarına bakın, bir de geçmiştekilere. Eskiden DJ'lerin en önemli özelliği, yaratıcılıkları ve dağarcıklarının zenginliğiydi. Yağmur yağarken Charlie Parker çalabilirlerdi. Dağarcıklarında çiklet şarkılarının yanısıra Charlie Parker da vardı. Şimdiyse ticarîlik adına katı ayrımlar var ve radyolarda Charlie Parker gibilerine yer yok. Bana "albümünüz formatlarımıza uymuyor" denmesine illet oluyorum. Benim müziğim hangi formata uymuyor? Ben bir formata niye çöpçatanlık yapayım? Yapmadığım için çalınmayacak mıyım? Bu kalibrede bir müzik yapılmışsa, çalınacak yer bulamaması bir cinayet değil mi? "Dog Eat Dog" resmen katledildi. Piyasadan çekildi ve yirmi yıl depoda yattı. Albüme "negatif" dediler, "hırçın" dediler, çünkü kafalarını kuma gömmüşlerdi. Birinin çıkıp bir şeyler söylemesi, nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya olduğumuzu anlatması lâzımdı. Ben de öyle yapmaya çalıştım, ama bu beni popüler yapmadı, aksine... Newsweek, "üniversite birinci sınıf öğrencisi işi" dedi. Ama sonraki birkaç yıl, kapak konusu yaptıkları meseleler benim "Dog Eat Dog"da anlattıklarımdı. Newsweek'in yorumu, Amerikan kültürü hakkında da önemli bir ipucu veriyor. Üniversite birinci sınıftan sonra dünya meseleleriyle ilgilenmeyeceksin, olgunlaşıp sisteme uyacaksın.

"Dog Eat Dog" gibi siyasî bir albüm yazmanızı tetikleyen ne oldu?

1980'lerin başı benim için bir siyasal uyanış oldu. Reagan ekonomisi herkes gibi beni de vurdu. Getirdikleri vergi sistemi benim gibi serbest çalışan insanları soyup soğana çevirdi. Sanki yeterince kölelik yapmıyormuşuz gibi, vergi sistemi şirketler lehine değiştirildi. Zaten, kadın olduğum için erkek müzisyenlerden daha az kazanıyordum, iyiden iyiye köle ücretine tâbi oldum. Açgözlü '80'lerde herkes soydu beni. Kaliforniya eyaleti, bankalar, şirketler, menajerim, etrafımdaki herkes. Ve o süreç siyasal uyanışımı sağladı.

Bugünün siyasal ortamını nasıl görüyorsunuz?

New Orleans felâketine devletin nasıl seyirci kaldığını gördük. Dünyadaki herkesin Amerika'yı niye bombalamak istediğini anlamak istemedik. Beni asıl öfkelendiren, kendi kuşağımın hali. Gençliğimizde dünyayı değiştirmek istiyorduk, ama yaşımız ilerledikçe Amerikan tarihinin en açgözlü kuşağı haline geldik. 1960'ların hippileri, 1980'lerin yuppie'leri oldu. Şimdi torun sahibiyiz ve torunlarımıza sunabileceğimiz bir etiğimiz yok.

Yeniden müziğe dönmeniz nasıl oldu?

Diana Krall'ın Starbucks'ın "Sanatçıların Seçtikleri" serisinden çıkan albümünü göndermişlerdi. Hoşuma gitti, Starbucks'a "benim de bir seçki yapmamı ister misiniz" dedim. Böyle bir seçkinin, beni çocukluğumdan beri sevdiğim, dinlediğim müzikleri yeniden elden geçirmeye, bir muhasebe yapmaya zorlayacağını hissetmiştim. İlk müzikal kahramanlarım Duke Ellington, big band swing'i ve annemle babamın dinledikleri klasiklerdi. Hazırladığım seçki Debussy ile açılıyor. "Clair de Lune" annemin plaklarından biriydi, çocukken onu dinlemek çok hoşuma giderdi. Ondan başlayarak esin perilerimi sıraladım: Billie Holiday, Edith Piaf, Marvin Gaye, Steely Dan, Leonard Cohen... Seçmem o kadar uzun sürdü ki, arayıp niye bu kadar zaman aldı diye sordular. O parçaları seçmenin hayat memat meselesi olduğunu, yeniden şarkı yazmaya başlayıp başlamama kararımın belirleyicisi olduğunu ne bilsinler!

MÜZİK DİLİNDEN ANLAMAM. HANGİ NOTAYI ÇALDIĞIMI BİLMİYORUM. ARMONİ ANLAYIŞIM TIPKI RESİM YAPARKEN RENKLERİ YAN YANA GETİRİŞİM GİBİDİR.

JONI'YE SAYGI
2008'de Grammy alan "River: The Joni Letters" isimli Herbie Hancock albümü, Joni Mitchell bestelerinden oluşuyor ve vokallerde Cohen, Tina Turner, Norah Jones, Corinne Bailey Rae gibi konuklar yer alıyor

Yeniden yazmaya nasıl başladınız? "Shine"ın oluşması nasıl oldu?

Küçük bir çiftlik evim var, yazları gidiyorum, ruhumu dinlendirmeye. Genellikle de şarkılarımı orada yazıyorum. Ve istediğim gibi sigara içebiliyorum. *(gülüyor)* Dokuz yıldır enstrümanlara elimi sürmüyordum. Bir gün bir şey dürttü, piyanoya oturdum. Ve kısa sürede dört şarkı çıkıverdi. Ama ortada hiç söz yoktu. Derken bir arkadaşım aradı, Kipling'in "Eğer" şiirini telefonda okudu. Ben de, "bu şiir albüm için mükemmel bir final olur" dedim. Genellikle, önce müziği, sonra sözleri yazarım. Bu zor yoldur. "If" kolay oldu, çünkü sözler hazırdı.

Niye zor yolu tercih ediyorsunuz?

Hayatı zorlaştırmaya meraklı olduğum için değil. Sözleri müzikle eşleştirmeye çalışırken çok daha özgün bir kafiye şeması oluşuyor. Ve sözleri değil de, müziği önce yazdığınızda, eski melodileri ısıtıp kullanma imkânı olmuyor. Müziğimin popüler olmamasının bir sebebi de bu galiba. *(gülüyor)*

Bale projesi "The Fiddle and The Drum"a katılmanız nasıl oldu?

Alberta Balesi'nin yöneticisi koreograf Jean Grand-Maître beni aradı ve "Dancing Joni" adında, şarkılarımdan hareketle hayat hikâyemi anlatan bir gösteri hazırlamak istediğini söyledi. Taşradan çıkıp popüler müziğin "yaşayan efsanesi" olan kızın hikâyesi. Kendisine, "gezegen kırmızı alarm verirken böyle kaçış eğlenceliklerinin ilgimi çekmediğini" söyledim. O sıralarda bir sergiye hazırlanıyordum. İki metre boyunda tablolar yapmıştım, hepsi savaş ve işkence üzerineydi. Jean, "balede bu tabloları da kullanalım" dedi. "Hayır" dedim, "başka bir bale düşünelim, yaşadığımız dünyanın dramatik haline dair yeni şarkılar üzerinde çalışalım". Ve böylece kendimi bir bale gösterisi için müzik yazarken, koreografiye çalışırken buldum. Bu işe kalkıştığımda zaten "Shine"ın kayıt sürecindeydim, on yıldır ilk defa stüdyodaydım. İki devasa proje vardı elimde. Emeklilik halinden yirmili yaşlardaki üç kişinin altından kalkabileceği bir işe girişmiş oldum. Fiziksel olarak beni perişan etti, fakat manen çok iyi geldi. Bahçeyle uğraşarak, eski filmleri seyrederek geçen –ki yıllardır böyle yaşıyordum– bir emekliliğe hazır değilmişim meğer.

Gösteride de yer alan "Shine"daki "If I Had A Heart"ın sözleri çok güzel: "Kutsal yerküre / Nasıl iyileştirebiliriz seni / Üstüne üşüşüyoruz kene gibi / İştahlı tuhaf kuşlar gibi / Ağlayayabilen bir yüreğim olsaydı keşke..." Esin kaynağı ne?

Dünyanın her açıdan çekilmiş yedi gece fotoğrafını sahneye yansıtmış-

Otoportre (“Taming The Tiger” albüm kapağı)

tık. Ne biçim bir elektronik kene olduğumuza tanıklık etmek çok ürkütücüydü. Kuzey Amerika’nın gece çekilmiş fotoğraflarını gördüğümden beri geceleri ışıkları söndürüyorum. O enerjiyi doğadan emiyoruz. Bütün dünya savaştan kırılıyor, savaşa sarfettiğimiz kaynakları gezegeni kurtarmaya seferber etmeliyiz. Gezegen bizi sırtından silkelemek istiyor, biz onun bakterileri ve enfeksiyonuyuz. Ve onu daha fazla yaralamaya çabalıyoruz. Böyle bir zamanda savaş, her zamankinden daha saçma. Bir de buna “kutsal savaş” demek, müstehcen, cahilce ve trajik.

Eski şarkınız “Big Yellow Taxi”yi yeni albüme koymanızın sebebi ne?

Gündeme cuk oturduğunu düşünüyorum. Hâlâ “cenneti oyup otopark yapıyorlar”, öyle değil mi?

“Shine”da “bizi kim kurtaracak dersiniz” diyorsunuz ve Miki Fare’yle Süpermen’i zikredip dalga geçiyorsunuz. Peki, Joni Mitchell ya da herhangi bir şarkıcı kurtuluşumuza yardımcı olabilir mi?

Ben elimden geleni yaparım ve söylediklerimin birilerinin kulağına yerleşerek eyleme dönüşmesini umarım. “Big Yellow Taxi” nedeniyle arada sırada fotoğraflar geliyor bana. “Bak Joni” diyorlar, “burası bir otoparktı, şimdi vahşi çiçekler yetişiyor”.

Hakikat sık kullandığınız bir kelime. Hakikatin sizin için önemli bir nitelik kazandığı bir an hatırlıyor musunuz?

Küçükken kilisede bir vaaz dinlemiştim –yeni papazın ilk vaazıydı. Konu “çalmayacaksın” emriydi. O sıralarda, kasabada bir kadının hayır işleri için toplanan parayı zimmetine geçirdiğine dair bir rivayet vardı. Ortada bir kanıt olmamasına rağmen, insanların o kadına karşı tavırları değişmişti. Bir nevi manevî linçti. Yeni papaz işte bu ortama gelmişti. Vaazına “çalmayacaksın”ın alışılageldik yorumuyla başladı. Sonra birden, maddî olmayan şeylerin de çalınabileceğini söyledi. “Bir insanın itibarı da çalınabilir” dedi. Cemaatte öksürmeler ve mırıldanmalar başladı. Papaz hassas bir noktaya dokunmuştu. Çok hoşuma gitmişti. Hikâyenin sonu şöyle: Ertesi hafta cemaatin yarısı kiliseye gitmedi.

Bu kıssadan hisse ne?

Hakikati söylerseniz, salonun yarısı boşalır.

Otobiyografinizi yazdığınızı duyduk. Nasıl gidiyor?

Etrafında dolaşıp duruyorum. Kronolojik olmamasını istiyorum, birbirinden kopuk vinyetler olarak tasarlıyorum. Kronolojik akışta dile gömülüyorsunuz ve ortaya sıkıcı bir kitap çıkıyor. Ben hikâyeler anlatmak istiyorum, yaşadığım ve tanık olduğum hikâyeler... Film sahneleri gibi duruyorlar kafamda. Çok iyi bir dinleyiciyim, diyalogları teyp gibi kaydederim. Dolayısıyla, süslemeye ve mübalağaya kaçma ihtimalim yok. Hafızam kuvvetlidir, fazla hatırlıyorum, mesele de bu. Benim maddelerle ilişkim uzun sürmedi. *(gülüyor)* Giriş cümlem hazır: Partideki tek siyahtım.

Derleyen: **Y.G. - S.İ.**

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

DOUBLEMOON 10.YIL

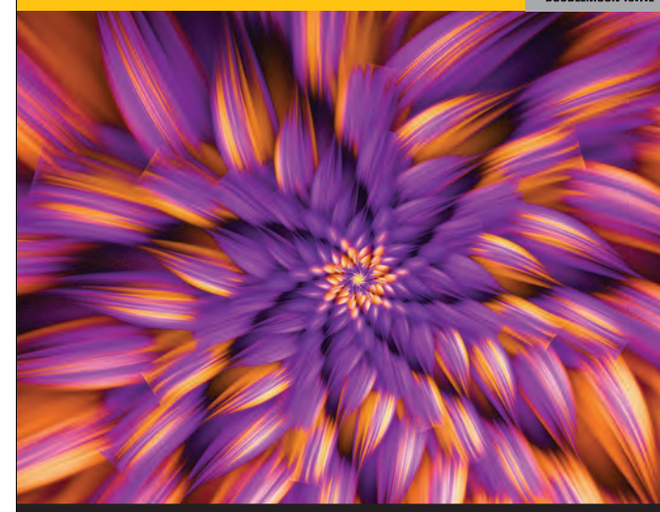

DOUBLEMOON KADINLARI

ADI: KADIN | UYRUĞU: DÜNYA | DİLİ: MÜZİK

“Doublemoon'un kadınları”, hikayeleri olan kadınlar. Yalnız sesleriyle ve müzikleriyle değil kendi hikayeleriyle de... Başkaldıranlar, sorgulayanlar, sesleri ve sözleriyle anlatanlar... Yaşları, kimlikleri, sesleri, duruşları, duyguları bambaşka da olsa bu albümde onları buluşturan, müzikle anlatmaya inanışları ve kadın olmaları...Göç edenler, seyyahlar, arayanlar, bulanlar, anlatanlar... Yılların ve yolların ötesinde hem çok gençler hem de çok yaşlı, hem çok uzaktalar hem de yanıbaşımızda... Almanya'dan, ABD'den, Kanada'dan, Anadolu'dan, İran'dan, Hindistan'dan... Dünden, bugünden ve yarından...

1.	Sultana / Kuşu Kalkmaz
2.	Natacha Atlas & Burhan Öçal / Habibi
3.	Ayşe Sicimoğlu & Ayhan Sicimoğlu / Istanbul Pas Constantinople
4.	Burcu Baş & Burhan Öçal And The Trakya All Stars/ Karabiber
5.	Aynur Doğan & Orient Expressions/ Dera Sor
6.	Sabahat Akkiraz & Orient Expressions / Nokta
7.	Brenna MacCrimmon & Baba Zula/ Bir Sana Bir De Bana
8.	Emel Sayın & Burhan Öçal / Ben Ağlarken
9.	Funda Güllü & Buzuki Orhan Osman/ Ime Prezakias
10.	Aziza A. / Takıl Bana
	Bonus
11.	Susheela Raman & Mercan Dede / Ab-ı Beka
12.	Azam Ali & Mercan Dede / Dem

Tüm hakları saklıdır.
Doublemoon bir pozitif titreşimdir.

Dağıtım: Esen Satış ve Pazarlama
T: (+90) 212 512 99 00 F: (+90)212 519 44 15
© 2008 Pozitif Müzik Yapım. © 2008 Pozitif Edisyon

esen

ansiklopedi

C→

CHEECH & CHONG

'70'lerde başlayıp '80'lerin ortasına kadar devam eden şovlarıyla geniş bir izleyici kesimine ulaşan stand-up komedi ikilisi. Cheech & Chong, skeçlerinde dönemin popüler hippi kültürünü, özgür aşkı ve uyuşturucu kullanımını işledi. İkilinin çenesi düşük elemanı Richard Anthony "Cheech" Marin, ağır İspanyolca aksanıyla İngilizce konuşan (cholo) Los Angeles'lı bir Meksika göçmeniydi; cebi delik, eğitimsiz (ve '70'lerin ikinci yarısından itibaren işsiz) işçi sınıfını temsil ediyordu. "Her dem kelle" dolaşan Kanadalı-Amerikan Tommy Chong ise tipik bir Woodstock hippisini oynuyordu. Cheech'in uzman "astronot" Chong'un kontrolünde yaşadığı saykodelik zihin seyahatlerinin çevresinde kurulan parodilerin birinde beat filozofu Timothy Leary de bizzat görünmüş, elindeki halisojenik maddeyi Cheech'in diline koymuştu.

Esasen müzisyen olan Chong, işe bir country şarkıcısı ve gitarist olarak başlasa da, r&b ile tanıştıktan sonra siyah müziğe yöneldi. Batı Kanada'nın ilk r&b orkestrası The Shades'in kurucularından biriydi. Ardından kurduğu kendi grubu The Vancouver, 1965'te Motown'la sözleşme imzalayacak kadar ileri gitti. Ama Jackson Five'ın racon kestiği ortamda sönük kaldılar. Gene de bu deneyim 1970'de başlayan Cheech & Chong serüvenine paha biçilmez bir boyut kattı. Şovlarında elektrikli gitarın envai çeşit kullanımını sergilediler. Frank Zappa'nın müziği teatralleştirme çabasına tiyatroyu müzikalleştirerek cevap verdiler.

İkili dağıldıktan sonra Tommy Chong esas tutkusu olan müziğe geri dönse de, bu alanda ticarî başarı kazanan Cheech oldu. "Tek hitlik star" Cheech, Bruce Springsteen'in "Born In The USA" şarkısına nazire olarak yaptığı "Born in East LA" 45'liğiyle çoksatan listelerine girdi. Cheech daha sonra aralarında Aslan Kral'ın da bulunduğu birçok Walt Disney yapımında çizgi karakterler seslendirdi. Robert Rodriguez'in "Mariachi Üçlemesi" filmlerindeki parlak geri dönüş, ona karakter rolleri getiren yaşlılık dönemi kariyerinin kapısını açtı.

Chong ise "uçan adam" olarak kazandığı şöhreti bir ticarî markaya dönüştürdü. Marihuana için nargileler, bonglar, pipolar imal eden bir firma kurdu: "En iyi bong, Chong Bong." Ancak Bush yönetiminin 11 Eylül sonrasında yaptığı iki büyük anti-drug operasyonuna hedef oldu. Cumhuriyetçi propaganda makinesi, bu "kapitalist hippi"yi medya linçine uğratmaktan ayrı bir haz duydu. İbret olsun diye tam olarak 11 Eylül 2003 günü, 9 ay hapis, 103 bin dolar para ve bir yıl ticaretten men cezasına çarptırıldı. 2004 temmuzunda hapisten çıkan Chong, Eve Ensler'in "The Vagina Monologues" oyununa nazire yaptığı "The Marijuana-Logues" taşlamasını birkaç ay içinde hazırlayarak biriken tepkisini tiyatro sahnesinden gösterdi.

I→

LYMON, FRANKIE

R&b, doo-wop, rock'n'roll grubu The Teenagers'ın ana vokali Frankie Lymon, Amerikan gençliğinin ilk siyah şarkıcı idollerinden biriydi. Grubunun sound'u ve başarısı, The Students'dan Jackson Five'a, pek çok orkestranın kariyerine yön vermişti. '50'lerde Ronnie Bennett ve Diana Ross gibi şarkıcılar, '60'larda Motown plak firmasından çıkan kız vokal grupları hep onlardan ilham almıştı.

Frankie Lymon (ortada) ve The Teenagers

The Teenagers, 1956'da yayınlanan ilk single'ı "Why Do Fools Fall in Love" ile bir anda ülke çapında şöhret olmuş, konserler, radyo programları, filmler birbirini izlemeye başlamıştı. Ekip, Harlemli üç siyah, Frankie Lymon, Jimmy Merchant, Sherman Garnes, Porto Riko asıllı Herman Santiago ve Joe Negroni'den mürekkep beş sevimli gençten kurulmuştu. Takım elbiseler, temiz pak süveterler içinde, iyi aile çocuğu görünümleriyle orta sınıf Amerikan ailelerinin takdirini hemen kazanıvermişlerdi. Bilmedikleri, aynı takdiri aynı hızla kaybedecekleriydi. Zaman çabuk geçiyor, elemanlar çocuksu görünüşlerini ve seslerini kaybetmeye başlıyordu. Her albümde satışları biraz daha düşüyordu. Frankie Lymon'ın soprano sesi de giderek yok oluyordu ama, aslında onun için sonun başlangıcı, eroin bağımlısı olduğu 1958'de, henüz 16 yaşındayken başlamıştı. Müzik işine girdiğinde, şarkılarının haklarını üstüne almayı aklına bile getirmemişti elbette. Yaşamı boyunca da yazdığı hiçbir parçadan para kazanamayacaktı. Zaten kazansa da doğrudan eroine yatırırdı. O yıllarda diğer grup üyeleri de daha iyi hayatlar yaşamıyorlardı, ancak en kötü durumdaki şüphesiz oydu.

Lymon, 1961'de tedavi gördü ve bağımlılıktan kurtuldu. Ancak "temiz" hayatı sadece birkaç sene sürdü. 1966'da eroin bulundurmaktan tutuklandı. Hapse girmemek için askere yazılmayı kabul etti. Ancak disiplinsizlik nedeniyle ordudan da atıldı. Ardından Georgia'ya yerleşti ve kendi halinde bir öğretmenle evlendi, mahalle barlarında sahne almaya başladı. Hayatını düzene koyduğu düşünülürken, New York'ta bir hafta sonu işi bulduğunu bahane ederek evden ayrıldı. 1968 şubatında, çocukluğunun geçtiği evde, yanında boş bir şırıngayla ölü vaziyette bulundu. Vefatından sonra da telif haklarıyla ilgili davalar birbirini izledi, özellikle de '80'lerde Diana Ross "Why Do Fools Fall in Love"u okuyup yeniden hit yapınca. Frankie Lymon ve The Teenagers, 1993'te The Rock and Roll Hall of Fame'e kabul edildi; en azından rock'n'roll tarihinde oynadıkları kısa, ama önemli rolün hakkı teslim edilmiş oldu. Lymon'ın trajik hayatı, 1998'de Gregory Nava'nın yönettiği, başrollerini Larenz Tate ve Halle Berry'nin paylaştığı "Why Do Fools Fall in Love" adlı filmle beyazperdeye de uyarlandı.

r→

ROCK AND ROLL CIRCUS

1960'larda Rolling Stones'un hevesle girişip hayal kırıklığıyla bıraktığı egzantrik projelerden biri. Grup için iki klip de çekmiş olan Michael Lindsay-Hogg, Mick Jagger'ın kendisinden bir televizyon şovu hazırlamasını istemesi üzerine, bir sirk fikriyle çıkagelir. 11 Aralık 1968'de, Stones ve dostları, büyük bir çadır süsü verilmiş bir stüdyoda bir araya gelir. Ateş yutanların, kuklaların, kaplanların, akrobatların eksik olmadığı sirkin müzisyen konukları arasında The Who, Taj Mahal, Marianne Faithfull, Jethro Tull da vardır. O ana kadar diğer Beatle'lar olmadan iş yapmamış olan John Lennon ve nişanlısı Yoko Ono, gitarda Eric Clapton, davulda Jimi Hendrix Experience'dan Mitch Mitchell, basta Keith Richards'ın olduğu The Dirty Mac grubuyla icrayı sanat eyler. Ono, ayrıca, Stravinsky ve Berg'in keman konçertolarını ilk defa kaydetmiş olan kemancı Ivry Gitlis'le de "Whole Lotta Yoko"yu söyler. Mamafih, Brian Jones'un Rolling Stones'la beraber son kez göründüğü kayıtlardan

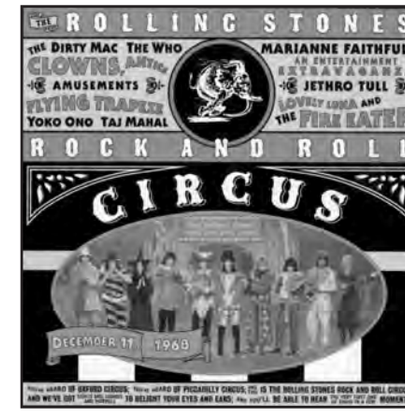

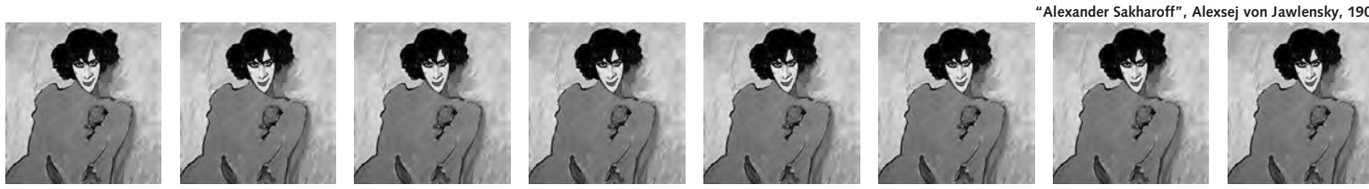

"Alexander Sakharoff", Alexsej von Jawlensky, 1909

memnun kalmaz grup ve projeyi rafa kaldırır. Sahne değişiklikleri o kadar uzun sürmüştür ve aslında herkes o kadar gevşek davranmaktadır ki, Rolling Stones ancak 14 saatin ardından, ertesi sabah sahne alabilmiştir, haliyle dökülürler, hele Who'nun yanında iyice sönük kalırlar. Lennon'la Jagger'ın karşılıklı iltifatlarıyla renklenen "Rock'n'Roll Circus"ın bantları, 1989'da bir bodrumda, çöpler arasında bulundu, 1996'da CD ve video olarak yayınlandı.

y→

YENİŞEHİR'DE BİR ÖĞLE VAKTİ

Akşam sofrasında kimseyle konuşmadı. Paris'ten dönünce üniversite giriş sınavlarına girmişti. Anasının sınav sonuçlarını çok merak ettiğini biliyordu. Hukuk fakültesini kazandığını bir gün önce öğrenmişti. Bu da sıkıyordu canını. Asıl isteği film yapmaktı. Üniversite öğrenimini gereksiz buluyordu. Kendi ilgilendiği alanda bir şey öğrenmeyecek olduktan sonra. Hele o arzuhalci okuluna gitmenin hiçbir anlamı yok, diye düşünüyordu. Şimdi anasına bunları söylese yine tatsızlık çıkacak. Oğlunun üniversiteye gitmemesi sözünü bile duymak istemiyor. Babası da sertti bu konuda. Profesörlerin oğlu da okumazsa kim okuyacak? Sonunda yine anasıyla babası kızacaklardı birbirlerine; anası, babasını âlemin çocuklarıyla uğraşıp kendi oğlunu ihmal etmekle suçlayacak, "Eğitim konusunda onca makale yazacağına, oğlunu eğit!" diye söylenecek, babası sofrayı terk edecek, Mevhibe Hanım yatak odasına kitlenecek, tatsızlık yine günlerce sürecekti. Doğan'ı tek düşündüren askerlikti. Üniversiteye yazılmazsa askere gitmek zorunda kalacak, film işi iyice suya düşecekti. Yenilgi başlangıcının tatsız boğuntusu kavrıyordu yüreğini. Sofradan kalktı. Fakülteye yazılırım herhalde, diye düşündü. Annesine, hukuku kazandığını söylemeden odasına kapandı. Yatağına uzandı. Parasızlıktan Türkiye'ye dönmek zorunda kalınca ister istemez ayrıldığı Giselle'in yüzü geldi gözlerinin önüne. Altın renkli teni, sağlıklı yüzü, ela gözleri. Birlikte sürttükleri Paris kahvelerinde, aşkları hakkında soru soranlara, gerekli olduğuna inandıkları bir umursamazlıkla, "Ne demek âşık olmak? Birlikteyiz ya," derlerdi. Giselle böylesi düşünceleri dile getirmekte Doğan'dan daha ustaydı. Şöyle derdi o: "Birbirimize rastladık, otomobil kazası gibi bir olay bu, insana otomobil çarptı mı, yoluna devam edemez. Şimdi iyileşene kadar birlikte olmak zorundayız. Sonra yolumuza devam edeceğiz." Böyle geliştiriyorlardı sözlerini, birbirlerini seyrettiklerini söylüyorlardı. Giselle Doğan'ın hoşuna gideceğini düşünerek şöyle diyordu: "Seyircilik önemli, ama dural bir şey olmamalı, burada bir otomobil kazası oluyorsa, uzak bir yerde savaş oluyor, olay ve coğrafya değiştirmeli seyircilik... Ses hızına ulaşmak gerekiyor bunun için, bu durumda gözlerimizi birbirimize dikip bunun adına aşk demek budalalığını başkalarına bırakalım..." Doğan da Giselle'in hoşuna gitmek için buna benzer şeyler söylerdi, böylesi konuşmaları geliştirmek bir noktadan sonra öylesine kolay ki. Güzel, acı, buruk bir Fransız kahvesi içmek gibi... Dinlendirici, acıtmayan. Eğlendirici! Oysa bugün, Altındağ gecekondularına, film çekebilmek için seyre gittiğinde hiçbir şey seyredememiş, film için gerekli ayıklamaları yapamamış... Sadece yorulmuştu. Seyredilmişti bir de. Üstüne dikilen kuşkulu gözlerin seyrinden sıkılmış, Paris kahvelerindeki o eski hazırcevaplılığın yerinde yeller estiği gibi, kendisine yöneltilen sorulara inandırıcı ve güvendirici karşılıklar verememişti. Ansızın çok, çok özledi Giselle'i. Bütün o büyük sözlere rağmen ayrılmak çok zor olmuştu. Kendisini geçirmeye gelen dost kalabalığı arasında ağlamamak için çaba göstermek zorunda kalmıştı. Şimdi gözlerini yummuş yatarken, Giselle'in ela, benekli gözlerini, diri vücudunu kafasında canlandırmaya çalıştı. Ama peşine takılan çocukların ısrarlı bakışları Giselle'in gözlerinin önüne geçiyor, gözlerdeki soru-umut-yakarı ve kuşku karışımı boğuyordu onu. Doğan, başını yastığına gömerek, uzun bir süredir ilk kez ağladı.

Sevgi Soysal, Yenişehir'de Bir Öğle Vakti

zap→

DEBS, EUGENE VICTOR

1855'te Indiana'da dünyaya geldi. ABD'ye birkaç sene önce göç eden Fransız ebeveynleri, ismini ülkelerinin iki önemli yazarı Eugene Sue ve Victor Hugo'dan esinlenerek koymuşlardı. Hali vakti yerinde bir ailenin çocuğuydu, ama 14 yaşında demiryollarında boyacı olarak işbaşı yaptı. Ardından daha hareketli bir hayat özlemiyle lokomotiflerde ateşçiliğe başladı. 1874'te toptancı bir sebze-meyve firmasında çalışmak üzere memleketine geri döndü. Bir yıl sonra "Brotherhood of Locomotive Firemen"in kurucu üyelerinden oldu, kısa zamanda örgütün dergi editörlüğünü üstlendi ve genel sekreterliğine yükseldi. Aynı yıllarda ABD'nin ilk işçi sendikalarından olan Amerikan Demiryolları Sendikası'nı (ARU) kurdu. 1884'te Demokrat Parti'den aday olup eyalet parlamentosuna seçildi. Aynı yıl ARU'nun gerçekleştirdiği grev başarıyla sonuçlandı, işçiler taleplerinin büyük bölümünü kabul ettirdi. Ertesi sene otomobil firması Pullman'da, pek çok işçinin ve kolluk kuvveti mensubunun hayatını kaybettiği olaylı grevde ARU da taraf oldu. Sendikasının bu grevi desteklemesine karşı çıkanlardan olsa da, Debs de tutuklananlar arasındaydı.

Hapishanedeyken Marx'ın yapıtlarıyla ve sosyalizmle tanıştı. Hapisten çıktıktan sonra kendisini sosyalist olarak tanımlamaya başladı. Görüşleri zamanının çok ötesindeydi. Güney illerinde kendisini dinlemeye gelen siyah ve beyaz işçilerin ayrı saflarda sıralandıklarını görünce konuşma yapmayı reddetmişti. D.W. Griffith'in bugün sinema dili açısından başyapıt sayılan, ancak inanılmaz derecede ırkçı olan "Birth of a Nation" filmini de şiddetle kınamıştı. Irkçılık karşıtı duruşunun yanında, çocuk emeğinin sömürülmesine de karşı çıkıyordu. Kadın ve erkek işçilerin arasında eşitlik talebi, işsizlik sigortası, verginin gelire göre alınması, ulusal bir eğitim bakanlığı kurulması, öğrenci yurtları açılması, çalışan haklarının düzenlenmesi gibi istekleri ilk dile getirenlerdendi. Savunduğu çoğu fikir ölümünden sonra Cumhuriyetçiler ve Demokratlar tarafından sahiplenilmiş, uygulanmıştı.

Eugene V. Debs, Max Eastman ve Rose Pastor Strokes

Debs, 1900, 1904, 1908, 1912 ve 1920 yıllarında Sosyalist Parti'den başkan adayı oldu. 1912'de ülke çapında toplam oyların yüzde 6'sını almayı başardı –ABD'de sosyalist bir aday bu orana bugüne kadar ulaşamadı. ABD'nin I. Dünya Savaşı'na katılmasını eleştirdiği konuşması sebebiyle on yıl hapse mahkûm edildi. Hapishanedeyken katıldığı 1920 seçimlerinde de ciddi miktarda oy kazandı. Taraftarlarının serbest bırakılması için açtıkları geniş çaplı kampanya etkili olunca, 1921 Noelinde hapisten çıkarıldı. İyi bir hatipti. Kalabalık karşısında gezgin vaizler gibi ateşli bir şekilde konuşur, Hıristiyan mitolojisine ve İncil'e bol gönderme yapardı. "The Red Special" adını verdikleri trenle oy toplamak için ülkenin dolaşmadık yerini bırakmamıştı. Hapishaneden çıktıktan sonra daha çok bozulan sağlığını düzeltmeye çalıştı, 1924 seçimlerine katılması yönündeki istekleri reddetti, ancak politikadan hiç kopmadı. Bol bol yazdı, çeşitli konuşmalar yaptı. Rusya'daki devrimi övmekle birlikte, Sovyet sistemine mesafeliydi. Israr edildiği halde Amerikan Komünist Partisi'ne üye olmadı. 1924'te Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterildi. 1926'da Illinois'de hayata gözlerini yumdu. Yaşarken de, ölümünden sonra da pek çok sosyaliste ve sanatçıya ilham kaynağı oldu. Jack London, San Francisco'daki bir grevi anlattığı 1909 tarihli kısa hikâyesine "The Dream of Debs" adını koymuştu. Kurt Vonnegut da yıllar sonra "Hocus Pocus" adlı romanının ana karakterine "Eugene Debs Hartke" adını verecek ve anısına adadığı kitaba hayranı olduğu Debs'den bir alıntıyla başlayacaktı: "Bir alt-sınıf olduğu sürece ben de onlardan biriyim. Bir suç unsuru varolduğu sürece ben de içindeyim. Hapse atılmış tek kişi bile varsa, özgür değilim."

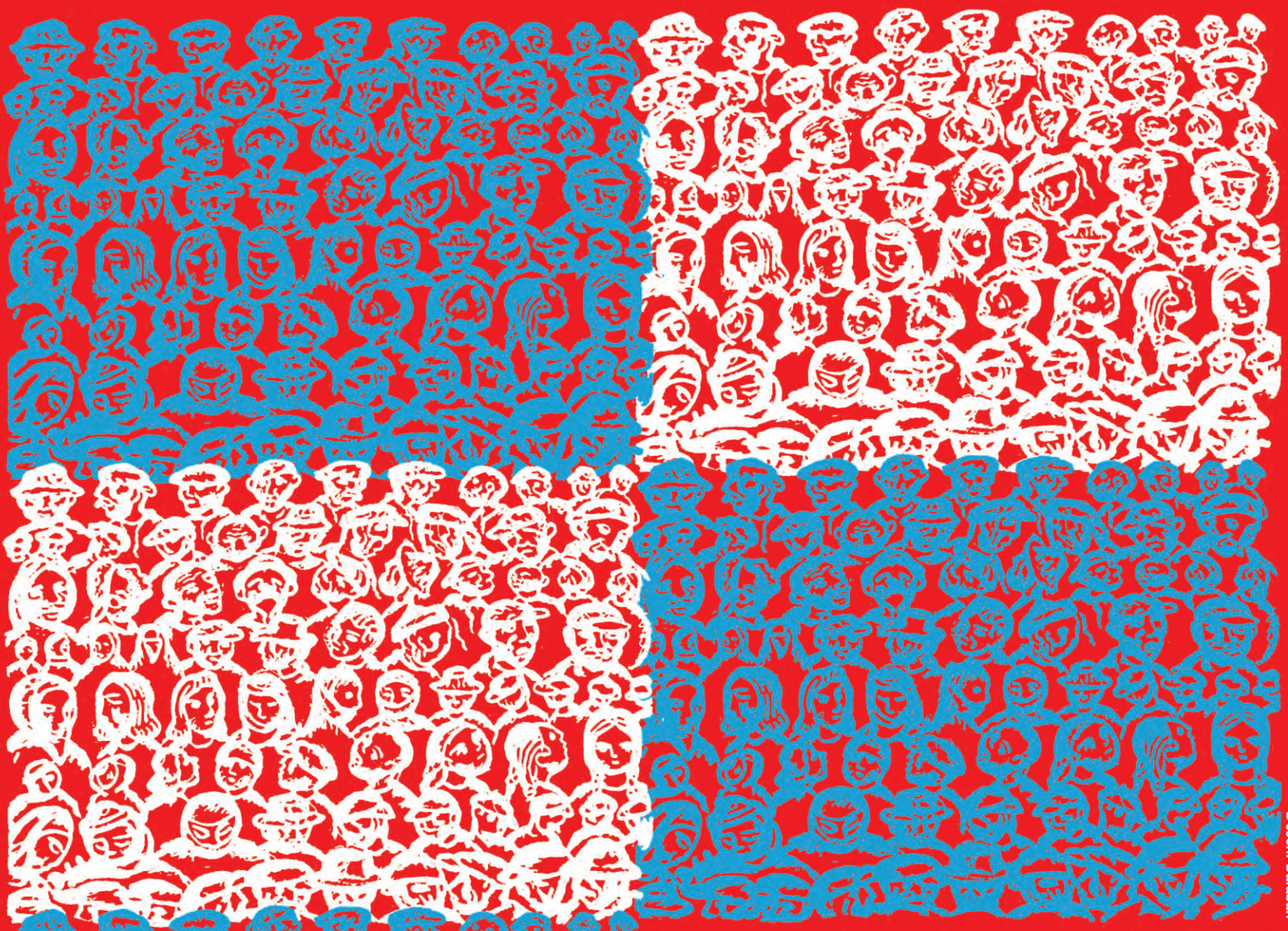

Desen: Balaban

Doktor, bir ucu kapalı ve cıva dolu bir tüpün içine bir parça fosfor koydu. Tüpü bir şamdanın alevine yaklaştırarak fosforu eritti. Daha sonra içi oksijenle dolu bir deney tüpüyle, gazı yavaş yavaş öbür tüpe geçirdi. Oksijen, erimiş fosforun bulunduğu tüpün üst kısmına yükselir yükselmez, birden şimşek çakar gibi, göz kamaştıran, güçlü bir parlama oldu.

"– Görüyorsunuz ki fosfor üretmek için gerekli unsurlar insanın kendinde vardır. Ayrıca izin verirseniz, size hiç kimseye söylemediğim bir şeyi söyleyeceğim. Anneannemin çok ilginç bir teorisi vardı: Derdi ki, biz insanlar her ne kadar içimizde bir kutu kibritle doğmuşsak da, onları tek başımıza yakamayız, tıpkı deneyde gördüğümüz gibi, oksijen ve mum ışığı gerek. Diyelim ki oksijen, sevdiğimiz insanın soluğundan bize ulaşabilir; mum ise, çeşitli gıdalar olabilir, müzik, okşama, söz ya da ses gibi ve bunlardan biri parlama nedeni olup kibritlerden birini yakar. Bir an, derin bir heyecanla kendimizden geçeriz. İçimiz sımsıcak olur, ama zamanla söner gider, ta ki yeni bir patlamayla yeniden canlanana değin. Yaşamak için, her birimiz kendimizdeki alevlendiricileri keşfetmek zorundayız, çünkü bunlardan biri harekete geçtiğinde, ruhumuz için gerekli enerjiyi sağlar. Bir başka deyişle, bu alevlenme ruhumuzun gıdasıdır.

Eğer kendimize özgü alevleyicileri zamanında keşfetmezsek, içimizdeki kibritler nemlenir ve bir daha asla, hiçbirini yakamayız.

O zaman ruhumuz vücudumuzdan koparak, zifiri karanlıklarda dolaşmaya başlar ve kendine boşuna besin arar, oysa onun besini, yalnızca terk ettiği vücuttadır, gücü tükenmiş, soğuktan titreyen o vücutta."

Laura Esquivel, "Acı Çikolata"